ಇಬ್ಬರೂ ಆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಿಲಿತರಾದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತಾನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಇರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತುಸು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಆ ಧವವೃಕ್ಷದ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸರ್ಪವು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಡೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಯಿಯು ತುಸು ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. ತೆರೆದ ಬಾಯಿಯ ಮೂಲಕ ಹಾವು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು.

ಆದರೆ ಹೊರಬರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾಗುವವರೆಗೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಒದ್ದಾಡಿತು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಭಾರವಾದ ದ್ವಾರವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿತು ಹೊರಬರಲು ವಿಫಲವಾಗಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿತು. ಬೆಳಗಾದ ಬಳಿಕ ಆ ವ್ಯಾಪಾರಿ, ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಕೆಲ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳು ಅವರೊಡನೆ ಸೇರಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಬಳಿಯಿಂದ ಸುತ್ತಿ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತನು ಪಾದಚಾರಿಗಳಾದ ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತ ಈ ಕೋಸಲಾ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಇಲ್ಲಿನ ಚಳಿಗಾಳಿಯಿಂದ ನಡುಗುತ್ತ ಇದ್ದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ಸಂದೂಕಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡನು.

ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಕಂಬಳಿಯ ಆವರಣದಿಂದ ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿದಂತಾಗಿದ್ದ ಹಾವು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ಪುನಃಶ್ಚೇತನ ಗೊಂಡಿತು. ಗಾಳಿಯನ್ನು ಕುಡಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಬಲಬಂದಿತು. ಆ ಹಾವು ಕೊನೆಗೂ ತನ್ನ ಹೆಡೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನಪ್ಪಳಿಸಿ, ತೆರೆದು ಹೊರಬಂದಿತು. ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸರ್ಪ, ಸರ್ಪ ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ಆಗ ಕೆಲವರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊಡೆಯಬಂದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಚಪಲಗತಿಯ ಆ ಹಾವು ಹೋಗಲು ಹವಣಿಸಿತು. ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಸರ್ಪದ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಲವಾಗಿ ಹೊಡೆದನು. ಆ ಹೊಡೆತನದಿಂದ ಅದು ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿತು. ಅದರಿಂದ ಆ ಹಾವು ಕೋಸಲಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮೃತವಾಯಿತು. ಆ ತೀರ್ಥದ ದಡದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದರಿಂದ ಅದು ದಿವ್ಯ ದೇವತಾದೇಹವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕರೆಯಲು ದೇವಲೋಕದಿಂದ ವಿಮಾನವು ಬಂದಿತು. ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಗುವ ಮುನ್ನ ಆ ದಿವ್ಯ ದೇಹಧಾರಿಯು ನೆರೆದ ಜನರನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ.

''ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೇ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ನಾನು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂಡಕನೆಂಬ ದುಷ್ಟ ಕ್ಷೌರಿಕನಾಗಿದ್ದೆ. ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನ ನೆರೆಮನೆಯ ಮುಕುಂದ ಎಂಬ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಂದು, ಹಣ, ಆಭರಣ ಮುಂತಾದ ಅವನ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹತ್ಯೆಯ ಪಾಪದಿಂದ ನನಗೆ ಘೋರವಾದ ನರಕವು ಆಯಿತು. ಐದುಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಾನು ನರಕ ದುಃಖವನ್ನನುಭವಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಸರ್ಪಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕೋಸಲಾತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಮರಣ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಉತ್ತಮ ಜನ್ಮ ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ

ಈ ಕೋಸಲಾತೀರ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡಿರಿ. ಈ ತೀರ್ಥವು ಪರಮ ಪವಿತ್ರ. ಸಕಲ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕ. ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ದಿವ್ಯ ದೇಹ ಧರಿಸಿದ ಆ ಚಂಡಕನು ವಿಮಾನವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ಅನಂತರ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ಅನೇಕ ಯಾತ್ರಿಕರು ತಾವು ಮಡದಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಮನೆ, ಮಾರು, ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಆ ತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ವಾಸಿಸಿದರು. ನನ್ನ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಗಂಗಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಮೂಳೆಗಳುಳ್ಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಸಹ, ಆ ಕೋಸಲತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದನು. ಅಸ್ಥಿಗಳು ಆ ತೀರ್ಥದ ನೀರನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರಿಗೆ ದೈವೀದೇಹವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ವಿಮಾನ ಆಗಮಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡುವ ಮುನ್ನ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಗನ ಬಳಿ, ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ ಕೇಳುವಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದರು.

ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು:- ವತ್ಸ, ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗು. ಧನ, ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧ ಜೀವನ ನಡೆಸು. ನೀನು ನಮ್ಮ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೋಸಲ ನದಿಗೆ ತಂದು ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಈಗ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಪಯಣಿಸ ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ. ಗಂಗಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿ ವಿಸರ್ಜನದಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವು ಈ ಕೋಸಲ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿ ವಿಸರ್ಜನೆದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಈ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ನಾವು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆವು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಚಂಡಕ ನಾಪಿತನ ಆಖ್ಯಾನ ಎಂಬ ನೂರ ತೊಂಬತ್ತಮೂರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಕೋ,ಲಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ವರ್ಣನ ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೯೪

ನಾರದ:- ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು ದಿವ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಂತರ, ಅವರ ಮೂಳೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದಿದ್ದ ಪುತ್ರನು ಮೂರುದಿನ ಕೋಸಲಾ ತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಭಗವದರ್ಚನೆಗೈದು, ಆ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಪ್ರಯಣಮಾಡಿದ. ಪಂಡಿತರು ಇದಕ್ಕೆ ಕೋಸಲಾತೀರ್ಥ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅನಂತರ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಿಂದ ಯಾತ್ರಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದು ಆ ಧವವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ವಿರಮಿಸಿದ ಯಾತ್ರಿಕರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೋಸಲತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟ. ಆಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷಧರಿಸಿ ಅವನ ಎದುರು ಬಂದು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ನುಡಿದ.

ವೃದ್ಧ:- ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ, ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೆ? ಈ ಕೋಸಲಾತೀರ್ಥವು ಸರ್ವತೀರ್ಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರ. ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪರಮಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದ. ನೀನು ಇದನ್ನು ತೊರೆದು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ನಿನಗೆ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲೇಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದ್ದರೆ, ಸರ್ವವನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗು. ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸು. ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಏಕಾಗ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸು. ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರು ಯಾವ ಯಾವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವರೋ, ಭಗವಂತನು ಅವರವರಿಗೆ ಆಯಾ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವನು.

ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಆ ಸರ್ಪವು ದೇವತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿಮಾನ ಏರಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿತು. ಇದೇ ತೀರ್ಥದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಮೂಳೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ತಾಯ್ತಂದೆಯರು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೇ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅರಿತೂ ನೀನು ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಲಿರುವಿ. ಇದು ಶುದ್ಧ ಅವಿವೇಕ. ಕೈಯ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಅಮೃತ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೆಸರಿನಿಂದ ಕಲುಷಿತವಾದ ನೀರಿಗೆ ಕೈ ಒಡ್ಡಿದಂತೆ ನೀನು ಮೂರ್ಖನಾಗಿ ಕಾಣುವಿ. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ದುಃಖಪಡುತ್ತಲಿರುವ ಅವಿವೇಕಿ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ನೀನು ಮೂರ್ಖತನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ. ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ. ಮರಣಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ:- ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ನನಗೂ ಸಹ ಕೋಸಲ ತೀಥದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ತೀರ್ಥಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ನನಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಕೋಸಲತೀರ್ಥ ಇವುಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾರ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಬದರಿಕಾಶ್ರಮವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣದೇವರ ಮನೆ, ಮುಕ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಯೋಗಿಗಳೂ ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನೆಲೆನಿಂತ ತಾಣವಾದ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿನ ಕೋಸಲತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಕೋಸಲತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬರುವೆನು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನುಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಶಂಖಚಕ್ರ ಗದಾಪದ್ಮಧಾರಿಯಾದ ವನಮಾಲಿಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ ಚತುರ್ಭುಜನಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನಾದ. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ.

ವಿಷ್ಣು :- ವಿಪ್ರ, ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥವು ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವ, ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗೆ, ಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯ, ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಗರುಡ, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ನಾರದ, ತೇಜಸ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ,

ಸಮುದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ, ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹೇಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠರೋ, ಅತ್ಯುತ್ತಮರೆಂದು ಸರ್ವಮಾನ್ಯರೋ, ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಕೋಸಲ ತೀರ್ಥವು ಸರ್ವತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಅತ್ಯುತ್ತಮ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನೇಕ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾವತಾರವು ಹೇಗೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆಯೋ, ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥತೀರ್ಥವು ಸರ್ವಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ನಿಷ್ಕಾಮ, ಅಥವಾ ಸಕಾಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ವಿಪ್ರನು ಗರುಡಾರೂಢ ಸ್ವಾಮಿಯೆದುರು ಅಡ್ಡಬಿದ್ದ. ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗಿದ್ದ. ಅನಂತರ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬದರಿಗೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿ ಪುನಃ ಕೋಸಲಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ. ಎಲ್ಲ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೂ, ತನಗೆ ವಿಷ್ಣುವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದರ್ಶನವಿತ್ತು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಯಾತ್ರಿಕರು ಕೋಸಲತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಪರಿತ್ಯಾಗ ಭಾವದಿಂದ ಬಹುಕಾಲ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಲೇ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು.

ಅವರ ಈ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಗರುಡನನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನಮಾಡಿದ ಆ ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಭಕ್ತಿತುಂಬಿದ ಗದ್ಗದ ಕಂಠದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು.

ನಮಸ್ತೇಽತಸೀ ಪುಷ್ಪಸಂಕಾಶಭಾಸಂ ತನುಂ ಬಿಭ್ರತ್ ಪೀತವಾಸೋ ವ್ರತಾಯ ।
ಲಸತ್ ಕುಂಡಲಪ್ರೋತ ನಾನೋಪಲಾಯ ಶ್ರುತೌ ಚಂಚಾಲ
ವ್ಯಾಪಿನೀಲಾಂಬುದಾಯ ।

ಭಕ್ತಿಸ್ತ್ವದೀಯಾ ಕಿಲ ಕಲ್ಪವಲ್ಲೀ ಸಮಾಶ್ರಿತಾ ಯ ಚ್ಛತಿ ಚಿತ್ತವಾಂಛಿತಮ್ ।
ಯಥಾ ತಥೈಷಾ ತವ ಕೋಶಲಾ ವಿಭೋ । ಜನ್ಯೈರುಭೇ ತೇ ಕೃಪಯಾ ತವಾಪ್ಯತೇ ॥

ವಂದಾಮಹೇ ತೇ ಚರಣಾರವಿಂದಂ ವೃಂದಾರಕೈರ್ವಂದಿತ ಮೀಶ್ವರರಾದ್ಯೈ ।
ವಿಚಿಂತ್ಯಮಾನಂ ಹೃದಿ ಯೋಗಿವೃಂದೈಃ ಕಂದಂ ಪರಾನಂದಭುವೋ ವಿಮುಕ್ತೇಃ ॥

ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಕಾಮಂ ಶ್ರೀಪತೇ ತ್ವತ್ಸರೂಪಂ ಶ್ರೀವತ್ಸಾದ್ಯೈರ್ಲಕ್ಷಿತಂ ಚಾರುಚಿಹ್ನೈಃ ।
ವಾಂಛಾಮಸ್ತೇ ದಾಸಭಾವಂ ತಥಾಪಿ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸರ್ವೈರಾದೃತಂ ನಾರದಾದ್ಯೈಃ ।

ಯತ್ಸೌಖ್ಯಂ ತೇ ದಾಸಭಾವಂ ಗತಾನಾಂ ತನ್ನೋ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ವಕ್ಷಸೋಽತರ್ವಸಂತ್ಯಾಃ।
ತಜ್ಜಾನಾತಿ ಶ್ರೀಪತೇ ಶ್ರೀಮಹೇಶೋ ನಾನ್ಯೋ ಲೋಕೇ ಯೇನ ತಚ್ಚಾನುಭೂತಮ್।

ಮಧ್ಯೇಽಸ್ಮಾಕಂ ಶ್ರೀಪತೇ ಸೇವಕಾನಾಂ ನೀರಾಗಾಣಾಮಪ್ಯಸೌ ಮಾನನೀಯಃ ।
ಅತ್ಮಾತ್ತಂ ತೇ ನಾರದಾದ್ಯಾ ಮುನೀಶಾಃ ತ್ವದ್ಭಕ್ತ್ಯಾಪ್ತೈರ್ಲೋಕನಾಥಂ ಭಜಂತೇ ।

ಕಾಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಮಾಪ್ನೋತಿ ಅಂತರಾತ್ಮಾ ತ್ವದ್ದಾಸ್ಯೇ ನೋ ತೃಪ್ತಿ ಮಾಯಾತಿ ಶಂಭುಃ।
ವಾರಂ ವಾರಂ ತ್ವದ್ಗುಣಾ ನಾಗ್ರಹೀತುಂ ನೃತ್ಯತ್ಯುಚ್ಚೈಸ್ತತ್ಪರೋ ಭಾವಯುಕ್ತಃ ।

ಹೇತೋರಸ್ಮಾತ್ ದೇಹಿನಃ ಸ್ವಸ್ಯ ದಾಸ್ಯಂ ಯತ್ರಾಪ್ತಾನಾಂ ನೋರ್ಮಯಃ ಸಂಭವಂತಿ।
ತ್ವಚ್ಚಿಂಹ್ನಾಂಗೌ ದ್ವಾರಪಾಲೌ ತ್ವದೀಯೌ ಮೋಹದ್ಧಾಮ ಪ್ರಾಪ್ಯತೌ ತತ್ಸ್ವಕೀಯಮ್।

ಲೋಕಾದಸ್ಮಾದಂಶರೇಣ ತ್ವದಿಚ್ಛಾಂ ತ್ವಲ್ಲೋಕಾನಾಂ ನೋದ್ಯತ ಚಾಽಽಶುಪಾತಃ ।
ಕೋ ಜಾನೀಯಾತ್ ತಾವಕೀ ಮತ್ರ ಮಾಯಾಂ ದುರ್ವಿಜ್ಞೇಯಾಂ
ಬ್ರಹ್ಮಶರ್ವಾದಿದೇವೈಃ ॥

''ಅಗಸೀಹೂವಿನಂತೆ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ದೇಹಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ, ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮಣಿಮಯ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ನೀಲಮೇಘ ಶ್ಯಾಮ ಸುಂದರನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಭಗವನ್, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯು ಒಂದು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಿದ್ದಂತೆ. ಅದನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರ ಮನೋರಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಕೋಸಲತೀರ್ಥವೂ ಸಹ ಆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವೇ ಸರಿ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಈ ಕೋಸಲಾತೀರ್ಥ ಎರಡೂ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಜನರಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಭಗವನ್, ಮಹಾದೇವರೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಯೋಗಿಗಳಿಂದಲೂ ಧ್ಯಾನಮಾಡಲ್ಪಡುವ, ಪರಮಾನಂದ ರೂಪವಾದ, ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ನಿನ್ನ ಎರಡೂ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ನಾವು ವಂದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸ್ವಾಮಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣ, ನಿನ್ನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾವು ಶ್ರೀವತ್ಸ ಚಿಹ್ನಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೂ ಸಹ ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ಸಾದೃಶ್ಯ, ಸಾರೂಪ್ಯ ಇದಾವುದೂ ವಾಂಛಿತವಲ್ಲ. ನಮಗೆ ನಾರದಾದಿಗಳಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಟ್ಟ ನಿನ್ನ ದಾಸ್ಯಭಾವವನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷೆಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ನಿನ್ನ ಸಾರೂಪ್ಯಕ್ಕಿಂತ ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ದಾಸ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೀತಿ, ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಭಗವನ್ ಶ್ರೀಪತಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಮಗೆ ಯಾವ ತೃಪ್ತಿ ದೊರೆಯುವದೋ, ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಮಾಡಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೂ ಆ ಆನಂದ ದೊರೆಯುವದೋ, ಇಲ್ಲವೋ, ಸಂಶಯ. ನಮಗಂತೂ ನಿನ್ನ ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದದ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ನಿನ್ನ ದಾಸ್ಯಭಾವದ ನಿಜವಾದ ಅನುಭವ, ಪೂರ್ಣ ಸುಖ ಮಹಾದೇವನಿಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಇದೆ. ಮತ್ತು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕೈಂಕರ್ಯದ ಸುಖವನ್ನು ಪರಮೇಶ್ವರನೊಬ್ಬನೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿ, ನಿನ್ನ ಅಚ್ಛಿನ್ನಭಕ್ತರಾದ, ವಿರಕ್ತ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳಾದ, ವೈಷ್ಣವಾಗ್ರೇಸರರಾದ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವರು ಎಲ್ಲ ಮುನಿಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಮಾನಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹರಿಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅವನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಾರದಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಲೋಕನಾಥನಾದ ಆ ಮಹಾದೇವನನ್ನೇ ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತೃಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಎಸಗಿದರೂ ಕಡಮೆ. ನಿನ್ನ ದಾಸ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪರಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹಗಲಿರುಳು ನೆನೆಯುತ್ತ ಭಕ್ತಿಭಾವದ ಪರವಶತೆಯಿಂದ ನರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಯೋಗಿಗಳಿಂದಲೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದಲೂ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಮೇಘ ಗಂಭೀರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದ.

ಶ್ರೀಹರಿ:- ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರೇ, ನೀವು ಈ ಕೋಸಲತೀರ್ಥದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನನ್ನ ಸಾರೂಪ್ಯ ಹೊಂದಿದಿರಿ. ಈ ಸಾರೂಪ್ಯವಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ದಾಸ್ಯಭಾವವನ್ನು ನೀವು ಬೇಡುತ್ತಲಿರುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ನನ್ನ ಸಾರೂಪ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೈಂಕರ್ಯ ಎರಡನ್ನೂ ನಿಮಗೆ ಕರುಣಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ದಕ್ಷಿಣಕೋಸಲ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುವದು. ದಕ್ಷಿಣದೇಶದಿಂದ ಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ ಬಂದ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ನನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಉದ್ಧೃತರಾದದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇದು ದಕ್ಷಿಣಕೋಸಲ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನಾನು ರಾಮಾವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ, ದಶರಥನಿಂದ ಜನಿಸಿ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಉತ್ತರ ಕೋಸಲ ಎಂದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಈ ದಕ್ಷಿಣ ಕೋಸಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದಿವ್ಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಭಗವದಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರೋ, ಅವರು ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವರು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಕ್ಷಿಣಕೋಸಲವು ಉತ್ತರಕೋಸಲಕ್ಕಿಂತ ಹತ್ತುಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳದ್ದು. ಆ ಉತ್ತರ ಕೋಸಲದಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದವರನ್ನು ನನ್ನ ಪಾರ್ಷದರು ಬಂದು ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಕ್ಷಿಣ ಕೋಸಲದಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಯಂ ನಾನೇ ಬಂದು ನನ್ನ ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೋಕ್ಷ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ.

ಹೀಗೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು, ಭಕ್ತರನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ದಕ್ಷಿಣಕೋಸಲ ಎಂದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಕೋಶಲಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ವರ್ಣನ ಎಂಬ ನೂರ ತೊಂಬತ್ತನಾಲ್ಕನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೫

ಕುಶಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪತ್ನಿಯ ದುರಾಚಾರ, ಮಧುವನ ತೀರ್ಥದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ಹಲ್ಲಿಯ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವಳ ಉದ್ಧಾರ, ಮಗನ ಮುಖಾಂತರ

ನಾರದ:- ಶಿಬಿರಾಜ, ದೇವೇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಪರಿತುಷ್ಟನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಮಧುವನ ಎಂಬ ಒಂದು ವನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೀರ್ಥವೆಂಬ ಒಂದು ಪವಿತ್ರವಾದ ತೀರ್ಥವು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ. ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವರು ಮರಣಾನಂತರ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಕಂಸನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ. ಈ ತೀರ್ಥದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಹಿಮಾಚಲದ ತಪ್ಪಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೇಡರ ನಗರ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಿರಾತನಗರ ಎಂದೇ ಹೆಸರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಶಲ ಎಂಬೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಮಹಾದರಿದ್ರ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ದುರಾಚಾರ, ವ್ಯಭಿಚಾರ, ವಂಚನೆ ಮುಂತಾದ ದುರ್ಗುಣಗಳ ತವರು. ಆದರೆ ಅವಳ ಗಂಡನಾದ ಕುಶಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಡದಿಯ ಮೋಹಕ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಮುಗ್ಧನಾಗಿದ್ದ.

ಆದರೂ ಸ್ವೈರಿಣಿಯೂ ಜಾರಿಣಿಯೂ ಆದ ಆ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಲಾರದೇ, ಜನರ ಅಪಶಬ್ದ, ವ್ಯಂಗೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತಾಳಲಾರದೇ ದುಃಖಸಹಿಸುತ್ತ, ನಂಜುನುಂಗಿ ಒಳಗೊಳಗೇ ನೋಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅದೇ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಮರಣಹೊಂದಿದ. ಇದರಿಂದ ಆ ಕುಲಟೆಗೆ ದುಃಖವಾಗದಿದ್ದರೂ, ರಾಜಾಧಿಕಾರಗಳ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಮೃತಶರೀರವನ್ನು ಮೊಗಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಶೋಕಾಕ್ರಾಂತವಾದವಳಂತೆ ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ಜನರು ನೆರದರು. ಕೂಡಿದ ಜನರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿ ''ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಳಲಾರೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು ವಿಲಾಪವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದಳು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯ ಗೆಳತಿಯರನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು, ಅವರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಪಿಸುನುಡಿದಳು. ''ನಾನು ಸತೀ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ರಾಜನ ಕಿವಿಗೂ ಮುಟ್ಟಿಸಿರಿ, ಮತ್ತು ನಾನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸತೀ ಹೋಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವಳಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತಡೆದು ಈಚೆ ತನ್ನಿರಿ.''

ಅದರಂತೆ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಉಪಕೃತರಾದ ಆ ಗೆಳತಿಯರು, ಇವಳು ಸಹಗಮನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ವಿಲಪಿಸತೊಡಗಿದಾಗ ಅವಳನ್ನು ತಡೆದು ಜನರೆಲ್ಲರ ಎದುರಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಸಖಿಯರು :- ''ಸುಂದರಿ, ನೀನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಏಕೆ ಶೋಕ ಮಾಡುವೆ? ಸಹಗಮನಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುವೆ? ಬಂಗಾರ ಬಣ್ಣದ ಇಂಥ ನಿನ್ನ ಚೆಲುವಿನ ದೇಹವನ್ನು

ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಈಡಾಡ ಬೇಡ. ಈ ದರಿದ್ರನಾದ ಮತ್ತು ಯಾವ ವ್ಯವಸಾಯ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡದ ಗಂಡನಿಂದ ನೀನು ಏನು ಸುಖ ಕಂಡೆ? ಎಂದೂ ಮನೆಗೆ ದ್ರವ್ಯ ತಾರದೇ, ಕುಟುಂಬ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡದೇ ಇದ್ದ ಆ ಪತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನೇಕೆ ಪ್ರಾಣಕೊಡುತ್ತಿ? ಹೇಗೂ ನಿನಗೊಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಮಗನಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನನ್ನು ನೀನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡು. ನೀನು ಸತಿ ಹೋದರೆ ಈ ಮಗನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರು ಯಾರು? ನೀನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದರೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನೊಡನೆಯೇ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಸಹಗಮನಕ್ಕೆ ಹೋಗದೇ ಮನೆಯೆಡೆಗೆ ಮಗನೆಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡು. ಈ ಮಗನು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನ ಪರಿವಾರದವರೂ ನೀನು ಬದುಕಿರಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬದುಕಿದ್ದು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡು.''

ಗೆಳತಿಯರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಪಾಪಿಷ್ಠ ಕುಲಟೆಯು ಮಾತನಾಡಿದಳು ''ನೀವು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನಿಜ. ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಾದ ಈ ನನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಆದರೆ ಇಹಲೋಕ ಹಾಗೂ ಪರಲೋಕಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮನೆ, ಮಾರು, ಮಕ್ಕಳು, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಪತಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯತಮ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪತಿಯೊಡನೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡಿದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಅವನೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಪತಿಯು ದರಿದ್ರನೇ ಇರಲಿ, ರೋಗಿಷ್ಠನೇ ಇರಲಿ, ಬದುಕಿರಲಿ, ಸತ್ತೇ ಇರಲಿ ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಅವನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ಬಾಳಬೇಕು. ಜೀವನದಲ್ಲೂ, ಮರಣದಲ್ಲೂ ಸತಿಯು ಪತಿಗೆ ಸಹಚಾರಿಣಿ ಆಗಿರಬೇಕು. ಇದು ವೇದದ ಆಜ್ಞೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಗೆಳೆತಿಯರೇ, ನಾನು ಮೃತನಾದ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸತಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ನನ್ನ ಮಗನು ತನ್ನ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಬದುಕಿ ದೊಡ್ಡವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನನಗೆ ಈ ಮಗನಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ? ನನ್ನ ಪತಿಯೇ ನನಗೆ ಸರ್ವಸ್ವ.

ಗೆಳತಿಯರು :- ಸಖಿ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡುವದೇ ನಿಶ್ಚಿತವಾದರೆ ಮೊದಲು ವಿಷಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡು. ನಿನ್ನ ವಿರಹವನ್ನು ತಾಳಿಕೊಂಡು ನಾವು ಬದುಕಿರಲಾರೆವು. ಬದುಕಿರುವವರೆಗೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪಾಲಿಸಿದೆ. ರಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ನಿನ್ನ ಪತಿ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ನೀನು ಮೀರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಿನ್ನ ಪಾಲನೆ, ಪೋಷಣೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ನೀನು ಅನ್ನ, ಪಾನ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯಾಗದಂತೆ ತ್ಯಾಗ ಭಾವದಿಂದ ಪೋಷಿಸಿದೆ. ನೀನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ನಿನ್ನ ಗಂಡನು ಬದುಕಿರುವವರೆಗೆ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಿದ. ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಮಗನೂ ಸಹ ನೀನು ದ್ರವ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಿದರೇ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕುತ್ತಾನೆ.''

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಗೆಳೆತಿಯರು ಬಹಳ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಜಾರಿಣಿಯು ಸಹಗಮನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಳಾಗಿ ಮಗನಿಂದ ಪತಿಯು ಔರ್ಧ್ವದೈಹಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದಳು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಆ ಕುಲಟೆಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯರಾದ ವಿಟಪುರುಷರು ನೀಡಿದ ಹಣದಿಂದ ತನ್ನ ಮಗನ ಉಪನಯನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದಳು. ಉಪನಯನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಳಿಕ ತತ್ವಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ಆ ಮಗನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟ. ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸಮಾಡಿ, ಭಗವದ್ವಿಷಯಕ ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದಿಸಿ ಅಹರ್ನಿಶಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರವೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ನಿರತಿಶಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಬದುಕಿರುವವರೆಗೂ ಮಾಡಿ ಈ ಪ್ರಾಕೃತಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಯೋಗಿಗಮ್ಯವಾದ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ.

ಹೀಗೆ ಮಗನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಆ ಜಾರಿಣೀ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದುಃಖವೆನಿನೆಸಿದರೂ ಅದೇ ದಿನ ಅನೇಕ ಜಾರರೊಡನೆ ಸರಸಾಲಾಪ, ಸರಸವಿಹಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಪ್ರತಿದಿನ ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರಿಯಕರರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ನಿಂದ್ಯವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಪ್ಪು ಬಂದಿತು. ಅವಳ ರೂಪ, ಸೌಂದರ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅವಳ ಕಳೆಗೆಟ್ಟ ಕಾಯವನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ಉಪಪುರುಷರೆಲ್ಲರೂ ಅವಳಿಂದ ದೂರವಾದರು. ಮುದಿತನವು ನಖಶಿಖಾಂತವಾಗಿ ಅವಳ ದೇಹವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಇಷ್ಟು ದಿನ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಜಾರಪುರುಷರೆಲ್ಲರೂ ದೂರ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅವಳಿಗೆ ಉಪಜೀವನವೇ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಕರವಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಅವಳು ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವಕಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಳನ್ನೂ, ಕರುವನ್ನೂ ಕದ್ದು ಅದನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಮಾರಿ ಆ ಹಣದಿಂದ ಕೆಲದಿನ ಉಪಜೀವನ ನಡೆಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ಕಂಡವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಸ, ಮುಸುರೆ, ಬಟ್ಟೆ ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡುವದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದಿನಗಳನ್ನು ನೂಕಿದಳು.

ಹೀಗೆ ಹೆರವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು, ದುಃಖದಿಂದ ಹೇಗೋ ಬಾಳು ಸವೆಸುತ್ತಲಿರುವ ಆ ಕುಲಟೆಗೆ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಷ್ಠರೋಗವು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ಕೈ, ಕಾಲು, ಮೂಗು ಮೊದಲಾದ ಐದು ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಕುಷ್ಠರೋಗವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಒಂದೊಂದೇ ಬೆರಳು ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಅವಯವಗಳು ಕಡಿದು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬೀಳತೊಡಗಿದವು. ಅವಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟು, ಉಡಲು ಬಟ್ಟೆ, ಇಷ್ಟು ಸಹ ಯಾರಿಂದಲೂ ದೊರಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೊಂದು ದಿನ ಅವಳು ಯಾವಳೋ ಒಬ್ಬ ದಯಾಳುವಾದ ದಾಸಿಯಿಂದ ಅಂಗಡಿಯ ಸಾಲುಗಳು ಇರುವಲ್ಲಿ ತಂದು ಇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಳು. ಅವಳು ಆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಾನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬರುವ ಜನರನ್ನು ಅಂಗಲಾಚಿ ಹಣ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕುಷ್ಠರೋಗ ಹಿಡಿದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ದೂರದಿಂದಲೇ ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟು, ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಎಸೆದು ಮುಖತಿರುವಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಆ ಪಾಪಿಷ್ಠ ಕುಲಟೆಯು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ತನ್ನ ಪಾಪಕೃತ್ಯದ ಫಲವನ್ನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ಅನ್ನಾಹಾರಗಳಿಲ್ಲದೇ ಉಪವಾಸ ಅನುಭವಿಸಿ, ರೋಗಗಳು ಉಲ್ಬಣಿಸಿ, ಸಂಕಟ, ಪಡಬಾರದ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದು ದಿನ ಜನ್ಮ ನೀಗಿದಳು.

ಅನಾಥಳಾದ ಅವಳ ಮರಣಾನಂತರ ಯಾರೂ ಅವಳ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಊರಲ್ಲಿಯ ಅವಳ ಶವದಿಂದ ಪರಿಸರವೆಲ್ಲ ಕಲುಷಿತವಾಗುವದೆಂದು ಬಗೆದು ಅವಳ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಎಳೆದು ಹಂತಕರಕಡೆಯಿಂದ ಅವಳ ಶವವನ್ನು ಊರ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸಿದರು ಅಲ್ಲಿ ನರಿ, ನಾಯಿ, ಹದ್ದುಗಳು ಕುಕ್ಕಿ ಅವಳ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದವು.

ಅನಂತರ ಆ ಪಾಪಿಷ್ಠೆಯು ಯಾತನಾ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಯಮಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ರೌರವ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಯಮಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಳು. ಸಂಯಮಿನೀಪುರದಲ್ಲಿ ಯಮನು ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡದೇ ತನ್ನ ದೂತರಿಗೆ ರೌರವ ನರಕದಲ್ಲಿ ಇವಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ, ಕುದಿಸಿ, ಹೊಡೆದು, ಬಡಿದು, ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದ, ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ದುಃಖ ಅನುಭವಿಸುವಾಗ, ತಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಭಿಚಾರ, ಅನಾಚಾರ, ಪಾಪಾಚಾರಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಕಣ್ಣೀರು ಕರೆಯುತ್ತಲಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಮನ್ವಂತರ ಪರ್ಯಂತ ಘೋರತರವಾದ ದುಃಖಗಳನ್ನು ನರಕದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿ, ಅವಳು ಈ ಭೂಲೋಕದ ಸ್ಮಶಾನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಸತ್ತ ಮಾನವರ ಶವದ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ ನೂರು ವರ್ಷ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದಳು.

ಹೀಗೆ ಇವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಉಪನಯನವಾದ ಬಳಿಕ ವಿರಕ್ತ, ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ, ಭಗವದಾರಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಆ ಜನ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮತ್ತೆ ಬೇರೊಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದ. ವಿರಕ್ತ ಶಿಖಾಮಣಿಯಾದ ಅವನು ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲೂ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಶವದ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ ಇರುವ ಹಲ್ಲಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಇವಳು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ತಾಯಿ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ''ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ಜನ್ಮದಿಂದ ಇವಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಕಳೆದರೂ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮ ಅನುಭವಿಸದೇ ತೀರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವಳು ನೀಚವಾದ ಆ ಕುಲಟಾಜನ್ಮದಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿಯೇ ನೂರು ವರ್ಷ ಹಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಇನ್ನೂ ಇವಳ ದುಷ್ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಭೋಗಿಸುವ ಅವಧಿಯ ಪೂರ್ಣ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ. ಆ ಪಾಪಾಚಾರದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮದ ಫಲವನ್ನು ಅವಳಿನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದು. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ಇವಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ'' ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಆ ಯೋಗೀ ಮಗನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ತಾಯಿಯ ಭವಿಷ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಯೋಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಕರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೀಗೆ ಅಂದುಕೊಂಡ. ''ಒಂದುನೂರು ಕಲ್ಪ ಹೀಗೆ ದುಃಖಪಟ್ಟರೂ ಇವಳ ದುಃಖವು ಸವೆಯಲಾರದು. ಇವಳಿಗೆ ಉದ್ದಾರ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇವಳು ಯಾವುದಾದರೂ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕು. ಅಥವಾ ನಾನು ಗಯಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಷ್ಣುಪಾದದ ಮೇಲೆ ಇವಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪಿಂಡವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಈ ಮೂರು ಹೊರತು ಎಂದೂ ಇವಳ ಉದ್ದಾರ

ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲಿಯಾದ ಇವಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದ ಮರಣವಾಗಲೀ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗುವದಾಗಲೀ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮೊದಲಿನ ಎರಡು ಉಪಾಯಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಆದ ಬಳಿಕ ಈಗ ಮೂರನೆಯದಾದ ವಿಷ್ಣು ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಪಿಂಡದಾನವೊಂದೇ ಇವಳಿಗೆ ತಾರಕ ಉಪಾಯ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನೇ ಗಯಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ತಾಯಿಯಾದ ಇವಳ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಿಷ್ಣುಪಾದದ ಮೇಲೆ ಇವಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಪಾಪಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಇವಳ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವದು.''

ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಆ ಯೋಗಿಪುತ್ರನು ತನ್ನ ಈ ಜನ್ಮದ ತಂದೆಯಾದ ಮುನೀಶ್ವರರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದ. ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ 'ತನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ತಾಯಿಯು ಸುಡುಗಾಡ ಗಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಹಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ದಯೆದುಂಬಿದ ಆ ಮುನಿಮನೀಷಿಗಳು ನುಡಿದರು.

ಮುನಿ:- ವತ್ಸ, ನಿನ್ನ ಆ ಹಿಂದಿನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಬೇಗ ಉದ್ಧರಿಸು. ತನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳನ್ನು ಪಾರುಮಾಡದಿರುವ ಮಗನು ತಾನೇ ನರಕಕ್ಕೆ ಬೀಳುವನು.

ಸ್ವಪುತ್ರಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪಾನೀಯಂ ಪಿಂಡಾಂಶ್ಚಾವರತೀರ್ಥಕೇ ।
ಪಿತರೋ ನರಕಾತ್ ಸ್ವರ್ಗಂ ಸ್ವರ್ಗಾದ್ಯಾಂತಿ ಹರೇಃ ಪದಂ ॥

ತಮ್ಮ ಮಗನಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಿಲೋದಕ ತರ್ಪಣವನ್ನೂ ಶ್ರಾದ್ಧಪಿಂಡವನ್ನೂ ಪಡೆದ ಪಿತೃಗಳು ನರಕದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಬೇಗ ಏಳು. ಖಾಂಡವವನಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಮುನಿವರ್ಯರಿಂದ ಸೇವಿತಳಾದ ಯಮುನೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಲಿದ್ದಾಳೆ. ಅದರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವತೀರ್ಥಮಯವಾದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥವು ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮಧುವನ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಪಾವನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ತಾಯಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡು. ಆ ಮಧುವನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವದರಿಂದ, ಗಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯದ ನೂರುಪಟ್ಟು ಮಿಗಿಲಾದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಈಗ ಸೂರ್ಯನು ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಈಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಹಿಂದಿನ ನಿನ್ನ ಪಿತೃಗಳು ಹಾಗೂ ಬಾಂಧವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಕುಶಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪತ್ನಿಯ ದುರಾಚಾರ, ಮಧುವನ ತೀರ್ಥದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ಹಲ್ಲಿಯ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವಳ ಉದ್ಧಾರ, ಮಗನ ಮುಖಾಂತರ ಎಂಬ ನೂರ ತೊಂಬತ್ತೈದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಯೋಗಿಪುತ್ರನಿಂದ ತಂದೆಯ ವಚನದಂತೆ ಮಧುವನದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೯೬

ನಾರದ:- ತನ್ನ ಈ ಜನ್ಮದ ತಂದೆಯ ವಚನದಂತೆ ಆ ಕುಲಟೆಯ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದ ಈ ಜನ್ಮದ ಯೋಗೀಶ್ವರನು ಗಯಾಕ್ಕಿಂತ ನೂರುಪಟ್ಟು ಅಧಿಕ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದ ಮಧುವನಕ್ಕೆ ಅವಸರದಿಂದ ತೆರಳಿದ. ಅಂದೇ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ತೀರ್ಥವಾಸಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅವರಿಗೆ, ಮರುದಿನ ತಾನು ಮಾಡುವ ತಾಯಿಯ ಶಾದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಮರುದಿನ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾನು ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಆ ಎಲ್ಲ ವೇದಾಧ್ಯನಯ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಗೈದು, ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆ ಮಾಡಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇತ್ತು ಪೂಜಿಸಿ ಒಂದು ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದ. ನಂತರ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದರ್ಭೆ, ನೀರು, ಪುಷ್ಪ, ತುಳಸೀ, ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ತಿಲ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಹಾಕಿ ಒಂದು ಕರ್ಮಪಾತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನ ಸ್ಮರಣ ಮಾಡುತ್ತ ''ದೇವತಾಭ್ಯ'' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೂರು ಸಲ ಪಠಿಸಿದ. ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚಟಕಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ವೇದೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಯಾವ ಲೋಪವೂ ಬಾರದಂತೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ದಾನಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೀಡಿದ. ತನ್ನ ಬಂಧ ಬಾಂಧವರಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅನಂತರ ತಾನೂ ಸಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಪಡೆದು ಭೋಜನ ಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಬಂದನು. ಹೀಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ವಿಧಿಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿ ಆರು ವಿಮಾನಗಳು ಬಂದವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಇವನ ಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡ ಪಿತೃಗಳು ದಿವ್ಯ ವಸ್ತ್ರ, ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರು ಇವನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಪಿತೃಗಳು:- ವತ್ಸ, ನೀನು ಈ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಧುವನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಭವಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿದೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಪತಿಯ ಅಂಗಸೇವಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ಮಾಡಿದ ಈ ಪಾವನವಾದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿನ ಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದ ನಾವು ಉದ್ಧೃತರಾಗಿ ಇಂಥ ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಬೇಡು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ಮುನಿಪುತ್ರ:- ಪೂಜ್ಯರೇ, ನೀವು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ? ವಿಷ್ಣುದೂತರ ಗಣದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಗಣನೆ ಹೇಗಾಯಿತು? ನಾನು ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಉಪಕಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರ ಬೇಡಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಇದೇಕೆ?

ಹೀಗೆ ಆ ಮುನಿಪುತ್ರನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ, ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಆ ಆರು ಪಿತೃಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ ತಂದೆಯಾದವನು ಮೊದಲು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಮಾತನಾಡಿದ.

ತಂದೆ:- ವತ್ಸ, ನಾನು ನಿನ್ನ ತಂದೆ. ನಾನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯಾದ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಅವಳು ಮಾಡುವ ಅವ್ಯಾಪಾರ,

ವ್ಯಭಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ರೋಸಿಹೋಯಿತು. ಈ ಪರಪುರುಷರ ಸಂಸರ್ಗದಂಥ ಹೇಯವಾದ ಅವಳ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಲಾಗದೇ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ವಿಷ ತಿಂದು ಸಾವನಪ್ಪಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಅಪಮೃತ್ಯು ಒದಗಿ ನಾನು ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ಅಲೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಒಂದು ಮನ್ವಂತರ ಕಾಲ ನಾನು ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ತಿರುಗಾಡಿ ಈಗ ಈ ಮಧುವನದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಪ್ರಭಾದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸಯೋನಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ದೈವತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ಇಂದ್ರನು ವಿಮಾನ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರಾಸ್ತ್ರೀಯರು, ದೇವದೂತರು ನನ್ನ ದಾರಿಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಲು ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ತಡಮಾಡದೇ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು.

ಹೀಗೆ ತಂದೆಯು ನುಡಿದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಯೋಗಿಪುತ್ರನು ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೇಳಿದ.

ಮುನಿಪುತ್ರ :- ಪೂಜ್ಯ ತಂದೆಯೇ, ನನಗೆ ಯಾವ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯವೂ ಬೇಡ. ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಭಕ್ತಿಯೊಂದೇ ನನಗೆ ಸಾಕು. ಅದನ್ನೇ ಕರುಣಿಸು.

ಮಗನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತಂದೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಆನಂದವಾಯಿತು. ''ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಸತತವೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳಲಿ'' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಡೆದ. ಅನಂತರ ಇವನ ಜನ್ಮಾಂತರ ತಾಯಿಯಾದ ಕುಲಟೆಯು ದಿವ್ಯಾಂಗನೆಯಾಗಿ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದಳು.

ಕುಲಟಾ :- ವತ್ಸ, ನಾನು ಕಳೆದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತೆ. ನಿನ್ನಂಥ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನೂ, ವಿರಕ್ತನೂ ಆದ ಮಗನಿಗೆ ನಾನು ಸರಿಯಾದ ತಾಯಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸ್ವೈರ ಆಚಾರವುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದು, ಸತೀಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅನುಚಿತವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೇ ಬದುಕಿರುವವರೆಗೂ ಮಾಡಿದೆ. ಆ ಭಯಂಕರವಾದ ನನ್ನ ಪಾಪಕೃತ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಹುಕಾಲ ದುಃಖಪಟ್ಟೆ. ಅನಂತರ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಈಗ ನೀನು ಮಧುವನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದ ಆ ಹಲ್ಲಿಯ ಜನ್ಮದಿಂದ ಉದ್ಧೃತಳಾಗಿ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ಇಂದ್ರನ ಮಡದಿಯಾದ ಶಚೀದೇವಿಯು ನನ್ನ ಗೆಳತಿ. ನಿನ್ನ ಈ ಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಾನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಾನು ಇಂಥ ದಿವ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಈಗ ಆ ದೇವಾಂಗನೆಯರೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ತಾಯಿಯಾದ ಕುಲಟೆಯು ಅವನಿಂದ ವಂದಿತಳಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ತಾಯಿ-ತಂದೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ಬಳಿಕ, ಈ ಯೋಗಿಪುತ್ರನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಅಜ್ಜನು ಈ ಯೋಗಿಪುತ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ.

ಪಿತಾಮಹ :- ವತ್ಸ, ದೀರ್ಘಾಯುಷಿಯಾಗಿ ಬಾಳು, ಬದುಕು, ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿ. ನೀನು ಮಾಡಿದ ಈ ಮಧುವನದ ಪಿತೃಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಉದ್ಧೃತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜನಾದ ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜಿ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಈಗ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ. ನಾನು

ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮರಣಹೊಂದಿದೆ. ಆಗ ನನ್ನ ವಿರಹದುಃಖವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೇ ಇವಳೂ ಸಹಗಮನ ಮಾಡಿದಳು. ಈಗ ಹರಿಪದವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಅನಂತರ ಈ ಯೋಗಿಪುತ್ರನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಮುತ್ತಾತನು ಅಂದರೆ ತಂದೆಯ ತಂದೆಯ ತಂದೆಯು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಈ ಯೋಗಿಪುತ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ.

ಪ್ರಪಿತಾಮಹ:- ಮಗುವೇ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಪಿತಾಮಹ (ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ತಂದೆಯ ತಂದೆ). ನಾನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಭ್ರೂಣಹತ್ಯಾ ಪಾಪದಿಂದ ಹಂದಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಅನಂತರ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾಯಿಯಾದೆ. ಅನಂತರ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಮೋಟುಮರವಾಗಿ ನಿಂತು ಕೊಂಡು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಒಣಗಿ ಚೆಗಿತು. ಆ ಪರ್ವತದ ನಡುನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಾಳನ್ನು ಸವೆಸುತ್ತಲಿದ್ದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಆನೆಯೊಂದು ಬಂದು ತನ್ನ ಗಂಡಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ನಾನು ಆ ವಿಂಧ್ಯದ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತೊಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮೋಟುಮರವಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಾಗಲೇ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವಿಷ್ಟರಾಗಿದ್ದೆವು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನನಗೆ ಆ ಸ್ಥಾವರ ಜನ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಾಯಿತು. ನಾನೀಗ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ವಾಸವು ಕುಬೇರನ ನಗರದಲ್ಲಿ. ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ! ನಾನು ಘೋರಪಾಪಗಳನ್ನೆಸಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಮಧುವನ ತೀರ್ಥಶ್ರಾದ್ಧ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಈ ದಿವ್ಯಯೋನಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲೆಂದು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಈ ಮಧುವನ ತೀರ್ಥವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಯೋಗಿಪುತ್ರ :- ಮುತ್ತಾತ, ನೀನು ಹಿಂದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಸದ್ವಂಶಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ನೀನು ಕೀಳು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಏಕೆ ಮಾಡಿದೆ? ಅದರಿಂದ ನಿಂದ್ಯವಾದ ಯೋನಿಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇಷ್ಟು ಉತ್ತಮಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೂ ಅಧರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭ ನಿನಗೇನು ಬಂದಿತ್ತು?

ಮುತ್ತಜ್ಜ:- ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳು. ನಾನು ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದರೂ ಮಂತ್ರ, ಯಂತ್ರ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವ ಸಾಧನವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ದುಡ್ಡಿನ ಆಸೆಯಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂತಾನವಾಗುವ ಔಷಧ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಲೋಭೇ ಹಿ ಧನಹೀನಾನಾಂ ಜನಾನಾಂ ಜ್ಞಾನಮಾಹರೇತ್ ।
ಶುಚಿಕಾಲೇ ದಿನಾಧೀಶಃ ಕುಲ್ಯಾನಾಮಿಮ ಜೀವನಮ್ ॥

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಝರಿ ತೊರೆಗಳ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಣಗಿಸಿಬಿಡುವಂತೆ ದರಿದ್ರರಾದ ಮನುಷ್ಯರ ಲೋಭವು ಅವರ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿ ಬಿಡುವದು.

ಜ್ಞಾನೇ ನಷ್ಟೇ ಜನಸ್ತಾತ ಪಾಪಮಾಚರತೇ ಧ್ರುವಮ್ ।
ಪಾಪಾನ್ನರಕಮಾಪ್ನೋತಿ ತತೋ ಯಾತಿ ಕುಯೋನಿತಾಮ್ ॥

ಜ್ಞಾನ, ಅರ್ಥಾತ್ ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯ ವಿವೇಕ, ಇದೇ ನಷ್ಟವಾದ ಬಳಿಕ ಮನುಷ್ಯನು

ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡುವದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಆ ಪಾಪದಿಂದ ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ನಾಯಿ, ಕತ್ತೆ, ಕುದುರೆ ಮುಂತಾದ ದುರ್ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಾನೆ.

ನನಗೂ ಕೂಡ ಧನದ ಲೋಭ ಪಿಶಾಚಿಯಂತೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ನಾನು ಆ ಧನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಳು. ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ''ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ, ನಾನು ಹೆರುವದು ಹೆಣ್ಣೋ ಅಥವಾ ಗಂಡೋ, ಹೇಳು.'' ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದೆ ''ನಿನಗೆ ಗಂಡು ಮಗು ಜನಿಸಲು ನಾನು ಔಷಧ ನೀಡುತ್ತೇನೆ.'' ಆಗ ಗರ್ಭಿಣಿ ನುಡಿದಳು. ಪೂಜ್ಯರೇ, ನನಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಆರು ಕನ್ನೆಯರಿರುತ್ತಾರೆ. ಏಳನೆಯದದಾದ ಇದಾದರೂ ಗಂಡಾಗುವಂತೆ ತಾವು ಔಷಧ ನೀಡಿರಿ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಕನ್ಯೆ ಜನಿಸಲಾರದಂತೆ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿರಿ. ಅವಳ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ನುಡಿದೆ. ದಿನತುಂಬಿದ ಬಳಿಕ ನಿನಗೆ ಗಂಡು ಮಗು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಔಷಧ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲದಿನ ಕಳೆಯಲಿ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದೆ.

ಆದರೆ ಅವಳು ಹೋದ ಬಳಿಕ ನನಗೆ ಚಿಂತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ''ಈ ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಂಗಸು ನನ್ನ ಉಪಾಯದಿಂದಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡು ಜನಿಸುವದೆಂಬುದನ್ನು ನಂಬಿ ನನ್ನ ಒಂದು ಪಲ ತೂಕದ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಒಂದು 'ಪಲ' ತೂಕ ಬಂಗಾರವೆಂದರೆ ನಾಲ್ಕು ಕರ್ಷ ಅರ್ಥಾತ್ ಮೂರುವರೆ ತೊಲ. ಇಷ್ಟು ಬಂಗಾರವನ್ನು ದರಿದ್ರನಾದ ನಾನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಹೇಗೆ? ಇದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕು.''

ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಯುಕ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಹುಡುಕಿದೆ. ಔಷಧವೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ನನ್ನ ದಾಸಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಅದೊಂದು ಗರ್ಭಪಾತ ಮಾಡಿಸುವ ಭೀಕರ ಔಷಧವಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ, ಗಂಡುಪುತ್ರನ ಆಸೆಯಿಂದ ಗರ್ಭಿಣಿಯು ಆ ಔಷಧವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು. ಆದರಿಂದ ಮೂರನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳ ಗರ್ಭಸ್ರಾವವಾಯಿತು. ಮೂರನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಭವು ಗಂಡು ಅಥ ಹೆಣ್ಣು ಯಾವುದೇ ಚಿಹ್ನಗಳನ್ನು ತೋರುವದಿಲ್ಲ.

ಗರ್ಭಸ್ರಾವವಾದ ಬಳಿಕವೂ ಖಿನ್ನಳಾದ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ಗಂಡುಸಂತಾನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆಗೊಂಡಿದ್ದ ಆಕೆ, ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಮೂರೂವರೆ ತೊಲ ಬಂಗಾರವನ್ನು ತಿರುಗಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಆಗ ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಬೂದಿ ಹಾಗೂ ಇಟ್ಟಂಗಿಯ ಪುಡಿ ಮತ್ತು ಅರಷಿಣ ನೀರು ಕಲಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಔಷಧದ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ಮತ್ತು ಹೇಳಿದೆ. ''ನಿನಗೆ ಗಂಡುಮಗು ಹುಟ್ಟಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಉತ್ತಮವಾದ ಔಷಧವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಮೂರೂವರೆ ತೊಲಿ ಬಂಗಾರದ ಬೆಲೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆ ಇದಕ್ಕೆ ತಗಲಿದೆ.

ಆ ಗರ್ಭಿಣಿಯು ''ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಾಗ ಈ ನಿನ್ನ ಔಷಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಔಷಧವನ್ನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದಳು. ಹೀಗೆ ನಾನು ದ್ರವ್ಯದ ಆಸೆಯಿಂದ ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಪಿಂಡವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ

ಭ್ರೂಣಹತ್ಯಾ ಪಾಪವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೆ. ಅದರಿಂದ ನಾನು ಮೂರು ಕುತ್ಸಿತಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಃಖ ಅನುಭವಿಸಿ, ಇದೀಗ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಮಧುವನ ಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದ ಸ್ಥಾವರತ್ವದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು, ಕುಬೇರನ ಅಲಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಯೋಗಿಪುತ್ರನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದ. ಯೋಗಿಪುತ್ರನು ಪ್ರಪಿತಾಮಹನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ಮತ್ತು ಆನಂದದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ. ಅನಂತರ ಗಂಧರ್ವರ ಗಾಯನ, ನರ್ತನ, ಮುಂತಾದ ವೈಭವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಿರುಗಂಟೆಗಳ ಶೃಂಖಲೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಲು, ಜೋಡಿಸಿದ ಬಂಗಾರದ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕುಬೇರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ನಿಂತ.

ಅನಂತರ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಿಯು ಮಾತನಾಡಿದಳು.

ಪ್ರಪಿತಾಮಹಿ :- ವತ್ಸ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀನು ಇಷ್ಟು ಜನ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಂದ ಅಂಕಿತವಾದ ಆ ದೇವಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವೆ. ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಜ್ಜನು ನಾನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳದೆ ಅನೇಕ ಪಾಪವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ. ಅದರಿಂದ ದುರ್ಯೋನಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಈಗ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಈ ದುಃಖಸಾಗರದಿಂದ ಉದ್ಧೃತನಾದ. ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನಾವೆಷ್ಟು ಸ್ಮರಿಸಿದರೂ ತೀರದು.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಅಲಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದಳು.

ಅನಂತರ ಆ ಮುನಿಪುತ್ರನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಅಜ್ಜ ಎಂದರೆ ಮಾತಾಮಹ, ತಾಯಿಯ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಅವರ ತಾಯ್ತಂದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮಧುವನದಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಫಲವಾಗಿ ದಿವ್ಯರೂಪ ಪಡೆದು ದೇವಲೋಕದ ವಿಮಾನವನ್ನು ಆರೋಹಣಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪಯಣಿಸಿದರು.

ಅನಂತರ ಆ ಯೋಗಿಪುತ್ರನು ಆ ತೀರ್ಥದಿಂದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧ, ಮಧುವನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಆ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಜನ್ಮಾಂತರದ ತನ್ನ ಆರು ಜನ ಪಿತೃಗಳೂ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ತಂದೆಯ ತಾಯಿ, ಅವರ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳು ಹೀಗೆ ಆರು ಜನರು ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ತಾಯಿ-ತಂದೆ, ಅವರ ತಾಯಿ-ತಂದೆ, ಅವರ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಉದ್ಧಾರವಾದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಈ ಯೋಗಿಪುತ್ರನ ತಂದೆಯೂ ಸಹ ಆ ಮಧುವನ ತೀರ್ಥದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಪರ್ಣಶಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ತಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಸಂತತವೂ ಭಗವಚ್ಚಿಂತನ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂಜೆ, ನಿರಂತರ ಭಗವಂತನ ಉಪಾಸನೆ, ಧ್ಯಾನ, ಗಾನ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನಿಷ್ಪೃಹನಾಗಿ ಮಧುವನದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿದ.

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಮುನೀಶ್ವರನು ಆ ಮಧುವನ ತೀರ್ಥದ ನೀರಿನ ನಟ್ಟನಡುವೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಆತುರತೆಯಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟ. ''ನನಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ದರ್ಶನವು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬೇಗನೇ ಆಗಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹಂಬಲಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಎಂದು ನನಗೆ ದಿವ್ಯದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ?'' ಎಂದು.

ಹೀಗೆ ಮಧುವನದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೀರ್ಥದ ಪುಣ್ಯೋದಕದ ಮಧ್ಯೆ ನಿಂತು ಭಗವದ್ದರ್ಶನವನ್ನು ಆ ಮುನೀಶ್ವರನು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನು ಪಕ್ಷಿರಾಜ ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವಸರದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ. ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮಸುಂದರನಾದ ಆ ಭಗವಂತ ಉಟ್ಟಿದ್ದು ಮಿಂಚಿನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ದಿವ್ಯವಾದ ಪೀತಾಂಬರ, ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ, ನಾಲ್ಕು ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖಚಕ್ರ ಗದಾಪದ್ಮಗಳು, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ಕಂಠದಲ್ಲಿ ವನಮಾಲೆ ಥಳಥಳ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳು, ಹೊಂದಾವರೆಯಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ನೇತ್ರಗಳು. ಇಂಥ ಶರತ್ಕಾಲದ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುವ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ದಂತದ್ಯುತಿಯಿಂದ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಭಾಸಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ.

ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ, ಈ ಮಧುವನವು ಪರಮಪಾವನ. ಇಲ್ಲಿನ ಈ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೀರ್ಥವೂ ಸಕಲ ಜನರ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣಮಾಡುವ ತೀರ್ಥ. ನೀನು ಈ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೀರ್ಥದ ಪುಣ್ಯೋದಕದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ತೀರ್ಥೋದಕದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಜನರು ಯಾವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ನಾನದನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ನೀನು ಪಡೆದಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಈ ಮನುಷ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ತೊರೆದು ದಿವ್ಯ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದು. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಖಗೇಶ್ವರನನ್ನು ಆರೋಹಣಮಾಡಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಾ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮಪ್ರಹೃಷ್ಟನಾದ ಆ ಮುನಿಪುಂಗವ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಂದನೆ ಮಾಡಿ, ಕೈಜೋಡಿಸಿ, ಗದ್ಗದಕಂಠದಿಂದ ನುಡಿದ.

ಮುನಿಃ-

ಶ್ರೀಪತೇ ಶ್ರೀಮದಂಭೋಜ ಸಂಮರ್ದಿತ ಪದಾಂಬುಜಮ್ ।
ಭವತೋ ಭವತಾಪಘ್ನಂ ವಂದೇ ತ್ರಿದಶವಂದಿತಮ್ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಮುಕುಂದ, ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ, ಕಮಲದ ದಿವ್ಯದೀಪ್ತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುವ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ನಾನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವದೇವಾದಿಗಳಿಂದ ವಂದಿತವಾದ ಆ ನಿನ್ನ ಪಾದವು ಸಂಸಾರದ ತಾಪವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಬಿಡುತ್ತದೆ.

ತ್ವದೀಯ ಮಾಯಯಾ ನಾಥ ಮೋಹಿತಾ ಯೇಽತ್ರ ಜಂತವಃ ।
ತೇಷಾಂ ಕದಾಚಿನ್ನಿಸ್ತಾರೋ ನ ಕೃಪಾಮಂತರೇಣ ತೇ ॥

ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೇ ಉದ್ಧಾರದ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ.

ಸತ್ತೀರ್ಥಸೇವನಾದೀಶ ತಥಾ ಸಜ್ಜನಸಂಗಮಾತ್ ।
ಪುಂಸಾಂ ಭಕ್ತಿಸ್ತು ಯೇಷಾಂ ವೈ ಜಾಯತೇ ಕೃಪಯಾ ತವ ॥

ಒಳ್ಳೆಯ ತೀರ್ಥಗಳ ಸೇವೆಯಿಂದ ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸದಿಂದ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾನವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಭಕ್ತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಧುಭಿರ್ಬಹುಭಿರೀರಿತಂ ಹರೇ ! ಯೋ ನಿಶಮ್ಯ ಗುಣಕೀರ್ತನಂ ತವ ।
ಕೀರ್ತಯತ್ಯ ಖಿಲಪಾಪನಾಶನಂ ಮಾತೃಗರ್ಭ ಕಂಹರೇ ಸನೋ ಪತೇತ್ ॥

ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಮಹಾ ಯೋಗಿಶ್ವರರೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಾಯನವನ್ನು ಪದ, ಪದ್ಯ, ಸ್ತೋತ್ರರೂಪದಿಂದ ಯಾರು ನುಡಿಯುವರೋ, ಪಠಿಸುವರೋ, ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವರೋ ಅವರ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಅವರು ಪುನಃ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಪತೇ ತವ ಜನಸ್ಯ ಮಾನಸಂ ದೈವತಸ್ತು ಪತಿತಂ ಮಹಾರಣೇ ।
ಗುಂಠಿತಂ ಚ ರಜಸಾ ಜಹಾತಿ ನೋ ನಿರ್ಮಲತ್ವಮಿವ ರತ್ನಮುತ್ತಮಮ್॥

ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, ದೈವದಿಂದ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದು ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಲಿದ್ದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವದಿಲ್ಲ. ರತ್ನವು ಧೂಳಿಯಿಂದ ಧೂಸರಿತವಾದರೂ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನೂ ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ.

ಯಃ ಪ್ರಮಾನ್ ಪತತಿ ತೇ ಪದಾಂಬುಜೇ ದಂಡವತ್ಪುಲಕ ಮಂಗಕೇ ದಧತ್ ।
ಸೋನ್ವಯಂ ನಯತಿ ತಾವಕಂ ಪದಂ ಸ್ವಂ ಚ ವಾಂಛಿತಮಶೇಷಯೋಗಿಭಿಃ ॥

ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ರೋಮಾಂಚಿತದೇಹನಾಗಿ ನಿನ್ನ ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಅವನು ಅಶೇಷ ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವದಲ್ಲದೇ, ತನ್ನ ವಂಶವನ್ನೂ ಕೂಡ ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವನು.

ಜೀವ ಏವ ತವ ಮಾಯಯಾ ವಿಭೋ ! ಮೋಹಿತೋ ಭ್ರಮತಿ ವಿಶ್ವವರ್ತ್ಮಸು ।
ತ್ವತ್ಕೃಪಾಲಲಿತಲೋಚನಾಚಲೈಃ ತಕ್ಷಣ ತರತಿ ವಿಶ್ವವಾರಿಧಿಮ್ ॥

ಈ ಜೀವನು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗ ಹಾಗೂ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯು ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸಾರದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಅವನು ದಾಟಿ ಪಾರುಗುತ್ತಾನೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗೋವಿಂದನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಅವನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ದಂಡಪ್ರಣಾಮಗೈದು ಆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ''ಜಯ ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥ ನಿನಗೆ ನಮೋ ನಮಃ ನಮೋ ನಮಃ'' ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪುಲಕಿತನಾಗಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ತನ್ನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವ ಆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೇ ಗರುಡನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ಶ್ರೀಹರಿಯೊಡನೇ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸಹ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮಧುವನ ತೀರ್ಥದಿಂದ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಪಯಣಿಸಿದಳು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಯೋಗಿಪುತ್ರನಿಂದ ತಂದೆಯ ವಚನದಂತೆ ಮಧುವನದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ
ಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಾನ ಎಂಬ ನೂರ ತೊಂಬತ್ತಾರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಮುನಿಪುತ್ರನು ಕುಂಡನಾಗಿ ಜನಿಸಲು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಕಾರಣ ನಿರೂಪಣ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೯೭

ಸೌಭರಿ :- ನಾರದನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಉಶೀನರನ ಮಗನಾದ ಶಿಬಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ವಿನೀತನಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ.

ಶಿಬಿರಾಜ :- ನಾರದರೇ, ನಿಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಮಧುವನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂದೇಹ. ಯಾವ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಎರಡು ಜನ್ಮದ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿದನೋ ಅಂಥ ಪುಣ್ಯಪುರುಷ 'ತ್ರಿಜಾತ'ನಾಗಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಕುಲಟೆಯ ಮಗನಾಗಿ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ? ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ತಾವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲಿರಿ.

ನಾರದ :- ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಹರಿದ್ವಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳೂ ಮಿಲಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅಂದು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುಕ್ಲ ದಶಮೀ, ಗಂಗಾ ಜಯಂತೀ. ಆ ಪುಣ್ಯದಿನದಂದು ಎಲ್ಲ ಋಷಿಮುನಿಗಳೂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಹಿಮಾಚಲ ಪರ್ವತದ ಪ್ರತ್ಯಂತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಾರಾದೇವಿಯ ಮಗನಾದ ಬುಧನು ಆಗಮಿಸಿದ. ನೋಡಲು ಅನಿಂದ್ಯವಾದ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಆ ಬುಧಕುಮಾರ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮನ್ಮಥನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳೂ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಆದರಿಸಿದರು. ಬುಧನಿಗೆ ಈ ತರಹದ ಗೌರವಾದರಗಳು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಮುನಿಪುತ್ರನು ತಂದೆಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

ಮುನಿಪುತ್ರ:- ಇವನು ಯಾರು? ಇವನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮದನನಂತೆ ಸುಂದರನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ. ವೇದವ್ಯಾಸರು ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಮನೀಷಿಗಳೂ ಅವನನ್ನು ಆದರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ.

ತಂದೆ :- ಇವನು ದೇವತೆಗಳ ಆಚಾರ್ಯನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮಗ. ತಾರೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಬುಧನು ಚಂದ್ರವಂಶ ಭೂಷಣನು ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಂದ ಆ ಚಂದ್ರವಂಶವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತು.

ಮುನಿಪುತ್ರ:- ತಂದೆಯೇ, ಇದೇನು ! ನಿಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆ ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ? ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮಗನು ಚಂದ್ರವಂಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಿದ? ಚಂದ್ರನು ಅನಸೂಯಾ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ರಿ ಮುನಿಗಳಿಂದ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ. ಆ ಅತ್ರಿ ಅನಸೂಯ ಋಷಿದಂಪತಿಗಳ ವಂಶಕರ್ತಾರನಾದ ಆ ಚಂದ್ರ, ಸುರಗುರುವಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ವಂಶಕರ್ತಾರನು ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತಾನೆ? ನನ್ನ ಈ ಸಂಶಯವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿರಿ.

ತಂದೆ:- ಹಿಂದೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮಡದಿಯಾದ ತಾರಾ ಎಂಬ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಚಂದ್ರನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿದ. ಆ ಚೆಲುವಿನ ಚಂದ್ರಾಮನು ಚಿಗರೆಗಂಗಳ ಚೆಲುವೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವಳ ಜೊತೆಗೆ ಬಹುಕಾಲ ವಿಹಾರ, ವಿನೋದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಅದರಿಂದ ಆ ತಾರಾದೇವಿಯು ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸಿದಳು. ಸುರಗುರುವಾದ

ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಚಂದ್ರನ ಮನೆಯವರೆಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆ ಚಂದ್ರ ಲಾವಣ್ಯ, ತಾರುಣ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ, ಸಂಪತ್ತು ಎಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿದ್ದ. ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ತಂದ ಆ ತರುಳೆಯಾದ ತಾರೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಕೊಡಲು ಚಂದ್ರನು ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಬಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಆ ತಾರೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಮಹಾಯುದ್ಧವೇ ನಡೆಯಿತು. ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚ್ಯಾರರ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಯುದ್ಧ ಪ್ರವೃತ್ತರಾದರು. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ದೈತ್ಯಗಣ, ದೈತ್ಯಾಸೇನಾಪತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ತಾರೆಯ ನಿಮಿತ್ತಕವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ದಾನವರಿಗೂ, ಭಯಂಕರ ಯುದ್ಧವೇ ನಡೆಯಿತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತಾರಕಾಮಯ ಸಂಗ್ರಾಮ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ತಾರಕಾಮಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ದೇವದಾನವರು ಹತಪತಿತರಾದರು. ಯಾರಿಗೂ ಜಯ-ಪರಾಜಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸಲ ವಾಲುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಬಂದು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ತಾರೆಯನ್ನು ಅವಳ ಗಂಡನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿದರು. ತಾರೆಯು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತು ಕೊಂಡಾಗ ಅವಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಆ ಸುರಗುರು. ಅವನಿಗೆ ಶೀಘ್ರವೇ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಆ ದೇವದೈತ್ಯರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ:- ತಾರೆ, ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆ ಮಗುವು ಯಾರದು? ನನ್ನದೋ ಅಥವಾ ಚಂದ್ರನದೋ?

ಹೀಗೆ ಕೋಪಗೊಂಡ ಗಂಡ ತನ್ನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಆ ತಾರೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳು ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೇ ಮೌನವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಅವಳ ಈ ಮೌನವನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಮಗುವೊಂದು ಹೊರಬಂದು, ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೋಪದಿಂದ ನುಡಿಯಿತು.

ಮಗು:- ದುಷ್ಟಳೇ, ನನ್ನ ತಂದೆ ಯಾರು? ಬೇಗನೇ ಹೇಳು. ಇದಕ್ಕೇಕೆ ನಾಚಿಕೆ? ನಾನು ಯಾರ ಮಗುವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಈಗಲೇ ನಿನಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವೆ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆದೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಮಗು ತಾಯಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡಲು ಹೊರಟಾಗ ಅವಳು ಹೆದರಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೇ ನುಡಿದಳು. ''ವತ್ಸ ! ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಚಂದ್ರ.''

ತಾರಾದೇವಿಯು ಆ ಮಗು ಚಂದ್ರನದೆಂದು ಸಾರಿದ ಬಳಿಕ ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಮಗು ಬುಧನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಆನಂದದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದ. ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಮಡದಿಯಾದ ತಾರೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ನಾರದ :- ತಾರೆಯ ಈ ಪ್ರಕರಣ ನಡೆದಾಗ ಮುನಿಪುತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಮುನಿಪುತ್ರನಿಗೆ ಈ ಬುಧನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಈ ಎಲ್ಲ ಅವಾಂತರ, ಅಧಾನವನ್ನು ಕಂಡು ನಗೆ ಬಂದಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ.

ಮುನಿಪುತ್ರ:- ತಾತ, ಈ ಬುಧನು ಹಾಗಾದರೆ 'ಕುಂಡಜಾತ' ಎಂದಂತೆ ಆಯಿತು. 'ಕುಂಡಜಾತ' ಎಂದರೆ ಸ್ವೈರೀಣೀಪುತ್ರ. ಮಗನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಆ ಮುನಿಯು ನುಡಿದ.

ಮುನಿ:- ಪುತ್ರ, ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಡ. ಚಂದ್ರನ ಮಗನಾದ ಬುಧನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ. ಅವನು ಮನುಷ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಭಾವಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ. ಅವನ ಬಗೆಗೆ ಲಘುವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದವರನ್ನು ಶಪಿಸಲೂ ಬಲ್ಲ. ನೀನು ಹಿಗೆ 'ಕುಂಡಜಾತ' ಎಂದು ಅವನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದರೆ ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನಾರದ:- ಹೀಗೆ ತಂದೆಯು ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತು ಮೆಲ್ಲನೇ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಚಂದ್ರಪುತ್ರನಾದ ಬುಧನು ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಎಲ್ಲ ಋಷಿಮುನಿಗಳೂ ಕೇಳುತ್ತ ಇರುವಾಗಲೇ ಅವರ ಎದುರು ಈ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡಿದ.

ಬುಧ:- ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ನಾನು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದೆ. ನಾನು ಎಂದೂ ಯಾರ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಅಪರಾಧವೆಸಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾರನ್ನೂ ನಿಂದಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮದಾಂಧರಾದ ಈ ಜನರು ಏಕೆ ಅವಮಾನಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ?

ಸ್ವಭಾವ ಏವ ದುಷ್ಟಾನಾಂ ಸಾಧೂನಪಿ ನಿರೇನಸಃ ।
ಉದ್ವೇಜಯಂತಿ ಯತ್ಕ್ವಾಕಾಃ ಮಿಷ್ಟವಾಚಃ ಪಿಕಾನ್ ಇವ ॥

''ಮಧುರ ಮಾತನ್ನಾಡುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳನ್ನು ಉದ್ವೇಗೊಳಿಸುವದು, ಪೀಡಿಸುವದು ಕಾಗೆಗಳ ಸ್ವಭಾವವಾದಂತೆ ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸುವದು. ಉದ್ವೇಗಜನಕವಾದ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುವದು ದುಷ್ಟರ ಸ್ವಭಾವವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ದುಃಸ್ವಭಾವಂ ನ ಮುಂಚಂತಿ ದುಷ್ಟಾಃ ಸತ್ಸಂಗಮಾದಪಿ ।
ಗಂಗಾಂಬು ಸಂಗಮೇನಾಽಪಿ ಕ್ಷಾರತಾಮಿವ ನೀರಧಿಃ ॥

ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಗಂಗೆಯ ನೀರು ಮಿಳಿತವಾದರೂ ಅದು ತನ್ನ ಉಪ್ಪನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ದುರ್ಜನರು ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸದಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವದಿಲ್ಲ.

ಅಹೋ ವ್ಯಾಧಸ್ಯ ದುಷ್ಟತ್ವಂ ಮುನಿವೃತ್ತಿನ್ಯತೋ ಮೃಗಾನ್ ।
ವನೇ ಮೃಗಚರಾನ್ ಹಂತಿ ನಿಜಗಾನದಿದೋಽಪಿ ಸಃ ॥

ಬೇಟಾಗರರ ದುಷ್ಟತ್ವವು ಮುನಿವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕುಂಡಿದ್ದರೂ, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರಿವ ನೀರು ಕುಡಿದು ಬೆಳೆವ ಹುಲ್ಲು ತಿಂದು, ನಿರುಪದ್ರವಿಯಾಗಿರುವ, ಅವರು ನುಡಿಸುವ ವಾದ್ಯ ಅಥವಾ ಮಧುರ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ತಲ್ಲೀನವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಮೃಗಗಳನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕೊಂದುಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಮತ್ಸೈಃ ಕಿಮರಾದ್ಧಂ ಹಿ ಧೀವರಾಣಾಂ ದುರಾತ್ಮನಾಮ್ ।
ಯಜ್ಜಲೇ ಧರತಸ್ತೀರ್ಥೇ ಘ್ನಂತಿ ತತ್ಪ್ರಕೃತಿರ್ಹಿಸಾ ॥

ದುಷ್ಟರಾದ ಮೀನುಗಾರರಿಗೆ ಮೀನುಗಳು ಯಾವ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತವೆ? ಆದರೂ ಅವರು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಜಾಲಹಾಕಿ ನಿರ್ದೋಷಿಗಳಾದ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಆ ದುಷ್ಟರ ಸ್ವಭಾವವಷ್ಟೇ.

ಸಾಧವೋಽಪಿ ನ ಮುಂಚಂತಿ ಸ್ವಭಾವಂ ದುಷ್ಟಸಂಗತಃ ।
ವೃತಾವಿಷಾಗ್ನಿಯುಕ್ಸರ್ಪೈಃ ಶ್ರೀಖಂಡಾ ಇವ ಶೀತತಾಮ್ ॥

ವಿಷಸರ್ಪಗಳು ಚಂದನಗಿಡದ ತುಂಬ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಆ ಚಂದನಗಿಡವು ತನ್ನ ತಂಪುಗುಣವನ್ನು ಎಂದಾದರೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವದೇ? ಅದರಂತೆ ದುಷ್ಟರ ಸಹವಾಸವು ಎಷ್ಟೇ ಆದರೂ ಸಜ್ಜನರು ತಮ್ಮ ಸುಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ.

ಪರೋ ದಯೇಽಪಿ ನೃತ್ಯಂತಿ ಕಿಂ ಸ್ವಪಕ್ಷಸ್ಯ ಸಾಧವಃ ।
ಯಥೋನ್ನನಾ ಮುನಿವರಾ ವಾರಿವಾಹಸ್ಯ ಬರ್ಹಿಣಃ ॥

ಸಜ್ಜನರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಉದಯವಾದರೂ ಆನಂದದಿಂದ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೇ ಉದಯವಾದರೆ ಕೇಳುವದೇನು? ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೋಡವು ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೂ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿನ ನವಿಲುಗಳು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದದಿಂದ ಕುಣಿಯುತ್ತವೆ.

ನಿಜೋದಯಸ್ತು ಸಾಧೂನಾಂ ಸ್ವಚ್ಛಸ್ಯಽಽನಂದ ಹೇತವಃ ।
ಯಥಾ ಕುಮುದ ಪುಷ್ಪಾಣಾಂ ಮತ್ಪಿತುಃ ಶೀತಲತ್ವಿಷಃ ॥

ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಚಂದ್ರನ ಉದಯವು ಕನ್ನೈದಿಲೆ ಹೂಗಳಿಗೆ ಆನಂದದಾಯಕವಾಗಿ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮೀಯರಾದ ಜನರು ಉದಯವು ಆನಂದದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಹೆರವರ ಆನಂದವನ್ನು ಕಂಡು ತಾವೂ ಸಂತೋಷಿಸುವುದು ಸಜ್ಜನರ ಸ್ವಭಾವವಾದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಕಂಡು ಕೊರಗುವದು ದುಷ್ಟರ ಸ್ವಭಾವ. ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ನಿಂದಿಸುವದು ದುರುಳರ ಜನ್ಮಜಾತವಾದ ಗುಣ. ಈ ಮುನಿಕುಮಾರನು ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಉಪಹಾಸಗೈದು, ತಿರಸ್ಕಾರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇವನು ಸ್ವೈರಿಣಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ 'ಕುಂಡಭವ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಲಿ.

ಹೀಗೆ ಬುಧನು ಆ ಮುನಿಬಾಲಕನನ್ನು ಶಪಿಸಿದ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಮುನಿಯ ತಂದೆಯು ಮಗನನ್ನು ಹೀಗಳೆದು ಬುಧನ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ. ಮತ್ತು ತಿಳಿಯದೇ ಮಾಡಿದ ಈ ಬಾಲಕನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ. ಕೈ ಮುಗಿದು ಅವನಿಗೆ ಕರುಣೆ ಬರುವಂತೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿದ.

ಮುನಿಯ ತಂದೆ:- ದೇವತಾ ಪುರುಷನಾದ ಬುಧನೇ, ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಈ ನನ್ನ ಮಗನು ಇನ್ನೂ ಬಾಲಕ. ನಿನ್ನಂಥ ಉತ್ತಮ ಜನರು ಬಾಲಕರ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಮಾಡುವದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಕ್ಷಮೆಯೇ ಭೂಷಣ. ನೀರಿನ ಸ್ವಭಾವವು ಶೈತ್ಯವು ಇದ್ದಂತೆ ದೊಡ್ಡವರ ಸ್ವಭಾವವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕ್ಷಮಾಭೂಯಿಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಕರಹಿತನಾದ ಈ ಬಾಲಕನ ಮೇಲೆ ನೀನು ಬೇಗ ಕ್ಷಮೆದೋರಿ, ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡು.

''ಕ್ಷಮಾಸಾರಾ ಹಿ ಸಾಧವಃ'' ಸಾಧುಗಳು ಕ್ಷಮಯೇ ಪ್ರಧಾನಗುಣವಾಗಿವುಳ್ಳವರು.

ಆ ಮುನಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಂದ್ರಪುತ್ರನಾದ ಆ ಬುಧನು ಶಾಂತನಾದ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಹೀಗೆ ನುಡಿದ.

ಬುಧ:- ಮುನಿಯೇ, ಈ ನಿನ್ನ ಬಾಲಕನು ನನ್ನ ಶಾಪದಂತೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಡನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಜಾರಿಣಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಅವನ ಜನ್ಮವು ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಉಪನಯನ ಆದ ಬಳಿಕ ಅವನು ತನ್ನ ಉತ್ತಮವಾದ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಬುಧನ ಶಾಪದಿಂದ ಆ ಮುನಿಯ ಪುತ್ರನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಣಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ. ಉಪನಯನ ಆದ ಬಳಿಕ ಅವನು ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಾನ ತಪಶ್ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ.

ಈ ಮಧುವನದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಮಾಡಿದರೆ ಬರುವಷ್ಟು ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ, ಪಠಣ, ಮನನ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ದೇಹಾಂತವಾದ ಬಳಿಕ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಾಲೋಕ್ಯರೂಪ ಮೋಕ್ಷ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಮುನಿಪುತ್ರನು ಕುಂಡನಾಗಿ ಜನಿಸಲು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಕಾರಣ ನಿರೂಪಣ ಎಂಬ
ನೂರ ತೊಂಬತ್ತೇಳನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೯೮

ನಾರದ:- ರಾಜನೇ, ಈ ಮಧುವನದಿಂದ ಹನ್ನೊಂದು ಬಿಲ್ಲಿನ ಅಂತರದಲ್ಲಿಯೇ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮವು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ತೀರ್ಥದ ದಿವ್ಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಗಧದೇಶದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸ ಎಂಬ ಸತ್ಯವಂತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದ. ಅವನೊಂದು ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಧರ್ಮವೆ. ಸರ್ವ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲೂ ನಿಷ್ಣಾತ. ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನೊಬ್ಬ ಭೂಲೋಕದ ಬೃಹಸ್ಪತಿ. ಪ್ರಹ್ಲಾದನಂತೆ ಹರಿಪ್ರೀತಿಕರವಾದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಮಡದಿಯೊಡನಿದ್ದರೂ ಪಾರ್ವತೀವಲ್ಲಭನಂತೆ ಕಾಮನನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮುನಿಯಂತೆ ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನ. ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಕೌರವರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯರಾದಂತೆ ಮಗಧರಾಜನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸನೂ ಪರಮಮಾನ್ಯನಾಗಿದ್ದ. ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಂತೆ ಸತ್ಪಾತ್ರರಲ್ಲಿ ದಾನಶೀಲ.

ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಉತ್ತಮಾ. ಇವಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಂತೆ ಗುಣದಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸೀತೆಯಂತೆ ಪತಿಸೇವಾತತ್ಪರಳು. ಅವಳಿಗೊಬ್ಬ ಮಗ. ಅವನ ಹೆಸರು ಅಂಗದ. ಅತ್ಯಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತ. ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕನ್ಯಾಮಣಿಯೂ

ಇದ್ದಿತು. ಅವಳ ಹೆಸರು ವಲಯಾ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇದ್ದವು ಆ ವಲಯಾಳಲ್ಲಿ.

ಅಂಗದನು ಪ್ರೌಢನಾದ ಬಳಿಕ ದೇವದಾಸನು ಶುಭಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನಳಾದ ಕನ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಜರುಗಿಸಿದ ಅದರಂತೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ವರನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ.

ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಆ ವಲಯಾ ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರವೇ ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರಳಾದಳು. ಸರೀಕರಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋರತ್ನ ಎನ್ನಿಸಿದಳು. ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ನಿಷ್ಣಾಣತನಾದ ಅಂಗದನೂ ಸಹ ಯೌವನದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಕುಟುಂಬದ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತಾನೇ ಹೊತ್ತು ತಂದೆಗೆ ಸಂಸಾರದ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಕಡಮೆ ಮಾಡಿದ. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮಗನು ಕುಟುಂಬ ಭಾರವನ್ನು ಸಮರ್ಥ ರೀತಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ದೇವದಾಸನು ಮಡದಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದ. "ಭದ್ರೆ ! ಈಗ ನನಗೆ ಮುಪ್ಪು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ತಲೆ ನಡುಗುತ್ತಲಿದೆ. ಕಣ್ಣುಗಳು ಮಂದವಾಗುತ್ತಲಿವೆ. ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಕಂಪನವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಮನೆ, ಮಡದಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಐಶ್ವರ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಅಶಾಶ್ವತ. ಅನುಪಾದೇಯ, ಹೇಯ. ನಾನು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ವಾನಪ್ರಸ್ಥವಿಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಉತ್ತಮವಾದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸವೆಸಿ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಉತ್ತಮಾ :- ಪೂಜ್ಯ, ನಶ್ವರವಾದ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಹೆಂಗಸಾಗಲೀ, ಗಂಡಸಾಗಲೀ ಇರುವುದು ತರವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಸೇವಕಿಯಾದ ನಾನೂ ಸಹ ನೀವೆಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಿರೋ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನೂ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಯೇ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡೋಣ. ನಿಮ್ಮೊಡನೆಯೇ ನನ್ನನ್ನೂ ಈ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಿರಿ. ನಮ್ಮ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನಾದ ಅಂಗದನು ಕುಟುಂಬದ ಭಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಸೊಸೆಯಾದ ಕಲ್ಯಾಣಿಯು ಅವನಿಗೆ ಅನುಕೂಲಳಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಪುತ್ರೇ ಸಮರ್ಥೇ ಯೋ ಮೂಢಃ ಪುರುಷಃ ಸ್ತ್ರೀಜನೋಽಥವಾ ।
ನ ವಿರಜ್ಯೇತ ಯೋ ಮೂಢೋ ವಂಚಿತಃ ಶ್ರೇಯಸಾ ಹಿ ಸಃ ॥

ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮಗನು, ಅಥವಾ ಸೊಸೆಯು ಸಮರ್ಥ ರೀತಿಯಿಂದ ಕುಟುಂಬದ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊತ್ತು ಗೃಹಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೂ, ತಾನು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನಿಂದ ವಂಚಿತನಾದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಮೂಢನಾಗದ ಯಾವನೂ ಇಂಥ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಲಾರ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನೂ ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾಗಿ

ಪುಣ್ಯಸಾಧನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಿರಿ. ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡಿರಿ.

ಹೀಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ದಂಪತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಮಗನಾದ ಅಂಗನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದರು. ''ಅಂಗದ ! ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ಹಣ್ಣಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ದೇಹವು ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾವು ಯಾವುದಾದರೂ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮಾನವರಿಗೆ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆರಾಧನೆಯು ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಧನ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ವಿಷಯೇಷು ನ ಸಂಸಕ್ತಿಃ ಸಮತ್ವಂ ಸರ್ವ ಜಂತುಷು ।
ಯೇಷಾಂ ಹರ್ಷವಿಷಾದೌ ಚ ನ ಜಾತು ಸುಖದುಃಖಯೋಃ ॥

''ಯಾರಿಗೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೋ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲೂ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಮಾನವಾಗಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಯಾರು ತಿಳಿದಿರುವರೋ, ಮತ್ತು ಯಾರು ಸುಖ ಬಂದಾಗ ಹಿಗ್ಗುವದಿಲ್ಲವೋ, ದುಃಖ ಬಂದಾಗ ಕುಗ್ಗುವದಿಲ್ಲವೋ ಅವರೇ ಸಾಧುಗಳು.

ತ ಏವ ಸಾಧವೋ ಲೋಕೇ ಗೋವಿಂದ ಪದಸೇವಿನಃ ।
ಯೇಷಾಂ ದರ್ಶನಮಾತ್ರೇಣ ಕೃತಾರ್ಥೋ ಜಾಯತೇ ನರಃ ॥

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದವನ್ನು ಹಗಲಿರುಳೂ ಸೇವಿಸುವ ಸಜ್ಜನರೇ ಸಾಧುಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥವರ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುವನು.

ತೀರ್ಥಾನಿ ಪರ್ಯಟನ್ ಧೀರಃ ತದ್ದರ್ಶನ ಸಮುತ್ಸುಕಃ ।
ಭಾಗ್ಯೋದಯೇನ ಕೇನಾಽಪಿ ತದ್ದರ್ಶನ ಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆಂದು ಮಾನವನು ಸಂಚಾರಗೈಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಂಥ ಪುರುಷರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವರು. ಅಂಥ ಮಹಾಪುರುಷರು ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮೂರ್ತಿದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವನು ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವಾಗ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ, ಭಗವದ್ದರ್ಶನ ಲಾಭವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಇಂಥ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರ ಸಮಾಗಮವೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಒದಗಿಬರುವದು.

ಆದುದರಿಂದ ಕುಟುಂಬ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ವಹಿಸಿ ನಾವು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವದಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೇವೆ ನಮಗೂ ಸಹ ಇಂಥ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಂದರ್ಶವಾಗಬಹುದು.

ಅಂಗದ :- ಪೂಜ್ಯರಾದ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳೇ, ನೀವು ಈಗ ಹೇಳಿದ ಮಾತು, ಈ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಪ್ರಸಂಗ, ಸಾಧುಸಜ್ಜನ ಸಮಾಗಮ, ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಕಲ ಕುಟುಂಬವೇ ಇದರಿಂದ ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಯಾಗುವದು. ಸಂಸಾರದಿಂದ ಉದ್ಧಾರಹೊಂದುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉಪಾಯವನ್ನೇ ನೀವೀಗ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿರುವಿರಿ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಯಾವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿ? ಅಪ್ಪಣೆ ನೀಡಿರಿ. ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ, ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಾನ ನೀಡಲು ಎಷ್ಟು ಧನ ಬೇಕಾಗಬಹುದೋ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಧನವನ್ನೂ ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ನನ್ನನ್ನೂ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬದುಕಿರುವವರೆಗೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಮಗನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ. ತಮಗೆ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಹಣವನ್ನು ಮಗನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರು. ಮಗನೂ ಸಹ ಅವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದ. ಹದಿನಾರು ಮೈಲುಗಳವರೆಗೆ ಮಗ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ದಂಪತಿಗಳು ''ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗು. ಕುಟುಂಬ ರಕ್ಷಣೆ ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇದು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬರುವ ಸಮಯವಲ್ಲ.'' ಎಂದು ಮೃದುವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ತಾವು ಮಾತ್ರ ಮುಂದೆ ನಡೆದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿನ ಗೆಡ್ಡೆ-ಗೆಣಸು, ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳೇ ಅವರ ಆಹಾರವಾಗಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಮುನಿವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆಗೈಯುತ್ತ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಅವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪುರುಷನೊಬ್ಬನು ಕಂಡ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಈ ದಂಪತಿಗಳು ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಗೌರವಾದರಗಳನ್ನು ಸಲಿಸಿದರು. ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

ದಂಪತಿಗಳು:- ತಾವು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ? ತಾವು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಲಿರುವಿರಿ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಸಿದ್ಧ:- ತಾಪಸಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಾನು ಕಲ್ಪಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಲಿರುವ ಒಬ್ಬ ಸಿದ್ಧ. ನಾನು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಮನಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಕಪಿಲನೆಂಬ ಮುನಿಯು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ಅವನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದೆ. ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಕಪಿಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಮಧುವನದಲ್ಲಿರುವ ಯಮುನಾತೀರದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಮಾನವರ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಕಪಿಲರು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಯಮುನಾ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಆ ಬದರೀ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಡುಕೋಣವು ನೀರು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಯಮುನೆಯ ನೀರನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಕಾಡುಕೋಣಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸ್ಮರಣೆಯು ಒದಗಿ ಬಂದಿತು. ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸ್ಮರಣವು ಉದ್ಬುದ್ಧವಾದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಅಡವಿಕೋಣವು ನೀರಿನಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮುನಿಪುಂಗವರಾದ ಕಪಿಲ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ವಂದನೆ ಮಾಡಿತು. ಮಾನವರ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೇ ಅದು ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿತು. ಆಗ ನಾನೂ ನನ್ನ ಗುರುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆ ಕೋಣವು ಮನುಷ್ಯ ವಾಣಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿತು.

ಕೋಣ :- ಮುನೀಶ್ವರರೇ, ನಾನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಳಿಂಗ ದೇಶದ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಮಹಾರಾಜನಾಗಿದ್ದೆ. ಅಧಿಕಾರ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ತಾರುಣ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ

ಮೇಳವಿಸಿದ್ದವು. ಅದರಿಂದ ನಾನು ಕಾಮಾಂಧನಾಗಿ ಕಂಡ ಕಂಡ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸುಸ್ವಭಾವಿಗಳಿಂದ ದುಡ್ಡನ್ನು ಕಿತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾಮಕೇಳಿ ವಿಲಾಸಗಳನ್ನರಸುತ್ತ ನಿರ್ಲಜ್ಜನಾಗಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಒಳ್ಳೇರೂಪವತಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಇದ್ದರೆ, ಅದು ನನಗೆ ತಿಳಿದ ದಿನದಿಂದಲೇ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಭೋಗಮಾಡಿ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದೆ. ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಭೋಗಿಸವದಲ್ಲದೇ ಬರುವಾಗ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಹಣವನ್ನುದೋಚಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಬಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಇಬ್ಬರು ಪಟ್ಟಣದ ಬಾಲಕರನ್ನು ಬಾಹು ಯುದ್ಧದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಜನರನ್ನು ರಂಜಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಶ್ರೀಮಂತ ತರುಣ. ಅವನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನೊಡನೆ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧವನ್ನು ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಪಡೆದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಆ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹಣವನ್ನು ನಾನು ಕಸಿದುಕೊಂಡೆ. ಪರಾಜಿತನಾದ ಬಾಲಕ ದರಿದ್ರನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ನನಗೇನೂ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ''ನೀನು ನನ್ನ ಎದುರು ನಿಲ್ಲಲು ಅಯೋಗ್ಯನಾಗಿರುವಿ.'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಸಂಹರಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಪಟ್ಟಣಿಗರನ್ನು ಹಣ ದೋಚುವದು, ಕೊಲ್ಲುವುದು, ಸ್ತ್ರೀ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮುಂತಾದ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಹಿಂಸೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸದಾ ಶೃಂಗಾಲೋಲುಪನಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪೀಡಕನಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೆ.

ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮ ನಗರಕ್ಕೆ ದೂರ್ವಾಸರ ಆಗಮನವಾಯಿತು. ರುದ್ರಾಂಶಸಂಭೂತರಾದ ಆ ಮುನೀಶ್ವರರಿಗೆ ನಾಗರಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರ ಕೋರಿ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದರು.

ನಾಗರಿಕರು:- ಮುನಿಸಿಂಹ ದೂರ್ವಾಸರೇ, ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದಯೆದೋರಿರಿ. ನಮ್ಮ ರಾಜನು ಸರ್ವದಾ ಅಧರ್ಮ, ಹಿಂಸೆ, ಮುಂತಾದ ವಾಮ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತ. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಅವನಿಂದ ನಾವು ಪೀಡಿತಾರಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯೋದಯದಿಂದಲೇ ತಾವು ನಮ್ಮ ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದೀರಿ. ನಮಗೆ ಈ ಮಹಾರಾಜ ನಿಂದಾಗುವ ಉಪಟಳ, ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಅಪಾರ. ದುರ್ಗುಣಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಈ ರಾಜನು ತವರುಮನೆ, ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ದುಷ್ಟ ರಾಜನಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಿರಿ.

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕರೂ ಬಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಮುನಿಮಂಡಲದ ಮಾರ್ತಂಡರಂತಿದ್ದ ಆ ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ದಂಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ, ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ನಾನದನ್ನು ಕಂಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜದೂತರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ.

ರಾಜ:- ''ಇವನು ಒಬ್ಬ ಅವಧೂತ. ಮೈಮೇಲೆ ತುಂಡು ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲ. ಮೈ ತುಂಬ ಬೂದಿ ಬಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥ ಕಾಡುಕೋಣದಂತೆ ಆಕಾರವುಳ್ಳ ಈ ಮುನಿ ದರ್ಶನಕ್ಕೂ ಅಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನನ್ನು ದೂರತಳ್ಳಿರಿ.''

ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಿದೆ. ರಾಜನಾದ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಭೃತ್ಯರು ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಲು ಎದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ತಪಸ್ವಿವರೇಣ್ಯರು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿ 'ಹುಂ' ಎಂದು ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಹೂಂಕಾರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನನ್ನ ದೂತರೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟುಬೂದಿಯಾದರು. ಹಿಂದೆ ಸಗರರಾಜಕುಮಾರರೆಲ್ಲರೂ ಕಪಿಲಮುನಿಯ ನೇತ್ರಾಗ್ನಿಯಿಂದ ದಗ್ಧರಾದಂತೆ ನನ್ನ ಭೃತ್ಯರು ಹಾಗೂ ಸೈನಿಕರು ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಯ ಹುಂಕಾರದಿಂದಲೇ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಕಳಿಂಗ ಭೂಪತಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟುನಿಂತ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಮುನಿವರ್ಯರು ಅವನನ್ನು ಗದಿರುಸುತ್ತ ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ದೂರ್ವಾಸ :- ಎಲೈ ಪಾಪಿಯೇ, ನೀನು ಕಾಡುಕೋಣನಂತೆ ವರ್ತಿಸಿ, ಪ್ರಜಾಜನರಿಗೆ ಪೀಡೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ, ನನ್ನನ್ನೇ ಮಹಿಷಾಕೃತಿಯ ಮುನಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೀಯಾಳಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಭೃತ್ಯರಿಗೆ ಹೊರತಳ್ಳಲು ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಿದೆ. ಮದಾಂಧನಾದ ನೀನು ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೋಣವೇ ಆಗು.'' ಹೀಗೆ ಶಪಿಸಿರು.

ಆ ಮುನಿಮಹಾನುಭಾವರ ಶಾಪ ಹುಸಿಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ರಾಜದೇಹ ಕಳೆದು ಮರುದೇಶದಲ್ಲಿನ ಈ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೋಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಬಹಳ ದಿನಗಳಾದವು. ಮುನಿವರ್ಯರೇ, ಇಂಥ ಈ ಕುಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಾನೂ ಸಹ ಇಂಥ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಕಾರಣವಿದೆ. ನಾನು ಕಳಿಂಗದೇಶದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದಾಗ ಅನೇಕ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ತೋಡಿಸಿದೆ. ಕೆರೆ-ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಸರೋವರಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದೆ. ಮಾವು ಬೇವು ಮುಂತಾದ ಮರಗಳನ್ನೂ, ರಸ್ತೆಯ ಇಬ್ಬದಿಗಳಲ್ಲೂ ನೆಟ್ಟು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದೆ. ಆ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ತಪ್ಪಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಈ ತೀರ್ಥಜಲವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ ಒದಗಿತು. ಮಹಿಷ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದ ನನಗೆ ಈ ಪುಣ್ಯ ಜಲದ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸ್ಮರಣೆ ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಮುನೀಶ್ವರರೇ, ನನಗೆ ಈ ಪಾಪಿ ಜನ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೇಗೆಂದೇ ತೋಚುತ್ತಿಲ್ಲ. ದಯವಿಟ್ಟು ತಾವು ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಕಪಿಲ :- ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಹಾಟಕೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನವೀನವಾದ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರವಿದು. ಇಲ್ಲಿನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸ್ನಾನಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವದು.

ಆ ಮಹಾಮುನಿಯ ಆದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಡುಕೋಣವು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಿತು. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಿಂದಿತು. ತಕ್ಷಣವೇ ದೇವೇಂದ್ರನು ಐರಾವತವನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಮತ್ತು ಆ ಕಾಡುಕೋಣವನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದ. ''ಕಳಿಂಗರಾಜನೇ, ನೀನು ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಹಿಷದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸು. ನಾನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಈ ದಿವ್ಯಶರೀರವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡು. ನನ್ನೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾಗು. ನೀನು ಸ್ವರ್ಗದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ

ಸ್ನಾನಮಾಡಿದೆಯಷ್ಟೇ. ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಸ್ವರ್ಗನೀಡಲು, ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಕಳಿಂಗರಾಜನು ತನ್ನ ಮಹಿಷ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಕಪಿಲಮುನೀಶ್ವರರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗೈದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು.

''ನಮಸ್ತೇ ಪರಮೇಶಾನ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಹೇತವೇ ।
ಸೇತವೆ ವೇದವಿದ್ಯಾನಾಂ ರಿಪವೇ ತದ್ವಿರೋಧಿನಾಮ್ ॥''

ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಕಪಿಲದೇವಾ, ನೀನು ಮೋಕ್ಷದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ವೇದವಿದ್ಯಾ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸೇತುವೆ. ವೇದವಿರೋಧಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ವೈರಿ. ನಿನ್ನಿಂದಲೆ ಸಾಂಖ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದೆ. ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆವೃತ್ತರಾದ ಮನುಷ್ಯರ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಳೆದು ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿತಿಳಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಅಂಥ ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ. ಅಂಥ ಸಾಂಖ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಪ್ರವರ್ತಕನೇ ನೀನು. ವೇದವಿಹಿತವಾದ ಸದಾಚಾರವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವೇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ತಿರುಗುವ ದಂಡನೀಯರಾದ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನೀನು ನೀಚಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಃಖಪಡಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಿಸು.

''ಇಂದ್ರಾದಯೋ ಲೋಕಪಾಲಾಃ ಸರ್ವೇ ತ್ವದಧೀನಾಃ ।
ತ್ವದಿಚ್ಛಾ ಅನುವರ್ತಂತೇ ಭೀತಾ ದಂಡಕೃತೋ ಹಿತೇ ॥

ಜಗತ್ತಿನ ಜನರು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ಸಹ ಸರ್ವಲೋಕಾಧಿಪತಿಯಾದ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ, ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನೇ ಅನುವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

''ತ್ರಯೀ ಧರ್ಮವಿರೋದ್ಧಾರಃ ಪೂರ್ವದೇವಾ ಯುಗೇ ಯುಗೇ ।
ಅವತೀರ್ಯ ವಿನಾಶಾಯ ಕೃತಾ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ತ್ವಯಾ ॥''

ವೇದಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವನ್ನು ಮಾಡುವ ದೈತ್ಯರು ಪಾಖಂಡ ಧರ್ಮವನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ನೀನು ಯುಗಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ, ವೇದಧರ್ಮವನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ

''ಅಜ್ಞಾಪಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಗತುಂ ಮಾಂ ತ್ರಿದಶಾಲಯಂ ।
ಅನುಗೃಹ್ಣೀಷ್ವ ಶಕ್ರಂ ತಂ ನಮಂ ತಂವೀಕ್ಷಣಾಮೃತೈಃ ॥

ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಬಂದಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಈ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ನೀನು ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡು. ನನಗೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಗಲು ಆಜ್ಞೆ ನೀಡು.

''ಪ್ರಸಾದಾತ್ತವ ದೇವೇಶ ಬದರ್ಯಾಖ್ಯಸ್ಯ ಚ ಪ್ರಭೋ ।
ತೀರ್ಥಸ್ಯ ಸ್ವತನುಂ ಹಿತ್ವಾ ತಾಮಸೀಂ ಸಾತ್ವಿಕೀಂ ಗತಃ ॥''

ದೇವತೆಗಳ ಒಡೆಯನಾದ ಕಪಿಲದೇವಾ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನನ್ನ ಈ ಕೋಣರೂಪದ ತಾಮಸದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ದಿವ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ.

''ಇಂದ್ರೇಣ ಸಹ ನಾಗೇಂದ್ರಂ ಆರುಹ್ಯ ತ್ರಿದಶಾಲಯಂ ।
ಗಚ್ಛಾಮಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ನಾಥ ಕೃಪಾತಸ್ತೇ ಕೃಪಾನಿಧೇ ॥''

ಕೃಪಾನಿಧಿಯಾದ ಕಪಿಲದೇವಾ, ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಾನು ಈ ಐರಾವತವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಪ್ಪಣೆ ನೀಡು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವಿರಲಿ.

ಹೀಗೆ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಕಪಿಲಮುನಿಯನ್ನು ಆ ಕಳಿಂಗರಾಜನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ, ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ಸಿದ್ಧ:- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನಾನು ಈ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೇ ಇಂಥ ತೀರ್ಥವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ನೀನೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಮಡದಿಯೊಂದಿಗೆ ಆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ನಾನಾದರೂ ನನ್ನ ತಾಯ್ತಂದೆಯರನ್ನು ಈ ಪರಮಪವಿತ್ರ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಹಿರಿಯಾಸೆಯಿಂದ ನನ್ನ ವೃದ್ಧ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಹೀಗೆ ಆ ಸಿದ್ಧಪುರುಷನು ಈ ನವೀನ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು. ನಂತರ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ತಾಯ್ತಂದೆ ಹಾಗೂ ಮಡದಿಯನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ಅವರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ.

ಹೀಗೆ ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಬದರೀಶನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾದನೆಗೈದ ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ಐಹಿಕ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಸ್ವರ್ಗ, ಅಪರ್ಗವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದರು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಎಂಬ ನೂರ ತೊಂಬತ್ತೆಂಟನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಹರಿದ್ವಾರಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ವರ್ಣನ ಕಳಿಂಗದೇಶದ ಶ್ವಪಚನ ವೃತ್ತಾಂತದ ಮುಖಾಂತರ ವೈಶ್ಯನ ವೃತ್ತಾಂತ ವರ್ಣನೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೯

ರಾಜ:- ಪೂಜ್ಯರೇ, ತಾವು ಮಾಡಿದ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ಮಲವಾಯಿತು. ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಾವು ನನಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದಿರಿ. ತಿರ್ಯಗ್‌ಯೋನಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಜ್ಞವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಸಹ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವ ಇಂಥ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಈ ತೀರ್ಥವು ಪರಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ.

ಹಾಟಕೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ 'ಹರಿದ್ವಾರ'ದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ನನಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ.

ನಾರದ:- ಈ ಹಾಟಕೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಹರಿದ್ವಾರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಪಾಪಿಯಾದ ಶ್ವಪಚನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಐದು, ಆರು ವರ್ಷದ ಊರಲ್ಲಿನ ಬಾಲಕರನ್ನು ಕದ್ದು ಒಯ್ದು, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಂದುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರ ಮೈಮೇಲಿನ ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ ಮುಂತಾದ ಆಭರಣಗಳ ಆಶೆಗಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಸೆಗೊಳಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಹಣವನ್ನು ಕದಿಯಬೇಕೆಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿ, ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಮಂತರ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಲಪಟಾಯಿಸಿದ. ಹಣವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ ಪಥಿಕರನ್ನು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಅವಿತಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಸಂಹರಿಸಿ ಅವನ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ದೋಚುತ್ತಿದ್ದ.

ಒಂದು ದಿನ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಾನಾದೇಶಗಳಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಜನ ಸಿರಿವಂತರು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಾವು ತಂದ ನಗ, ನಾಣ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಂಥ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾನನೀಡಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಗರಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಧನವಂತನಾದ ವೈಶ್ಯನು ಬಹಳಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತನ್ನೊಡನೆ ತಂದು ಆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೂ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ದಾನನೀಡಿದ. ಆದರೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ವಿಪುಲ ದ್ರವ್ಯ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನು ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟ. ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಆಭರಣಾದಿ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಯಲು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ರಕ್ಷಕರನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದ. ದುಷ್ಟನಾದ ಕಾಲಿಂಗನು ಆ ವೈಶ್ಯನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಹೊಂಚುಹಾಕಿ ಅವನ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ. ಅವರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಇವನೊಬ್ಬ.

ಅವರೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕಳವು ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಹ ದೂರದಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಲೇ ನಡೆದ.

ಒಂದು ದಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಸೇವಕರಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ವೈಶ್ಯನು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ. ಅಲಲ್ಲಿ ಕಳವಿಗೆ ಈತ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಅನೇಕ ತಂಗು ಠಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವಾಗ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಧೈರ್ಯಮಾಡಿದ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಆ ವೈಶ್ಯನು ತನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಅನುಚರರೊಂದಿಗೆ ಮಲಗಿದಾಗ ಈ ಕಾಲಿಂಗನು ಆ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಎಷ್ಟೇ ಜಾಗರೂಕನಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿದರೂ, ಅನುಚರನೊಬ್ಬ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಇವನನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ. ಎದ್ದು ಬಂದವನೇ ದುಷ್ಟ ಕಾಲಿಂಗನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗಿ ಕೆಳಹಾಕಿ ಬಿರುಸಾಗಿ ಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹಾರಗೈದ. ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಮುಕಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದ ಕಾಲಿಂಗನು ಎಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು ಓಡತೊಡಗಿದ. ಈ ಗಲಾಟೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ವೈಶ್ಯನ ಇತರ ಅನುಚರರೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಓಡಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಚುರುಕುಗತಿಯುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ಧಾವಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದೇ ಬಿಟ್ಟ. ಆದರೆ ಕಂಟಿಲನಾದ ಕಾಳಿಂಗನು ಅವನನ್ನು ಒದ್ದು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಓಡಿದ. ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಲಿರುವ ಕಾಳಿಂಗನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಬಂದಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸೇವಕನ ಮರ್ಮಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದು ಓಡಿದ. ಆದರೆ ಆ ಅನುಚರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗುರಿಯಿಡುವದರಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೀಮನಾಗಿದ್ದ. ಆತನು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಳಿಂಗನಿಗೆ ಬಾಣಬಿಟ್ಟ. ಬಾಣತಾಗಿದ ಕಾಳಿಂಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟ.

ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗುವಾಗ ಪಾಪಿಯಾದ ಆ ಕಾಳಿಂಗನು ಇಬ್ಬರನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಆಯುಧದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಿದ್ದ. ಅದರಿಂದ ನೋವು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಇದ್ದ ಅವರೂ ಆಗಲೇ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಮೂವರೂ ಮರಣಹೊಂದಿದ ಆ ಸ್ಥಳವು ಯೋಗಾಯೋಗದಿಂದ ಹಾಟಕೇಶ್ವರದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಸ್ಥಳವೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಇದರಿಂದ ಆ ಪಾಪಿಗಳು ಪಾಪಮುಕ್ತರಾಗಿ ದಿವ್ಯ ದೇಹ ಧರಿಸಿ, ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯಲು ಬಂದ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ, ಆ ವೈಶ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದರು.

ಕಾಳಿಂಗ ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಕರಾದ ವೈಶ್ಯನ ದೂತರು :- ವೈಶ್ಯನೇ, ನಮ್ಮ ಸುದೈವದಿಂದ ನಾವು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಈ ನವೀನವಾದ ಹರಿದ್ವಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಸ್ಥಳವು ಪಾಪಿಗಳಿಗೂ ಪುಣ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳದ್ದು. ನಾವು ಮೂವರೂ ಈ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮರಣಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ನಿಂತಿದ್ದೇವೆ. ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ.

ನಾರದ:- ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ವೈಶ್ಯನ ಇಬ್ಬರು ಸೇವಕರೂ ಆ ದುಷ್ಟ ಕಾಳಿಂಗನೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಪಯಣಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ಆ ವೈಶ್ಯನು ತನ್ನ ಸೇವಕರ ಮೃತಶರೀರಗಳಿಂದ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನಾರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಅವರ ಅಸ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತೀರ್ಥಜಲ ಸ್ಪರ್ಶವಾದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇವಕರೂ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಮರಳಿ ವೈಶ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನುಡಿದರು.

ವೈಶ್ಯಸೇವಕರು:- ಈ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮರಣಿಸುವದರಿಂದ ಮಾನವರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥದ ಸ್ಪರ್ಶ ಯಾರ ಅಸ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆಗುವದೋ ಅವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ನಿಶ್ಚಿತ. ಪ್ರಕೃತ ನೀನು ನಮ್ಮ ಆಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ನಾವೀಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಕಲ್ಪದ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೊಡನೆ ಇದ್ದು ಮುಂದೆ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪಯಣಿಸಲಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊಡೆದು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿ ಮರಣಕ್ಕೀಡುಮಾಡಿ, ತಾನೂ ಮಡಿದ ಆ ಕಾಳಿಂಗನು ಈಗ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮೃತ ಮಾನವೀಯ ಶರೀರವು ನಿನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡಿದೆ. ಆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಅವನ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನೂ ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸು. ಅದರಿಂದ ಕೇವಲ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದ ಆತನು ನಮ್ಮಂತೆ ಸತ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಇಷ್ಟು ಉಪಕಾರವನ್ನು ಅವನಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿರಿ. ಅವನು ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಆದರೂ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಈ ಉತ್ತಮಗತಿ ಒದಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೂ ನಮ್ಮಿಂದಾದ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ.

''ಉಪಕಾರಃ ಸದಾ ಕಾರ್ಯಃ ಪರೇ ಷಾಮಪಿ ಸಾಧುಭಿಃ ।
ಅಪಕಾರೋ ನಮಂತವ್ಯಃ ಕೃತೋ ಭೃಶಮಸಜ್ಜನೈಃ ॥

''ಸಾಧು ಸಜ್ಜನರು ಹೆರವರಿಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ದುರ್ಜನರು ಮಾಡಿದ ಅಪಕಾರವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ನೆನೆಯಬಾರದು.''

ಹೀಗೆ ವೈಶ್ಯಸೇವಕರಿಬ್ಬರೂ ನುಡಿದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ವೈಶ್ಯನು ಚೋರ ದೇಹವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಹುಡುಕಿಸಿದ. ಆದರೆ ಆ ದೇಹವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಸೇವಕರಿಂದ ಹುಡುಕಿಸಿದರೂ ಸಿಗದಾದಾಗ ಸ್ವಯಂ ತಾನೇ ಹುಡುಕ ಹೊರಟ. ಆ ವೈಶ್ಯ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಅಲೆದಾಡಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣದೇ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ. ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ, ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದ. ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಾನು ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ. ದಾನ, ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನೂ, ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಬುದ್ಧರಾದ ಬಳಿಕ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕೂಡಲೇ ಮತ್ತೆ ಈ ತೀರ್ಥಕ್ಕೇ ಮರಳಿ ಸಾಧನೆಗೈದು ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲೇ ಮರಣಹೊಂದಿದ. ಈ ತೀರ್ಥ ಸ್ನಾನದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಮರಣಾನಂತರ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಹರಿದ್ವಾರಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ವರ್ಣನ ಕಲಿಂಗದೇಶದ ಶ್ವಪಚನ ವೃತ್ತಾಂತದ ಮುಖಾಂತರ ವೈಶ್ಯನ
ವೃತ್ತಾಂತ ವರ್ಣನೆ ಎಂಬ ನೂರ ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ವಿದರ್ಭ ನಗರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಲವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಆಖ್ಯಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೦೦

ನಾರದ:- ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಪುಷ್ಕರಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸರ್ವ ದೇವತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪುಂಡರೀಕ ಎಂಬ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ವಾಸಮಾಡಿದ. ಆ ಪುಂಡರೀಕನ ತಮ್ಮನು ಮಹಾ ಪಾಪಿಷ್ಠನಾದರೂ ಈ ತೀರ್ಥದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಪಾಪಮುಕ್ತನಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ.

ಶಿಬಿಚಕ್ರವರ್ತಿ:- ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಈ ಪುಂಡರೀಕನು ಯಾರು? ಅವನು ಯಾವ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದ? ಭಗವಂತನು ಒಂದು ತಿಂಗಳಕಾಲ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾದರೆ, ಪುಂಡರೀಕನ ಪುಣ್ಯರಾಶಿ ಅಪಾರ ಇರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಪುಂಡರೀಕನೆಂಬ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಯಾವ ಊರಿನವನು? ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ? ಅವನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವಾವುದು? ಅವನ ತಮ್ಮನು ಮಹಾಪಾಪಿಯಾದರೂ ಈ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಂದಿರವನ್ನು ಸೇರಿದನೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಅವನ ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು ನಮಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ನಾರದ:- ವಿದರ್ಭ ನಗದರಲ್ಲಿ ಮಾಲವ ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಓರ್ವ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನು ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ದೇವ, ಋಷಿ, ಪಿತೃಗಳ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ. ಆ ಮಾಲವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಲೋಭ-ಮೋಹಾದಿಗಳಿಗಂತೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಇಂಬೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಮಾಲವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಿಂಹರಾಶಿಗೆ ಗುರು ಬಂದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೋದಾವರೀ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗೋದಾತೀರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಹೋಗುವಾಗ ಅವನು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾನ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸಾವಿರ ತೊಲೆಯ ಬಂಗಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಈ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಸತ್ಪಾತ್ರರಲ್ಲಿ ದಾನಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ನಡೆದ.

''ನಿಷ್ಕಿಂಚನಾಯ ವಿಪ್ರಾಯ ಪಾತ್ರಾಯಾಽನುಪಕಾರಿಣೇ ।
ಪೂಜ್ಯಾಯ ದೇಶೇ ಕಾಲೇ ಚ ದತ್ತಮಕ್ಷಯತಾಂ ವ್ರಜೇತ್ ॥''

ದಾನವು ಸತ್ಪಾತ್ರರಲ್ಲಿ ನೀಡಲ್ಪಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅದು ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸತ್ಪಾತ್ರ ಎಂದರೆ ದರಿದ್ರನೂ, ತನಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡದೇ ಇರುವವನೂ, ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನೂ ಆದ ವಿಪ್ರನು ಸತ್ಪಾತ್ರ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಂಥ ಪೂಜ್ಯನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪುಣ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಪುಣ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ದಾನವು ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಲೋಂಛವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಇರುವ ಓರ್ವ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ತಾನು ಉಂಛವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಧನವನ್ನು ದೂರ್ವಾಸರಿಗೆ ದಾನನೀಡಿ ಉದ್ಧೃತನಾದ. ದೈತ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬಲಿರಾಜನು ವಾಮನದೇವರು ತಮ್ಮ

ಕುಲವೈರಿಯೆಂದು ಅರಿತರೂ ಸತ್ಪಾತ್ರ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೇ ದಾನಕೊಟ್ಟು ಧನ್ಯನಾದ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಈ ಸುವರ್ಣ ಹಾಗೂ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಪಾತ್ರರಲ್ಲಿ ದಾನನೀಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಗನಾದ ಪುಂಡರೀಕನು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಅದು ಸತ್ಪಾತ್ರದಾನವೆನಿಸುವದು. ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನನೂ, ನಿಸ್ಪೃಹಿಯೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪರಮಭಕ್ತನೂ ಧರ್ಮಾತ್ಮನೂ ಆದ ಆ ಪುಂಡರೀಕನು ಎಲ್ಲ ದಾನಪಾತ್ರರಲ್ಲಿ ಶಿರೋಮಣಿಯಂತೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆ ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಗನಿಗೆ ನಾನು ತಂದ ಈ ಸಾವಿರ ತೊಲೆಯ ಬಂಗಾರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಶ್ರೋತ್ರಿಯರಾದ ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಮಾಲವ ದ್ವಿಜನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಕೆಲವೊಂದು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಗೋದಾತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಪುಂಡರೀಕನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆಂದು ಆಗಮಿಸಿದ್ದ. ಗುರುವು ಸಿಂಹರಾಶಿಗೆ ಬಂದ ಈ ಶುಭಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಲವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಗೋದಾವರೀ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ತಾನು ತಂದ ಸುವರ್ಣ ಹಾಗೂ ಧನದ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು **''ಶ್ರೀಹರಿಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ''** ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ತನ್ನ ಭಾಗಿನೇಯನಾದ ಪುಂಡರೀಕನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ, ಪುಂಡರೀಕನು ಸಹ ಆ ಪವಿತ್ರಜಲದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ತನ್ನ ಹಣದ ಕಾಲುಭಾಗವನ್ನು ಶ್ರೋತಿಯರೂ ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನರೂ, ಧರ್ಮಾತ್ಮರೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡಿದ ಅನಂತರ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಸ್ನಾನದಾನ ಮುಗಿಸಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟ ಪುಂಡರೀಕನನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಮಾಲವ ವಿಪ್ರನು ನುಡಿದ.

ಮಾಲವ:- ಪುಂಡರೀಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯರಿಗೂ, ಗುರುಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸು. ಕಿರಿಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ್ದೆವು. ಮತ್ತೆ ಈಗ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ತಾಣಗಳಿಗೆ ಹೊರಟುನಿಂತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಸಂಸಾರವೂ ಸಹ ಇದರಂತೆಯೇ ಒಂದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಮಾಗಮವಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು, ಮಡದಿ, ಬಂಧು, ಬಳಗ, ಆಪ್ತರು, ಇಷ್ಟರು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮಿಲಿತರಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸೇವೆಯಿಂದ ಬಾಳನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸತ್ಸಂಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದು ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕರ್ತವ್ಯ. ದೊಡ್ಡವರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಉತ್ಸನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಾನುಭಾವರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ತನಗೂ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಹೇಳಬೇಕು ಎಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಸ್ವಯಂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಸತ್‌ಸಹವಾಸ ಸಾಧಿಸಿದವನು ತಾನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾಗಲೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂತತ ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ದೃಢತರವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಭಕ್ತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಬಳಿಕ ಅದೇ ಸಂಸಾರಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವ ಒಂದು ನೌಕೆಯು ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಾಧುಗಳೂ, ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೂ, ವಿರಕ್ತರೂ ಆದ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಮಾನವನು

ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಲವ ವಿಪ್ರನು ಪುಂಡರೀಕನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ. ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಪುಂಡರೀಕನೂ ಸಹ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಇದ್ದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಒಂದು ದಿನ ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವನ ಕೊನೆಯ ತಮ್ಮನಾದ ಭರತ ಎನ್ನುವವನು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ನೆತ್ತರವನ್ನು ಕಾರಿ, ಶ್ವಾಸಹೊರಹಾಕುತ್ತ ಒರಗಿದ್ದ. ಗಾಯಗಳಿಂದ ಬಸಿಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ರಕ್ತ. ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಈ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಮಾಲವವಿಪ್ರನಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ಅಳುತ್ತ ಆ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೇಳಿದ. ''ಇದೇನು ನಿನ್ನ ದುರ್ದಶೆ? ಹೀಗೇಕೆ ಆಗಿದೆ? ನೀನು ಮನೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏಕೆ ಬಂದೆ?''

ಅಣ್ಣನಾದ ಪುಂಡರೀಕನ ಮಮತಾಪೂರ್ಣವಾದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾದ ಭರತನಿಗೆ ದುಃಖವು ಒತ್ತರಿಸಿ ಬಂದಿತು. ಏನೂ ಹೇಳಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅಸಹನೀಯವಾದ ವೇದನೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊರಳಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟ ಆ ಭರತ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಆಕಾಶದಿಂದ ಒಂದು ವಿಮಾನವು ಬಂದಿತು. ಆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯಗೊಂಡು ಶವವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಭರತನು ದಿವ್ಯದೇಹ ಧರಿಸಿ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿದ. ಮಹಾ ಪಾಪಿಷ್ಟನಾದ ಭರತನು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಭ್ರಾತನಾದ ಪುಂಡರೀಕನನ್ನು ಕುರಿತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈ ಮುಗಿದು, ಈ ರೀತಿ ನುಡಿದ.

ಭರತ:- ಪುಂಡರೀಕ ನಾನು ಈ ತೀರ್ಥದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನನ್ನ ಪಾಪಿಜನ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದೆ. ಬದುಕಿರುವವರೆಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ. ಆದರೂ ಸಹ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ಪಾಪವನ್ನೂ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ನಾನು ಪ್ರಭಾವತಿಯೆಂಬ ವೇಶ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ರಮಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ನಾದದಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ. ಸೆರೆ ಕುಡಿದು, ಜೂಜಾಟ ಆಡಿ, ಕಳವು ಮಾಡಿ, ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ನಡೆಸಿ, ಮದಿರೆ, ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಮೋಸ ಮುಂತಾದ ದಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಲೇ ಆಯುಷ್ಯ ಕಳೆದೆ. ನಾನು ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ದಿನ ಶಂಭುವಿನ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನೂ ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜಂಬುಕನೆಂಬ ವಿಪ್ರನನ್ನೂ ನೀನು ಹಳಿದು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದೆ. ಈ ನನ್ನ ಅನೇಕ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದವೇ.

ಸಹೋದರ! ನೀನು ಗುರುವು ಸಿಂಹರಾಶಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಗೋದಾವರೀ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದೆ. ನೀನು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳನಂತರ ನನಗೆ ಒಂದು ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ''ಪುಂಡರೀಕನು, ತನ್ನ ಸೋದರಮಾವನಾದ ಮಾಲವನಿಂದ (ಐದು) ಸಾವಿರಾರು ತೊಲೆಯಷ್ಟು ಬಂಗಾರವನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆಮಂತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ವಿಪುಲವಾಗಿ ಧನ, ಕನಕ ಮುಂತಾದ ದ್ರವ್ಯರಾಶಿಯನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ದಾನರೂಪವಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಬಂಗಾರ ಹಾಗೂ ನಗನಾಣ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೀನು ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಿರುವೆ'' ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನಾನು ವಿಶ್ವಸನೀಯವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ.

ಈ ಸಮಾಚಾರವು ನನಗೆ ತಿಳಿದಕೂಡಲೇ ನಾನು ''ನಿನಗೆ ದಾನ ಬಂದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಲಪಟಾಯಿಸಬೇಕು. ಆ ಹಣವನ್ನು ಕದ್ದು ನನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯಾದ ಪ್ರಭಾವತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದೇ ಹಣದಿಂದ, ಜೂಜು ಅಡಿ ಅದರಿಂದಲೂ ಹಣಗಳಿಸಿ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಭಾವತಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಬೇಕು. ಎಂದು ಆಲೋಚನೆ ಗೈದು ನಿನ್ನ ದಾರಿಗೆ ನಾನು ಅಡ್ಡವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ನಿನಗೆ ಮಾಲವ ಮಾವನು ಕೊಟ್ಟ ಅರ್ಧಸಾವಿರ ತೊಲೆಯ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಪ್ರಭಾವತಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಬರಬಹುದಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂಚುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಆಗ ಆ ದಾರಿಯಿಂದ ಬೇರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು ಬಂದ. ನಾನು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು ಮಲಗಿದ ಶಿಬಿರದ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಜಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬ ತುಡುಗನು ಬಂದು ಆ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನ ಹಣವನ್ನು ಕಳವು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವನ ತಂಬುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ. ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ದೋಚಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡತೊಡಗಿದ. ಹೋಗುವಾಗ ತುಸು ಸದ್ದಾಗಿ ಕಾವಲುಗಾರರು ಎದ್ದು ''ಕಳ್ಳ ! ಕಳ್ಳ ! ಹಿಡಿಯಿರಿ ! ಹೊಡೆಯಿರಿ !'' ಎಂದು ಕೂಗತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಆ ಕಳ್ಳನು ಓಡಿ ದೂರ ಹೋಗುವದರೊಳಗಾಗಿ ನಾನೇ ಮೊದಲು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದೆ. ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತ ಬಂದ ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಸೇವಕರು ನನ್ನನ್ನೇ ಕಳ್ಳನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಾನು ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹೊಡೆದೆ. ಆತನು 'ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಡ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳದೇ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದ ಆ ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಸೇವಕರು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಖಡ್ಗಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕ ಪೆಟ್ಟಾಗಿ ಮೈತುಂಬ ಗಾಯ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಸಿಯುವ ನೆತ್ತರು ಇವುಗಳಿಂದ ನರಳುತ್ತ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮರಣವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ನಾನು ಮಲಗಿರುವಾಗ ನೀನು ಆಗಮಿಸಿದೆ. ಮುಂದೆ ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ನಾನು ಮರಣಿಸಿದ್ದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮರಣ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನಾನು ದಿವ್ಯದೇಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ವಿದರ್ಭ ನಗರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಲವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಆಖ್ಯಾನ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಪುಂಡರೀಕ ಭರತರ ಸಂವಾದ; ಪುಷ್ಕರಕ್ಷೇತ್ರದ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹತ್ವ ವರ್ಣನೆ, ಪುಂಡರೀಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯವಾಸ್ತವ್ಯ. ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೦೧

ನಾರದ:- ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಪುಂಡರೀಕನು ತನ್ನ ಸೋದರನು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲ ದುರ್ವ್ಯಾಹಾರ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

ಪುಂಡರೀಕ:- ತಮ್ಮ ಭರತ, ನೀನು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪಾಪ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೂ ನಿನಗೆ ಇಂಥ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದುವ ಸುಯೋಗವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು? ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೇಳು.

ಭರತ:- ನೀನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದೆ. ನನಗೆ ಈ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಬಂದುದೂ ಸಹ ಒಂದು ಯೋಗಾಯೋಗವೇ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸುಕೃತ ವಿಶೇಷವು ಕಾರಣ. ಅದನ್ನೂ ನಿನಗೆ ನಿರೂಪಿಸುವೆ.

ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಜೂಜಾಟ ಆಡಿ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಗಡಿಯ ಎದುರು ಬಾಲಕನೊಬ್ಬ ಮರಣಹೊಂದಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ, ಆ ಅನಾಥ ಬಾಲಕನ ಶವ ಕಂಡು ನನಗೆ ಕರುಣೆಯುಕ್ಕಿತು. ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಆ ಬಾಲಕನ ಶವವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಗಂಗಾತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಹಣವನ್ನು ನಾನೇ ವ್ಯಯಿಸಿದೆ. ಆ ಹಣವು ಅದೇ ಜೂಜಾಟದಿಂದ ಗೆದ್ದುದಾಗಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಅನಾಥ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ವಾರ್ಥವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಸಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನನಗೆ ಈ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಪುಷ್ಕರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದುವ ಯೋಗವು ಲಭಿಸಿತು.

ಹೀಗೆ ಭರತನು ಮಹಾ ಪಾಪಿಷ್ಠನಾದರೂ ಸಹ ಆ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒದಗಿದ ಮರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ದಿವ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿ ದೇವವಿಮಾನವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ ಪುಂಡರೀಕನ ಎದುರು ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ.

ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಪುಂಡರೀಕನಿಗೆ ಆ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯು ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರಿಗೆಲ್ಲ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಭರತನ ಮರಣದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ.

ಅನಂತರ ಆ ಪುಂಡರೀಕನು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಪುಷ್ಕರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ''ಮಾಘಮಾಸ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಯು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿ'' ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ. ಈತನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆರಾಧನೆ,

ಉಪಾಸನೆ, ಪೂಜೆ, ಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರ, ಜಪ, ವ್ರತ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೇ ಮಾಡಿದ. ಹೀಗೆ ಸತತ ಧ್ಯಾನರೂಪವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಮುಂದೆ ಪುಷ್ಯಶುದ್ಧ ಪೌರ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಸವವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿಸಿದ. ಅದರ ಮರುದಿನ ಅಂದರ ಮಾಘ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಪದೆಯ ದಿನ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರುವನು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಸಾರಣಿ, ಕಾರಣಿ ಮಾಡಿದ. ಚಂದನಜಲದಿಂದ ಮನೆಯ ಅಂಗಳವನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಸಾರಿಸಿದ. ಮನೆಗೆ ಸುಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿಸಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಂಡಲಗಳನ್ನು ಬರೆದ. ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ. ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೆ ತಳಿರು ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿದ. ಭವನವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಶೃಂಗರಿಸಿದ. ಮರುದಿನ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಎರಡುನೂರು, ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಭೂರಿದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದ. ನಾನಾವಿಧವಾದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿದ. ಗಾಯಕರನ್ನು ಕರೆಯಸಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಗುಣಗಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ. ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾಗರೋತ್ಸವವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದ. ಬೆಳಗಾದ ಬಳಿಕ ಗಾಯರಕನ್ನು ಮನೆಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು, ಶ್ರೀಗೋವಿಂದನ ಆಗಮನವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ, ಮನೆಯ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸತತವಾದ ಧ್ಯಾನ, ಗಾನ, ಭಜನೆ, ಸ್ಮರಣೆ, ಚಿಂತನೆ ಮುಂತಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಬಗೆಬಗೆಯ ಆರಾದನೆಯು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ನಡದೇ ಇದ್ದಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಗರುಡನನ್ನು ಆರೋಹಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಯ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಪುಂಡರೀಕನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಣ್ಣೆದುರು ಕಂಡ ಪುಂಡರೀಕನು ಹರ್ಷಪುಲಕಿತನಾಗಿ ಆಸನದಿಂದೆದ್ದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಗೈದ. ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದ. ಕೈ ಮುಗಿದು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ.

ಪುಂಡರೀಕ:- ಭಗವನ್, ನೀನು ಈ ಮಾಘ ಮಾಸ ಪೂರ್ತಿ ನಾನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಆರಾಧನೆ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು.

ಯತ್ರ ತ್ವಂ ಸೇವಕಾಸ್ತೇಚ ವಸಂತಿ ಪರಿಚರ್ಯಯಾ ।
ತತ್ರೈವಖಲು ವೈಕುಂಠಃ ಸರ್ವ ದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ॥

ಎಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸೇವಕರು ನಿನ್ನ ಸೇವೆ, ಶುಶ್ರೂಷೆ, ಪರಿಚರ್ಯ, ಉಪಾಸನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇರುತ್ತಾರೋ ಅದೇ ವೈಕುಂಠ, ಯಾವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನಿಂದ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತ ಕರ್ಮಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತವೆಯೋ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಿ ಎಂದು ಸಜ್ಜನರರ ಬಾಯಿಂದ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಸಜ್ಜನರು ಎಂದರೆ -

''ಯೇಷಾಂ ವಚಸಿ ತೇ ನಾಮ ಹೃದಿ ರೂಪಂ ಚ ಸುಂದರಂ'
ಕರ್ಣಯೋಶ್ಚಗುಣಾರೋಪಃ ತ ಏವ ಖಲು ಸಾಧವಃ ॥

ಯಾರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ನಾಮ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸುಂದರವಾದ

ರೂಪ, ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸುಂದರವಾದ ಗುಣಗಾನಗಳ ಶ್ರವಣ ತುಂಬಿರುವದೋ ಅವರೇ ಸಜ್ಜನರು.

''ಭವತೋ ಭವತಿ ಸ್ವಾಂತಂ ಯೇಷಾಂ ಶುಶ್ರೂಷಣೇ ವಿಭೋ ।
ಉತ್ತಮಾಂಗೇ ಚ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ತ ಏವ ಖಲು ಸಾಧವಃ ॥

ಯಾರ ಅಂತರಂಗವು ಶ್ರೀಹರಿಯಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನ, ನಿನ್ನ ಮಹಾಮಹಿಮಾ ಶ್ರವಣ, ಗಾನ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತೊಡಗಿರುವದೋ, ಮತ್ತು ಯಾರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆಯೋ, ಅವರೇ ಸಾಧುಗಳು.

''ಯೇಷಾಂ ತು ಬುದ್ಧಿಃ ಶತ್ರೌ ಚ ಮಿತ್ರೇ ಚ ಕಮಲಾಪತೇ ।
ಜಯಾಪಚಯ ಯೋಶ್ಚೈವ ತ ಏ ವ ಖಲು ಸಾಧವ ॥''

ಯಾರ ಬುದ್ಧಿಯು ಶತ್ರುವಿನಲ್ಲೂ ಮಿತ್ರನಲ್ಲೂ ಸಮಾನವಾಗಿದೆಯೋ, ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಿ ಹ್ರಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗದೇ ಕುಗ್ಗದೇ ಭಗ್ವದ್ಯೆಕನಿಷ್ಠವಾಗಿದೆಯೋ, ಅವರೇ ನಿಜವಾದ ಸಾಧುಗಳು.

''ಯೇಷಾಂ ವಿಕುರುತೇ ಚೇತೋ ನ ವಿಕಾರಸ್ಯ ಕಾರಣೇ
ಸತೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ನೂನಂ ತ ಏವ ಖಲು ಸಾಧವಃ ॥

ಯಾರ ಮನಸ್ಸು ವಿಕಾರದ ಕಾರಣಗಳು ಒದಗಿ ಬಂದರೂ ವಿಕಾರ ಗೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವೋ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ವಿಕಾರವಾಗಿ ತಲ್ಲೀನವಾಗಿರುವದೋ ಅವರೇ ನಿಜವಾದ ಸಾಧುಗಳು.

''ಯತ್ರ ತ್ವಂ ಮಾಧವಸ್ತತ್ರ ಸಂತೋಯತ್ರ ತತೋ ಭವಾನ್ ।
ಅತೋ ವಿಜ್ಞಾಪಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಮಾಘೇ ಮಮ ಗೃಹೇ ವಸ ॥''

ಭಗವಂತ ! ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ನೀನು ಎಲ್ಲಿರುವೆಯೋ, ಅಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನರು ಇರುತ್ತಾರೋ, ಅಲ್ಲಿ ನೀನಿರುತ್ತಿ. ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ. ಈ ವರ್ಷದ ಮಾಘ ಮಾಸದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಬೇಕು.

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಇಷ್ಟು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ನಾರದ:- ಪುಂಡರೀಕನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ದಶದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಹ ತನ್ನ ಹಲ್ಲಿನ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತ ನುಡಿದ.

ಶ್ರೀಹರಿ:- ಬುದ್ಧಿವಂತ ಪುಂಡರೀಕ! ನೀನು ಸಾಧುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ. ನೀನು ನನ್ನ ಸಂಗವನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಇರಬೇಕೆಂಬ ಆಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಪುಷ್ಕರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಮಾಘಮಾಸ ಪೂರ್ತಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಗಂಗಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡು. ಬಳಿಕ ನಾನು ಮಾಘದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ತಿಥಿಯ ದಿನ ಪುಷ್ಕರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ

ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಘ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಬರುವ ಫಲವು, ಈ ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಲಭಿಸುವದು.

ನಾರದ :- ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಪುಂಡರೀಕನು ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ. ತನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ತುಳಸಿ, ಹೂವು, ಕುಂಕುಮ, ಗಂಧ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಅಗರು, ನೈವೇದ್ಯ, ನೀರಾಜನ, ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದ, ಐದು ಕರ್ಪೂರದ ಆರತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿ ಪಂಚಭಕ್ಷ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ. ಮಣಿಮಯವಾದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಂಡಿಸಿದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಚಾಮರ ಬೀಸಿ ಸೇವೆಗೈದ. ಅವನ ಪಾದಸಂವಾಹನವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ. ಕರ್ಪೂರ, ಲವಂಗ, ಯಾಲಕ್ಕಿ, ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದ ಬಳಿಕ, ಅವನಿಗೆ ಉಷ್ಣೀಷ ರುಮಾಲವನ್ನೂ ಸುತ್ತಿದ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ, ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟು. ತಾನು ಅವನೆದುರು ಕೈ ಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸರ್ವವಿಧವಾದ ಸೇವೆ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಅವನ ಉಚ್ಛಿಷ್ಠವನ್ನು ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಬಗೆದು ತಾನು ಕೂಡ ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿದ್ದ.

ಹೀಗೆ ಮಾಘ ಮಾಸದ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಅವದಿ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಭಕ್ತನಾದ ಪುಂಡರೀಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ಮಾಘಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಗರುಡನನ್ನು ನೆನೆದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆ ವಿನತಾನಂದನನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪುಂಡರೀಕನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ.

ಶ್ರೀಹರಿ:- ಪುಂಡರೀಕ! ನಾನು ಈಗ ಹೇಳಲಿರುವ ಮಾತನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳು. ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿ ಎಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ್ದೆ. ಈಗ ನಾನು ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ನೀನು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಸತತ ಧ್ಯಾನೋಪಾಸನಗಳಿಂದ ನಾನು ಪರಿತುಷ್ಟ. ನೀನು ಈಗ ನನ್ನೊಡನೆ ಈ ಗರುಡನ ಮೇಲೇರಿ ನನ್ನ ದಿವ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಾ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳ ಶಿರೋರತ್ನದಂತಿರುವ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಾಂತರ್ಗತವಾದ ಪುಷ್ಕರತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಆ ಪುಷ್ಕರವು ಪವಿತ್ರತ್ರೋತಮ. ಮಹಾಪಾಪಿಷ್ಠನೂ, ದುಷ್ಟನೂ ಆದ ಭರತನೂ ಅಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಪಡೆದ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ಆ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ನಾರದ:- ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಆ ಪುಂಡರೀಕನನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ಸರ್ವತೀರ್ಥಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪುಷ್ಕರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಪುಂಡರೀಕನು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ. ಆಗ ಅವನ ದೇಹದಿಂದ ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿನೊಡನೆ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಪುಂಜದಂತಿರುವ ಒಂದು ತೇಜಸ್ಸು ಹೊರಹೊರಟಿತು. ಅದು ನೇರವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಲೀನವಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಪುಷ್ಕರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಪುಂಡರೀಕನು ಸಾಯುಜ್ಯ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ. ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ವಾಸಮಾಡಿದ.

ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಗತವಾದ ಈ ಪುಷ್ಕರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಬಲ್ಲರು? ಈ ತೀರ್ಥದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಟ್ಯಂಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ತೀರ್ಥದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಶ್ರವಣಮಾಡಿದ ಮಾನವನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದಿಂದ ಪಡೆಯುವಷ್ಟು ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಪುಂಡರೀಕ ಭರತರ ಸಂವಾದ; ಪುಷ್ಕರಕ್ಷೇತ್ರದ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹತ್ವ ವರ್ಣನೆ, ಪುಂಡರೀಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯವಾಸ್ತವ್ಯ. ಎಂಬ ಎರಡು ನೂರ ಒಂದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೦೨

ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಯಾಗತೀರ್ಥದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ; ವಿಶ್ವಾವಸು ಎಂಬ ಗಂಧರ್ವನ ಕಥಾನಕ ವರ್ಣನೆ; ಮಾಹಿಷ್ಮತೀ ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಮೋಹಿನಿಯ ವೃತ್ತಾಂತ.

ನಾರದ:- ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರಯಾಗ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾವಸು ಎಂಬ ಗಂಧರ್ವನು ಒಂದು ದಿನ ಸಂಗೀತ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿನ ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳು ಆಸೀನರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಸನದ ಬದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ತೀರ್ಥರಾಜನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ತೀರ್ಥರಾಜ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ದೇವೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಾಗ ತೀರ್ಥಗಳು ಚಾಮರವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದವು. ದೇವೇಂದ್ರನು ದೇವತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಚಾಮರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ತೀರ್ಥರಾಜವಾದ ಪ್ರಯಾಗವು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ತೀರ್ಥದ ಮೇಲೆ ಚಾಮರ ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದೇವತೀರ್ಥಗಳೂ ಕೈ ಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಅವರಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಆ ದೇವರಾಜ ಹಾಗೂ ತೀರ್ಥರಾಜರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥರ ಎದುರು ಗಂಧರ್ವರು ಗಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶ್ವಾವಸುವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂಗೀತಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ತೀರ್ಥದ ಈ ಮಹಾವೈಭವವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ವಾವಸುವು ಹಾಹಾ ಎಂಬ ಗಂಧರ್ವನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ.

ವಿಶ್ವಾವಸು:- ಗಂಧರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನೋಡಿದೆಯಾ ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ತೀರ್ಥದ ವೈಭವವನ್ನು, ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೇ ಗುರು. ಇಂಥ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಸನಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಈ ತೀರ್ಥರಾಜನಾದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥನು ಈಗ ಬಂದು ಆಸೀನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ತೀರ್ಥರಾಜ ಎಂದೆನಿಸಿದ ಗಯಾತೀರ್ಥವೂ ಸಹ ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ತೀರ್ಥದ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಚಾಮರವನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಲಿದೆ. ಪ್ರಯಾಗ ತೀರ್ಥವು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥನಿಗೆ ದಾಸಾನುದಾಸನಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ತೀರ್ಥಗಳಿವೆಯೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ತ್ರಿವರ್ಗಫಲವನ್ನು ಅಂದರೆ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ ಎಂಬ ಮೂರು ಫಲಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಡುತ್ತಲಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥವು ಮಾತ್ರ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ ಎಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಜನರನ್ನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುತ್ತಲಿದೆ.

ಶರಭ:- ವಿಶ್ವಾವಸು ಗಂಧರ್ವನು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದ ವೈಭವವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ. ಆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥತೀರ್ಥದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಯಾಗತೀರ್ಥವು, ಪರಮಪಾವನ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆ ಕೇಳು.

ನರ್ಮದಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿಷ್ಮತೀ ಎಂಬ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣ. ಅಲ್ಲಿ ಮೋಹಿನಿಯೆಂಬ ಓರ್ವ ಬೆಲೆವಣ್ಣು ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಯುವಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಸೆಳೆಯುತ್ತಲಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ತಾರುಣ್ಯ, ಹಾಗೂ ಲಾವಣ್ಯ ಎರಡನ್ನೂ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟು ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಿದಳು. ರೂಪಸಂಪನ್ನಳೂ, ತಾರುಣ್ಯದ ಕಾಂತಿಭರಿತಳೂ ಆದ ಆ ಮೋಹಿನಿಯು ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣೆ, ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸರಸ್ವತೀ, ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ನವರತಿಯೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ಅವಳೊಂದು ಧನಪಿಶಾಚಿ. ದುಡ್ಡಿನ ಆಸೆಯಿಂದ ಅವಳು ಮಾಡದಪಾಪವೇ ಇಲ್ಲ. ಧನಿಕರಾದ ಏಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ತಲೆ ಹೊಡಿಸಿ ಅವರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ದಾಸಿಯರಿಗಂತೂ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಗರ್ಭಿಣಿಯರ ಗರ್ಭವನ್ನು ಅವಳು ನಾಶಮಾಡಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದಳು. ಇಂಥ ದುರ್ವ್ಯಾಹಾರಮಾಡುತ್ತಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಮುಪ್ಪು ಬಂದಿತು. ಮುದಿತನದಿಂದ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯ, ಶೃಂಗಾರ, ವಿಲಾಸ ಎಲ್ಲವೂ ಕಳಾಹೀನವಾದವು. ಯಾವ ಯುವಕನೂ ಅವಳನ್ನು ಆಸೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ತನ್ನ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವೈರಾಚಾರ, ಹಾಗೂ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಳು. ತಾನು ಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಅವಳು ಯಾರ ಕೈಗೂ ಕೊಡುತ್ತಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಅವಳಿಗೆ ಸಂದೇಹ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತಿದ್ದರೂ ಯಾರಿಗೂ ಬಿಡಿಕಾಸನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾನೂ ಭೋಗಿಸುತ್ತಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಕಡೆಗೆ ಹಣವನ್ನಿಟ್ಟರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ತಿಳಿದೀತೆಂದು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸ್ಥಳ ಬದಲಿಸಿ, ಬದಲಿಸಿ ಹಣವನ್ನಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ದಿನ ಅವಳು ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲೆದ್ದು ವಿಚಾರಮಾಡಿದಳು. ನಾನು ಬದುಕಿರುವವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಅನ್ಯಾಯ, ಅನನ್ವಿತ ಕೃತ್ಯ, ಪಾಪಕಾರ್ಯ, ಕಳವು, ಕೊಲೆ,

ಅದರಲ್ಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ, ಶಿಶುಹತ್ಯೆ, ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆಗಳಂಥ ಘೋರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಸತ್ತ ಬಳಿಕ ನನ್ನ ದಾಸಿಯರು ಇದನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ಕಾಮುಕರೂ, ಕಾಮಿನಿಯರೂ ಮದ್ಯಪಾನ, ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದವನ್ನು ನನ್ನ ಈ ಹಣದಿಂದಲೇ ಆನಂದವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಈ ಅನ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ನಾನು ಹೊಣೆಯಾಗಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ದುಸ್ಸಹವಾದ ಯಮಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗಾಗಗೊಡದಂತೆ ಈ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಸಾಯುವುದ ರೊಳಗಾಗಿ ಸದ್ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕು, ಎಂದು. ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತ ಅವಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾದ ಬಳಿಕ ಅವಳು ಸೇವಕರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಕೆರೆ, ಕಾಲುವೆ, ಹೊಂಡ ಮುಂತಾದವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಜನರಿಗೆ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಜಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನೊದಗಿಸಿದಳು. ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದಳು. ಉಪವನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದಳು. ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಛತ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದಳು.

ಹೀಗೆ ಆ ಮೋಹಿನಿಯು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ತಾನು ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಸದ್ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಕೆಲಕಾಲಾನಂತರ ಅವಳಿಗೆ ಜ್ವರ ಹಿಡಿಯಿತು. ಆಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದಳು.

''ನಾನು ಈಗ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಧನದ ಬಹು ಭಾಗವನ್ನು ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ ಇನ್ನೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರ-ಬೆಳ್ಳಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನಗ-ನಾಣ್ಯಗಳಿಗಂತೂ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಕುಟುಂಬಿಗಳೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ದಾನ ನೀಡುವೆ.''

ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ, ಶ್ರೋತ್ರಿಯರನ್ನೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನೂ, ಪುರೋಹಿತರನ್ನೂ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ದಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಆ ಪಾಪಿಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ದಾನಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಲು ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿದಳು. ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ತನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ದಾಸಿಯರಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟಳು. ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗವನ್ನು ತಾನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಅನ್ನಛತ್ರ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆ, ಧರ್ಮಶಾಲೆ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶಗಳ ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ತೆಗೆದಿರಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹಣವೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ದಟ್ಟದರಿದ್ರಳಾದಳು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಜ್ವರದಿಂದ ಪುನಃ ಅಕ್ರಾಂತಳಾದಳು. ಅವಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ದಾಸಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಅವಳು ಜ್ವರದಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾದ ಬಳಿಕ ತಾನು ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟ ನಗ-ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕೇಳಬಹುದೆಂಬ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳದೇ ಕೇಳದೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ನಗ-ನಾಣ್ಯ ಆಭರಣಾದಿಗಳಿಂದ ಸಹಿತರಾಗಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು.

ಹದಿನೆಂಟು ದಿನ ಉಪವಾಸಾದಿ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿ ಮೋಹಿನಿಯು ತನಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಜ್ವರದಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾದಳು. ಅವಳ ಆಯುಷ್ಯವು ಗಟ್ಟಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲೇ

ಮಾಡಿದ ಜನೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವಳು ಬದುಕಿ ಉಳಿದಳು. ಕ್ರಮೇಣ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಆರೋಗ್ಯವಂತಳಾದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಅನಾರೋಗ್ಯವೊದಗಿದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಮತ್ತೆಲ್ಲ ಸಖಿಯರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದರೂ 'ಜರದ್ಗವಾ' ಎಂಬ ಸಖಿಯು ಅವಳನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಉಪಚರಿಸಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ವಿಚಾರಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೋಹಿನಿಯು ರೋಗದಿಂದ ಗುಣಮುಖವಾಗಲು 'ಜರದ್ಗವಾ' ಎಂಬ ಸಖಿಯ ಉಪಚಾರವು ಬಹಳ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ಮೋಹಿನಿಯು ದಾನ ನೀಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಕಡು ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಬಂದಿತ್ತು. ಆರೋಗ್ಯವು ಉತ್ತಮಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ತಿನ್ನಲು ಉತ್ತಮ ಆಹಾರವಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಜರದ್ಗವಾ' ಎಂಬ ಸಖಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವಳ ಊಟ ಪ್ರಾರಂಭ. ಇವಳಿಗೋ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೋಚವೆನಿಸಿತು. ''ದರಿದ್ರಳಾದ ನಾನು ನನ್ನ ಸಖಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ದಿವಸ ಬದುಕಿರಬಾರದು'' ಎಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಅವಳು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಳು.

ಮೋಹಿನೀ ವೇಶ್ಯೆಯು ತನ್ನ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವಿಪುಲವಾದ ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಚಾರವಿದ್ದಿತು. ಇವಳು ಹೋಗುವಾಗ ತಾನು ಕೂಡಿಸಿದ್ದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಹೊರಟಿರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಕೆಲವು ಕಳ್ಳರು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಅವಳ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದರು. ಕೆಲವೊಂದು ಮೈಲು ಸಾಗಿದ ಬಳಿಕ ಕಾಡಿನ ಏಕಾಂತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರು ಇವಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದರು. ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿ ಅವಳ ಬಟ್ಟೆ-ಬರೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ, ಏನೂ ಧನ ಸಿಗದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರು. ಕಳ್ಳರ ಹೊಡೆತ, ಒದೆತಗಳಿಂದ ಮೋಹಿನಿಯ ದೇಹದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೆತ್ತರು ಬಸಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುವಾಗ, ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓರ್ವ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯಾದ ಮುನಿಯು ಪ್ರಯಾಗತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆ ಮುಗಿಸಿ ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಕಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಆ ಪವಿತ್ರ ಜಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಗಮಿಸಿದ. ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತ ಸಂಕಟ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಮೋಹಿನಿಯೂ ಸಹ ಆ ಯೋಗಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕೈಯಿಂದ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ನೀರನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಅವಳ ನಾಲಿಗೆ ಒಣಗಿ ಮಾತನಾಡಲೂ ಅಶಕ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಅವಳ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡ ವೈಖಾನಸ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆ ಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಮಂಡಲದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಯಾಗ ತೀರ್ಥದಿಂದ ತಂದ ನೀರನ್ನು ಅವಳ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಲು ಪ್ರವೃತ್ತರಾದರು. ಅವರನ್ನು ತಡೆದ ಮೋಹಿನಿಯು ಇದು ಎಲ್ಲಿಯ ನೀರು ಎಂದು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು ಆಗ ವೈಖಾನಸರು

''ಇದು ಸರ್ವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಪ್ರಯಾಗತೀರ್ಥದಲ್ಲಿನ ಪವಿತ್ರಜಲ, ನಾನು ಪ್ರಯಾಗತೀರ್ಥದಿಂದ ನನಗಾಗಿ ಈ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಕಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಒಯ್ಯುತ್ತಿರುವೆ. ಅದನ್ನೇ ಈಗ ನಿನಗೂ ಹನಿಸುತ್ತೇನೆ.'' ಎಂದು ನುಡಿದರು.

''ಸೇವಿಸುವ ಸರ್ವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಪವಿತ್ರ ಪ್ರಯಾಗಜಲ'' ಎಂಬ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ''ನಾನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟದರಸಿಯಾಗಬೇಕು'' ಎಂದು ಬಯಸಿ ನೀರಿಗಾಗಿ ಬಾಯ್ತೆರೆದಳು. ಕರುಣಾಶಾಲಿಗಳಾದ ವೈಖಾನಸರು ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಗತೀರ್ಥದ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ನೀರು ಒಳಸೇರುವದಕ್ಕೂ ಅವಳ ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿ ಹಾರುವುದಕ್ಕೂ ಸರಿಹೋಯಿತು.

ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಜನಪ್ರಾಶನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮರುಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವಳು ದ್ರವಿಡದೇಶದ ರಾಜನಾದ ವೀರವರ್ಮನ ಮಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿದಳು. ನಂತರ ಕೇರಳದ ಮಹಾರಾಜನ ಕೈಹಿಡಿದು ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದಳಾಗಿ, ಪಟ್ಟದರಸಿಯಾದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಬಂಗಾರದಂಥ ಬಣ್ಣವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳ ತಂದೆ ಹೇಮಾಂಗಿ ಎಂದೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದ.

ಒಂದು ದಿನ ಹೇಮಾಂಗಿಯು ಸುಂದರವಾದ ಬಂಗಾರದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಮಂತ್ರಿಯ ಮಗಳಾದ ಕಲೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಿಯ ಗೆಳತಿಯ ಒತ್ತಾಯದ ಮೇರೆಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶುಚಿರ್ಭೂತಳಾಗಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ, ಬಳಿಕ ತಾಂಬೂಲ ಚರ್ವಣ ಮಾಡುತ್ತ ಗೆಳತಿಯು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಉತ್ತಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದಳು.

ಹೇಮಾಂಗಿ:- ಸಖಿ, ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ವಸ್ತುವೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ತೋರಿಸು ನೋಡುವಾ !

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರು ಪ್ರಯಾಗತೀರ್ಥದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ; ವಿಶ್ವಾವಸು ಎಂಬ
ಗಂಧರ್ವನ ಕಥಾನಕ ವರ್ಣನೆ; ಮಾಹಿಷ್ಮತೀ ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಮೋಹಿನಿಯ ವೃತ್ತಾಂತ.
ಎಂಬ ಎರಡು ನೂರ ಎರಡನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಹೇಮಾಂಗಿಯು ಪತಿಯೊಡನೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದುದು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೦೩

ನಾರದ:- ಹೇಮಾಂಗಿಯು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯಾದ ಮಂತ್ರಿಯ ಪುತ್ರಿ ಕಲೆಗೆ 'ಸಖೀ ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಅದ್ಭುತವಾದ ವಸ್ತು ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸು' ಎಂದು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಸಚಿವ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಕಲೆಯು ತಮ್ಮ ಅರಮನೆಯ ಭಾಂಢಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಂದು ಬಂಗಾರದ ಸಂದೂಕವನ್ನು ತಂದು ಮಹಾರಾಣಿಯ ಎದುರು ಇಟ್ಟಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟ ಮಹಿಷಿಯಾದ ಆ ಹೇಮಾಂಗಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದಳು.

ಕಲಾ:- ಮಹಾರಾಣೀ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ತಂದು ಇರಿಸಿದ ಈ ಬಂಗಾರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪುಸ್ತಕವು ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಪುಸ್ತಕದ ತುಂಬ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಚಿತ್ರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನು ನೀನು ತುಸು ತೆರೆದು ನೋಡು. ಅದರಲ್ಲಿ ಏನು ಏನು ಇದೆ? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪರಿಕಿಸು. ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ಬಗೆಬಗೆಯ ದರ್ಶನೀಯವಾದ ಚಿತ್ರಾವಳಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ರಂಜನೆ, ಸಂತಸ, ಕೌತುಕ ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳು ಉಂಟಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಕಲೆಯು ನುಡಿದಕೂಡಲೇ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಹೇಮಾಂಗಿಯು ತನ್ನ ದಾಸಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಆ ಸುವರ್ಣ ಮಂಜೂಷಿಕೆಯ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಹೇಳಿದಳು. ಅದರಂತೆ ದಾಸಿಯು ಆ ಬಂಗಾರ ಸಂದೂಕದ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮಹಾರಾಣಿಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಗಳು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಹತ್ತೂ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅವುಗಳು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಗೋಲ, ಖಗೋಲ, ಸಪ್ತದ್ವೀಪ, ಸಪ್ತಸಮುದ್ರ, ಲೋಕಾಲೋಕ ಪರ್ವತ, ನದೀ, ಬೆಟ್ಟ, ಬಯಲು, ಬಾನು, ಕಾನು, ಸಾನುಗಳನ್ನೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ರೇಖಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭರತಖಂಡ. ಅದರಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ, ಯಮುನಾ ಮುಂತಾದ ನದಿಗಳು ಹರಿದದ್ದನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಯಮುನಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಹೇಮಾಂಗಿಗೆ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ನೆನಹು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಎದ್ದು ಬಂದಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಪತಿಯಾದ ವೀರವರ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿದಳು.

ಹೇಮಾಂಗಿ:- ಪ್ರಾಣಪತಿಯೇ, ತಾವು ನನ್ನ ಒಂದು ಪುಣ್ಯದ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಗ ಈಡೇರಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ನಾನು ತಮಗೆ ನನ್ನ ಜನಾಂತ್ಮರದ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಆಲಿಸಿರಿ.

ಕಳೆದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬ ವೇಶ್ಯೆ. ಮೋಹಿನಿ ಎಂದು ನನ್ನ ಆಗಿನ ಹೆಸರು. ವೇಶ್ಯಯ ಲಾವಣ್ಯ, ತಾರುಣ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಧನಾರ್ಜನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದಂತೆ ಪಾಪಾರ್ಜನಕ್ಕೂ ಸಾಧನವಷ್ಟೆ? ನನ್ನ ಮೈ ಮಾರಿದೆ. ಚೆಲುವ ಚಾಟೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತೋರಿದೆ. ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ. ಪಾಪವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದೆ. ಮುಂದೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಯೌವನ ಇಳಿಯಿತು.

ಸೌಂದರ್ಯ ಅಳಿಯಿತು. ಆಗ ನನಗೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಬಲಿಯಿತು. ಹರೆಯದ ಭರದಲ್ಲಿ ಸೌದಂರ್ಯವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದೆ. ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಬೊಕ್ಕಸವೆಲ್ಲವೂ ಬರಿದಾಯಿತು. ಬಡತನ ಭೂತವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. ಮನೆ ತೊರೆದೆ. ಕಾಡಿನ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದೆ. ಕಳ್ಳರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಭ್ರಾಂತಿ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾದ ಹಣ ಇದೆ ಎಂದು. ಆ ಬೆಂಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದರು. ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಇರಿದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಶ್ರಮ ವ್ಯರ್ಥ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಡಕು ಕಾಸೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಡೆದು ನನ್ನನು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ಹೋದರು. ನನಗೆ ಮೈತುಂಬ ಗಾಯ ನೆತ್ತರು ಬಸಿದು ಜೀವ ಬದುಕು ಸಾವುಗಳ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತೂಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಯಾತ್ರಿಕನ ಆಗಮನ. ಅವನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಯಾಗತೀರ್ಥದ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕಲಶ. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆದೆ. ಆ ತೀರ್ಥೋಕವನ್ನು ನನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹನಿಸಲು ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ. ಸಾವಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ನನ್ನ ವಾಂಛಿತವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ತನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲಿದ್ದ ಕಲಶದಿಂದ ಆ ತೀರ್ಥೋದಕವನ್ನು ತೆಗೆದು ನನ್ನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ. ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯು ನನ್ನನ್ನು ಸೆಳೆಯಿತು. ನನ್ನ ದೇಹ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು. ಸಾಯುವ ಮುನ್ನ ನಾನು ಆ ಪ್ರಯಾಗದ ತೀರ್ಥೋದಕ, ಕಾಮಿತಪ್ರದ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪಟ್ಟದರಸಿ ಆಗಬೇಕು, ಎಂದು ಮನಸಾ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಆ ತೀರ್ಥೋದಕದ ಜಲವನ್ನು ಗುಟುಕರಿಸಿದೆ. ಆ ತೀರ್ಥ ಜಲವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿದ್ದರ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ತಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿಯೂ ಆದೆ. ಪಟ್ಟದರಸಿಯೂ ಆದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ನನ್ನ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ. ಅದೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯ ಮನೋವಲ್ಲಭರಾದ ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ. ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಗತವಾದ ಆ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರೆಗೆ ನಾನು ಊಟ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ವೀರವರ್ಮ:- ಪ್ರಿಯೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಈ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಕತೆ ಸತ್ಯ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಗೆ ನಂಬಲಿ? ಇದನ್ನು ನೀನು ಪ್ರಮಾಣಿಸಿಕೊಡು. ಎಂದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾನೂ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಮಹಾರಾಜರು ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಮರುಚಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಆಯಿತು. ''ಮಹಾರಾಜ, ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟದರಸಿಯು ನುಡಿದ ಮಾತು ನಿಜ. ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಯಾಗತೀರ್ಥ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ. ನೀನು ಬೇಗ ಹೋಗು ಆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡು. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಪೂರ್ಣ ಆಗುವದು.''

ಈ ಆದೇಶವನ್ನು ಆಲಿಸಿ ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ಹೊರಟ ಅಲ್ಲಿಂದ ಆ ಅರಸ ಹೇಮಾಂಗಿಯೊಡನೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಕರೆದ. ಅವನ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಿಸಿದ. ತಾನು ರಥವನ್ನು ಏರಿದ. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳು ಆಗಮಿಸಿದರು ಆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಯಾಗದ ಪುಣ್ಯಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು. ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಆ ಅರಸ ಅರಸಿಯರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಳುಗು ಹಾಕಿದರು. ಅವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮೇಲೆ ಎದ್ದಾಗ ತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ

ಅವರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾದಿತ್ತು. ಆ ತೀರ್ಥದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಹಂಸ ಎರಡು ಪಕ್ಷಿಗಳು ನಿಂತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೀಹರಿ ಹಾಗೂ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಮಂದಹಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ಮಂಡಿಸಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ವೀರವರ್ಮ ಮಹಾರಾಜನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದ.

''ವಂದೇ ಯುವಾಂ ಸತ್ವರಜಃಪ್ರಧಾನೌ ಚರಾಚರಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಸರ್ಗ ಹೇತು ।
ವೈಕುಂಠ ಸತ್ಯಾದ್ಭುತ ಲೋಕನಾಥೌ ಚತುರ್ದ್ವಿಬಾಹೂ ಖಗರಾಜ ವಾಹೌ॥

ಹಂಸ ಹಾಗೂ ಗರುಡನನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ರಜೋಗುಣ ಹಾಗೂ ಸತ್ವ ಗುಣ ಪ್ರಧಾನರಾದ ಮತ್ತು ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಸತ್ಯಲೋಕ ಹಾಗೂ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯರಾದ ಎರಡು ಹಾಗೂ ನಾಕು ತೋಳುಗಳನ್ನು ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಹಾಗೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ, ನನ್ನ ವಂದನೆ.

ಹೇಮಾಂಗಿ:-

ಪದ್ಮಾವತೇ, ಪದ್ಮಪಲಾಶಲೋಚನ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಮರಾಲಾಸನ ಭಾರತಿಗುರೋ।
ಮೋಯ ವಾಭ್ಯಾಂ ಯದಿದೀನಚೇತಸೇ ಪ್ರಸೀದತಂ ತಾರಯತಂ ಭವಾಬ್ಧೇಃ॥

ಕಮಲಾಪತಿಯೂ ಕಮಲನೇತ್ರನೂ ಆದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಭಾರತೀಪತಿಯಾದ ಹಂಸವಾಹನ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ದೀನಳಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತಾವಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿರಿ. ನಾನು ಈ ತೀರ್ಥದ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದೆ. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ದುರ್ಲಭವಾದ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡೆ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸರ್ವಜ್ಞರು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸ್ನಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಫಲವು ತಮಗೆ ವಿದಿತವೇ ಇದೆ. ವೈಕುಂಠಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗಬೇಕು. ಎಂಬ ಹೆಬ್ಬಯಕೆಯಿಂದ ನಾವು ಆ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಮನೋರಥವನ್ನು ತಾವು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹರಿಬ್ರಹ್ಮ:- ಹೇಮಾಂಗೀ, ನೀನು ಧನ್ಯಳು. ರಾಜ್ಯಸುಖೋಪಭೋಗ ಆಸಕ್ತನಾದ ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ನೀನು ಉದ್ಧರಿಸಿದೆ. ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ಲೋಲುಪರಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಲಂಪಟರಾದ ಜನರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಂತೆ ಮುಕ್ತಿಯು ಎಂದಿಗೂ ದೊರೆಯಲಾರದು.. ಯಾರಿಗೂ ದೊರೆಯಲಾರದ, ಆದರೆ ಈ ತೀರ್ಥದ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ಹರಿಭಕ್ತಿ. ಪತಿಭಕ್ತಿಯ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಅವನಿಗೂ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರೆಯುವಂತಾಗಿದೆ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಮುಕ್ತಿಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ.

ನಾರದ:- ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಹಂಸ ಹಾಗೂ ಗರುಡರನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರು. ತಮ್ಮೊಡನೆ ಈ ವೀರವರ್ಮ ಹಾಗೂ ಹೇಮಾಂಗಿ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡೇ ನಡೆದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಮೊದಲು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಇದ್ದು ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಆ ಅರಸ ಅರಸಿಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಹೇಮಾಂಗಿಯು ಪತಿಯೊಡನೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದುದು ಎಂಬ ಎರಡು ನೂರ ಮೂರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಶೀ ಕಾಂಚೀ ಸಪ್ತತೀರ್ಥ ಭೀಮಕುಂಡಗಳ ಮಹಿಮೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೦೪

ನಾರದ :- ಶಿಬಿರಾಜ, ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಶಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಾಶಿ ಎಂಬ ಒಂದು ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವು ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಿಂಶುಪಾ ಎಂಬ ಒಂದು ಹೆಮ್ಮರವು ಇದ್ದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಗೂಡುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಕಾಗೆಯು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ವಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದ ಬಡ್ಡೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿಯ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟಸರ್ಪವು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಅಲ್ಲಿರುವ ಗಂಡುಕಾಗೆಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಕಾಗೆಯು ತನ್ನ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅಂದು ಮರಳಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಗಂಡುಕಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಆ ಎರಡೂ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಆ ಅಶೋಕಗಿಡದ ಎತ್ತರದ ಟೊಂಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಸರಿರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರ ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿತು. ಆ ಚಂಡಮಾರುತದ ರಭಸಕ್ಕೆ ಪುರಾತನವಾದ ಆ ಶಿಂಶುಪಾ ಹೆಮ್ಮರವು ಬೇರುಸಹಿತವಾಗಿ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಆ ಮರದ ಮೇಲೆ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಗೆ, ಕೆಳಗೆ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾವು ಎರಡೂ ಜಜ್ಜಿ ಚೂತಾಗಿ ಸತ್ತು ಹೋದವು. ಕೂಡಲೇ ಆ ಕಾಗೆ, ಹಾವು ಮತ್ತು ಆ ಶಿಂಶುಪಾ ಎಂಬ ಮರ ಮೂರೂ ಆ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದಿವ್ಯಪುರುಷರ ದೇಹವನ್ನು ಪಡೆದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲು ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದಿಂದ ಮೂರು ವಿಮಾನಗಳೇ ಬಂದವು.

ಶಿಬಿಚಕ್ರವರ್ತಿ :- ದೇವರ್ಷಿಯೇ, ಈ ಹಾವು, ಕಾಗೆ ಮತ್ತು ಮರಗಳು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾರು? ಅವುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದ ಫಲದಿಂದ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕವಾದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯವು ದೊರಕಿತು? ಇದೆಲ್ಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಾವು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ನಾರದ:- ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುರುಜಾಂಗಲ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಇದ್ದ. ಅವನ ತಮ್ಮ ಕುರಂಟಕ ಮಹಾದುರಾಚಾರಿ. ಆಶ್ರವಣ. ಅವನು ಊಟಮಾಡುವ ಮುನ್ನ ಎಂದೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೈ ತೊಳೆಯದೇ ಎದ್ದಕೂಡಲೇ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ. ನಿಷಿದ್ಧಾನ್ನ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟ. ಇದರಂತೆ ಆ ಶ್ರವಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕುಂಡಾ ಎಂಬ ಪತ್ನಿ ಇದ್ದಳು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ದೇವಭಕ್ತಿ ಗುರುಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಒಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕುಟುಂಬದ ಮೂವರೂ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಆಚಾರ, ವಿಹಾರ, ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆಯೇ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರುಚಿಕರವಾದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಕೊಡದೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ತಾವು

ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ದೋಷ ಹಾಗೂ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಅವರು ಮೂವರೂ ಮರಣಾನಂತರ ನೀಚ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಶ್ರವಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕಾಗೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ. ಅವನ ತಮ್ಮನಾದ ಕುರಂಟಕನು ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ನಾಸ್ತಿಕನೂ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ಪದ್ಧತಿ, ನೀತಿನಿಯಮಗಳ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುವವನೊ, ದೇವತಾ ನಿಂದಕನೂ, ಧರ್ಮದ್ರೋಹಿಯು ಆಗಿ ಇದ್ದರಿಂದ ಮರಣಾನಂತರ ಅವನು ಘಟಸರ್ಪವಾಗಿ ಜನಿಸಿದ. ಈ ಎಲ್ಲ ದೋಷಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯದಂತಿರುವ ಆ ಕುಂದಾ ಎಂಬ ಶ್ರವಣನ ಪತ್ನಿಯು ಮರವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಹೀಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಂದಾ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ, ಕುರಂಟಕ ಎಂಬ ಅವನ ತಮ್ಮ ಮೂವರೂ ನಿಷಿದ್ಧ ಭಕ್ಷಣ, ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಆಚರಣ, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೊಡದೆ, ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ಒಬ್ಬರೇ ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ರುಚಿಕರವಾದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದು, ಧರ್ಮ ದೇವರು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೀರಿ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ದೂಷಿಸುವದೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಪಾಪ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಯಾಗ ತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷ, ಕಾಗೆ, ಹಾವು ಆಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಮೂವರೂ ಹತರಾಗಿ ತೀರ್ಥದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

ಆ ಮೂವರೂ ಇಂಥ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರ, ಕಾಗೆ ಮತ್ತು ಹಾವು ಆಗಿ ಹುಟ್ಟಲು ಕಾರಣ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ಅವರು ಮಾನವರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಸುವು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಶ್ರವಣ ಮತ್ತು ಕುರಂಟಕ ಎಂಬ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ಕರುಣೆದುಂಬಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಆ ಹಾಳು ಬಾವಿಯಿಂದ ಹಸುವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಅದರ ಜೀವ ಉಳಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಆ ಕುಂದಾ ಎಂಬ ಶ್ರವಣನ ಗೃಹಿಣಿಯು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಿರಿ ಎಂದು ಅಭಿನಂದಿಸಿದಳು. ಆ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಅವರು ಮೂವರೂ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರ ಹಾವು ಕಾಗೆಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಮರಣಹೊಂದಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಇದು ಕಾಶೀ ಪಟ್ಟಣವಾದುದರಿಂದ ಮಹೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ವೈಕುಂಠ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುವದೆಂದು ಈ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುವುದು.

ಶಿಬಿಚಕ್ರವರ್ತಿ :- ಮುನೀಶ್ವರರೇ, ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಾಶಿ, ಶಿವಕಾಂಚಿ ಗೋಕರ್ಣ ಇವು ಹೊಸಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ರೂಪಗೊಂಡಿವೆ. ಎಂದು ತಾವು ತಿಳಿಸಿದಿರಿ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಾವು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಇನ್ನು ಶಿವಕಾಂಚಿ ಹಾಗೂ ಗೋಕರ್ಣಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಾವು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ನಾರದ :- ಈಗ ಗೋಕರ್ಣದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಈ ಗೋಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ನೆಲ ಜಲ ಮುಗಿಲು ಈ ಮೂರೂ ಕಡೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯು ಮರಣ ಹೊಂದಿದರೂ ಅದು ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶಿವಗಣದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುವುದು. ಹಿಂದೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಎರಡು ಮೈಲಿ ಅಂತರದಿಂದ 'ಮರ್ಯಾದಾ' ಪರ್ವತವು ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಕರ್ಕವ ಎಂಬ

ಒಬ್ಬ ಕ್ರೂರ ಬೇಡನು ಇದ್ದ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ 'ಜರಾ' ಎಂಬ ಮಹಿಳೆಯು ಅವನಿಗಿಂತ ಕ್ರೂರ. ಐದು ಮಂದಿ ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ಕೊಂದು ಈಗ ಆರನೇಯ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಕರ್ಕಟ ಭಿಲ್ಲನ ಕೈ ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು. ಈಗ ಅವನನ್ನು ವಿಷ ಹಾಕಿ ಕೊಲ್ಲ ಬೇಕೆಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಂಜುತಂದು ಅದನ್ನು ತುಂಬಿ ಕಡಬನ್ನು ಕರಿದು ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಆ ಕರ್ಕಟನ ತಂಗಿಯು ಆ ಮೋದಕವನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಡ ಎಂದು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಮಡದಿಯ ಈ ದಾರುಣ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೋಪಾಂಧನಾದ ಆ ಕರ್ಕಟನು ಆ ಜರಾಜಾರಿಣಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿರಿದ. ಅದನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಹೆದರಿ ಹೋದ ಆ ಜಾರೆಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲು ಕಿತ್ತಿ ಓಡತೊಡಗಿದಳು. ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿರಿದುಕೊಂಡೇ ಬೆನ್ನತ್ತಿದ ಕ್ರೂರ ಕರ್ಕಟ. ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಜರಾ ಎಂಬ ಅವನ ಪತ್ನಿ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಕರ್ಕಟ. ಹೀಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಓಡುತ್ತ ಈ ಗೋಕರ್ಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಆ ಜರೆಯು ಕರ್ಕಟನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಳು. ಕೂಡಲೇ ಕರ್ಕಟನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಗೋಕರ್ಣ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವಳ ದೇಹವನ್ನು ಒಗೆದು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಈ ಗೋಕರ್ಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಮತ್ತು ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ದೇಹಪಾತ ಆದ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸ್ವೈರಿಣಿಯೂ ಜಾರಿಣಿಯೂ ಆದ ಆ ಜರಾ ಕಾಮಿನಿಯು ಕೈಲಾಸ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೆಳತಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು.

ಇನ್ನು ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಕಾಂಚಿಯ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

'ಅತ್ರಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಹಾದೇವೋ, ವಿಷ್ಣುಂ ಸರ್ವಸುರೇಶ್ವರಂ ।
ಆರಾಧ್ಯ ಭಕ್ತರಾಜತ್ವಂ ಲೇಭೇ ಜ್ಞಾನಂಚ ತಾತ್ವಿಕಂ ॥

ಈ ಶಿವಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವರು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿ ಭಕ್ತರಾಜರು ಆದರು. ಮತ್ತು ದಿವ್ಯವಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದರು.

'ಅತಸ್ಸರ್ವೇದಯಂ ಪುತ್ರಾಃ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತಂ ಮಹೇಶ್ವರಂ ॥
ಆರಾಧಯಾಮಃ ಸತತಂ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಂಚ ತಾತ್ವಿಕಂ ॥

ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೆ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಾನು, ಸನಕ, ಸನಾತನ, ಸನಂದನ, ಸನತ್‌ಕುಮಾರ ಮತ್ತು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ತತ್ವಜ್ಞಾನಗಳು ಲಭಿಸಬೇಕೆಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಶಿವಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂದೆ ಬಾಣಾಸುರನು ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷ ನಿರಾಹಾರನಾಗಿ ನಿಂತು ಶಿವಾರಾಧನೆಗೈದು ಶಿವಗಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದ. ಈ ಶಿವಕಾಂಚಿಯೂ ಮೊದಲು ವಿಷ್ಣುವಿನದೇ ಪಟ್ಟಣ. ಶಿವನು ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಬಂದು ಅದನ್ನು ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಶಿವಕಾಂಚಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಶಿವಭಕ್ತನಿಗೂ ವೈಕುಂಠಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಿಶ್ಚಿತ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇರಂಬ ಎಂಬ ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇದ್ದ. ಅವನು ಎಲ್ಲ ಶೈವ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ಶಿವಕಾಂಚಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಶಿವನ ನಿರಂತರ ಸೇವಾ ಸಮಾರಾಧನೆಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ. ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗಲೇ ಅವನ ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿತು. ಆಗ ಮಹಾದೇವರ ಗಣಾಧೀಶರು ಬಂದು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೂ ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣುದೂತರು ಬಂದು ತೀರ್ಥೋದಕದಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದ ಆ ಹೇರಂಬನನ್ನು ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಶಿವದೂತ ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣುದೂತರ ನಡುವೆ ಒಂದು ಘೋರ ಯುದ್ಧವೇ ನಡೆಯಿತು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೈಲಾಸದಿಂದ ತನ್ನ ಎತ್ತನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಶಂಕರನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದ. ಅತ್ತ ವೈಕುಂಠದಿಂದ ಹರಿಯು ಹದ್ದಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹಾರಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ. ಇಬ್ಬರೂ ಹೋರಾಡುತ್ತಲಿರುವ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೂತರನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆ ಹೇರಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ತನ್ನ ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಮಹಾದೇವರೂ ಮತ್ತು ಅವನ ಗಣಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಮಹಾದೇವರೂ ಮತ್ತು ಅವನ ಗಣಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆ ಹೇರಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕೈಲಾಸದ ರಮಣೀಯ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹೇರಂಬನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರು.

ಅಥ ತಸ್ಮಾತ್ತು ಕೈಲಾಸಾತ್ ಮಹಾದೇವೇನ ವಂದಿತಃ ।
ಮಾಧವಃ ಪರಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ವೈಕುಂಠಮಗಮತ್ತದಾ ॥

ಅನಂತರ ಮಹಾದೇವರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಆ ಹೇರಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೂಡ ಈ ಶಿವಕಾಂಚಿ ತೀರ್ಥದ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮಹಾದೇವರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿಯೇ ಗೋವಿಂದನ ದರ್ಶನ ಹೊಂದಿ ಮೋಕ್ಷಾನಂದವನ್ನು ಪಡೆದ.

ಈ ಇಂದ್ರಕ್ಷೇತ್ರದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ ಸಪ್ತಕ ಎಂಬ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥವು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರ ದರ್ಶನ ಸ್ಪರ್ಶನಧ್ಯಾನ ಹಾಗೂ ಸ್ಮರಣದಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಧರ್ಮ ಅರ್ಥ ಕಾಮ ಮೋಕ್ಷ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ವಶಿಷ್ಠರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಒಳ್ಳೇ ಸಂತಾನಕ್ಕಾಗಿ ತಪಿಸಿತ್ತುಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದರು. ಮರೀಚಿ ಮುನಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಕಶ್ಯಪ ಎಂಬ ಸತ್ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅತ್ರಿ ಋಷಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹರಿ ಹರ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ದೇವತಾ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ, ಚಂದ್ರ, ದೂರ್ವಾಸ, ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಎಂಬ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅಂಗಿರಸ ಎಂಬ ಮುನಿಯು ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಪಿಸಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಎಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಂಗಿರನು ಅಂಗಿರಸ ಎಂಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂತತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದರು. ಇದರಂತೆ ಪುಲಿಹರು ಧಂಬೋಲಿಯನ್ನು ಮೈತ್ರಾವರುಣರು ಅಗಸ್ತ್ಯರನ್ನು, ಪುಲಸ್ತ್ಯರು ಕುಬೇರರನ್ನು, ಕ್ರತು ಮುನಿಯು ವಾಲಖಿಲ್ಯ ಎಂಬ ಸಾವಿರಾರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಈ ತೀರ್ಥದ ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪಡೆದರು.

ಶಿಬಿರಾಜ, ಇದಲ್ಲದೇ, ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪರಿಸರ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲಾಶ್ರಮ, ಕೇದಾರ, ಪ್ರಭಾಸ ಮುಂತಾದ ಸಾವಿರಾರು ತೀರ್ಥಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವೆಲ್ಲದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಆದಿಶೇಷನು ಕೂಡ ಬಣ್ಣಿಸಲಾರ ನಮ್ಮಂಥವರ ಪಾಡೇನು?

ಸೌಭರಿ :- ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ನಾರದರು ಶಿಬಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿ ನಾರಾಯಣನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಪಾಡುತ್ತ ನಭೋಮಾರ್ಗದಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಅನಂತರ ಉಶೀನರನ ಮಗನಾದ ಆ ಶಿಬಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ನಾರದನ ಮುಖದಿಂದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಧನ್ಯನಾದ. ತಾನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದಾನ ಧರ್ಮ ದೇವರಪೂಜೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಭಾರತ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವು ಈ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮಾ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಲಭಿಸುವದು.

ಸೂತ :- ಶೌನಕರೆ, ಧರ್ಮರಾಜನು ಸೌಭರಿಋಷಿಯಿಂದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಆ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನನ್ನು ತೆಗಳಿದ ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದ. ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಆ ಶಿಶುಪಾಲನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಾಯುಜ್ಯ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ.

ಈ ಕೃಷ್ಣನು ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ, ಭೀಮನು ತನ್ನ ಗದೆಯಿಂದ ತಗ್ಗು ತೋಡಿ ಭೀಮಕುಂಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಯಮುನಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುವದು. ಈ ದಿವ್ಯವಾದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮವನ್ನು ಉಚರಿಸುತ್ತ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದವರು, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದವರು ಕಪಿಲಾ ಧೇನುವನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡ, ಕಾಲಂದೀ ಮಹಾತ್ಮ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಗತ ಕಾಶೀ, ಗೋಕರ್ಣ, ಶಿವಕಾಂಚೀ, ಸಪ್ತತೀರ್ಥ, ಭೀಮಕುಂಡ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮಾವರ್ಣನ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರಾ ನಾಲ್ಕನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರದ ದೀಕ್ಷಾ ಹಾಗೂ ಉಪದೇಶ

ಶೌನಕ:- ಸೂತರೇ, ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಜನರನ್ನು ಪಾರುಮಾಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಂತ್ರವು ಯಾವುದಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ನನಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ಸೂತ:- ಹಿಂದೆ ದಿಲೀಪ ರಾಜನು ಕೇಳಿದಾಗ ವಶಿಷ್ಠರು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ನಾರದರಿಗೂ, ನಾರದರು ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಸ್ವಯಂ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆ ಮಂತ್ರ ದೀಕ್ಷಾಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ.

ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ:- ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರವು ಪರಮ ಮಂಗಳಕರ. ಇದನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೆನೆದರೂ ಸಾಕು, ಮುಕ್ತಿ ನಿಶ್ಚಿತ.

''ಓಂ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ'' ಎಂಬ ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಾರಾಯಣ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಅಂಗನ್ಯಾಸ, ಕರನ್ಯಾಸ, ಹೃದಯನ್ಯಾಸ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಮಂತ್ರ ಜಪಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ವೈಶ್ಯ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ಶೂದ್ರ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕೀಳು ಜಾತಿಯ ಜನರು ಕೂಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಆದರೆ ಈ ಮಂತ್ರಜಪಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರವೆಂದರೆ ಹರಿಭಕ್ತಿ. ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನು ಎಂಥ ದೊಡ್ಡ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ವೇದಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದರೂ, ವೇದಾಂಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಎಷ್ಟು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಎಷ್ಟು ದಾನ ನೀಡಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಗೈದಿದ್ದರೂ, ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತಿ ಒಂದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಅಧಿಕಾರಿ ಆಗಲಾರ ಈ ಮಂತ್ರ ಪಠಣಕ್ಕೆ. ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಎಂದೂ ಉಪದೇಶಿಸ ಕೂಡದು.

ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಭಿಚರಿತವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ, ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು ತೊರೆದ, ಡಂಭವಿಲ್ಲದ, ಲೋಭರಹಿತನಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು. ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವ ಮೊದಲು ಉಪದೇಶಕರಾದ ಆಚಾರ್ಯರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶಿಷ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ ಹಲವಾರು ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ನನ್ನ ಭಕ್ತ.

ಮಚ್ಚಕ್ರಾಂಕಿತ ದೇಹತ್ವಂ ಮದೀಯಾರಾಧನಂ ತಥಾ
ಮಯಿ ಸನ್ನ್ಯಸ್ತಕರ್ಮತ್ವಂ ಮದನನ್ಯಶರಣ್ಯತಾ ॥

ನನ್ನ ಶಂಖ ಚಕ್ರಾದಿ ಲಾಂಛನಗಳಿಂದ ದೇಹಕ್ಕೆ ನಾಮಮುದ್ರಾದಿ ಧಾರಣ, ಹಾಗೂ ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಿ ನನಗೇ ಶರಣುಬರಬೇಕು.

ಮಯಿ ಸರ್ವಫಲನ್ಯಾಸೋ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಪೂರ್ವಕಂ
ಅನನ್ಯಸಾಧನತ್ವಂ ಚಾಪ್ಯಾಕಿಂಚನ್ಯಂ ತಥಾತ್ಮನಃ ॥

ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಕರ್ಮ ಫಲನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸರ್ವಕರ್ಮ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೂ ''ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ'' ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಅವೈಷ್ಣವಾನಾಂ ಸಂಭಾಷಾವಂದನಾದಿವಿವರ್ಜನಂ
ಅನನ್ಯದೇವತಾನಾಂ ಚ ವಂದನಂ ಪೂಜನಂ ತಥಾ
ಏವಮಾದ್ಯಾಶ್ಚ ನಿಯಮಾಃ ಪ್ರಪನ್ನಸ್ಯ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥

ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರಾಗದ ಜನರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಸಹವಾಸ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಹರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಕೂಡದು. ಬೇರೆ ದೇವತೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬಾರದು. ಇಂಥ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳಿಂದ ಉಪೇತನಾದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು. ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣನೇ (ನಾನೇ) ಋಷಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ದೇವತೆ. ಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು. ಅದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಅಕ್ಷರಗಳು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಎಡತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಿಂದ ಮಂಡಿತನಾದ, ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾ ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ, ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸುಶೀಲಃ ಸುಲಭಸ್ತಥಾ
ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿಶ್ಚ ಸದಾಪೂರ್ಣ ಮನೋರಥಃ ॥

ಸರ್ವದಃ ಸರ್ವ ಬಂಧುಶ್ಚ ಕೃಪಾಪೀಯೂಷಸಾಗರಃ
ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವಃ ದೇವತಾನಾಂ ಚ ದೈವತಂ ॥

ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮ:- ಜಗನ್ನಾಥ, ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರದ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಾನವನ್ನು ಈಗ ಲೋಕಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸು.

ನಾರಾಯಣ:- ಈ ಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುವವನು ಮೊದಲು ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯೋ ವೇದ ಸಂಪನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತೋ ವಿಮತ್ಸರಃ
ಮಂತ್ರಜ್ಞೋ ಮಂತ್ರಭಕ್ತಶ್ಚ ಸದಾ ಮಂತ್ರಾಶ್ರಯಃ ಶುಚಿಃ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವೀತರಾಗಶ್ಚ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ವಿವರ್ಜಿತಃ
ಸದ್‌ವೃತ್ತೌ ಶಾಸಿತಾ ಚೈವ ಮುಮುಕ್ಷುಃ ಪರಮಾರ್ಥವಿತ್ ॥

ಏವಮಾದಿಗುಣೋಪೇತಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಸರ್ವದಃ ಸುಹೃತ್
ಆಚಾರಾನ್ ಶಾಸಯೇದ್ಯಸ್ತು ಸ ಆಚಾರ್ಯ ಇತೀರಿತಃ ॥

ಆಚಾರ್ಯ ಆದವನು ಮೊದಲು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪನ್ನನು ಆಗಿರಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿರಬೇಕು. ಮಾತ್ಸರ್ಯ ದೋಷವು ಇರಕೂಡದು. ತಾನು ಉಪದೇಶಿಸುವ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಆ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸ ಇರಬೇಕು. ಮಂತ್ರ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ಸದಾಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಇರಬೇಕು. ರಾಗ ದ್ವೇಷ, ಕೋಪ ಲೋಭ ಮುಂತಾದ ದುರ್ಗುಣಗಳಿಂದ ದೂರ ಇರಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಅನುಶಾಸನಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿ ಪಾಲನಗೈಯಬೇಕು. ಅಂಥವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಚಾರ್ಯ ಎನ್ನಬೇಕು.

ಇದರಂತೆ ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುಭಕ್ತನಾಗಿ ಇರಬೇಕು.

ಯಸ್ತ್ವಾಚಾರ್ಯ ಪರಾಧೀನಃ ಸದ್ವೃತ್ತಃ ಶಾಸ್ಯತೇ ಯದಿ
ಶಾಸನೇ ಸ್ಥಿರವೃತ್ತಿಶ್ಚ ಶಿಷ್ಯಃ ಸದ್ಭಿರುದಾಹೃತಃ ॥

ಶಿಷ್ಯನಾದವನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿರಬೇಕು. ಅವರು ಸದಾಚಾರ, ನೀತಿ ನಡತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ತಪ್ಪದೇ ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಗುರುಗಳ ಶಾಸನವನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಾಲನ ಮಾಡುವವನು ಶಿಷ್ಯ ಎಂದು ಸಜ್ಜನರಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ, ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಮಂತ್ರರತ್ನವನ್ನು ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು. ಈ ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ದ್ವಾದಶೀ ಅಥವಾ ಶ್ರವಣಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಅಥವಾ ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಲಾಂಛನವಾದ ಶಂಖ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಬಂಗಾರ ಬೆಳ್ಳಿ ತಾಮ್ರ ಅಥವಾ ಕಂಚಿನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ದೇವರ ಎದುರು ಇಟ್ಟು ಪಂಚಾಮೃತದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ನಾರಾಯಣನ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ತುಳಿಸಿ ಗಂಧ ಮುಂತಾದವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಏರಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ವಿಧಾನದಿಂದ ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಚಾರ್ಯನು ತುಪ್ಪದಿಂದ ಸಾವಿರದಾ ಎಂಟು ಅಥವಾ ಒಂದನೂರಾ ಎಂಟು ಬಾರಿ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಪುರುಷಸೂಕ್ತ, ಪವಮಾನ, ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತ ಮೊದಲಾದ ವೇದೋಕ್ತ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತುಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಪಾಯಸಗಳನ್ನು ಆಹುತಿ ನೀಡುತ್ತ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಈ ಹೋಮಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಶಂಖ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕಾಯಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ 'ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬ ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ತುಪ್ಪದ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕಾಯಿಸಿದ ಆ ಶಂಖ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗುರುವು ಅದೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಎಡಬಲ ತೋಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಾಧಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಉಳಿದ ಹೋಮ ವಿಧಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನದಂತೆ ಅಭಿಷೇಕ, ವಸ್ತ್ರ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಊರ್ಧ್ವ ಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಆ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುಗಳಿಂದ ಮಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಮಂತ್ರಾರ್ಥ ಎರಡನ್ನು ತಿಳಿದು ಪಡೆದು ತನಗೆ

ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ವಸ್ತ್ರ ಅಲಂಕಾರ, ಆಭರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ವಿಧಿಯಿಂದ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಹರಿಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಗುರುವಿನಿಂದ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಪಡೆದು ಯಾವಜನ್ಮ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿದವನು ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರಾದಿ ಲಾಂಛನಗಳಿಂದ ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ದೀಕ್ಷಾದಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನಾರದರಿಗೆ ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಬಾಷ್ಕನಿಗೆ ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ವಶಿಷ್ಠರಿಗೂ ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡದರು. ವಶಿಷ್ಠರು ದಿಲೀಪರಾಜನಿಗೆ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ದೀಕ್ಷಾವಿಧಾನದಿಂದ ಸುದರ್ಶನಾದಿ ಮುದ್ರಾಧಾರಣದೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ನಾರದರು ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಶೌನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ದೀಕ್ಷಾದಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ವಶಿಷ್ಠ ದಿಲೀಪ ಸಂವಾದ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಐದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಮಹಾದೇವರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಯ ನಿರೂಪಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೦೬

ದಿಲೀಪ:- ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳೇ, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ವಶಿಷ್ಠ:- ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯು ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ರುದ್ರದೇವರು ಹೇಳಿದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುವೆ. ಕೇಳು.

ಮಹಾದೇವ:- ಪರ್ವತ ನಂದಿನಿ,

''ಧನ್ಯಾಸಿ ಕೃತ ಪುಣ್ಯಾಸಿ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಾಸಿ ಪಾರ್ವತಿ ।
ಸಾಧು ಪೃಚ್ಛಸಿ ಮಾಂದೇವಿ ಶ್ರೀಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಮುತ್ತಮಮ್'' ॥

ನೀನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು, ಅವನ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿರುವೆ. ನೀನು ನಿಜವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಳು. ನೀನೇ ಧನ್ಯಳು. ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಯು ಉದಿಸಿದೆ. ಈಗ ನಿನಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಆ ಮಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಆಕಾರವಾಚ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಶ್ರೀ, ಭೂ, ನೀಲಾ ಎಂಬ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ರೂಪಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪತಿಯಾಗಿದ್ದು ಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತರಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಉಪಾಸನಾ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

''ತಸ್ಯೋಪಾದನ ಭೇದಾಂಶ್ಚ ಶೃಣು ವಚ್ಮಿ ಪುನಃ ಪೃಥಕ್ ।
ಆದ್ಯಂ ತು ವೈಷ್ಣವಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶಂಖಚಕ್ರಾಂಕನಂ ಹರೇಃ ॥

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಉಪಾಸನೆಯ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೇಯ ವೈಷ್ಣವ ಚಿಹ್ನವೆಂದರೆ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳ ಚಿಹ್ನಧಾರಣೆ ಮಾಡುವದು.

ಧಾರಣಂ ಚೋರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಾಣಂ ತನ್ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಪರಿಗ್ರಹಃ
ಕೀರ್ತನಂ ಶ್ರವಣಂ ಚೈವ ವಂದನಂ ಪಾದಸೇವನಂ ॥
ತತ್ಪಾದೋದಕ ಸೇವಾ ಚ ತನ್ನಿವೇದಿತ ಭೋಜನಂ ॥
ಅರ್ಚನಂ ಚ ಜಪೋಧ್ಯಾನಂ ತನ್ನಾಮಸ್ಮರಣಂ ತಥಾ ॥

ಗೋಪೀಚಂದನಾದಿಗಳಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ಅಥವಾ ನಾಮಧಾರಣೆ ಮಾಡುವದು, ವಿಷ್ಣುಮಂತ್ರಗಳ ನಿತ್ಯಜಪ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮಕೀರ್ತನ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚರಿತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಮಾಶ್ರವಣ, ಅವನ ನಮಸ್ಕಾರ, ಪಾದಪೂಜೆ, ಪಾದೋದಕ ನೈವೇದ್ಯ ಗ್ರಹಣ, ಮತ್ತು ಅವನ ಭಕ್ತರಾದ ವೈಷ್ಣವರ ಸೇವೆ, ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ, ದೇವರಿಗೆ ತುಳಸಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ, ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ತುಳಿಸೀ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು, ಜಪ, ಧ್ಯಾನ, ನಾಮಸ್ಮರಣೆ, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ತ್ರಿಕಾಲ ಮಹಾಪೂಜೆ-ಇವು ಹದಿನಾರು ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಗಳು. ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ಮಾನವನನ್ನು ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನನಗೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪೂಜನೀಯನು ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಶಂಖ ಚಕ್ರಾದಿಚಿಹ್ನಗಳಿಂದ ಎರಡೂ ಬಾಹುಗಳ ಕೆಳಗೆ ಗುರುಗಳಿಂದ ಮುದ್ರಾಧಾರಣ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಶ್ರೀಶ ಪದವು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ದೊರೆಯುವದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಎರಡೂ ಬಾಹುಗಳ ಕೆಳಗೆ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಚಿಹ್ನವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲು ಹೋಮಮಾಡಿ ಶಂಖವನ್ನಾಗಲೀ ಚಕ್ರವನ್ನಾಗಲೀ ಎರಡೂ ಭುಜಗಳ ಕೆಳಗೆ ಧರಿಸಬೇಕು, ಯಾವುದೇ ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮವಿಧಾನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕಾದರೆ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಅಥವಾ ಶಂಖಚಕ್ರ ಗದಾಪದ್ಮ ಹಾಗೂ ನಾರಾಯಣಮುದ್ರೆ, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಧಾರಣಮಾಡಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಈ ತರಹದ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವ ಮೊದಲು ಆ ಎಲ್ಲ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಿ ಪವಿತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅನಂತರವೇ ಭುಜಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನು ಎರಡೂ ಬಾಹುಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಿದ ಶಂಖಚಕ್ರಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸುತ್ತ ಧಾರಣಮಾಡಿಯೇ ಸರ್ವವಿಧವಾದ ದೇವತಾ ಹಾಗೂ ಪಿತೃಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.

ವಿಷ್ಣುಚಕ್ರಶಂಖಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟದೇ ಅಸುರರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪಿತೃಗಳು ನಿರಾಶರಾಗಿ ಅವನ ಮನೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುವದು. ತಪ್ತಚಕ್ರಾಂಕನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೇ ತ್ಯಾಜ್ಯ. ಅಂಥವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಗೋದಾನ ಭೂದಾನ, ಸುವರ್ಣ

ದಾನಗಳು ವ್ಯರ್ಥ, ವಿಷ್ಣುಚಿಹ್ನದಿಂದ ಅಂಕಿತನಾಗದ ಮನುಷ್ಯನು ಸಾವಿರ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅವನ ಕಡೆಯಿಂದ ದ್ರವ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಾರದು. ಅವನ ಅನ್ನ ಉಣ್ಣಬಾರದು.

''ಗರ್ಹಿತಃ ಸರ್ವಲೋಕೇಷು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಾತ್ ಪ್ರಚ್ಯುತೋ ಭವೇತ್।
ಅಧೃತ್ವಾ ವಿಧಿನಾ ಚಕ್ರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಜ್ಞಾನದುರ್ಲಭಃ ॥''

ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚಕ್ರಾಂಕನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಜ್ಞಾನಿಯೇ ಆಗಲೀ, ಅಜ್ಞಾನಿಯೇ ಆಗಲೀ ಸರ್ವಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ನಿಂದ್ಯನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವದಿಂದ ಚ್ಯುತನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

''ಊರ್ಧ್ವ ಪುಂಡ್ರವಿಹೀನಸ್ತು ಶಂಖಚಕ್ರವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ತಂ ಗರ್ದಭೇ ಸಮಾರೋಪ್ಯ ಬಹಿ: ಕುರ್ಯಾತ್ ಸ್ವಪತ್ತನಾತ್ ॥''

ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ಮತ್ತು ಶಂಖಚಕ್ರಲಾಂಛನ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕತ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಬೇಕು.

''ಸ್ತ್ರೀ ಶೂದ್ರಾಣಾಂ ಸದಾಧಾರ್ಯ್ಯಂ ಚಂದನೇನ ಸುಗಂಧಿನಾ ।
ಬಾಹುಮೂಲೇ ಲಿಖೇತ್ ಚಕ್ರಂ ತಪ್ತಂ ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ವೈ ॥''

ಸ್ತ್ರೀ ಹಾಗೂ ಶೂದ್ರರು ಸುಗಂಧಿ ಚಂದನದಿಂದ ಬಾಹುವಿನ ಕೆಳಗೆ ಚಕ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಧರಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾತ್ರ ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ತಪ್ತೇನೈವಾಂಕನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ವಿಧಾನತಃ ।
ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಾದಿಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧ್ಯೈ ತಥೈವ ಚ ॥
ಹರೇಃ ಪೂಜಾಧಿಕಾರಾರ್ಥಂ ಚಕ್ರಂಧಾರ್ಯಂ ವಿಧಾನತಃ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವೇದೋಕ್ತ ಹಾಗೂ ಸ್ಮೃತಿಪ್ರೋಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ, ತಾವು ಪಠಿಸುವ ಮಂತ್ರಗಳ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ ತಪ್ತಮುದ್ರಾ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ತಪ್ತ ಮುದ್ರೆಧರಿಸಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜಾಧಿಕಾರ ಬರುವದು.

ವೈಷ್ಣವತ್ವಸ್ಯ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಏವ ಚ ।
ಪ್ರತಪೇತ್ ಚಕ್ರಶಂಖಾಭ್ಯಾಂ ಹುತ್ವಾ ಹೋಮಂ ವಿಧಾನತಃ ॥

ವೈಷ್ಣವತ್ವವು ಸಿದ್ಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೋಮ ಮಾಡಿಯೇ ಶಂಖಚಕ್ರಕಾಯಿಸಿ ಗುರುಗಳಿಂದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

ಅನ್ಯೈರ್ನ ದಾಹಯೇದ್ಗಾತ್ರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹರಿಲಾಂಛನಾತ್ ।
ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಖಡ್ಗ ಶಾರ್ಙ್ಗದನ್ಯೈರ್ಹರೇರಪಿ ॥

ಹರಿಯ ಲಾಂಛನವಾದ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಧರಿಸಿದ ವೈಷ್ಣವರಿಂದಲೇ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಹರಿಯ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಧರಿಸಕೂಡದು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಖಡ್ಗಶಾಂರ್ಙ್ಗ ಧನುಸ್ಸು ಈ ಲಾಂಛನಗಳ

ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ಯಾವ ಲಾಂಛನಗಳಿಂದಲೂ ದೇಹವನ್ನು ಸುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಬೇರೆ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹನಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿ ವೈಷ್ಣವ ಲಾಂಛನ ಧರಿಸದ ಮನುಷ್ಯನು ಅವೈಷ್ಣವ. ಈ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಚಂಡಾಲನೂ ಸಹ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

''ವೈಷ್ಣವೋ ವರ್ಣಬಾಹ್ಯೋಽಪಿ ಪುನಾತಿ ಭುವನತ್ರಯಮ್ ।''
ದಕ್ಷಿಣೇ ತು ಭುಜೇ ಬಿಭೃಯಾದ್ ವೈ ಸುದರ್ಶನಮ್ ।
ಸವ್ಯೇ ತು ಶಂಖಂ ಬಿಭೃಯಾತ್ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದೋ ವಿದುಃ ।
ಏವಂ ಮಹೋಪನಿಷದಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಚಕ್ರಾದಿಧಾರಣಮ್ ।
ತಥೈವ ಸಾಮ್ನಿ ಯಜುಷಿ ಋಷಿಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶುಭಾನನೇ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಲತೋಳಿನಲ್ಲಿ ಸುದರ್ಶನವನ್ನೂ ಎಡತೋಳಿನಲ್ಲಿ ಶಂಖವನ್ನೂ ಧರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಈ ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿ ಮುದ್ರಾಧಾರಣೆಯು ಮಹೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಾಮವೇದ, ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದಗಳಲ್ಲೂ ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ.

''ಅತಪ್ತತನೂರ್ನತದಾಮೋ ಅಶ್ನುತೇ ಶೃತಾಸ ಇದ್ವಹಂತಸ್ತತ್ಸಮಾಸತ
ಇತ್ಯಾಪತಂಬಶಾಖಾಯಾಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಚಕ್ರಸ್ಯಧಾರಣಮ್ ॥''

ಹರಿಯ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾದ ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ದೇಹವು ತಪ್ತವಾಗದಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗಲೀ ಅಭ್ಯುದಯವಾಗಲೀ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ತಪ್ತಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವರು ಎಲ್ಲ ವಿಧ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

''ಪ್ರತೇ ವಿಷ್ಣೋ ಅಬ್ಜಚಕ್ರೇ ಪವಿತ್ರೇ ಚರ್ಷಣೀಂದ್ರಾಃ ॥
ಮೂಲೇ ಬಾಹ್ವೋಃ ದಧತೇಽನ್ಯೇ ಪುರಾಣಾ ಲಿಂಗಾನ್ಯಂಗ ತಾವಕಾನ್ಯರ್ಪಯಂತಿ.''

ವಿಷ್ಣುವೇ ಈ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದವರು ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಂಖಚಕ್ರ ಚಿಹ್ನಗಳನ್ನು ಎರಡೂ ಬಾಹುಗಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರೂ, ತಪೋವೃದ್ಧರೂ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಶಿಷ್ಯರಿಗೂ ವಿಷ್ಣುಲಿಂಗವಾದ ಲಾಂಛನಗಳೆಂದು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಧಾರಣ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಚರಣಂ ಪವಿತ್ರಂ ವಿತತಂ ಪುರಾಣಂ ವಾಙ್ಮಯಂ ಶುಭಂ ।
ತೇನ ಚಕ್ರೇಣ ಸಂತಪ್ತಾಃ ತರೇಯುಃ ಪಾತಕಾಂಬುಧಿಮ್ ॥

ಪವಿತ್ರವಾದ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಚರಣ, ಪವಿತ್ರ, ನೇಮಿ, ಪವಿ, ಚಕ್ರ, ಸುದರ್ಶನ, ಸಹಸ್ರಾರ, ಪ್ರಾಕೃತಘ್ನ, ಲೋಕದ್ವಾರ, ಮಹೌಜಸ ಎಂದು ಬಗೆಬಗೆಯ ಹೆಸರುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಚಿಹ್ನಿತರಾದವರು ಪಾಪ ಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟುತ್ತಾರೆ.

''ಯೇ ಕಂಠಲಗ್ನತುಲಸೀನಲಿನಾಕ್ಷಮಾಲಾಃ ।
ಯೇ ಬಾಹು ಮೂಲಪರಿಚಿಹ್ನಿತಶಂಖಚಕ್ರಾಃ ॥

ಯೇ ವಾ ಲಲಾಟಫಲಕೇ ಲಸದೂರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಾಃ ।
ತೇ ವೈಷ್ಣವಾ ಭುವನಮಾಶು ಪವಿತ್ರಯಂತಿ ॥''

ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತುಳಸೀ ಮಾಲೆ, ಹಾಗೂ ಕಮಲಾಕ್ಷಿ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಕೈ, ಮೇಲೆ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಗಳು ಹೊಳೆಯುವ ವೈಷ್ಣವರು ಈ ಭೂಲೋಕಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಂಕಯೇತ್ತಪ್ತಚಕ್ರಾದ್ಯೈರಾತ್ಮನೋ ಬಾಹುಮೂಲಯೋಃ ।
ಕಲತ್ರಾಪತ್ಯಭೃಲತೇಷು ಪಶ್ವಾದಿಷು ಸಮಂಕಯೇತ್ ॥

ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳ ಕೆಳಗೆ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಿದ ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಸೇವಕರಿಗೂ ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ದನಕರುಗಳ ಮೈಮೇಲೆ ಕೂಡ ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

''ಇತ್ಯೇವಂ ಶ್ರುತಯಃ ಸರ್ವಾ ಃ ಕಥಯಂತಿ ವರಾನನೇ''

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಶ್ರುತಿಗಳೂ ಸಾರುತ್ತವೆ.

''ದ್ವಿವಿಧಂ ವೈಷ್ಣವಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಬಾಹ್ಯ ಮಾಭ್ಯಂತರಂ ತಥಾ ।
ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿಭಿರ್ಬಾಹ್ಯ ಮಾಂತರಂ ವೀತರಾಗತಾ ॥

ವೈಷ್ಣವತ್ವ ಎರಡು ವಿಧ. ಒಂದು ಬಾಹ್ಯ ಇನ್ನೊಂದು ಆಂತರ. ಶಂಖ ಚಕ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವದು ಬಾಹ್ಯವೈಷ್ಣವತ್ವ. ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ, ಭೂತದಯೆ ಶಾಂತಿ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ, ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಆಂತರ ವೈಷ್ಣವತ್ವ ಎನಿಸುವವು. ಆದುದರಿಂದ ಶಂಖ ಚಕ್ರಾದಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವದು ಮುಖ್ಯವಾದ ವೈಷ್ಣವತ್ವದ ಲಕ್ಷಣವೆನಿಸಿದೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಮಹಾದೇವರಿಂದ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯ ನಿರೂಪಣೆ ಎಂಬ
ಎರಡುನೂರ ಆರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೦೭

ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಧಾರಣವಿಧಿ

ಶಂಕರ:- ಶುಭಾಂಗಿ, ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗೋಪೀಚಂದನದಿಂದ ಬಳಿದುಕೊಂಡ ಉದ್ದ ನಾಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನ ಶರೀರವು ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣರ ಮಂಗಳಮಂದಿರ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಅರ್ಥಾತ್ ವೈಷ್ಣವ ಚಿಹ್ನ ಎನಿಸಿದ ದ್ವಾದಶ ನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವ ಸರ್ವತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದಂತೆ. ಸರ್ವ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದಂತೆ. ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ನಮಿಸಿದರೂ ಮಹಾಪುಣ್ಯ. ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು ಹೋಮ, ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಅನಂತ ಪುಣ್ಯ ಫಲ. ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ಧರಿಸದೇ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ವ್ಯರ್ಥ. ಅದಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದ ಸಂಧ್ಯಾದಿ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರು ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೆ.

''ನ ತಿರ್ಯಗ್ ಧಾರಯೇದ್ ವಿದ್ವಾನಾಪದ್ಯಪಿ ಕದಾಚನ''

ಎಂಥ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಅಡ್ಡ ನಾಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಬಾರದು.

''ವಿಪ್ರಾಣಾ ಮೂರ್ಧ್ವ ಪುಂಡ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್ತಿಲಕಂ ತು ಮಹೀಭೃತಃ ।
ಪಟ್ಟಾಕಾರಂ ತು ವೈಶ್ಯಾನಾಂ ಶೂದ್ರಾಣಾಂ ವೈ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಕಮ್ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಉದ್ದನಾಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ರಾಜರು ತಿಲಕವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ವೈಶ್ಯರು ಪಟ್ಟಿಯ ಆಕಾರದ ನಾಮವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಶೂದ್ರರು ಮೂರು ನಾಮಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು.

''ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಂ ಮೃದಾ ಕಾರ್ಯಂ ಕಸ್ತೂರ್ಯಾ ತಿಲಕಂ ತಥಾ
ಪಟ್ಟಾಕಾರಂ ತು ಗಂಧೇನ ಭಸ್ಮನೈವ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಕಮ್ ॥

ಉದ್ದನಾಮವನ್ನು ಗೋಪೀ ಚಂದನ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದ ಧರಿಸಬೇಕು. ತಿಲಕವನ್ನು ಕಸ್ತೂರಿಯಿಂದ ಧರಿಸಬೇಕು. ಪಟ್ಟಿಯ ಆಕಾರದ ನಾಮವನ್ನು ಗಂಧದಿಂದ ಧರಿಸಬೇಕು. ಭಸ್ಮದಿಂದ ಮೂರು ನಾಮವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

''ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಂ ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ನ ನಿಷಿದ್ಧಂ ಕದಾಚನ ।
ಧಾರಯೇತ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾದ್ಯೋಽಪಿ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತೋ ಭವೇದ್ಯದಿ ॥''

ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ಧಾರಣೆಯು ಯಾರಿಗೂ ನಿಷಿದ್ಧವಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರರೂ ಸಹ ಗೋಪೀಚಂದನದಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

''ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ನೈವ ಕಾರ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ತಿರ್ಯಕ್ ಪಟ್ಟಾದಿಧಾರಣಮ್।
ನಾರಾಯಣಾತ್ ಪರೇಶಾನಾದನ್ಯೇಷಾಮರ್ಚನಂ ನ ತು ॥''

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದವರು ತಿರ್ಯಕ್ ಪಟ್ಟಧಾರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ನಾರಾಯಣನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಾರದು.

''ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಕುಲಜೋ ವಿದ್ವಾನ್ ಭಸ್ಮಧಾರೀ ಭವೇದ್ಯದಿ ।
ವರ್ಜಯೇತ್ ತಾದೃಶಂ ದೇವಿ ಮದ್ಯೋಚ್ಛಿಷ್ಟಂ ಘಟಂ ಯಥಾಂ ॥

ಕುಲೀನನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿದರೆ ಮದ್ಯ ತುಂಬಿದ ಕೊಡದಂತೆ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು.

'ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಂ ಶೂದ್ರಕಲ್ಪಾನಾಂ ಶೂದ್ರಣಾಂ ಚ ವಿಧೀಯತೇ ॥
ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಧಾರಣಾದ್ ವಿಪ್ರಃ ಪತಿತಃ ಸ್ಯಾನ್ನಸಂಶಯಃ''

ಮೂರು ಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುವದು ಶೂದ್ರರಿಗೂ ಶೂದ್ರಸಮರಿಗೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಧಿ. ಮೂರು ಪುಂಡ್ರಧಾರಣದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪತಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಹರಿಯ ಪಾದದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಛಿದ್ರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸಹ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನ್ನು ದಂಡಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕು. ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರದ ನಡುವೆ ಛಿದ್ರ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅದು ನಾಯಿಯ ಪಾದ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಮೊದಲು ಗೋಪೀಚಂದನದ ಜಲಮಿಶ್ರಿತ ಲೇಪದಿಂದ ಉದ್ದ ನಾಮವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀರು ಅಥವಾ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಛಿದ್ರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವೆಂಕಟಗಿರಿ, ದ್ವಾರಕಾ, ವಾಸುದೇವ ಸರೋವರ ಅಥವಾ ಗಂಗಾ ತೀರ, ಸಮುದ್ರತೀರ ಶ್ರೀರಂಗ, ಶ್ರೀಕೂರ್ಮ, ನರಸಿಂಹಾಚಲ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣಿನಿಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ತುಲಸೀಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣಿನಿಂದಾಗಲೀ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಪಾದೋದಕವನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಹಣೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶ ನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಧಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣು ಶಾಂತಿಕರ. ಕೆಂಪು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಕರ. ಹಳದಿ ಇದ್ದರೆ ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರದ. ಬೆಳ್ಳಗಿದ್ದರೆ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದ. ಮೂಗಿನ ಮೂಲದಿಂದ ಅಂದರೆ ಎರಡೂ ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಲೆಯ ಕೂದಲಿನವರೆಗೆ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಗೋಪೀಚಂದನಾದಿ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದ ಹಣೆಯ ನಾಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ''ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ'' ಎಂದು ನಾಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ''ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ'' ಎಂದು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಮಾಧವಾಯನಮಃ ಎಂದು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ, ಗೋವಿಂದಾಯನಮಃ ಎಂದು ಕೊರಳಿಗೆ, ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ಎಂದು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿ, ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಬಲತೋಳಿನ ಮೇಲೆ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಬಲಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ, ವಾಮನಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಬಲತೋಳಿನ ಮೇಲೆ, ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಬಲಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ, ಪದ್ಮನಾಭಾಯನಮಃ ಎಂದು ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ, ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರಳಿನ ಮೇಲೆ ನಾಮವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಕೈ ತೊಳೆದ ನೀರಿನಿಂದ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಣೆ, ತೋಳು, ಬೆನ್ನು, ಕೊರಳುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಬೊಟ್ಟು ಉದ್ದ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನೂ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿನವುಗಳನ್ನು ಮೂರು ನಾಮ ಹತ್ತು ಅಂಗುಲ ಉದ್ದವಾಗಿಯೂ ಧರಿಸಬೇಕು. ಎರಡೂ ತೋಳು ಹಾಗೂ ಎದೆಯ

ಮೇಲಿನ ನಾಮಗಳನ್ನು ಎಂಟು ಬೆರಳಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ನಾಮಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಧರಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ನಾಮಗಳ ನಡುವೆ ಅರಿಷಣ, ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹನ್ನೆರಡು ನಾಮಗಳನ್ನು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ನಾಲ್ಕು, ವೈಶ್ಯರು ಎರಡು, ಸ್ತ್ರೀ ಶೂದ್ರರು ಒಂದು ಅಂದರೆ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನಾಮವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾದ ರಾಜರು ಹಣೆ, ಎದೆ ಎರಡೂ ತೋಳುಗಳ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ವೈಶ್ಯರು ಹಣೆ ಮತ್ತು ಎದೆಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಡು ನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀ ಶೂದ್ರರು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಮವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

ದ್ವಾದಶ ನಾಮಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುವವರು ಹಣೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಕೇಶವಾದಿ ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ವಾಸುದೇವ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಅನಿರುದ್ಧ ಈ ನಾಲ್ಕು ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ನಾಮಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ವೈಶ್ಯರು ಗೋವಿಂದ ಕೃಷ್ಣರ ಸ್ಮರಣ ಮಾಡುತ್ತ ಎರಡು ನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀ ಶೂದ್ರರು ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಒಂದೇ ನಾಮವನ್ನು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಬೇಕು. ಹಣೆಯ ಮೇಲಿನ ನಾಮವನ್ನು ಹರಿಯಪಾದದ ಆಕಾರವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಅಥವಾ ದುಂಡಾಕಾರದ್ದಾಗಿ ಧರಿಸಬೇಕು. ಸುದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದ ವಿಷ್ಣು ಲಾಂಛನವಾದ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಆ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಗಳ ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಧರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ತುಳಸೀ ಮಾಲೆ ಕಮಲಾಕ್ಷಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರು ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಜನರ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಧಾರಣವಿಧಿ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಏಳನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದ ವಿವರಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೦೮

ಶಂಕರ:- ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಲ್ಲದವರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಎಂದೂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವೈಷ್ಣವರಿಂದ ಉಪದೇಶ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಮತ್ತೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಾದ ಗುರುಗಳಿಂದಲೇ ಈ ಮೂಲ ಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಶಿಷ್ಯನು ಯೋಗ್ಯ ಗುರುಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನ ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಯೋಗ್ಯ ಎನಿಸಿದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಬಳಿಕ ಗುರುಗಳು ತಪ್ತ ಮುದ್ರಾಧಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಈ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕು. ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಿದ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಮುದ್ರಾಧಾರಣ ಮಾಡಿಸುವ ವಿಧಿಗೆ 'ತಾಪ' ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅಂಗನ್ಯಾಸ ಹೃದಯನ್ಯಾಸ, ಅಂಗುಲಿನ್ಯಾಸ, ಧ್ಯಾನ, ಆಸನಶುದ್ಧಿ, ಪಾಪಪುರುಷ ವಿಸರ್ಜನ ಜಪ,

ತರ್ಪಣ, ಮುಂತಾದ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ವಿಧಿ ವಿಧಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಣವಮಂತ್ರದ ಸಂಗೃಹೀತ ಸ್ವರೂಪವೇ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ. ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಗಳ ಮೊದಲು ಪ್ರಣವ ಅರ್ಥಾತ್ ಓಂಕಾರವನ್ನು ಯೋಜಿಸಬೇಕು. ಉಳಿದ ಮಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಓಂಕಾರೆವು ಮಂತ್ರ ಘಟಕವಲ್ಲ. ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಥಕವಾದ ಓಂಕಾರವು ಮಂತ್ರಘಟಕವೇ ಆಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಗಳ ಮೊದಲು ಓಂ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ನಮಃ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಜೋಡಿಸಬೇಕು.ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಓಂ ನಮಃ ಎಂಬ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ಅನಂತರ 'ನಾರಾಯಣಾಯ' ಎಂಬ ಐದು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ 'ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ' ಎಂದು ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ ಋಷಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ ದೇವತಾ ಗಾಯಿತ್ರಿಯೇ ಛಂದಸ್ಸು. ಪ್ರಾಣವೇ ಬೀಜ. ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯ ಅನಪಾಯಿನಿಯಾದ ಶ್ರೀದೇವಿಯೇ ಶಕ್ತಿ. ಈ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಪದ 'ಓಂಕಾರ ನಮಃ' ಎನ್ನುವದು ಎರಡನೇ ಪದ. ನಾರಾಯಣಾಯ ಎನ್ನುವದು ಮೂರನೇ ಪದ. ಈ ಪದತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾದ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವು ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರ ಎಂಬ ತ್ರ್ಯಕ್ಷರಾತ್ಮಕವಾದ ವೇದದ ಅರ್ಥರೂಪವಾಗಿದೆ. ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ ಎಂಬ ಮೂರು ವೇದಾತ್ಮಕವಾದ 'ತ್ರಯೀ'ಯ ಸಾರಭೂತವಾಗಿದೆ ಪದತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾದ ನಾರಾಯಣ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ. ಆ ಪದತ್ರಯಾತ್ಮಕ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದ ಸಾರಭೂತವಾಗಿದೆ ಅಕ್ಷರತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾದ ಓಂಕಾರ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಣವವು ವೇದತ್ರಯಾತ್ಮಕ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಕಾರದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ವಾಚ್ಯಗಿದ್ದಾನೆ. ಉಕಾರದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾದ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಮಕಾರದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ದಾಸನಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೇ ತತ್ವವಾದ ಜೀವನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಕ ಖ ಗ ಘ ಙ ಎಂಬ ಕ ವರ್ಗದ ಐದು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಪೃಥಿವೀ, ಜಲ, ತೇಜಸ್ಸು, ವಾಯು, ಆಕಾಶ ಎಂಬ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳು ಚ, ಛ ಜ, ಝ, ಞ ಎಂಬ ಚ ವರ್ಗದ ಐದು ಅಕ್ಷರಗಳು ಪಂಚ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಣ ಎಂಬ ಟ ವರ್ಗವು ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ನ ಎಂಬ ತ ವರ್ಗವು ಗಂಧವನ್ನೂ, ಪ ವರ್ಗದ ಮೊದಲನೇಯ ಅಕ್ಷರವಾದ ಸ ಕಾರದಿಂದಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ಫ ಕಾರದಿಂದ ಅಹಂಕಾರವನ್ನೂ, ಬ ಕಾರದಿಂದ ಜಡ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೂ, ಭ ಕಾರದಿಂದ ಚಿತ್ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೂ, ಮ ಕಾರದಿಂದ ಜೀವವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೇ ತತ್ವವೇ ಜೀವವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣ, ಬುದ್ಧಿ, ಇವುಗಳಿಂದಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೂ ಭಿನ್ನನಾದ ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಾಧನವೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಭಿನ್ನಾಂಶನಾದ ಈ ಚೇತನನು ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರದ ಮ ಕಾರದಿಂದ ವಾಚ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವಂತನು ಶೇಷಭೂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಅ, ಉ, ಮ ಎಂಬ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ರೂಪಗೊಂಡ ಓಂಕಾರಾತ್ಮಕ ಪ್ರಣವದ ಮೊದಲನೇಯ ಅಕ್ಷರವಾದ ಅಕಾರದಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಬೀಜ ರೂಪನಾದ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಉಕಾರದಿಂದ ವಿಷ್ಣುಪತ್ನಿಯೂ

ಜಗದಾಧಾರಭೂತಳೂ ಸರ್ವರ ತಾಯಿಯೂ ಆದ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಮಕಾರದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ದಾಸನಾದ ಜೀವಚೇತನನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ದಾಸಭೂತನಾದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಚೇತನನಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಜೀವನ ಮಮಕಾರ ಅಹಂಕಾರಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತದೆ. ಓಂಕಾರದ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಮಃ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು.

''ಅಹಂಕೃತಿರ್ಮಕಾರಃ ಸ್ಯಾತ್ ನ ಕಾರಸ್ತನ್ನಿಷೇಧಕಃ ।
ತಸ್ಮಾತ್ತು ನಮಸ್ಮೈವಾಸ್ಯ ಅಹಂಕಾರ ವಿಮೋಚನಂ ॥''

ಅಹಂಕಾರೇಣ ಯುಕ್ತಸ್ಯ ಸುಖಂ ಕಿಂಚಿನ್ನ ವಿದ್ಯತೇ ।
ಅಹಂಕಾರ ವಿಮೂಢಾತ್ಮಾ ಅಂಧೇ ತಮಸಿ ಮಜ್ಜತಿ ॥

ತಸ್ಮಾತ್ತು ನಮಸಾ ಚಾತ್ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂ ಪ್ರತಿಷಿದ್ಧ್ಯತೇ ।
ಭಗವತ್ಪರ ತಂತ್ರೋಽಸೌ ತದಾಯತ್ತಶ್ಚಜ್ಜೀವತಿ ॥''

ಮ ಕಾರವು ಮಮಕಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನ ಕಾರವು ಅದರ ನಿಷೇಧಕ. ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳ ವಿಮೋಚನೆಯು, ''ನನ್ನದು ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನಲ್ಲ'' ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಆಗುವದು. ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದರೆ ಕಿಂಚಿದಪಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮೂಢನಾದವನು ಅಂಧಸ್ಥಿತಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಘಟಕವಾದ ನ ಮ ಶಬ್ದದಿಂದ ಜೀವನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಧೀನನಾದ ಜೀವನು ಅವನನ್ನು ಉಪಜೀವಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ''ಓಂ ನಮಃ'' ಎಂಬ ಅಕ್ಷರ ಪಂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಓಂ ನಮ ಎಂಬ ಈ ಮೂಲ ಅಕ್ಷರಗಳ ಅನಂತರ ನಾರಾಯಣ ಎಂಬ ಪದವು ಬರುತ್ತದೆ.

''ನಾರಾ ಇತ್ಯಾತ್ಮನಾಂ ಸಂಘಾ ಸ್ತೇಷಾಂ ಗತಿರಸೌ ಪುಮಾನ್ ।
ತ ಏವ ಚಾಯನಂ ತಸ್ಯ ತಸ್ಮಾನ್ನಾರಾಯಣಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥''

ನರಾಣಾಂ ಸಮೂಹಾಃ ನಾರಾಃ ಎಂಬ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ನಾರಾ ಎಂದರೆ ಚೇತನಗಳ ರಾಶಿ. ಅವರಿಗೆ ಅಯನ ಎಂದರೆ ಗತಿಯಾದ ಪರಮ ಪುರುಷನು ನಾರಾಯಣ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ನರರ ಸಮೂಹವೇ ಆ ನಾರಾಯಣನಿಗೂ ಅಧಿಷ್ಠಾನವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ನಾರಾಯಣ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಚರಾಚರಂ ಜಗತ್ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ನಾರ ಇತ್ಯಭಿದೀಯತೆ
ತಸ್ಯವಾ ಸದ್ಗತಿರ್ಯೇನ ತೇನ ನಾರಾಯಣಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥

ಈ ಚರಾ ಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸರ್ವ ಜಗತ್ತು ನಾರ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸುವದರಿಂದ ಅವನು ನಾರಾಯಣ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವ ಜಗತ್ತಿನ ತುಂಬ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಾರಾಯಣನು ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಸಾವಿರ ತಲೆ, ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣು, ಕಾಲುಗಳು ಸಾವಿರ. ಆ ನಾರಾಯಣನು ಮುಕ್ತರಿಗೂ ನಿಯಾಮಕ.

ಅಮುಕ್ತರಿಗೂ ನಿಯಾಮಕ. ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಪತಿ. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಾರ. ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ, ಸೂರ್ಯ, ಅನಂತ ಮಹೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಎಲ್ಲ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಸರ್ವ ಲೋಕಾಧೀಶ್ವರನಾದ ಆ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಾನ್ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಎಂಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳು ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುನಲ್ಲಿಯೇ ಪರ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಇರುತ್ತವೆ.

ಈ ನಾರಾಯಣನ ಸರ್ವಯಜ್ಞಮಯವಾದ ಪುರುಷದೇಹದಿಂದಲೇ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಂಪಚವೆಲ್ಲವೂ ಜನಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅವನ ಎರಡು ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯು, ತಲೆಯಿಂದ ಆಕಾಶವು, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಚಂದ್ರನು, ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಸೂರ್ಯನು, ಮುಖದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯು, ಪ್ರಾಣದಿಂದ ವಾಯುವು, ಹೊಕ್ಕಳದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆ ನಾರಾಯಣನು ಸರ್ವಮಯ, ಸರ್ವ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ, ರುದ್ರ, ಯಮ, ವರುಣ ಮುಂತಾದ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸುವದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ 'ಹರಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಣವ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ವಟ ಪತ್ರದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಯನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ.

ನ ಬ್ರಹ್ಮಾ ನ ಚ ರುದ್ರಶ್ಚ ನ ದೇವಾಃ ನ ಮಹರ್ಷಯಃ
ಅಸೀದೇಕೋಽಪಿ ವೈ ಚಾತ್ರ ವಿಷ್ಣುರ್ನಾರಾಯಣೋಽಚ್ಯುತಃ ॥

ಆ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ, ಇತರ ದೇವತೆಗಳಾಗಲೀ ಋಷಿಗಳಾಗಲೀ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾಶರಹಿತನೂ ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನೂ ಆದ ನಾರಾಯಣನು ಒಬ್ಬನೇ ಆಗ ಇದ್ದನು. ಅದೇ ನಾರಾಯಣನು ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಯೇ ತನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟವಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಪಾಲನ, ಸಂಹಾರ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆ ನಾರಾಯಣನೇ ಸ್ವಯಂ ನಿಂತು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇಂಥ ಪರಾತ್ಪರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ದಾಸ್ಯವು ಈ ಮಂತ್ರದ 'ನಾರಾಯಣಾಯ' ಎನ್ನುವ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಂತ್ರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ಜಪ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಹೊಂದಲಾರ. ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಲಾರ. ಕೊನೆಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯಲಾರ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದ ವಿವರಣೆ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಎಂಟನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಸಂವಾದ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೦೯

ಪಾರ್ವತಿ:- ಈಶ್ವರನ ಅರ್ಥಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ವಿಭೂತಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ಈಶ್ವರ:-

ಯಃಪರ ಪುರುಷೋ ವಿಷ್ಣುಃ ನಾರಾಯಣ ಉದಾಹೃತೆಃ
ಸ ಈಶ್ವರಶ್ಚ ಜಗತಾಂ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಸನಾತನಃ ॥

ಕ್ಷರ ಪುರುಷ ಅಕ್ಷರ ಪುರುಷರಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೇ ನಾರಾಯಣ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಯಮನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಅವನೇ ಈಶ್ವರ ಎಂದೂ ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದೂ ಸನಾತನನೆಂದೂ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕೋಟಿಕಂದರ್ಪರಿಗಿಂತ ಸುಂದರವಾದ ರೂಪ ಇರುವ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಿತ್ಯವೂ ನವಯೌವ್ವನೋಪೇತ. ಚಿರಕುಮಾರ. ಸನತ್ಕುಮಾರ ಎಂದು ಕರೆಯುವದು ಅವನನ್ನೇ. ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಭೋಗಾನಂದರಹಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ವೈಕುಂಠ, ಶ್ವೇತ ದ್ವೀಪ, ಅನಂತಾಸನ ಈ ಮೂರು ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳು ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಶ್ರೀದೇವಿ ಹಾಗೂ ಭೂದೇವಿ ಎಂಬ ತನ್ನ ಎರಡು ರೂಪಗಳಿಂದ ಅವನ ಸೇವೆ, ಸಂಭೋಗ ಸಹವಾಸಗಳಿಂದ ಸದಾ ಸುಖಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಮೂರು ಮುಕ್ತ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಅರಸಿಯಾದ ರಮೆಯೊಡನೆ ರಮರಮಣನಾಗಿ ನಲಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾದವೇ ಜಗದಾಧಾರವಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಲೀಲಾರೂಪವು ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸರ್ವಗತನಾಗಿ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ಲೋಕಮಾತೆಯಾದ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಕೂಡ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಂತೆಯೇ ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತಳು. ಅವಳೂ ಕೂಡ ಅವನಂತೆ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ, ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಾ, ಸಹಸ್ರಪಾತ್. ಆ ಶ್ರೀದೇವಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಧರಣೀ, ನೀಲಾದೇವಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಆ ಜಗನ್ಮಾತೆಯೇ ಪೃಥಿವೀ ರೂಪವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ನೀಲಾರೂಪಿಣಿಯಾದ ಅದೇ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಜಲರಸರೂಪದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಆಶ್ರಯಭೂತಳಾಗಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಜೀವನ ಪ್ರದಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅದೇ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀರೂಪದಿಂದ ಧನಾಧಿದೇವತೆಯೂ ವಾಗ್ದೇವತೆಯು ಆಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಕಲೆಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಒಂದೊಂದು ರೂಪಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸೌಂದರ್ಯ, ಶೀಲ, ಒಳ್ಳೆ ನಡತೆ, ಕಾಂತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಭಾಗ್ಯರೂಪದಿಂದ ಆ ಶ್ರೀದೇವಿಯೇ ಸಂಸ್ಥಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಕಟಾಕ್ಷದ ಒಂದು ಕಿರು ನೋಟದಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿವ, ಇಂದ್ರ ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಕುಬೇರ, ಯಮ, ಅಗ್ನಿ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳು ವಿಪುಲವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಶ್ರೀಃ ಕಮಲಾ ವಿದ್ಯಾ, ಮಾತಾ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಿಯಾ ಸಖೀ, ।
ಪದ್ಮಾಲಯಾ ಪದ್ಮ ಹಸ್ತಾ ಪದ್ಮಾಕ್ಷೀ ಲೋಕ ಸುಂದರೀ ॥

ಭೂತಾನಾಂ ಈಶ್ವರೀ ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯಾ ಸರ್ವಗತಾ ಶುಭಾ ।
ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀ ಮಹಾದೇವೀ ಕ್ಷೀರೋದ ತನಯಾ ರಮಾ ॥

ಅನಂತಾ ಲೋಕಮಾತಾ ಭೂ-ರ್ನೀಲಾ ಸರ್ವಸುಖಪ್ರದಾ ।
ರುಕ್ಮಿಣೀಚ ತಥಾ ಸೀತಾ ಸರ್ವಾ ವೇದಮತೀ ಶುಭಾ ॥

ಸತೀ ಸರಸ್ವತೀ ಗೌರೀ ಶಾಂತಿ ಸ್ವಾಹಾಃ ಸ್ವಧಾ ರತಿಃ ।
ನಾರಾಯಣೀರ್ವರಾರೋ-ಹಾ ವಿಷ್ಣೋರ್ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನೀ ॥

ಏತಾನಿ ಪುಣ್ಯನಾಮಾನಿ ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಯಃ ಪಠೇತ್ ।
ಸ ಮಹಾಶ್ರಿಯಪ್ನೋತಿ ಧನ ಧಾನ್ಯಮ-ಕಲ್ಮಷಮ್ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಈ ಪುಣ್ಯನಾಮಗಳನ್ನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಪಠಿಸುವವರು ಧನ ಧಾನ್ಯ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. **''ಹಿರಣ್ಮ ವರ್ಣಾಂ ಹರಿಣೀಂ''** ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ವೇದ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಮಹಾದೇವನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇಂಥ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಯಾವನ ವಕ್ಷಸ್ಥಲವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಳೋ ಅಂಥ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮ. ಇಂಥ ''ಶ್ರೀಮತೇ ವಿಷ್ಣವೇ ದಾಸ್ಯ'' ಸರ್ವದಾಪಿ ಕರೋಮ್ಯಹಂ ಎಂಬುದೇ ಅಕಾರ, ಉಕಾರ, ಮಕಾರಾತ್ಮಕವಾದ ಓಂ ಎಂಬ ಪ್ರಣವಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವನಲ್ಲಿ ಸಂತತವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾನವ ಮಾಡಬೇಕು. ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮದ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾವದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಯೋಽ ಸೌ ನಿರ್ಗುಣ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ಜಗದೀಶ್ವರಃ
ಪ್ರಾಕೃತೈರ್ಹೇಯ ಸಂಯುಕ್ತೈಃ ಗುಣೈ ರ್ಹೀನತ್ವಮುಚ್ಯತೇ ॥

ವೇದ ಉಪನಿಷತ್ತು ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜಗದೀಶ್ವರನು ನಿರ್ಗುಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅದರ ಅರ್ಥ ಹೇಯವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಜನ್ಯವಾದ ಸತ್ವಾದಿ ಪ್ರಾಕೃತಗುಣದಿಂದ ವರ್ಜಿತ ಎಂದು ಇಷ್ಟೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ನಿರ್ಗುಣ ಎಂದರೆ ಯಾವ ಗುಣವೂ ಇಲ್ಲದವ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥ ಮಾಡಬಾರದು. ಚಿತ್ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಜಡಪ್ರಕೃತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಉದ್ಭೂತವಾದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಲ್ಲವೂ ಲೀಲಾರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಡೊಂಬಲ. ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳು, ಸಪ್ತಸಾಗರ, ಸಪ್ತದ್ವೀಪ, ಸಪ್ತಕುಲಪರ್ವತ ಪಂಚಮಹಾಭೂತ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ರಮ್ಯವಾದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಕಾಲ ನಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕೃತ, ತ್ರೇತ ದ್ವಾಪರ, ಕಲಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳು ಕೂಡಿದರೆ ಒಂದು ಮಹಾಯುಗ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಮಹಾಯುಗಳು ಒಂದು ಸಾವಿರ ತಿರುಗಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು

ಹಗಲು. ಇದರಷ್ಟೇ ರಾತ್ರಿ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ದಿನಗಳು ಉರುಳಿದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಹಾಗೂ ಅದರೊಳಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸುಟ್ಟು ದಗ್ಧವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಆವರಣವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಜಗದಾಧಾರಳಾದ ಪ್ರಕೃತ್ಯಭಿಮಾನಿಯೂ ಆದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಅವನ ಕ್ರೀಡಾ ಕೌತುಕವನ್ನು ತಣಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಗುಣತ್ರಯಾತ್ಮಕಳಾದ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರಿಯು

ಯೋಗನಿದ್ರಾ, ಮಹಾಮಾಯಾ ಪ್ರಕೃತಿಃ ತ್ರಿಗುಣಾನ್ವಿತಾ ।
ಅವ್ಯಕ್ತಂಚ ಪ್ರಧಾನಂ ಚ ವಿಷ್ಣೋರ್ಲೀಲಾऽ ವಿಕಾರಿಣಃ ॥

ಯೋಗ ನಿದ್ರಾ, ಮಹಾಮಾಯಾ ತ್ರಿಗುಣಾನ್ವಿತಾ ಪ್ರಕೃತಿ, ಅವ್ಯಕ್ತ, ಪ್ರಧಾನ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕೃತಿ ರೂಪಿಣಿಯಾದ ಶ್ರೀದೇವಿಯ ವಿಭೂತಿ ರೂಪದ ವರ್ಣನೆ ಆಯಿತು. ಇನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ತ್ರಿಪಾದ್ ವಿಭೂತಿಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಿರಂತರವೂ ತನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ನಲ್ಲೆಯಾದ ಶ್ರೀದೇವಿಯೊಡನೆ ನಕ್ಕು ನಲಿದು ಒಲಿದು ರಮರಮಾಣನಾಗಿ ಇರುವ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪರಮವ್ಯೋಮ ಎನ್ನುವರು. ಆ ಪರಮವ್ಯೋಮ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ತತ್ವ ಎನಿಸುವ ಪ್ರಧಾನ ಅಥವಾ ಅವ್ಯಕ್ತ ತತ್ವಗಳಿಂದ ರೂಪಗೊಂಡ ಈ ಜಗದಂಡ ಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರಜಾ ಎಂಬ ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಆನಂದರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆನಂದಮಯವಾದ ಅವಯವಗಳ ಆನಂದ ರೂಪವಾದ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳು ಹಳ್ಳವಾಗಿ ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿದ ತೊರೆಯೇ ಈ ವಿರಜಾನದಿ. ಅದರ ಆಚೆ ಇರುವದೇ ಹರಿಪದ. ಅದೇ ಪರಮ ಪದ. ಅಮೃತ ಎಂದೂ ಅದನ್ನು ಕರೆಯುವರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷಪದ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು. ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಳ ಇದೇ. ಅಲ್ಲಿ ಹೋದವರು ಮರಳಿ ಎಂದೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮ ಶಿವ ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಹರಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಅರ್ಥವೇ ಅದು.

ವಿಷ್ಣೋಃ ಪದೇ ಹಿ ಪರಮೇ ಮಧ್ವಉತ್ಸಃ ಶುಭಾಶ್ರಯಃ

ಇಂಥ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪರಮಪದವನ್ನು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಅತ್ಯಂತಿಕ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೂ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡಲು ಶ್ರೀಮಧ್ವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಉತ್ಸುಕಿತರೂ ಸಮರ್ಥರೂ ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರವಣ ಮನನಾದಿರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ಅತ್ಯರ್ಥ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಆ ಭಗವಂತನ ಪರಮ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಇಂಥ ಮೋಕ್ಷವು ಸಚ್ಚೇತನರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪರಮ ಪದವನ್ನೇ.

ಮೋಕ್ಷಂ ಪರಮಪದಂ ದಿವ್ಯಂ ಅಮೃತಂ ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರಂ
ಅಕ್ಷರಂ ಪರಮಂ ಧಾಮ ವೈಕುಂಠಂ ಶಾಶ್ವತಂ ಪದಂ

ನಿತ್ಯಂಚ ಪರಮಂ ವ್ಯೋಮ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಂ ಸನಾತನಂ
ಪರ್ಯಾಯ ವಾಚಕಾನ್ಯಸ್ಯ ಪರಧಾಮ್ನೋಽಚ್ಯುತಸ್ಯಚ

ಇದಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷ ಎಂದೂ ಪರಂಪದಂ, ಅಮೃತ ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರ, ಪರಂಧಾಮ, ವೈಕುಂಠ, ಪರಮವ್ಯೋಮ, ಶಾಶ್ವತ ಸ್ಥಾನ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪರ್ಯಾಯ ವಾಚಕ ಶಬ್ದಗಳು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಸಂವಾದ ಎಂಬ ಎರಡು ನೂರ ಒಂಬತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ತ್ರಿಪಾದ್ವಿಭೂತಿಯ ಲೋಕಗಳ ಮಹಿಮೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೧೦

ಮಹಾದೇವ:- ತ್ರಿಪ್ರಾದ್ವಿಭೂತಿಯ ಲೋಕಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ವಿರಜಾ ನದಿಯ ಆಚೆಗಿರುವ ಪರಮವ್ಯೋಮ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಆ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕವು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿರಜಾನದಿ ಹಾಗೂ ಆ ಪರಮವ್ಯೋಮಗಳ ನಡುವಿನ ಸ್ಥಾನಗಳು ನಿಶ್ರೇಯಸ, ನಿರ್ವಾಣ, ಕೈವಲ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜನರಿಗೂ ಸ್ವರೂಪಿಭೂತನಾದ ಆನಂದದ ಅನುಭವವು ಉಂಟಾಗುವದು. ಅವ್ಯಕ್ತಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಉಪಾಸನೆ ಯಿಂದಲೂ ಈ ಕೈವಲ್ಯವು ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಚ್ಚಿನ್ನ ಭಕ್ತರು ಈ ತರಹದ ಕೈವಲ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾನಂದಾನುಭವಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ವಿಷ್ಣುಪಾದ ಸೇವಾರಸವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುವವರು ಈ ಮಧ್ಯಂತರವಾದ ನಿರ್ವಾಣ, ಕೈವಲ್ಯ ನಿಶ್ರೇಯಸ ಎಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳ ಅವರ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೇರವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪರಮಂಧಾಮ ಎನಿಸಿದ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದ ನಟ್ಟ ನಡುವೆ ಭಗವಂತನ ವಾಸಗೃಹ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ ಬಂಗಾರದ ಕೋಟೆ. ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ಅಗಸೆಯ ಬಾಗಿಲುಗಳು. ಒಂದೊಂದು ಅಗಸೆಯ ಮೇಲೆಯೂ ರತ್ನದ ಗೋಪುರಗಳು. ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚಂಡ ಪ್ರಚಂಡ ಎಂಬ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಭದ್ರ ಸುಭದ್ರಕ ಎಂಬ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು. ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಕಾಯುವವರು ಜಯ ವಿಜಯರು. ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಕಾಯುವವರು ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ. ಇವರಲ್ಲದೆ ಕುಮುದ, ಕುಮುದಾಕ್ಷ, ಪುಂಡರೀಕ, ವಾನರ, ಶಂಕುಕರ್ಣ, ಸರ್ವನೇತ್ರ, ಸುಮುಖ, ಸಶಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಎಂಬ ಎಂಟು ದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಎಂಟು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪುರಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ಮಂಟಪ. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ರತ್ನದ ಪ್ರಾಕಾರ. ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳ ತೋರಣ. ದಿವ್ಯವಾದ ಅಪ್ಸರಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಅನೇಕ ದಿವ್ಯ ಭವ್ಯ ಭವನಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಮಧ್ಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾಣಿಕ್ಯ ಮಂಟಪ, ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ. ಐಶ್ವರ್ಯ. ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳಾದ ಯಮ, ವಾಯು, ರುದ್ರ, ಇಂದ್ರ, ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪೀಠ ಪಾದದ ಊರ್ಧ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇವೆಗೈಯುತ್ತ ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವಣ ವೇದವೆಂಬ ನಾಲ್ಕೂ ವೇದಗಳೂ ಭಗವಂತನ ಈ ಮಣಿಮಂಟಪ ಪೀಠ ಪಾದದ ಊರ್ಧ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇವೆಗೈಯುತ್ತ ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರು, ಪೀಠದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಆಧಾರಶಕ್ತಿ, ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಗಳೂ ಕೂರ್ಮ, ಆದಿಶೇಷ, ಗರುಡ, ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಎಲ್ಲ ವೇದಗಳೂ ಭಗವತ್ಸೇವೆಗೆ ಪೀಠರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಯೋಗಪೀಠ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಈ ಪೀಠದ ನಟ್ಟ ನಡುವೆ ಉದಯೋನ್ಮುಖನಾದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಕನ್ನೈದಿಲೆಯಂತೆ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಜೊತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅರಳಿದ ತಾವರೆಯಂಥ ಕಣ್ಣು, ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದ ಹುಬ್ಬು, ತಿದ್ದಿ ಮಾಡಿದಂಥ ಮುದ್ದಾದ ಮುಖ, ಎಸಳು ಮೂಗು, ಹೊಳವೆ ಗಲ್ಲ, ಮುತ್ತಿನಂಥ ಹಲ್ಲುಗಳು, ಹವಳದಂಥ ತುಟಿ, ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮಂದಹಾಸ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖ, ಕೋಟಿ ಕಾವರ ಚೆಲುವಿನ ನಿಧಿ. ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖಚಕ್ರ. ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಯ ಮುದ್ರೆ. ವರದ ಮುದ್ರೆ.

ಇಂಥ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಎಡತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರ ಬಣ್ಣದ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನಳಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯು ಬಂಗಾರದ ಹಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಣೀದೇವಿಯೂ, ನೀಲಾದೇವಿಯೂ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟದಳ ಪದ್ಮದ ಎಲ್ಲ ಎಂಟೂ ದಳಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಮಲಾ, ಉತ್ಕರ್ಷಿಣೀ, ಜ್ಞಾನಾ, ಕ್ರಿಯಾ, ಯೋಗಾ, ಪ್ರಹ್ವಾ, ಸತ್ಯಾ, ಈಶಾನಾ ಅನುಗ್ರಹಾ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿಯರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಬಂಗಾರದ ಹಿಡಿಕೆಯ ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಐದು ನೂರು ಜನ ಮುತ್ತೈದೆಯರು, ಅಪ್ಸರೆಯರು ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತರಾಗಿ ತೇಜಸ್ವಿಯರಾದ ತಾರಿಕೆಯರಂತೆ ಹರಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶೇಷ, ಗರುಡ, ಸ್ಕಂದ, ರುದ್ರ ಮುಂತಾದ ಮುಕ್ತರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವನ ದಿವ್ಯಭವ್ಯವಾದ ಮಂದಿರ. ಆಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪ್ರಾಸಾದ, ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕರ್ಷಣನ ಮನೆ. ನೈಋತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯ ಗೃಹ. ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಅರಮನೆ. ವಾಯುವ್ಯದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ರತಿಯ ನಿವಾಸ. ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅನಿರುದ್ಧನ ನೆಲೆ. ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅರಮನೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಒಂದನೇ ಆವರಣ. ಎರಡನೇ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಕೇಶವ ನಾರಾಯಣ ಮೊದಲಾದ ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿಗಳ ದಿವ್ಯ ಮಂದಿರಗಳು ಮೂರನೇಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮಚ್ಚ ಕೂರ್ಮಾದಿ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳ ಭವ್ಯ ಪ್ರಾಸಾದಗಳು. ಸತ್ಯಾ, ಅಚ್ಯುತಾ, ಆದಿಶೇಷ, ದುರ್ಗಾ, ಗಣಪತಿ ಮತ್ತು ಶಂಖ ಪದ್ಮಗಳ ನಿಧಿಗಳು ನಾಲ್ಕನೇ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸೇವಾವ್ರತ ದೀಕ್ಷಿತರಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಐದನೇ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ಸಾವಿತ್ರಿ, ಗರುಡ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಯಜ್ಞ ಶಂಖ ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ,

ಖಡ್ಗ, ಬಿಲ್ಲು, ನೇಗಿಲು ಮತ್ತು ಒನಿಕೆ ಹಾಗೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು. ಆರನೆಯ ಆವರಣವು ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರಮಯವಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ಯಮ, ವರುಣ ವಾಯು, ಮುಂತಾದವರ ನಿವಾಸಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಒಂದು ನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನವು ಅಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಾಧ್ಯರು, ಮರುದ್ಗಣಗಳು ವಿಶ್ವೇಮ ದೇವತೆಗಳು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಪರಂಧಾಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೇವೆಯ ಸುವರ್ಣ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಧನ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂಥ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದ ದಿವ್ಯ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಟ್ಟದರಸಿಯರಾದ ಶ್ರೀ, ಭೂ, ನೀಲಾ ಇವರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರಾದ ಭೋಗಪರಾಯಣರಾದ ದಿವ್ಯ ಈ ಮಹಿಷಿಯರಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಪ್ರಭು ಪರಮೇಶ್ವರ. ಅಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳಿಂದ ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಪುಂಜ ಆ ಲೋಕ. ಈ ಚಂದ್ರ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಚಂದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಚಾಚಲಾರ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದವರು ಎಂದೂ ಮರಳಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿಯು ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು

ನಮಸ್ತೇ ತ್ರಿಜಗದ್ಧಾಮ್ನೇ ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವರೂಪಿಣೇ ।
ಪುರಾಣಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ಹೇತವೇ ॥

ಎಂದು ಬಗೆಬಗೆಯ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಮತ್ತು ಭಗವಂತನನ್ನು ವಿನಯದಿಂದ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ:-

ನಮೋ ರಾಮಾಯ, ಕೃಷ್ಣಾಯ ನರಸಿಂಹಾಯ ತೇ ನಮಃ
ಕೇಶವಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಜನತಾಯಕ್ಲೇಶಹಾರಿಣೇ

ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ನರಸಿಂಹ, ಕೇಶವ, ಜನರ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಪಹರಿಸುವ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ ಇರಲಿ. ಈಗ ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಚೇತನಗಳೂ ನಿರಾಧಾರರೂ, ನಿರಾಶ್ರಯರೂ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಆಕಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ದೇಹ ಇಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯರು. ಈಗ ನೀನು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದೇಹಗಳನ್ನು ಕೊಡು. ಇರಲು ಲೋಕಗಳನ್ನು ನೀಡು. ಮೊದಲು ಇದ್ದಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಲಿ. ನೀನು ನನ್ನ ಅಧಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಧಾರ ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸು. ಅದರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಅಧರ್ಮ, ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿ ರೂಪ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡು.

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವಳ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷನಾದ ಅಚ್ಯುತನು ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಶರೀರಭೂತವಾದ ಮಹತ್ತತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಆ ಮಹತ್ ತತ್ವದಿಂದ ಅಹಂಕಾರ ತತ್ವವು ಹುಟ್ಟಿತು. ವೈಕಾರಿಕ, ತೈಜಸ, ತಾಮಸ ಎಂಬ ಮೂರು ಬಗೆಯಾದ ಆ ಅಹಂಕಾರ ತತ್ವದಿಂದ ಮೂರು ಗುಣಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಆ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದ ಶಬ್ದ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ, ಸ್ಪರ್ಶ ಎಂಬ ಐದು ತನ್ಮಾತ್ರಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಆ ಪಂಚ ತನ್ಮಾತ್ರಗಳಿಂದ ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ಜಲ, ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬ ಪಂಚ ಮಹಾ ಭೂತಗಳು

ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಆಕಾಶ ಆಕಾಶದಿಂದ ವಾಯು, ವಾಯುವಿನಿಂದ ಅಗ್ನಿ, ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ನೀರು, ನೀರಿನಿಂದ ಪೃಥ್ವಿ ಜನಿಸಿದವು. ಈ ಪಂಚಮಹಾಭೂತ ಹಾಗೂ ತನ್ಮಾತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗದುಕೊಂಡು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಿಶ್ರಣಮಾಡಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಆ ಭಗವಂತನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಭಗವಂತನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ದೈವ, ಮಾನುಷ, ತಿರ್ಯಂಚ (ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳು) ಮತ್ತು ಸ್ಥಾವರ ಎಂದರೆ ಮರಬಳ್ಳಿಗಳು ಹೀಗೆ ಚತುರ್ವಿಧವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಮುಂದೆ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸುಜೀವಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ದೇವಯೋನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮನುಷ್ಯ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಾಗಿಯೂ ಅಥವಾ ಮರಬಳ್ಳಿಗಳಾಗಿಯೂ ಜನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ
ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಎರಡು ನೂರ ಹತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ದೇವಸೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅವತಾರಗಳು | ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೧೧

ಪಾರ್ವತಿ:- ಪ್ರಭು, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಹೇಗೆ ಜನಿಸಿದರು? ಮತ್ತು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಯಾವ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ? ಎನ್ನುವದನ್ನು ನನಗೆ ವಿಸ್ತಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ.

ಮಹಾದೇವ:- ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ಜಲರಾಶಿಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಮಹಾಸಮುದ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲುವ ಒಂದು ಆಲದ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಯೋಗನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ. ತನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ಮಾಯಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಚಿರಕಾಲ ವಿಹರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಆ ಮಾಯಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಹೊಕ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಹೊಂದಾವರೆಯು ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಬೀಜಭೂತವಾಗಿ ಅರಳಿತು, ಆ ಭಗವಂತನ ನಾಭೀ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅನಂತರ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವ ಬ್ರಹ್ಮನು ಯೋಗನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ ಪರಮೇಶ್ವರರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು.

ನಾರಾಯಣಾಯ ವಿಶ್ವಾಯ ವಿಶ್ವೇಶಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀ ಭೂ ನೀಲಾದಿ ಪತಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ॥

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದ. ಯೋಗನಿದ್ದೆಯಿಂದ ಎದ್ದವನೆ ಜಗಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ. ಮುಂದೆ

ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ. ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಆ ಭಗವಂತನ ಆದೇಶದಂತೆ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದ. ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ. ಧ್ಯಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಹಣೆಯಿಂದ ಒಂದು ಬೆವರಿನ ಹನಿಯು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಆ ಸ್ವೇತ ಬಿಂದುವಿನಿಂದಲೇ ಪಾರ್ವತಿ, ಸ್ವಯಂ ನಾನೇ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಕಣ್ಣು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಜಡೆ, ಜಡೆಯ ಮೇಲೆ ಗಂಗೆ, ಗಂಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಜಟಾ ಜೂಟ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಮುಕುಟ, ಆ ಮುಕುಟದ ಮೇಲೆ ಚಂದ್ರ. ಇಂಥ ನಾನು ಕೈ ಮುಗಿದು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಏನು ಅಪ್ಪಣೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣನು ಸಂತೋಷದಿಂದ - ''ರುದ್ರ, ನೀನು ನನ್ನ ಸಂಕರ್ಷಣ ರೂಪದಿಂದ ಅಧಿಷ್ಠಿತನಾಗಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಂಕರ್ಷಣ ಎಂಬ ರೂಪದಿಂದ ಅಧಿಷ್ಠಿತನಾಗಿ ನನಗೆ ಅವನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಅನಂತರ ಆ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರನ್ನೂ ಎರಡು ಕಿವಿಗಳಿಂದ ವಾಯು ಹಾಗೂ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು, ಮುಖದಿಂದ ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಗ್ನಿಯರನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ. ಮೂಗಿನಿಂದ ವರುಣನನ್ನು, ಮಿತ್ರನನ್ನು ಬಾಹುಗಳಿಂದ, ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೋಮಲ ರೂಪಗಳಿಂದ, ರನ್ನ ಹಾಗೂ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತೊಗಲಿನಿಂದ ಬೆಟ್ಟ, ಸಮುದ್ರ, ಹಸು, ಸಕಲ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತೋಳುಗಳಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ತೊಡೆಗಳಿಂದ ವೈಶ್ಯ, ಪಾದಗಳಿಂದ ಶೂದ್ರ ಹುಟ್ಟಿದರು.

ಷಡ್ಗಣೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಈ ವಾಸುದೇವನು ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಅನಿರುದ್ಧ, ಸಂಕರ್ಷಣ ವಾಸುದೇವ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಕುಲ, ಪ್ರಪಂಚದ ಜನರು ಇವರೆಲ್ಲರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿದ್ದು ಸೃಷ್ಟಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಅನಿರುದ್ಧನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನುಗಳು, ರಾಜರು ಹಾಗೂ ಜನರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಕಾಲನಿಯಾಮಕನಾಗಿದ್ದು ಜಗತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕರ್ಷಣ ರೂಪಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಜಗತ್ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಮತ್ಸ್ಯ ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನರಸಿಂಹ, ವಾಮನ ಹಾಗೂ ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಕಲ್ಕಿ ಎಂಬ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಧು ರಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನರಸಿಂಹ, ಪರಶುರಾಮ, ಸೀತಾರಾಮ, ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣ ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ಣತೆಯಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡು ಬರುವದು. ಆದರೆ ದೀಪದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ದೀಪದಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಎಲ್ಲ ಅವತಾರಗಳು ಪೂರ್ಣಾವತಾರವೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ವೈಕುಂಠ, ಪರಮವ್ಯೋಮ, ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ, ಅನಂತಾಸನ ಇವು ನಾಲ್ಕೂ ಲೋಕಗಳು ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ. ಶ್ವೇತದ್ವೀಪವು ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ವೈಕುಂಠವು

ಜಲಾವರಣದ ಮಧ್ಯದ್ಲಲಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆಮೋದ ಸಾಂತಾನಿಕ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳುಳ್ಳ ಆ ವೈಕುಂಠ ನಗರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವೇದವತೀ ಎಂಬ ರಮ್ಯವಾದ ಪಟ್ಟಣ. ಐವತ್ತೈದು ಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಯೌವನರಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಮಾನವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಮಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಕಲ ವಿಧವಾದ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಪೂರ್ಣಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದವರು ಎಂದೂ ಪುನಃ ಈ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಮೋಕ್ಷ ಎಂದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಚರತ್ವವೇ

ವಿಷ್ಣೋರನುಚರತ್ವಂಚ ಮೋಕ್ಷಮಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ ।
ಸದಾಸ್ಯ ನಪರೇಶಸ್ಯ ಬಂಧನಂ ಕೀರ್ತಿತಂ ॥

ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಾಸ್ಯವು ಬಂಧನ ಎನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಸರ್ವ ದುಃಖಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮಸ್ಮರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮೋಚ್ಚರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಾನವನು ಪರಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪರಮ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸುಲಭದ ದಾರಿಯೆಂದರೆ **'ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ'** ಎಂಬ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಜಪಾನುಷ್ಠಾನ. ಇದರಿಂದ ಸರ್ವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ವಿಷ್ಣುಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಿಶ್ಚಿತ. ಆಧಾರ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಂಗಾರದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಳ ಪದ್ಮದ ಕರಣಿಕಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ರಮ್ಯವಾದ ಶ್ರೀ ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬೀಜದ ಶುಭಾಕ್ಷರದ ಮೇಲೆ ಪದ್ಮಾಸನದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ದಕ್ಷಿಣಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ಮಾತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಸರ್ವ ಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನಳಾಗಿ ಚಾಮರ ಬೀಸುತ್ತ ನಿಂತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಆಭರಣ ಧರಿಸಿದ ಭೂದೇವಿಯು ಚಾಮರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ವಿಮಲಾ, ಉತ್ಕರ್ಷಿಣಿ ಜ್ಞಾನಾ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಗಾ ಪ್ರಹ್ವಾ ಸತ್ಯಾ ಈಶಾನಾ, ಅನುಗ್ರಹಾ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿರೂಪಗಳು ಪದ್ಮದ ಎಂಟು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆಗೆ ಕಟ್ಟಬದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪೂಜಿತನಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೊದಲನೇಯ ಲೋಕ.

ಸತ್ಯ ಎಂಬುದು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಎರಡನೆಯ ಲೋಕ. ಅದು ಶುದ್ಧ ಸತ್ವಮಯ. ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಾಗ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಾರೆವು. ಮತ್ತು ನೋಡಲಾರೆವು. ಆ ಸತ್ಯಲೋಕದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವನ ಅಂತಃಪುರ. ಆ ಅಂತಃಪುರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. ಅದರ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾವರೆಯ ಆಸನ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಜೊತೆಗೆ ವಾಸುದೇವನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಥಳ ಥಳ ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿವೆ ಅವನ ಮೈ ಮೇಲಿನ ಆಭರಣಗಳು. ಕೋಟಿ ಚಂದ್ರರಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಇದ್ದೀತು ಅವನ ಆ ಕಾಂತಿ,

ಶ್ರೀವತ್ಸಕೌಸ್ತುಭಗಳಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನ ಅವನ ವೃಕ್ಷಸ್ಥಳ. ಭೂದೇವಿ ಹಾಗೂ ನೀಲಾದೇವಿ ಇಬ್ಬರೂ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನುಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಎಂಟು ರೂಪಗಳಾದ ರಮಾ, ರುಕ್ಮಿಣಿ, ಸೀತಾ, ಪದ್ಮ, ಪದ್ಮಾಲಯಾ, ಶಿವಾ, ಸುಲಕ್ಷಣಾ, ಸುಶೀಲಾ ಎಂಬ ತನ್ನದೇ ಆದ ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಆ ದೇವಿಯು ಭಗವಂತನೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದಾನಂದದಿಂದ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು **ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ** ಎಂಬ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಜಪಿಸುವವರು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಮೂರನೆಯ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪರಮ ಪದವು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ. ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಉತ್ತರ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನಾತನ, ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಜಾತ, ಓಢು, ಪಂಚಶಿಖ ಎಂಬ ಏಳು ಜನ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸ ಪುತ್ರರು ಪರಮವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪರಮಾನಂದ ರಸವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತ ಆ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ವೇತವತೀ ಎಂಬ ನಗರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಪರಮೇಶ್ವರ. ಅವನ ಎಡತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯು ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತಳಾಗಿ ಆಸೀನಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಈಶಾವಾಸ್ಯಾ, ಮಹಾದೇವಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಜಾನ್ಹವಿ, ಕಮಲಾಲಯಾ, ಸರ್ವದಾ, ಪದ್ಮಾ, ಮುಂತಾದವರು ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರು ಅವಳ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರದ್ಧಾ, ಮೇಧಾ, ಧೃತಿ, ಪ್ರಜ್ಞಾ, ಧಾರಣಾ, ಶಾಂತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಶ್ರುತಿ, ಮತಿ, ವೃದ್ಧಿ, ಬುದ್ಧಿ, ಮನೀಷಿಣಿ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ದಾಸಿಯರು ಅವಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಾರೆ. ವಿಷ್ಣುಮಂತ್ರವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಪಮಾಡುವವರು ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸ ಜಾಗರ, ಹರಿಪೂಜೆ, ದ್ವಾದಶಿ ಪಾರಣೆ, ಮುಂತಾದ ಹರಿ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ತಿಥಿತ್ರಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಲನ ಮಾಡುವವರು ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿ ತರ್ಪಣ ನೀಡಿ, ಆ ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡುವವರು ಈ ಮೂರನೆಯ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಹರಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನ ಅರಳಿದ ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆಸೀನನು ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಕಿರೀಟ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರಂತೆ ಥಳ ಥಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕಿವಿಯೊಳಗಿನ ಕುಂಡಲಗಳು ರತ್ನೋಜ್ವಲ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ನೇಯ್ದಂತಿರುವ ಪೀತಾಂಬರ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಬಿಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳು, ಮಾಲೆ ಕೊರಳಲ್ಲಿ, ಕೌಸ್ತುಭ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ, ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ವನಮಾಲೆ, ಅವನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಳಾದ ರೂಪ ಶೀಲ ಗುಣಾನ್ವಿತಳಾದ ತರುಣಿ ರಮಣೀಮಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರುಣಾ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡಿ ಹರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ದೈತ್ಯರ ಉಪದ್ರವವು ಉಲ್ಬಣವಾದಾಗ ದೇವತೆಗಳು

ಈ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೇಷಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಪವಡಿಸಿದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ಪ್ರಸನ್ನಿಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಿ ಅಭಯ ವರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನು ಆ ದೇವತಾ ಪುರುಷರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ದುಷ್ಟದಾನವರನ್ನು ವಧಿಸಿ ಲೋಕ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ದೇವಸೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅವತಾರಗಳು ಎಂಬ ಎರಡು ನೂರ ಹನ್ನೊಂದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೧೨

ಪಾರ್ವತಿ:- ಮಹೇಶ್ವರ, ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಯಾವ ರೂಪದಿಂದ ಯಾವ ದುಷ್ಟನನ್ನು ವಧಿಸಿದ? ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳು. ಆ ಮಧುಸೂದನನ ಮತ್ಸ್ಯ ಕೂರ್ಮಾದಿ ರೂಪಗಳ ಲೀಲಾವತಾರಗಳ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಿಳಿಸು.

ಮಹಾದೇವ:- ದೇವಿ, ದೀಪದಿಂದ ಹಚ್ಚಿದ ಇನ್ನೊಂದು ದೀಪವು ಮೊದಲಿನ ದೀಪದಷ್ಟೇ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಇರುವುದಷ್ಟೆ? ಅದರಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂರ್ಣಾವತಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೂಲರೂಪದಂತೆ ಮಹೋಜ್ವಲ, ಸರ್ವಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣ. ಅವನ ಆವೇಶಾವತಾರಗಳು ಮಾತ್ರ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ, ಪರಿಮಿತ. ಭಗವಂತನ ಈ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರವೇ ಮೊದಲನೇಯದು.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮೊದಲು ಭೃಗು, ಮರೀಚಿ, ಅತ್ರಿ, ದಕ್ಷ, ಕರ್ದಮ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಪುಲಹ, ಅಂಗಿರಸ್, ಮತ್ತು ಕೃತ ಎಂಬ ಒಂಭತ್ತು ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಮರೀಚಿಗೆ ಕಶ್ಯಪ, ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದ. ಆ ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ಅದಿತಿ, ದಿತಿ, ಕದ್ರು, ವಿನುತಾ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಭಾರ್ಯೆಯರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅದಿತಿ ಹೆತ್ತದ್ದು ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಅದಿತಿಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿದರೇ ಸಾಕು, ಸಂಪತ್ತು, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಶುಭ, ಸರ್ವವೂ ಅವರ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯ.

ಕಶ್ಯಪರ ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿ ದಿತಿ. ಅವಳು ಹೆತ್ತ ಪುತ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಮದೋನ್ಮತ್ತರು. ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠರು. ಶಂಭಕ, ಹಯಗ್ರೀವ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ, ಹಿರಣಕಶ್ಯಪು ಜಂಬ, ಮಯ, ಮಕರ, ಮೊದಲಾದವರು. ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠರು, ಅಷ್ಟೇ ಗರ್ವಿಷ್ಠರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವರಾದ ಮಕರ ಮಹಾ ಭೀಕರ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಕೂಡ ಮೋಹಗೊಳಿಸಿ ಮೋಹಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕೂ ವೇದಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಓಡಿದ. ಅರ್ಥಾತ ಸಾಗರದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಇಳಿದ. ಅದರಿಂದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಶೂನ್ಯವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಧರ್ಮಸಂಕರ, ಧರ್ಮ ಸಂಕಟ. ಯಜ್ಞ ನಿಷಿದ್ಧ. ತಪಸ್ಸು ನಿರುದ್ಧ, ದೇವ ಪೂಜೆ ಪ್ರತಿಬದ್ಧ. ಅದರಿಂದ ದೇವತಾಗಣವೇ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ. ಅದರಿಂದ ದುಃಖದಗ್ಧರಾಗಿ ಆ ಸುರಸುತ್ತಮರೆಲ್ಲರೂ ಕ್ಷೀರಸಾಗರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಹಾಲಗಡಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಯಾಗಿ ಮಲಗಿದ ಹರಿಯನ್ನೇ ಮೊರೆ ಹೋದರು.

''ವೇದಾಧರಂ ಇದಂ ಸರ್ವಂ ಜಗತ್ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಮ್ - ದೈತೇಯೇ ನಾಹೃತಾ: ವೇದಾ: ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಶ್ಚ ಮಹಾರ್ಣವಮ್.''

ಈ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನಿಂತದ್ದು ವೇದಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ಅಂಥ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು ಮಕರರಾಕ್ಷಸನು ನುಂಗಿ ಸಮುದ್ರದ ಒಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ವೇದಗಳಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಿತ್ಯ ತೃಪ್ತಿ.ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳು ಉಳಿದದ್ದು ವೇದಗಳಿಂದ. ಬೆಳೆದದ್ದು ವೇದಗಳಿಂದ, ಬೆಳಗಿದ್ದು ವೇದಗಳಿಂದ ಆದುದರಿಂದ ಆ ದುಷ್ಟದೈತ್ಯನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಯ್ದ ವೇದಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಮರಳಿ ತಂದು ಕೊಡು.

ಮಹಾದೇವ:- ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ತುತನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿತನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮೀನದ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಅದರ ಅಳಕ್ಕೂ ಇಳಿದ. ಮೊಸಳೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಆ ಮಹೋಧಧಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ದೈತ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹೊಡೆದು ಸೀಳಿ ಕೊಂದು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು ಅಂಗೋಪಾಂಗ ಸಹಿತವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ತಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಆ ದುಷ್ಟರಕ್ಕಸನು ವೇದ ರಾಶಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ನುಂಗಿದಾಗ ಒಂದರೊಳಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸೇರಿ ಕಲಸು ಮೇಲೋಗರವಾದಂತೆ ಅಧ್ವಾನ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಕಗೊಂಡು ಆ ಭಗವಂತನೇ ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣ ರೂಪದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶಾಖಾಭೇದದಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಇಟ್ಟ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ವೇದಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ. ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಪರಮೋಪಕಾರ ಗೈದ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ ವರ್ಣನೆ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಹನ್ನೆರಡನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೧೩

ಕೂರ್ಮಾವತಾರ- ದುರ್ವಾಸ ಶಾಪ

ಮಹಾದೇವ:- ಅತ್ರಿ ಮುನಿಯ ಪುತ್ರ ದೂರ್ವಾಸ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಷ್ಟೆ. ಅವನು ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿ, ತೀವ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಶೀಘ್ರ ಕೋಪಿ. ಅವನ ಕಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಶಾಪಜಲ ಯಾವಾಗಲೂ ತುಂಬಿಯೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ತಪೋನಿಧಿಯಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯು ಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು ದೇವತಾರಾಧನೆ ಗೈದ. ಒಂದು ವರ್ಷ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದ. ಒಂದು ದಿನ ಆ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಮುನಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾಗಮನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಅಂದು ಅಮರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಐರಾವತ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ಮೆರವಣಿಗೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಗಜಾರೂಢನಾದ ಆ ಪುರಂದರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ದುರ್ವಾಸರಿಗೆ ಪರಮ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವರು ಕೈಲಾಸಲೋಕದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಬಂದ ಪಾರಿಜಾತ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಗರ್ವಾಂಧನಾದ ಆ ದೇವರಾಜ ಆ ಮುನಿಕೊಟ್ಟ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಆನೆಯ ಗಂಡಸ್ಥಲದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟ. ಅನಂತರ ನಂದನವನದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದ. ನಾಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆನೆಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಮತ್ತು ಏರಿತು. ತನ್ನ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಮುಡಿದಿದ್ದ ಆ ಮಂದಾರ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸೊಂಡೆಯಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಅತ್ತಿತ್ತ ತೂರಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿಸಾಡಿತು. ಅದರಿಂದ ಕೋಪತಪ್ತರಾದರು ದೂರ್ವಾಸರು.

ದೂರ್ವಾಸ:- ಮೂರು ಲೋಕದ ವೈಭವ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ. ಮುವತ್ಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳ ಮೌಲಿಗಳ ಮುಕುಟಗಳು ನಿನ್ನ ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ. ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಆ ಗರ್ವದಿಂದ ಉದ್ಧತನಾದ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿದೆ. ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಆನೆಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೀಳಿಸಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಲಿ.

ಮಹಾದೇವ:- ಹೀಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಶಪಿಸಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಕೋಪಿಷ್ಠರಾದ ಆ ದೂರ್ವಾಸರು. ದೂರ್ವಾಸರ ಮುಖದಿಂದ ಶಾಪಾಕ್ಷರವು ಹೊರಬಿದ್ದ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವೇಂದ್ರನ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಭೀಕರ ಬರಗಾಲವು ತಲೆದೋರಿತು. ಮೋಡ ತುಂಬಿ ಬಂದರೂ ಮಳೆ ಒಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮರಬಳ್ಳಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಣಗಿ, ಹಣ್ಣು, ಹೂವು, ಕಾಯಿ, ಕುಡಿ, ಮಿಡಿ, ಮುಗುಳು ಚಿಗುರು ಒಂದೂ ಇಲ್ಲದೇ, ಬೋಳು ಮರಗಳಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡವು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ವಂಚಿತನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಈ ಜಗತ್ತು ಎಲ್ಲವೂ ಶೂನ್ಯವಾದಂತೆ ತೋರತೊಡಗಿತು. ಅದರಿಂದ ಯಜ್ಞ. ಯಾಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲೋಪವಾದವು. ಯಜ್ಞಾನ್ನವು. ಇಲ್ಲದೆ ದೇವತೆಗಳು ಉಪವಾಸ ಬೀಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆ ಗಳಿಂದ ಬಳಲಿ, ತೊಳಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅವರ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತ ನುಡಿದರು.

ಬ್ರಹ್ಮ:- ''ದೇವತೆಗಳೇ, ಮಹೇಂದ್ರನು ದೂರ್ವಾಸ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಗೈದ ಅಪಚಾರದಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆ ನಡೆದಿದೆ. ಅವರ ಶಾಪದಿಂದ ಲೋಕಮಾತೆಯೂ ನಾರಾಯಣನ ಮನದನ್ನೆಯೂ ಆದ ಆ ಮಹಾದೇವಿಯು ಈ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅದೃಶ್ಯಳಾಗಿ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ತಾಯಿಯು ಕರುಣಾ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡದಿದ್ದರೆ, ಜನರಿಗೆ ಬದುಕಿ ಇರುವವರೆಗೆ ದುಃಖ ಬವಣೆ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲ ಈಗ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ. ಅಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸೋಣ. ಅವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಕ್ಷೇಮ ಉಂಟಾಗುವುದು'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಭೃಗು ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೀರಸಾಗರವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಹಾಲ್ಗಲಿನ ಉತ್ತರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೋಮಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಬಗೆಬಗೆಯ ದಿವ್ಯ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

ದೇವತೆಗಳ ದುಃಖವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮೇಲಿನ ಕರುಣೆಯಿಂದ ''ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿರಿ.'' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿ.

ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಕೈ ಮುಗಿದು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರು.

ದೇವತೆಗಳು:- ಮುನಿ ಶಾಪದಿಂದ ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳೇ ಹಸಿವು ನೀರಡಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೀನೇ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.''

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಸುರರಿಗೆ ಹೇಳಿದ.

ಭಗವಂತ:- ಅತ್ರಿಯ ಮಗನಾದ ದೂರ್ವಾಸರ ಶಾಪದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಕೃಪೆದೋರಿ ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿ ನೋಡಿದರೂ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಮಂದರ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಾಲಿನ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಆದಿಶೇಷನ ದೇಹವನ್ನು ಹಗ್ಗವನ್ನಾಗಿಸಿ ಸಮುದ್ರಮಂಥನವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಗತ್ ರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಮಹಾದೇವಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು. ನಿಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ಐಶ್ವರ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೊರಕುವದು. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ದೇವಾಸುರರೂ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಮತ್ತೆ ಬಲಿಷ್ಠರಾಗುವರು.

ರುದ್ರ:- ಹೀಗೆ ಹರಿಯಿಂದ ಆಜ್ಞಪ್ತರಾದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಾಯ್ತುಂಬ ಹೊಗಳಿದರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವೋತ್ತಮರಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ದೂರ್ವಾಸ ಶಾಪ ಎಂಬ ಎರಡು ನೂರ ಹದಿಮೂರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಕೂರ್ಮಾವತಾರ-ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೧೪

ಮಹಾದೇವ:- ಅನಂತರ ಬಹಾಬಲಿಷ್ಠರಾದ ದೈತ್ಯರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡಿ ಮಂದರ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಕಿತ್ತಿದರು. ಕೈಗಳಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿದರು. ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹಾಗೆಯೇ ಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ಬಂದರು. ಆ ನೀರಿನ ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಆ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಇಟ್ಟರು. ಅದು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಾಗ ನಾರಾಯಣನು ಒಂದು ಆಮೆಯ ರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು. ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದನು. ಅನಂತರ ರಭಸದಿಂದ ಕಡೆಯುವಾಗ ಅದು ಆಚೀಚೆ ವಾಲುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಒಂದೇ ಬಾಹುವಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದನು. ಅನಂತರ ದೇವಾಸುರರು ಆ ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರವನ್ನು ಕಡೆದರು. ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ಹಾವು ಮಾಡಿ ದೇವದಾನವರು ಕೂಡಿ ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರವನ್ನು ಎಷ್ಟು ವೇಗದಿಂದ ಕಡೆದರೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಉಪವಾಸ ಇದ್ದು ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ ಜಪವನ್ನೂ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನೂ ಆಚರಿಸಿದರು.

ಹೀಗೆ ಅವರು ಮಂದರದಿಂದ ಮಹೋದಧಿಯ ಮಂಥನವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದ ಬಳಿಕ ಋಷಿಗಳು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತವನ್ನು ಜಪಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳೂ, ಮುನಿಗಳೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಜನ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಜಪ-ಧ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಘೋರವಾದ ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷವು ಹುಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ ಬಂದಿತು. ಅದೊಂದು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಬೆಂಕಿಯ ಮೊಟ್ಟೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಓಡಿದರು ರಾಕ್ಷಸರು. ಪಲಾಯನಗೈದರು ದೇವತೆಗಳು. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾನೇ ತಡೆದು ಹೇಳಿದೆ:- ''ದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವು ಹೆದರಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ಆ ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷವನ್ನೆಲ್ಲ ಕುಡಿದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ.''

ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ 'ಭಲಾ ಭಾಪು' ಎಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೊಗಳಿದರು. ಅನಂತರ ನಾನು

ತದ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ಮೇಘ ಸಂಕಾಶಂ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಂ ಮಹಾವಿಷಂ ।
ಧ್ಯಾತ್ವಾ ನಾರಾಯಣಂ ದೇವಂ ಹೃದಯೇ ಗರುಡಧ್ವಜಂ ।

ನಾಮತ್ರಯಂ ಮಹಾಮಂತ್ರಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮನ್ವಿತಃ ।
ತದ್ವಿಷಂ ಪೀತನಾನ್ ಘೋರಮಾದ್ಯಂ ಸರ್ವ ಭಯಕರಂ ॥

ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಗರುಡಧ್ವಜನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಅಚ್ಯುತ ಅನಂತ ಗೋವಿಂದ ಎಂಬ ಅವನ ಮೂರು ನಾಮಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ನಾರಾಯಣ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಘೋರವಾದ ಆ ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷವನ್ನೆಲ್ಲ ಕುಡಿದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಆ ನಾಮತ್ರಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುವ ಆ ಘೋರವಾದ ವಿಷವು ಕೂಡ ನನಗೆ ಪಚನವಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

ಅಚ್ಯುತಾನಂದ ಗೋವಿಂದ ಇತಿ ನಾಮತ್ರಯಂ ಹರೇಃ ।
ಯೋಜಪೇತ್ ಪ್ರಯತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಣವಾದ್ಯಂ ನಮೋಂತಕಂ ॥
ತಸ್ಯ ಮೃತ್ಯುಭಯಂ ನಾಸ್ತಿ ವಿಷರೋಗಾಗ್ನಿಜಂ ಮಹತ್ ॥

ಅಚ್ಯುತ, ಅನಂತ, ಗೋವಿಂದ ಎಂಬ ಮೂರು ನಾಮಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು **ಓಂಕಾರ**, ಕೊನೆಗೆ **ನಮಃ** ಎಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಓಂ ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಅನಂತಾಯನಮಃ ಓಂ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಜಪ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ವಿಷದಿಂದ ಮರಣ, ರೋಗದಿಂದ ಮರಣ, ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಮರಣಗಳು ಎಂದೂ ಒದಗುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನಾನು ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದ ಬಳಿಕ ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನದ ಕಾರ್ಯವು ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಮುಂದೆ ಆ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ದೇವಿಯು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಅವಳು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು 'ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು.' ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ದೇವತೆಗಳು:- ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕಲಹ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠುರ ಮಾತು ಆಡಲ್ಪಡುವುದೋ ನೀನು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡು. ಅಂಥವರಿಗೆ ನಿನ್ನಂದ ಅನಿಷ್ಟವಾಗಲಿ. ಅದರಂತೆ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ನೆಲಸು. ತಲೆಬುರುಡೆ, ಕೂದಲು, ಬೂದಿ, ಮೂಳೆ, ಅಂಗಾರ, ಸುಟ್ಟಹೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ಇರುವುದೋ ಅದು ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನವಾಗಲಿ. ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಆಚಮನ ಮಾಡಿದವನನ್ನು ನೀನು ಹೊಂದು. ಹೊಟ್ಟಿನ ಅಂಗಾರ, ತಲೆಬುರುಡೆ, ಕಲ್ಲು, ಉಸುಕು, ವಸ್ತ್ರ, ತೊಗಲುಗಳಿಂದ ಹಲ್ಲನ್ನು ಉಜ್ಜುವವರು ಪರಮ ನೀಚರು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿತ್ಯವು ವಾಸಮಾಡು.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಸಮುದ್ರಮಂಥನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ವಾರುಣೀದೇವತೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಅವಳನ್ನು ನಾಗರಾಜನಾದ ಅನಂತನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಬಳಿಕ ಆ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸೌರ್ಪಣಿಯು ಗರುಡನನ್ನು ವರಿಸಿ ಮದುವೆಯಾದಳು. ಬಳಿಕ ಹಾಲಿನ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆ ಕಡೆದಂತೆ ಅಪ್ಸರೆಯರೂ ಗಂಧರ್ವರೂ ಜನಿಸಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ರೂಪ ಸಂಪನ್ನರು ಮಧುರ ಗಾಯನದಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವವರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

ಆ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಐರಾವತ, ಧನ್ವಂತರಿ, ಪಾರಿಜಾತ, ಕಾಮಧೇನುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಮ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದ ದೇವೇಂದ್ರ. ಮತ್ತೆ ಆ ಕಡಲನ್ನು ಕಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯ ಮುಂದುವರಿದಾಗ ದ್ವಾದಶೀ ತಿಥಿಯಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯು ಆ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿ ಬಂದಳು.

ಉದಯ ಸೂರ್ಯನಂಥ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣ, ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಕಡಗ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಲ, ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಮಲಪುಷ್ಪದ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪರಮ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವತೆಗಳು ದೇವ ದುಂಧುಭಿಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿದರು. ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು, ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡಿದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ಕುಣಿದರು. ಸೂರ್ಯನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ತೇಜಸ್ವಿ

ಆದನು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳು ಜಯ ಜಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು.

ಬಳಿಕ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ತೂರುತ್ತ ಚಂದ್ರನು ಉದಯಿಸಿದನು. ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅಧಿಪತಿಯಾದ. ಅನಂತರ ಆ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಿಂದ ಲೋಕಪಾವನೆಯಾದ ತುಳಸಿಯು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಬಳಿಕ ದೇವತೆಗಳು ಆ ಮಂದರ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಮೊದಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಜಪ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿ ಆ ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಸಂತುಷ್ಟಳಾದ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಅವರಿಗೆ ಮನೋಭೀಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಲು ತಿಳಿಸಿದಳು.

ದೇವತೆಗಳು:- ದೇವಿ, ನೀನು ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಬೇಡ. ನೀನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ವೃಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೈ ಬಿಡಬೇಡ. ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ.

ಮಹಾದೇವ:- ಈ ದೇವತೆಗಳ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ತಥಾಸ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದಳು ಆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ.

ಅನಂತರ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

ದೇವತೆಗಳು:- ಸ್ವಾಮಿ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ನೀನು ಜಗತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟದರಸಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊ.

ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ಮುನಿಗಳೂ ಕೂಡಿ, ದಿವ್ಯವಾದ ರತ್ನಮಯ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನೂ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಅಮೃತ ತುಂಬಿದ ಪೂರ್ಣ ಕಲಶಗಳಿಂದ ವೇದೋಕ್ತ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಅವರಿಬ್ಬರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತ, ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರ, ದಿವ್ಯಮಾಲೆ, ನಾನಾ ರತ್ನ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಅಚ್ಯುತನನ್ನು ಗಂಧ, ದೀಪ, ಧೂಪ, ನೈವೇದ್ಯ ನೀರಾಜನಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಅಮೃತದಿಂದಲೇ ತುಳಸಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ತುಳಸಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಪೂಜಿಸಿ ಪ್ರದಕ್ಷಣೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹಾಕಿದರು. ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಆನಂದ ಪರವಶರಾಗಿ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹಾಡಿ, ಕೊಂಡಾಡಿ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಸರ್ವದೇವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಕೃಪಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಮನುಷ್ಯರೂ, ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ರೋಗ ಚಿಂತೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ನಿರಂತರವೂ ಪರಮ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಕೂರ್ಮಾವತಾರ-ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬ ಎರಡು ನೂರ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೧೫

ಮಹಾವಿಷ್ಣು:- ಮುನಿಗಳೇ, ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳೇ. ನಾನು ಸರ್ವಲೋಕ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇಂದು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿರುತ್ತೀರಿ. ಇಂದು ಏಕಾದಶಿ ತಿಥಿ. ಈ ದಿನವು ಪರಮ ಪವಿತ್ರ. ಸರ್ವ ಉಪದ್ರವವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದು ಈ ಪುಣ್ಯ ತಿಥಿ. ಇಂದಿನಿಂದ ಈ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ದಿನವು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶೀಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲಿ. ಈ ದಿನ ಎಲ್ಲರೂ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇಂದು ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಇದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಮತ್ತು ದ್ವಾದಶಿ ದಿನವೂ ಕೂಡ ತುಳಸಿ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯ ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಏಕಾದಶೀ ಹಾಗೂ ದ್ವಾದಶೀ ಎರಡೂ ದಿನಗಳು ಪರಮ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂದಿನಿಂದ ಆರಂಭ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಏಕಾದಶೀ ದಿನ ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ದ್ವಾದಶಿ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರು ತುಳಸಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವರೋ ಅವರು ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಪರಮ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಪಾಪಿಗಳು ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರು ನಿತ್ಯ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಹುಕಾಲ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾದೇವ:- ಇಂದಿನಿಂದ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯರು ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೊ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ತೆರಳಿದ. ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನ ಮಿದುವಾದ ಮೈ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ತಾವರೆಗಣ್ಣಿನ ರಮಾದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಪವಡಿಸಿದ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಹಾಲ್ಗಡಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಬ್ಬಾವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ಹರಿ ತನ್ನ ಅರಸಿಯಾದ ಕಮಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಅನಂತರ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಆಮೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಬೃಹತ್ತರವಾದ ಆ ಮಂದರ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು, ರಸಾತಲದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ತಂದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮಂಥಾನ ರೂಪವಾಗಿ ಇತ್ತ ಆ ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಈ ತೆರನಾದ ಹರಿಯ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಮಿತ ಆನಂದ ಆ ಅಮರಾವತಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ. ಆ ಸುರಾಧೀಶ್ವರರ ಸೇವಾ ಕೈಂಕರ್ಯದಿಂದ ಸುಪ್ರೀತನಾದ ಕೂರ್ಮರೂಪಿ ಭಗವಂತನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ.

ಕೂರ್ಮ:- ದೇವೋತ್ತಮರೇ, ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿರಿ.

ದೇವತೆಗಳು:- ಭಗವನ್, ಭೂಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲಾರದೆ ಆದಿಶೇಷನೂ ದಿಗ್ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲು ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದೇ ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜಗಳೂ, ಕಸುವು ಗೆಟ್ಟು ಕುಸಿಯುತ್ತಲಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಹೆಡೆ ಹಾಗೂ ಹೆಗಲಗಳ ಮೇಲಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹಗುರ ಮಾಡಲು ನೀನೇ ಧರಿಸು ಈ ಸಪ್ತದ್ವೀಪವತಿಯಾದ ಧರಣೀ ಮಂಡಲವನ್ನು.

ದೇವತೆಗಳ ಈ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ ಮಧುಸೂದನ. ಏಳು ದ್ವೀಪಗಳುಳ್ಳ ಸಮಸ್ತ ಪೃಥ್ವೀಮಂಡಲವನ್ನೇ ಸಾಸಿವೆ ಕಾಳನಂತೆ ಹೊತ್ತು ನಿಂತ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ. ಅದರಿಂದ ದಿಗ್ಗಜಗಳಿಗೂ ಹಾಗೂ ಆದಿಶೇಷನಿಗೂ ಉಸಿರಾಡಿಸಲು ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಿದ್ಧರೂ ಮುನಿ ಮನೀಷಿಗಳೂ ಮನುಕುಲದ ಮಹಾನುಭಾವರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರ ಮಾಡಿ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಗೈದು ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಹೀಗೆ ಈ ಏಕಾದಶಿ ದ್ವಾದಶಿ ದಿನಗಳಂದು ಭಗವಂತನ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಎಂಬ ಎರಡು ನೂರ ಹದಿನೈದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಏಕಾದಶಿಯ ಪ್ರಭಾವ, ದ್ವಾದಶಿ ವ್ರತ ವಿಧಾನ | ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೧೬

ಪಾರ್ವತಿ:- ಪ್ರಿಯನಾಥ, ದ್ವಾದಶಿಯ ವಿಧಾನವನ್ನೂ, ಏಕಾದಶಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಈ ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆಯ ಬಗೆಯನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳುವ ಬಯಕೆ ನನಗೆ. ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳು.

ಮಹಾದೇವ:- ಏಕಾದಶಿಯ ತಿಥಿ ಬಂದಾಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನಕೂಡದು. ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗುವದು. ವೈಕುಂಠ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅರ್ಹತೆ ಉಂಟಾಗುವದು. ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಏಳು ಜನ್ಮದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೊಳೆದು ಹೋಗುವವು. ನೂರು ವಾಜಪೇಯ ಯಜ್ಞ, ಒಂದು ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯ ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿದೂಗಲಾರದು. ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸದ ಪಾರಣೆ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆ, ಏಕಾದಶಿ ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರ, ದಶಮಿ ಹಾಗೂ ದ್ವಾದಶಿ ದಿನಗಳಂದು ಏಕಭುಕ್ತಿ ಹೀಗೆ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಿಗೆ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ ಎನ್ನುವರು. ಈ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾಪವೂ ಉಳಿಯಲಾರದು. ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ದ್ವಾದಶಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದವರೆಗೆ ಜಾಗರ, ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆ, ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾರಣೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕೂ ಬಗೆಯ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು

ಕರಗತವಾಗುವವು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ಒಂದು ಮನಸ್ಸು. ಹೀಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಏಕಾದಶ ಪಾಪರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಏಕಾದಶಿಯ ಉಪವಾಸದಿಂದ ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ನಶಿಸಿಹೋಗುವವು.

ರಟಂತೀಹ ಪುರಾಣಾನಿ ಭೂಯೋ ಭೂಯೋ ವರಾನನೇ ।
ನ ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ನ ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಹರಿವಾಸರೇ ॥

ಪಾರ್ವತಿ, ಏಕಾದಶಿಯು ಬಂದಾಗ ಏನನ್ನೂ ಉಣ್ಣಬೇಡಿರಿ. ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನಬೇಡಿರಿ ಎಂದು ಪುರಾಣಗಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೂಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿನ್ನು, ಉಣ್ಣು ಎಂದು ಹೇಳಿದವನಿಗೆ ಶೆರೆಯನ್ನು ಕುಡಿ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲು, ಅಬಲೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸು, ಹಸುವನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದವನಿಗೆ ಆಗುವ ದುರ್ಗತಿಯೇ ಒದಗುವದು. ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಮರಣವು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅಂದು ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು. ದ್ವಾದಶಿ ದಿನವೇ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪಿತೃಗಳು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ನೀಡಿದ ತಿಲ, ಜಲ, ತರ್ಪಣ, ಪಿಂಡ ಯಾವದನ್ನೂ ಮುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ. ವೇದವು ಮೂರು ಮಾತನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಡ, ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಡ, ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ತಿನ್ನಬೇಡ'' ಆದುದರಿಂದ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಶುದ್ಧ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಏಕಾದಶಿ ದಶಮಿ ವಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದ್ವಾದಶೀ ದಿನವೇ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ದಶಮಿಯ ದಿನ ಒಪ್ಪತ್ತು ಊಟ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಶಯನ, ಸ್ತ್ರೀ-ಸಂಗ ತ್ಯಾಗ, ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯನ್ನು ಮೈಗೆ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹರಿ ಪೂಜೆ, ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರ, ನಾಸ್ತಿಕ ಪಾಖಂಡಿ, ಧರ್ಮದ್ವೇಷಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ವರ್ಜ್ಯ. ದ್ವಾದಶಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಸ್ನಾನ, ಹಾಗೂ ಹರಿಪೂಜೆ ಅನಂತರ ಪಾರಣೆ. ದ್ವಾದಶಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ಭೋಜನ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಗಾದಿ ವರ್ಜನ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ದಿನ ಪಾಲಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಕಲಾಪಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ತಿಥಿತ್ರಯ ಪಾಲನ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರೋತ್ಸವವನ್ನು ಪುರಾಣ. ಪುಣ್ಯಕಥಾಶ್ರವಣ ಕೀರ್ತನೆ, ಪಾರಾಯಣ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಪಾಠ, ಜಪ, ಪ್ರದಕ್ಷಣ, ನಮಸ್ಕಾರ, ಭಜನೆ, ಗಾಯನ, ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ದೇವರ ಅರ್ಚನೆ ದೀಪಾರಾಧನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಮನೆ ಅಥವಾ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು. ಮರುದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ತುಳಸಿಬೆರಿಸಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತರ್ಪಣ ನೀಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾದ ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಎಳೆ ತುಳಸಿಯದಳ ಹಾಗೂ ಸುಗಂಧಿ ಹೂಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದನೂರಾ ಎಂಟುಸಲ ದೇವರಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಬೇಕು.

ಕಮಲಪುಷ್ಪದ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಮೊದಲು ಧೂಪಾರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿ ಅನ್ನ, ಪಾಯಸ ಹಾಗೂ ಇತರ ವ್ಯಂಜನ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪಚ್ಚಕರ್ಪುರ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದೀಪಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಬೇಕು. ಮತ್ತು

ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಿಂದ ಒಂದನೂರ ಎಂಟು ಸಲ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪದಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೂಕ್ತದಿಂದ ಪಾಯಸ ಹಾಕಿ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಬಳಿಕ ತಾನು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ಗೋವಿಂದ ನಾಮಸ್ಮರಣದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಬಾರದು. ದ್ವಾದಶಿ ದಿನ ಹಗಲು ಪುರಾಣಾದಿ ವಾಚನದಿಂದಲೇ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯಿಂದಲೇ ಇರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ದ್ವಾದಶಿ ವ್ರತವನ್ನು ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಮಾನವರ ಸರ್ವ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಏಕಾದಶಿಯ ಪ್ರಭಾವ, ದ್ವಾದಶಿ ವ್ರತ ವಿಧಾನ ಎಂಬ ಎರಡು ನೂರ ಹದಿನಾರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ನಮುಚಿ ಮುಂತಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರ ಪಾಷಂಡರ ಉತ್ಪತ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೧೭

ಪಾರ್ವತಿ:- ಈ ತಿಥಿತ್ರಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಪಾಷಂಡರೊಡನೆ ಸಹವಾಸ ಸಂಭಾಷಣ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಈ ಪಾಷಂಡರು ಚಂಡಾಲರಿಗಿಂತ ಕನಿಷ್ಠರು ತ್ಯಾಜ್ಯರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಪಾಷಂಡರು ಎಂದರೆ ಯಾರು? ಅವರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಏನು? ಹೇಳಿರಿ.

ಮಹಾದೇವ:-

ಪಾಷಂಡಿನಂ ವಿಕರ್ಮಸ್ಥಂ ಪತಿತಂ ಶ್ವಪಚಂ ತಥಾ ।
ನಾವಲೋಕೇನ್ನ ಸಂಭಾಷೇನ್ನ ಸ್ಪೃಶೇತ್ತತ್ರ ವೈಷ್ಣವಃ ॥

ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಾದವ ಪಾಷಂಡಿಯನ್ನು ವಿಕರ್ಮಸ್ಥನನ್ನು ಪತಿತನನ್ನು ಸ್ವಪಚನನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಾರದು ನೋಡಬಾರದು. ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡಬಾರದು.

ಅವೈಷ್ಣವಸ್ತು ಯೋ ವಿಪ್ರಃ ಸ ಪಾಷಂಡಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ
ಶಿಖೋಪವೀತತ್ಯಾಗೀಚ ವಿಕರ್ಮಸ್ಥ ಇತೀರಿತಃ ॥

ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪಾಷಂಡ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಜನಿವಾರ, ಮತ್ತು ಚಂಡಿಕೆ ಇಲ್ಲದವನು ವಿಕರ್ಮಸ್ಥ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾಪಾಪ, ಉಪಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಪತಿತ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮದ್ಯ ಮಾಂಸ ಸೇವಿಸುವವನು ಶ್ವಪಚ. ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಪಾಷಂಡಿಗಳ ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಯೇಽನ್ಯದೇವಂ ಪರತ್ವೇನ ವದಂತ್ಯಜ್ಞಾನ ಮೋಹಿತಾಃ ।
ನಾರಾಯಣಾತ್ ಜಗನ್ನಾಥಾತ್ ತೇ ವೈ ಪಾಷಂಡಿನಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥

ಯಾರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ದೇವನು ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ನುಡಿಯುವರೋ ಅವರೇ ಪಾಷಂಡಿಗಳು.

ದ್ವೇಷ್ಟಾರೋ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಽಚಾಽ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಶ್ರಯಾಃ
ಪಾಷಂಡಿಭಿಶ್ಚ ಸಂಯುಕ್ತಾಃ ವೈಸ್ತೇ ಪಾಷಂಡಿನಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥

ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರನ್ನು ದ್ವೇಷ ಮಾಡುವವರೂ, ವಿಷ್ಣುದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವರೂ, ಪಾಷಂಡಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಇರುವವರೂ ಪಾಷಂಡಿಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅವೈದಿಕ ಲಿಂಗಗಳಾದ ತಲೆಬುರುಡೆ, ಬೂದಿ, ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ, ಶಂಖಚಕ್ರ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಾದಿ ವೈಷ್ಣವ ಚಿನ್ಹಗಳನ್ನು ಧರಿಸದೇ ಇರುವವರೂ, ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವರೂ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಮಾನ ಎಂದು ತಿಳಿದವರೂ, ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳ ಭೋಕ್ತಾರ ಮತ್ತು ಫಲ ಪ್ರದಾತ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯದೇ ದೇವತೆಗಳ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವವರೂ ಪಾಷಂಡಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ವಿಷ್ಣು ದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ಅವೈಷ್ಣವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ನೋಡಬಾರದು. ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನ್ನು ಆಡಬಾರದು ಅವರ ಮೈಯನ್ನು ಕೂಡ ಮುಟ್ಟಬಾರದು.

ಪಾರ್ವತಿ:- ಪ್ರಿಯಕರನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರ, ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಹ ತಲೆದೋರಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಸ್ನೇಹ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ನಾನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೀನು ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸು. ತಲೆ ಬುರುಡೆ, ಬೂದಿ, ತೊಗಲು, ಮೂಳೆಗಳ ಧಾರಣವು ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಷಿದ್ಧ, ಅವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವರು ಪಾಷಂಡಿಗಳು ಎಂದು ತಾವು ಹೇಳುವಿರಷ್ಟೇ ! ಆದರೆ ನೀವೇ ಕೈಯಲ್ಲಿಕಪಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವಿರಿ. ಮೈಗೆಲ್ಲ ಬೂದಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಿರಿ. ಆನೆಯ ತೊಗಲನ್ನು ಹೊದ್ದಿರುವಿರಿ. ಆವೆಲ್ಲವೂ ಪಾಷಂಡಿಗಳ ಕೃತ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀವೇಕೆ ಕಪಾಲ ಚರ್ಮ ಭಸ್ಮ ಧಾರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ? ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಚಾಪಲ್ಯದಿಂದ ನಾನು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಮಾಡಬಾರದ ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ.

ಮಹಾದೇವ:- ದೇವೀ, ನೀನು ಬಹು ರಹಸ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀನು ಯಾರ ಮುಂದೆಯೂ ತಿಳಿಸಬಾರದು. ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಶರೀರ ಒಂದೇ ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾವುದನ್ನೂ ಬಚ್ಚಿಡಲಾರದೇ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನನ್ನನ್ನು ತೆರೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ನಮುಚಿ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾದೈತ್ಯರು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಾಗಿ ಇದ್ದರು. ಅತ್ಯಂತ ದುಷ್ಟಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಆ ದೈತ್ಯವೀರರು ಮೇಲೆ ವಿಷ್ಣುಪಾದನಿರತರು. ಸ್ವಾರ್ಥಭರಿತರು. ಆದರೆ ಪಾಪ ವರ್ಜಿತರು ವೇದೋಕ್ತ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಭಕ್ತಿ. ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿ. ಈ ನಮುಚಿ ಮೊದಲಾದ ದಾನವ

ಧುರೀಣರು ಅಸಾಧಾರಣ ವೀರರು. ಶೌರ್ಯ, ಧೈರ್ಯ, ವೀರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಬದುಕಬಲ್ಲ, ಎಂಟೆದೆಯ ಬಂಟ ಆ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎದುರಿಲ್ಲದ ತಮ್ಮ ಬಾಹು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಶೂರ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳಾದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರಾಜರು ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಕಾದಿದರು. ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಸುರಪುಂಗವರ ಮುಖ ಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ದೇವತಾ ಧುರೀಣರನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದು ಅವರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದರು. ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ಸೋಲಿನ ಮೇಲೆ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕ್ಷಾಮಕ್ಷೀಣರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕರು.

ದೇವತೆಗಳು:- ದೇವ ದೇವ, ನಮುಚಿ ಜಂಭಾಸುರ ಮೊದಲಾದ ದೈತ್ಯ ವೀರರಿಂದ ನಾವು ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ದೈತ್ಯರೇ ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಮಾನ ನಷ್ಟ. ಸ್ಥಾನ ಭ್ರಷ್ಟ. ನಮ್ಮ ಜೀವನವೇ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಾತಿಕಷ್ಟ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ನಿನ್ನ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಭಕ್ತರು. ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿದವರು. ನೀನೇ ಆ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಗೆದ್ದು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸು. ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಅವರು ನಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ದೋಚಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ನಾವು ಗೆಲ್ಲಲಾರೆವು. ನಿನ್ನ ಹೊರತು ನಮಗೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ನಾವು ಅವರ ಸ್ಥಾನ ಅಧಿಕಾರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮದನ್ನು ನಮಗೆ ನೀನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡು.

ದೇವತೆಗಳ ಈ ಕರುಣೆಯ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ ಕರುಳು ಕರಗಿತು ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಯಾರನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸದೇ ಯಾರಿಗೂ ದ್ರೋಹ ಬಗೆಯದೇ ಸ್ವಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ತತ್ಪರರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಿದ್ದು, ಮುಂಗೈಜೋರಿನ ಮೇಲೆ ಅವರನ್ನು ಗೆದ್ದು ಅವರ ಲೋಕದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಓಡಿಸಿ ಅವರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕುಳಿತ ಆ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿ ಸ್ಥಾನ ಭ್ರಷ್ಟರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ. ಆದರೆ ಈಗ ಆ ದೈತ್ಯರೂ ಕೂಡ ಹರಿಯ ಭಕ್ತರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಅವರನ್ನು ತಾನು ಕೊಲ್ಲುವದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ತಲೆ ತಿನ್ನ ತೊಡಗಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಒಂದು ಯುಕ್ತಿ ಮಾಡಿದ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅಭಯದಾನವನ್ನು ನೀಡಿ ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ಅಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿ ಸಂತೈಸಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅನಂತರ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದ ಆ ಕಮಲಾಪತಿ. ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ.

ಮಹಾವಿಷ್ಣು:-

ತ್ವಂ ಹಿ ರುದ್ರ ಮಹಾಬಾಹೋ ಮೋಹನಾರ್ಥಂಸುರದ್ವಿಷಾಂ
ಪಾಷಂಡಾಚರಣಂ ಧರ್ಮಂ ಕುರುಷ್ವ ಸುರಸತ್ತಮ ॥
ತಾಮಸಾನಿ ಪುರಾಣಾನಿ ಕಥಯಸ್ವ ಚ ತಾನ್ ಪ್ರತಿ.
ಮೋಹನಾನಿ ಚ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕುರುಷ್ವ ಚ ಮಹಾಮತೆ ॥

ರುದ್ರ, ನೀನು ಮಹಾ ಬಲಿಷ್ಠ. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಷಂಡ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸು. ತಾಮಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹೇಳು. ಮೋಹಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸು.

ಮಯ್ಯಭಕ್ತಾಶ್ಚ ವಿಪ್ರಾಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಮಹರ್ಷಯಃ
ತ್ವಚ್ಛಕ್ತ್ಯಾ ತಾನ್ ಸಮಾ ವಿಶ್ಯಕಥಯಸ್ವ ಚ ತಾಮಸಾನ್ ॥

ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಎಷ್ಟೋ ಋಷಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮುಂದೆ ಜನಿಸಲಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಗೈದು ಈ ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಚುರಗೊಳಿಸು.

ಕಣಾದಂ ಗೌತಮಂ ಶಕ್ತಿ ಮುಪಮನ್ಯುಂ ಚ ಜೈಮಿನಿಂ
ಕಪಿಲಂ ಚೈವ ದುರ್ವಾಸೋ ಮೃಕಂಡೂ ಚ ಬೃಹಸ್ಪತಿಮ್ ॥

ಭಾರ್ಗವಂ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಂ ಚ ದಶೈತಾನ್ ತಾಮಸಾನ್ ಋಷೀನ್
ತವ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಸಮಾವಿಶ್ಯ ಕುರುಷ್ವ ಜಗತೋಽಹಿತಮ್

ಕಣಾದ, ಗೌತಮ, ಶಕ್ತಿ, ಉಪಮನ್ಯು, ಜೈಮಿನಿ, ಕಪಿಲ, ದುರ್ವಾಸ, ಮೃಕಂಡು ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಜಮದಗ್ನಿಯ ಮಗನಾದ ಭಾರ್ಗವ ಈ ಹತ್ತು ತಾಮಸ ಋಷಿಗಳನ್ನು ನೀನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಹಿತಕಾರಕವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಅವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಮಾಡಿಸು.

ಕಥಯಂತಿ ಹಿ ತೇ ವಿಪ್ರಾಃ ತಾಮಸಾನಿ ಜಗತ್ರಯೇ ।
ಪುರಾಣಾನಿ ಚ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ತ್ವತ್ಪರತ್ವಪರಾಣಿ ವೈ ॥

ಆ ಋಷಿಗಳು ನೀನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಎಂದು ಸಾಧಿಸುವ ತಾಮಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಪಾಲಚರ್ಮ ಭಸ್ಮಾಸ್ಥಿ ಚಿನ್ಹಾನ್ಯಮರ ಸರ್ವಶಃ
ತ್ವಮೇವ ಧೃತ್ವಾತಾನ್ ಲೋಕಾನ್ ಮೋಹಯಸ್ವ ಜಗತ್ರಯೇ.

ತಲೆಬುರುಡೆ, ತೊಗಲು, ಬೂದಿ, ಮೂಳೆ ಮುಂತಾದ ಚಿನ್ಹಗಳನ್ನು ನೀನೇ ಧಾರಣಮಾಡಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆ ಎಲ್ಲ ಜನರನ್ನು ನೀನೇ ಮೋಹಗೊಳಿಸು.

ತಥಾ ಪಾಶುಪತಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ತ್ವಮೇವ ಕುರು ಸತ್ಕಥಃ
ಕಂಕಾಲಶೈವ ಪಾಂಷಡ ಮಹಾಶೈವಾದಿ ಭೇದತಃ ॥

ಆದರಂತೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜಿತನಾದ ನೀನೇ ಕಂಕಾಲ, ಶೈವ. ಪಾಷಂಡ ಮಹಾಶೈವ ಮಂತಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯಾದ ಪಾಶುಪತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸು.

ತ್ವಾಂ ಪರತ್ವೇನ್ ವಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ತಾಮಸಾಃ
ತೇಷಾಂ ಮತಮಧಿಷ್ಠಾಯ ಸರ್ವೇ ದೈತ್ಯಾ ಸದಾನವಾಃ ॥

ಭವೇಯುಸ್ತೇ ಮದ್ವಿಮುಖಾಃ ಕ್ಷಣಾದೇವ ನ ಸಂಶಯಃ

ತಾಮಸ ಭಾವವು ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡ ಆ ಮುನಿಗಳು ತಾವು ರಚಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರುದ್ರನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಹಾಗೂ ಪರಾತ್ಪರ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವರು. ಆ ಮತವು ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಗುವದು. ಆನಂದದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಶೈವ, ಕಂಕಾಲ, ಪಾಷಂಡಶೈವ, ಮಹಾ ಶೈವಾದಿ ಮತಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗುವರು.

ಅಹಮಪ್ಯವತಾರೇಷು ತ್ವಾಂ ಚ ರುದ್ರ ಮಹಾಬಲ
ತಾಮಸಾನಾಂ ಮೋಹನಾರ್ಥಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ಯುಗೇ ಯುಗೇ ॥
ಮತಮೇತದವಷ್ಟಭ್ಯ ಪತಂತ್ಯೇವ ನ ಸಂಶಯಃ

ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ರುದ್ರ, ನಾನು ಕೂಡ ನನ್ನ ಅವತಾರ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ತಾಮಸ ಜನರ ಮೋಹನಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ನಂಬಿ ನೆಚ್ಚಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಆ ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರು ಪತಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಮಹಾದೇವ:- ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನ ಬದಲು ನಾನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ. ಶಿವನೇ ಪರಾತ್ಪರ ವಸ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ನಾನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಸರ್ವನಾಶ ಖಂಡಿತ. ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೂಡ ನಾನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ನೀನೇ ತಿಳಿಸು.

ಶ್ರೀಹರಿ:- ನಿನಗೆ ಇದರಿಂದ ಯಾವ ಅಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ಪಾಪವೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಈ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ಪಾಲಿಸು. ನಿನಗೆ ಇಂಥ ದುಃಶಾಸ್ತ್ರ ರಚನೆಯಿಂದ ಬರುವ ದೋಷವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಾಯ ನಮಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೃದಯೇ ಮಾಂ ಸಮಾಧಾಯ ಜಪ ಮಂತ್ರಂ ಮಮಾವ್ಯಯಂ ।
ಷಡಕ್ಷರಂ ಮಹಾಮಂತ್ರಂ ತಾರಕ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಜ್ಞಿತಂ

ಈ ರಾಮ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವು ತಾರಕ ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಜಪವನ್ನು ಮಾಡು.

ರಾಮಾಯ ನಮಃ ಇತ್ಯೇವಮುಚ್ಚಾರ್ಯ ಮಂತ್ರಮುತ್ತಮಂ ॥
ಮನಸೈವಾರ್ಚಯ ಹೃದಿ ಮಾಂ ನಾಥಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ॥

ಶ್ರೀರಾಮಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಆರು ಅಕ್ಷರಗಳ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೂ ಜಗದೊಡೆಯನೂ ಆದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಪೂಜಿಸು.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ ನಿರ್ದೇಶವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಪರಿಪಾಲಿಸಲು ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ನಾನು ದೇವತೆಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ತಾಮಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಪಾಷಂಡ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಶೈವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಗೌತಮ, ಕಾಣಾದ, ಕಪಿಲ, ಮೊದಲಾದ ವೇದಬಾಹ್ಯವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಾನೇ ಆ ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ ರಚಿಸಿ ಜಗತ್ತಿನ ತುಂಬ ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಿದೆ. ನಾನು ರಚಿಸಿದ ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಗಳು ಕೂಡಲೇ ದೈತ್ಯ ದಾನವರಿಗೆಲ್ಲ ಹಿಡಿಸಿದವು. ಅವರು

ಆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೇ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಆ ಮತವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ವಿಮುಖರಾದರು. ಭಸ್ಮಾದಿ ಧಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ನನ್ನ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಂಸ ರಕ್ತ ಚಂದನಾದಿಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ನನ್ನಿಂದ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಮದೋದ್ಧತರಾಗಿ ವಿಷಯಾಸಕ್ತರಾದರು. ಕಾಮಕ್ರೋಧ ಮದಮೋಹಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಕೊಂಡವು. ವಿಷಯ ಲಂಪಟರಾಗಿ ಧರ್ಮ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸತ್ವವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ವೀರ್ಯರಾದರು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಆ ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಗೆದ್ದು ತಮ್ಮ ಕಳೆದುಹೋದ ಸಿರಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ, ಸ್ಥಾನ, ಮಾನ, ಗೌರವಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮತ್ತೆ ಪಡೆದರು.

ದೇವಿ, ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಆದರಿಸಿ ನಾನು ಮೈತುಂಬ ಬೂದಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ರುಂಡ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಪಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ದೈತ್ಯರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಹಸ್ರನಾಮಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಾಚಕವೂ ಆದ ತಾರಕ ಮಂತ್ರ ಎನಿಸಿದ ಆ ರಾಮ ಷಡಕ್ಷರ ಮಹಾ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಜಪಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತೇನೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ನಮುಚಿ ಮುಂತಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರ ಪಾಷಂಡರ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಹದಿನೇಳನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರಾಣಗಳ ವರ್ಣನೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೧೮

ಪಾರ್ವತಿ:- ಪತಿ ಪರಮೇಶ್ವರ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ರಹಿತರಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳಿದ ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಯಾವವು? ಅವುಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳು.

ರುದ್ರ:- ದೇವಿ, ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಆ ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ನಾನೇ ಪಶುಪತಿ ಎಂಬ ಶೈವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದೆನು. ಅನಂತರ ನನ್ನಿಂದ ಅವಿಷ್ಟರಾದ ಗೌತಮಾದಿ ಋಷಿಗಳು ಮಾಡಿದ ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಗೌತಮನು ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಕಣಾದನು ವೈಶೇಷಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಕಪಿಲನು ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಚಾರ್ವಾಕವನ್ನೂ ಬುದ್ಧರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಬೌದ್ಧ ಮತವನ್ನೂ ರಚಿಸಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೋಧನೆ ಮಾಡಿದರು.

ದೈತ್ಯಾನಾಂ ನಾಶನಾರ್ಥಾಯ ವಿಷ್ಣುನಾಂ ಬುದ್ಧರೂಪಿಣಾ ।
ಬೌದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಮಹತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನಗ್ನ ನೀಲ ಪಟಾಲಿಕಂ ॥

ದೈತ್ಯರ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವು ಬುದ್ಧರೂಪ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದಿಗಂಬರ, ನೀಲಾಂಬರ, ಶ್ವೇತಾಂಬರಾದಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಬೌದ್ಧಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ.

ಮಾಯಾವಾದಮ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಂ ಬೌದ್ಧಮುಚ್ಚ್ಯತೇ ।
ಮಯೈವ ಕಥಿತಂ ದೇವಿ ಕಲೌ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೂಪಿಣಾ ॥

ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ ಬೌದ್ಧ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಮಯಾವಾದ ಎಂಬ ಅಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ ವಾದ ಬೌದ್ಧಮತವೇ. ಅದು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ನನ್ನಿಂದಲೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

ಪರೇಶ ಜೀವಯೋರೈಕ್ಯಂ ಮಯಾತ್ರ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯತೇ ।
ಬ್ರಹ್ಮಣೋತ್ರ, ಚರಂ ರೂಪಂ ನಿರ್ಗುಣಂ ವಕ್ಷ್ಯತೇ ಮಯಾ ॥

ಈ ಮಾಯಾವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೂ ಐಕ್ಯವು ನನ್ನಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮನು ನಿರ್ಗುಣ ಎಂದು ನನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಗತೋಽಪ್ಯತ್ರ ಮೋಹನಾರ್ಥಂ ಕಲೌ ಯುಗೇ ।
ವೇದಾರ್ಥವನ್ ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರಂ ಮಾಯಾವಾದ ಮವೈದಿಕಂ ।
ಮಯೈವ ವಕ್ಷ್ಯತೇ ದೇವಿ ಜಗತಾಂ ನಾಶಕಾರಣಾತ್ ॥

ಈ ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮೋಹನಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವೈದಿಕವಾದ ಮಾಯಾವಾದ ಮತವು ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ನನ್ನಿಂದಲೇ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಇದರಂತೆ ಜೈಮಿನಿ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಕಪಿಲ ಮುಂತಾದ ಮುನಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊ.

ವ್ಯಾಸರು ರಚಿಸಿದ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ರಾಜಸ, ತಾಮಸ, ಎಂದು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಪಾದ್ಮಂ ವೈಷ್ಣವಂ ಚ ಶೈವಂ ಭಾಗವತಂ ತಥಾ ।
ತಥೈವ ನಾರದೀಯಂ ತು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಂ ಚ ಸಪ್ತಮಂ ।
ಆಗ್ನೇಯಮಷ್ಟಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಭವಿಷ್ಯಂ ನವಮಂ ತಥಾ ।
ದಶಮಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವೈವರ್ತಂ ಲೈಂಗಮೇಕಾದಶಂ ಸ್ಮೃತಂ ।
ದ್ವಾದಶಂ ಚ ವರಾಹಂ ಚ ವಾಮನಂ ಚ ತ್ರಯೋದಶಂ ।
ಕೌರ್ಮಂ ಚತುರ್ದಶಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮಾತ್ಸ್ಯಂ ಪಂಚದಶಂ ಸ್ಮೃತಂ ।
ಷೋಡಶಂ ಗಾರುಡಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸ್ಕಾಂದಂ ಸಪ್ತದಶಂ ಸ್ಮೃತಂ ।
ಅಷ್ಟಾದಶಂ ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂ ಪುರಾಣಾನಿ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ॥

೧) ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣ ೨) ಪದ್ಮಪುರಾಣ ೩) ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ೪) ಶಿವ ಪುರಾಣ ೫) ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ ೬) ನಾರದ ಪುರಾಣ ೭) ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣ ೮) ಅಗ್ನಿ ಪುರಾಣ ೯) ಭವಿಷ್ಯ ಪುರಾಣ ೧೦) ಬ್ರಹ್ಮ ವೈವರ್ತ ಪುರಾಣ ೧೧) ಲಿಂಗ ಪುರಾಣ ೧೨) ವರಾಹ ಪುರಾಣ ೧೩) ವಾಮನ ಪುರಾಣ ೧೪) ಕೂರ್ಮ ಪುರಾಣ ೧೫) ಮತ್ಸ್ಯ ಪುರಾಣ ೧೬) ಗರುಡ ಪುರಾಣ ೧೭) ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣ ೧೮) ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣ.

ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳು ಇರುತ್ತವೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ

ಮಾತ್ಸ್ಯಂ ಕೌರ್ಮಂ ತಥಾ ಲೈಂಗಂ ಶೈವಂ ಸ್ಕಾಂದಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಆಗ್ನೇಯಂ ಚ ಷಡೇತಾನಿ ತಾಮಸಾನಿ ನಿಬೋಧ ಮೇ ॥

ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣ, ಕೂರ್ಮಪುರಾಣ, ಶಿವಪುರಾಣ ಸ್ಕಂದಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಅಗ್ನಿಪುರಾಣ ಇವು ಆರು ತಾಮಸ ಪುರಾಣಗಳು.

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ತಥೈವ ಚ ।
ಭವಿಷ್ಯಂ ವಾಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ರಾಜಸಾನಿ ನಿಬೋಧ ಮೇ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮ ವೈವರ್ತಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣ, ಭವಿಷ್ಯ ಪುರಾಣ, ವಾಮನ ಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣ, ಇವು ಆರು ರಾಜಸ ಪುರಾಣಗಳು.

ವೈಷ್ಣವಂ ನಾರದೀಯಂ ಚ ತಥಾ ಭಗವತಂ ಶುಭಂ ।
ಗಾರುಡಂ ಚ ತಥಾಂ ಪಾದ್ಮಂ ವಾರಾಹಂ ಶುಭದರ್ಶನೇ ॥
ಸಾತ್ವಿಕಾನಿ ಪುರಾಣಾನಿ ವಿಜ್ಞೇಯಾನಿ ಶುಭಾನಿ ವೈ

ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ, ನಾರದ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಮಂಗಳ ಪ್ರದವಾದ ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ, ಗರುಡ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಪದ್ಮ ಪುರಾಣ, ವರಾಹ ಪುರಾಣ ಇವು ಆರು ಪುರಾಣಗಳು ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರಾಣಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

''ಸಾತ್ವಿಕಾ ಮೋಕ್ಷದಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ, ರಾಜಸಾಃ ಸ್ವರ್ಗದಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಥೈವ ತಾಮಸಾ ದೇವಿ ನಿರಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ಹೇತವೇಃ ॥

ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರಾಣಗಳು ಮೋಕ್ಷದಾಯಕ. ರಾಜಸ ಪುರಾಣಗಳು ಸ್ವರ್ಗಪ್ರದ. ತಾಮಸ ಪುರಾಣಗಳು ನರಕಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಇದರಂತೆ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸ, ಎಂದು ಮೂರು ತೆರನಾಗಿವೆ. ವಶಿಷ್ಠ ಸ್ಮೃತಿ, ಹಾರೀತ ಸ್ಮೃತಿ, ವ್ಯಾಸ ಸ್ಮೃತಿ, ಪಾರಾಶರ ಸ್ಮೃತಿ, ಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಮೃತಿ, ಕಾಶ್ಯಪ ಸ್ಮೃತಿ, ಈ ಆರು ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ಮೃತಿಗಳು, ಮನುಸ್ಮೃತಿ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಸ್ಮೃತಿ, ಅತ್ರಿಸ್ಮೃತಿ, ದಕ್ಷಸ್ಮೃತಿ, ಕಾತ್ಯಾಯನ ಸ್ಮೃತಿ, ವಿಷ್ಣು ಸ್ಮೃತಿ, ಈ ಆರು ಸ್ಮೃತಿಗಳು ರಾಜಸ ಸ್ಮೃತಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗರೂಪ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ ಗೌತಮ ಸ್ಮೃತಿ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಸ್ಮೃತಿ, ಯಮ ಸ್ಮೃತಿ, ಶಂಖ ಸ್ಮೃತಿ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ಸ್ಮೃತಿ, ಇವು ತಾಮಸ ಸ್ಮೃತಿಗಳು. ಇವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಅನುಕರಣಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಫಲ ನರಕ. ಈ ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ತಾಮಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು ತಾಮಸ ಸ್ಮೃತಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡದೇ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರಾಣಗಳ ವರ್ಣನೆ ಎಂಬ ಎರಡು ನೂರ ಹದಿನೆಂಟನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಮಹಾದೇವ:- ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ವೈಕುಂಠ ನಗರದ ಪಶ್ಚಿಮದ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಾಗಿ ಜಯ ವಿಜಯರು ನಿಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಒಂದು ದಿನ ಸನಕ, ಸನಾತನ, ಸನಂದನ, ಸನತ್ಕುಮಾರ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಯೋಗೀಶ್ವರರು ಶ್ರೀಹರಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದರು. ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣುವ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ವೈಕುಂಠದವರೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುವ ಆ ಮುನೀಶ್ವರರನ್ನು ಜಯ ವಿಜಯರು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಭಗವದ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಒಡ್ಡಿದ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಸನಕಾದಿಗಳು 'ನೀವು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರಿ'' ಎಂದು ಶಾಪ ಹಾಕಿದರು. ಆಗ ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಾದ ಜಯವಿಜಯರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಛೀಮಾರಿ ಹಾಕಿ ನುಡಿದ.

ಶ್ರೀಹರಿ:- ದ್ವಾರಪಾಲಕರೇ, ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಈ ಯೋಗೀಶ್ವರರನ್ನು ತಡೆದು ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅವರ ಮಾತು ಎಂದೂ ಸುಳ್ಳಾಗಲಾರದು. ಈಗ ನೀವು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕು. ಏಳು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭಕ್ತರಾಗಿ ನನ್ನ ದಾಸರಾಗಿ ಇರಲು ಬಯಸುವಿರಾ? ಅಥವಾ ವೈರಿಗಳಾಗಿ ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಿರಾ?

ಜಯವಿಜಯ:- ಸ್ವಾಮಿ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹುಕಾಲ ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರೆವು. ಏಳು ಜನ್ಮಗಳ ಕಾಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿ ಇರುವುದು ಅಶಕ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ವೈರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಾದರೂ ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಶಾಪವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಭಗವಂತ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದು ಒಂದೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಆ ಮೂರೂ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಂದು ಬೇಗನೇ ನಿನ್ನ ಪಾದಮೂಲಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊ.''

ಸನಕಾದಿಗಳ ಶಾಪದಂತೆ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಆ ಜಯವಿಜಯರು ಕಶ್ಯಪ ಹಾಗೂ ದಿತಿ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಳೆದರು. ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಕನಿಷ್ಠ. ಇಬ್ಬರೂ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿಗಳು. ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಪಂಚಡರು. ಅಪಾರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅವರಲ್ಲಿ ಔದ್ಧತ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಗರ್ವದ ಪರ್ವತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಬಾನುದ್ದ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ. ಭೂತಾಕಾರ. ಮದೋನ್ಮತ್ತ. ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಬಯಲು ಬೆಟ್ಟ, ತೊರೆ, ಕೆರೆ, ಸಮುದ್ರ, ದ್ವೀಪ, ಎಲ್ಲ ಜೀವರಾಶಿ ಸಹಿತವಾದ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೇ ಕಿತ್ತಿದ. ತನ್ನ ತಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿದ. ಅನಂತರ ಅಗಾಧ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಜಿಗಿದ. ಅದರ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದ. ರಸಾತಳವನ್ನೇ ಹೊಕ್ಕ. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹೆದರಿ ಚೀರಿಕೊಂಡರು. ಭಯಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟರು.

ಆಗ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾಧರನಾದ ಜನಾರ್ದನನು ಹಂದಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ. ಆದರೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವರಾಹ ವಿಶ್ವರೂಪಿ ವರಾಹ. ಅದರ ಮೂಲ ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯವು ಗೋಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ತುದಿಯಂತೂ ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಮೈ ತುಂಬ ಕಣ್ಣು ಆ ವರಾಹಕ್ಕೆ. ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕೈ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಕಾಲು. ಅತೀ ಉದ್ದವಾದ ಕೋರೆದಾಡೆ.

ಈ ಅದ್ಭುತವಾದ ವಿಚಿತ್ರ ವರಾಹ ರೂಪದಿಂದ ಆ ಹರಿಯು ತಾನು ಕೂಡ ಸಮುದ್ರದ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕದ್ದು ತಂದ ಆ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ಒಂದು ಕೋರೆ ದಾಡೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಪುಡಿಗಟ್ಟಿದ. ಹಂದಿಯ ರೂಪದಿಂದ

ಆ ದೈತ್ಯಾಧಮನನ್ನು ಕೊಂದು ಆ ಧರಣಿ ಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಕೋರೆ ದಾಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ತಂದು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಆದಿಶೇಷನ ಹೆಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿದ. ಆ ಆದಿಶೇಷನಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ತಾನೇ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳ ಕೆಳಗೆ ಕೂರ್ಮರೂಪದಿಂದ ನಿಂತು ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಆ ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಹೊತ್ತು ನಿಂತ.

ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಿಗ್ಗು. ಋಷಿಮುನಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹರ್ಷ. ಭಕ್ತಿ ನಮ್ರರಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ವರಾಹ ರೂಪಿಯಾದ ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು.

ದೇವತೆಗಳು ಮಾಡಿದ ವರಾಹ ಸ್ತೋತ್ರ

''ನಮೋ ಯಜ್ಞ ವರಾಹಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಶತಬಾಹವೇ ।
ನಮಸ್ತೇ ವೇದವೇದಾಂಗ ತನವೇ ವಿಶ್ವರೂಪಿಣೇ ॥

ನೂರಾರು ತೋಳುಗಳುಳ್ಳ, ಯಜ್ಞ ವರಾಹರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರ. ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು, ಆರು ವೇದಾಂಗಗಳು ದೇಹವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ವಿಶ್ವರೂಪಿಗೆ ವಂದನೆ.

ಭೂತಾತ್ಮನೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಮ್ ಋಗ್ವೇದ ವಪುಷೇ ತಥಾ ।
ಸುರಾತ್ಮನೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸಾಮವೇದಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥

ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಈ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ಋಗ್ವೇದವೇ ದೇಹವಾಗಿವುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ಸಾಮವೇದ ಸ್ವರೂಪಿಯೇ ನಿನಗೆ ನಮೋ ನಮಃ.

ಓಂಕಾರಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಯಜುರ್ವೇದ ಸ್ವರೂಪಿಣೇ ।
ಅಥರ್ವಣ ಸ್ವರೂಪಾಯ ಚತುರ್ವೇದ ಮಯಾಯ ಚ ॥

ಓಂಕಾರಾರ್ಥವಾದ ಸರ್ವಗುಣಪೂರ್ಣತೆಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಯಜುರ್ವೇದ ಸ್ವರೂಪಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಅಥರ್ವಣ ಸ್ವರೂಪಿಯೂ ಆದ ನೀನು ಚತುರ್ವೇದಮಯನೇ ಆಗಿರುವೆ.

ನಮಸ್ತೇ ವೇದವೇದಾಂಗ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗಾಯ ತೇ ನಮಃ ।
ನಮೋ ಭಗವತೇ ತುಭ್ಯಂ ವರಾಹವಪುಷೇ ಸದಾ ॥

ನಾಕು ವೇದ ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರ ವೇದಾಂತ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದರಿಂದ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವಾದುದರಿಂದ, ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವದರಿಂದ ನೀನು ಚತುರ್ವೇದಮಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವೆ.

ನಮೋ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವಃಪತಯೇ ಮಹ ಈಶಾಯ ತೇ ನಮಃ ।
ಜನಸ್ತ ತಪಃ ಪತಯೇ ಸರ್ವ ಲೋಕೇಶ್ವರಾಯ ತೇ ॥

ವರಾಹರೂಪಿಯಾದ ನೀನು ಭೂಲೋಕ, ಭುವರ್ಲೋಕ, ಸ್ವರ್‌ಲೋಕ ಮಹೋಲೋಕ, ಜನಲೋಕ, ತಪೋಲೋಕ, ಸತ್ಯಲೋಕ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಹದಿನಾಕು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾಗಿ ಇರುವೆ. ಇಂಥ ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರ.

ವಷಟ್ ಕಾರಾತ್ಮನೇ ತುಭ್ಯಂ ಯಜ್ಞರೂಪಾಯ ತೇ ನಮಃ ।
ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯ-ಮನಾದಿನಿಧನಾಯ ಚ ॥

ಯಜ್ಞದ ದ್ರವ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ವರಾಹ ಶರೀರದಿಂದಲೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಯಜ್ಞ ರಕ್ಷಕನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಯಜಮಾನ, ಋತ್ವಿಜ, ಪುರೋಹಿತ, ಯಜ್ಞಾಗ್ನಿ, ಯಜ್ಞಮಂತ್ರ. ಯಜ್ಞಸಾಮಗ್ರಿ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ನೀನೇ ಇದ್ದು ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದರಿಂದ ನೀನು ಯಜ್ಞ ರೂಪವೇ ಆಗಿರುವೆ.

ನಮಸ್ತೇ ಚಿದಚಿದ್ ವಸ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟೈಕ ಸ್ವರೂಪಿಣೇ ।
ಶ್ರೀ ಭೂ ನೀಲಾದಿ ಪತಯೇ ಜಗತ್‌ಪಿತ್ರೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಓಂಕಾರಾತ್ಮನೂ ವಷಟ್ಕಾರಾತ್ಮನೂ ಜನನಮರಣಾದಿ ರಹಿತನೂ ವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೂ ಆದ ನಿನಗೆ ಯಜ್ಞ ವರಾಹ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಅನ್ವರ್ಥಕವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ವೇದಗಳೆಂಬ ಗೋ ಗುಣಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಅವುಗಳ ಪರಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಂಗೊಳುಸುವ ಗೋವಿಂದ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿದಚಿದಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾಗಿ ಸರ್ವ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ ಸರ್ವಸ್ವರೂಪಿ ಎನಿಸುವ ಶ್ರೀ, ಭೂ, ನೀಲಾ, ರೂಪಿಣಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯ ಪತಿಯಾದ, ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ತಂದೆಯಾದ ವರಾಹ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ನಿಮಗೆ ನಮ್ಮ ನಮೋ ನಮಃ

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡಿದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ಲಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪ್ರಶಂಸೆಗೈದರು. ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಅನಂತನು ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ. ದೇವತೆಗಳು ಮಾಡಿದ ಈ ವರಾಹ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಪಠಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮನೋಭೀಷ್ಟವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ವರಾಹ ಅವತಾರ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ನರಸಿಂಹ ಅವತಾರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೨೦

ಮಹಾದೇವ:- ತನ್ನ ತಮ್ಮನು ಹರಿಯಿಂದ ಹತನಾದದ್ದು ಕೇಳಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಉರಿದೆದ್ದ ಅಣ್ಣ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು ಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಾರಿದ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದಾರುಣವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ. ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು ಅಸಾಧಾರಣ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವನದು ಎಲ್ಲವೂ ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣ. ಅದರಂತೆ ಅವನ ತಪಸ್ಸು ಕೂಡ ಲೋಕೋತ್ತರ. ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ತಪಸ್ಸು. ಅದೂ ದೇವಮಾನದಿಂದ. ತಪೋಯೋಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಆ ದೈತ್ಯ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದುದು ಗಾಳಿ ಮಾತ್ರ. ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂಬ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸಾಗಿತು ಅವನ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ. ಅವನ ಈ ಉಗ್ರ ಹಾಗೂ ದೀರ್ಘವಾದ ದಾರುಣ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ಹೃಷ್ಟಾಕೃಷ್ಟನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದೆ. 'ಮನಬಂದ ವರ ಕೇಳು'

ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹದ ಧಾರೆ ಎರೆಯುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿದೆ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರಸನ್ನನಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿದ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಿಪು ನುಡಿದ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು:- ಪ್ರಭು, ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದರೆ, ನಾನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸಾಯಬಾರದು. ಮಾನವರಿಂದ ಸಾಯಬಾರದು, ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ, ಪಶು ಪಕ್ಷಿ ಮೃಗಗಳಿಂದ, ಯಕ್ಷ, ವಿದ್ಯಾಧರ, ಕಿನ್ನರ, ಪಶುಪಕ್ಷಿ, ಮೃಗ, ಸಿದ್ಧ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಯಬಾರದು. ರೋಗಗಳಿಂದ ಸಾಯಬಾರದು. ಆಯುಧದಿಂದ ಸಾಯಬಾರದು. ಯಾವ ಋಷಿಮುಖ್ಯರಿಂದಲೂ ಸಾಯಬಾರದು. ಇಂಥ ಅವಧ್ಯತ್ವ ವರವನ್ನು ನನಗೆ ಕರುಣಿಸು.

ಮಹಾದೇವ:- ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು, ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಆಗಲಿ ಎಂದು ನಾನು ವರವಿತ್ತು ಹರಸಿದೆ. ಮೊದಲೇ ಬಲಿಷ್ಠ. ಈಗಂತೂ ನನ್ನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅವಧ್ಯತ್ವ ವರ. ಅದರಿಂದ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗರ್ವಿಷ್ಠನಾದ, ಅಷ್ಟೇ ದೃಡಿಷ್ಠನೂ ಬಲಿಷ್ಠನೂ ಆದ. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಅವನು ಲಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟಿದುದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ. ಮಹೇಂದ್ರನನ್ನೇ ಗೆದ್ದ. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಕೊರಳಿಗೂ ಸೋಲಿನ ಸರಮಾಲೆ ತೊಡಿಸಿದ. ಯಜ್ಞ ಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಾನೇ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡ. ಸೋತು ಸುಣ್ಣಾಗಿ ಸತ್ತು ಸುಣ್ಣಾಗಿ ಕ್ಷುಣ್ಣ ವಿಷಣ್ಣರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವರ್ಗದ ಗಂಧರ್ವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿನ ಕಿಂಕರರೇ ಆದರು. ಯಕ್ಷ, ನಾಗ, ಸಿದ್ಧ, ಸಾಧ್ಯ, ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ದಾಸಾನುದಾಸರಾಗಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೈ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಾಗ, ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳ ಕಷ್ಟಕೋಟಲೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ದೈತ್ಯಸಾರ್ವಭೌಮ ಉತ್ತಾನಪಾದ ರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದ. ಆ ದೈತ್ಯ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಹಾತೇಜವೇ ಪ್ರಲ್ಹಾದ. ಅವನು ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತ. ಆಜನ್ಮ ಹರಿಭಕ್ತ. ಅವನಿಗೆ ಹಗಲಿರುಳೂ ಹರಿಯದೇ ಧ್ಯಾನ. ಹರಿಯ ಹೊರತು ಬೇರಾವ ದೇವರನ್ನೂ ಅವನು ಅರಿಯ. ಯಾರನ್ನೂ ತನ್ನ ದೇವರೆಂದು ಕರೆಯ. ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಮುಂಜಿವೆ ಮಾಡಿದ. ಗುರುಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಎಲ್ಲ ವೇದಗಳನ್ನು ಕಲಿತ. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಚಿಕ್ಕಬಾಲಕ ಪ್ರಲ್ಹಾದ.

ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರಲ್ಹಾದ ತನ್ನ ಗುರುಗಳ ಸಂಗಡ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಬಂದು ವಿನಯದಿಂದ ವಂದಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು ತನ್ನ ತೋಳೊಳಗೆ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿದ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಿಪು:- ಪ್ರಲ್ಹಾದ, ನೀನು ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳಾದವು. ಇಷ್ಟು ದಿನ ಗುರುಕುಲ ವಾಸ ಮಾಡಿ ನೀನು ಕಲಿತದ್ದು ಏನು? ಅದನ್ನು ಹೇಳು.

ಪ್ರಲ್ಹಾದ:- ಅಪ್ಪಾ, ಎಲ್ಲ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥ ಎಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಜಗದೀಶ್ವರ. ಅಂಥ ಸರ್ವಾಂತಯಾಮಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಾನು ಕಲಿತದ್ದನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೊಗಳಿಕೆ ಕೇಳಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪುವಿಗೆ ತಡೆಯಲಾರದಷ್ಟು ಕೋಪ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಪ್ರಲ್ಹಾದನಿಗೆ ಕಲಿಸಿದ ಗುರುವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು:- ಎಲೋ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯೇ. ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಈ ಹರಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಏಕೆ ಕಲಿಸಿದೆ? ಇದೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಬಹುದು. ನನ್ನಂಥ

ವೀರರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ಮೂರ್ಖತನದ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಒಗ್ಗಬಹುದು. ಈ ಹರಿಯ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಹರಿ ನನ್ನ ವೈರಿ. ನನ್ನ ಎದುರು ಆ ಹರಿಯ ಬಣ್ಣನೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಕೂಸು ಮಾಡಿದ್ದು ನಿನ್ನದೇ ಕಾರಸ್ಥಾನ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಎಳೆ ಮಗುವಿಗೆ ಏನು ಗೊತ್ತು ಹರಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಬೇಕು ಎಂದು?

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಆದ ಆ ದೈತ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಟನು ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಓರ್ವ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಗುರವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಹೇಳಿದ. ಕೂಡಲೇ ಆ ರಾಕ್ಷಸ, ಶುಕ್ರರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಬೇಡಿಬಿಗಿದ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪ್ರಿಯನಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದ ತನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಕೈಗೆ ಕೋಳಗಳನ್ನು ತೋಡಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ.

ಪ್ರಲ್ಹಾದ:- ತಾತ, ಇದೀಗ ನಾನು ನುಡಿದ ಮಾತನ್ನು ನನಗೆ ಗುರು ಕಲಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯೆ. ಹರಿಯ ಹೊರತು ನನಗೆ ಬೇರೆ ಗುರು ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹಿರಿಯನೂ ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ಕೇಳುವವ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುವವ, ಮಾಡುವವ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ. ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ಈ ಗುರುಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು.

ಮಗನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು ಗುರುವಿನ ಕೈಗೆ ತೊಡಿಸಿದ ಕೋಳಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಗ ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು:- ಮಗು ! ಆ ಶುಕ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹುಸಿ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನೀನೇಕೆ ಭ್ರಾಂತಿಷ್ಠನಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ಯಾರು ಆತ ವಿಷ್ಣು ಎಂದರೆ? ಅವನಿಗೇನಾದರೂ ಆಕಾರ ಉಂಟೇ? ಇದ್ದರಷ್ಟೇ ಆಕಾರ ! ಅವನು ಇರುವದಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ? ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾನೇ ದೇವರು. ನಾನೇ ಈಶ್ವರ. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ನನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ದೇವರೇ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ನನ್ನ ಎದುರು ನಿಲ್ಲಲಾರ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನೇ ಪೂಜಿಸು. ಆ ಹರಿ ನಮ್ಮ ಕುಲ ವೈರಿ. ಅವನು ಇದ್ದರೂ ಯಾರ ಕೈಗೂ ಸಿಕ್ಕಲಾರ. ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಆರಾಧಿಸಲೇ ಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಹಟವೇ ! ಹಾಗಾದರೆ ಶಂಕರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸು. ಆ ಶಂಕರ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಗುರು. ರಕ್ಕಸರಿಗೆ ಪ್ರಭು. ಅಮರಗಣಕ್ಕೂ ಅವನೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷ. ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಬಯಸಿದ ಐಶ್ವರ್ಯ ದೊರಕಲಿಕ್ಕೆ ಉಂಟು. ಅಡ್ಡ ಭಸ್ಮ ಹಚ್ಚಿದ ದೈತ್ಯದಾನವರಿಂದ ಪೂಜಿತನಾದ ಆ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಪಾಶುಪತಶೈವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸು ಮೆಚ್ಚಿಸು.

ಪುರೋಹಿತರು:- ಪ್ರಲ್ಹಾದ, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸರಿ. ಅವರ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ನಡೆಸು. ಹರಿಯನ್ನು ಬಿಡು. ಹರನನ್ನೇ ಪೂಜಿಸು. ಹರನಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯ ದೈವವಿಲ್ಲ. ಶಿವ ಬೇಡಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡುವ ಕರುಣೆಯ ಕೈವಾರಿ. ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಇಂಥ ಸ್ಥಾನ ಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಭು ಆದದ್ದು ಆ ಶಂಕರನ ದಯೆ.

ಪ್ರಲ್ಹಾದ:- ಆ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆ ಅಗಾಧ. ಅಷ್ಟೇ ಅದ್ಭುತ. ನಿಮ್ಮಂಥ ವೇದಾಂತ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಕೂಡ ಆ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟದ್ದೀರಿ. ಲೋಕ

ಪೂಜ್ಯರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಕೂಡ ಮತಿಗೇಡಿಗಳಂತೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾದರೆ ಆ ವಿಷ್ಣುಮಾಯೆ ಎಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರ ಇರಬೇಡ ! ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಓದಿದ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಗೊತ್ತು ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಎಂದು.

ನಾರಾಯಣಃ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ತತ್ವಂ ನಾರಾಯಣಃ ಪರಃ ।
ತೇನೈವ ಸೃಷ್ಟೌ ಬ್ರಹ್ಮೇಶೌ ಸರ್ಗಸಂಹಾರಕಾರಕೌ ।
ತಸ್ಯೈವಾಜ್ಞಾಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ವರ್ತೇತೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಂಕರೌ ॥

ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದರೆ ನಾರಾಯಣನು ಒಬ್ಬನೇ. ಅವನೇ ಸರ್ವಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ. ನಾರಾಯಣನೇ ಪರತತ್ವ. ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಠಿ ಮಾಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದವ ವಿಷ್ಣು. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವ ರುದ್ರನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದವನೂ ಅವನೇ. ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಶಂಕರ ಇಬ್ಬರೂ ಅವನ ನುಡಿಯನ್ನು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಏವಂ ಸರ್ವೋಪನಿಷದಾಮರ್ಥಂ ಹಿತ್ವಾ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ ।
ರಾಗಾಲ್ಲೋಭಾದ್ಭಯಾದ್ವಾಪಿ ಕಿಂ ವಾ ಬ್ರೂಥ ಮಮಾಗ್ರತಃ ॥

ಎಲ್ಲ ವೇದ ಉಪನಿಷತ್ತು ನಾರಾಯಣನೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಸಾರುತ್ತಲಿವೆ. ಈ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥನಾದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ನೀವು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಭಯದಿಂದಾಗಲೀ ಅವನು ಕೊಡುವ ಹಣದ ಮೇಲಿನ ಲೋಭದಿಂದಾಗಲೀ ದೈತ್ಯರ ಮೇಲಿನ ಅನುರಾಗದಿಂದಾಗಲೀ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೀಗೇಕೆ ವ್ಯರ್ಥ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವಿರಿ?

ತಂ ಸರ್ವರಕ್ಷಕಂ ದೇವಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸರ್ವೇಶ್ವರಂ ಹರಿಂ ।
ಕಥಂ ಪಾಷಂಡಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಪೂಜಯಾಮಿ ಚ ಶಂಕರಂ ॥

ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಾಪಾಡುವ ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ದೇವೋತ್ತಮ ಎಂದರೆ ಹರಿ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವನೇ ಒಡೆಯ. ಅವನನ್ನು ತೊರೆದು ಅವನನ್ನು ನಿಂದಿಸುವ ಪಾಷಂಡಿಗಳ ಮತವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಾನು ಶಂಕರನನ್ನು ಹೇಗೆ ಪೂಜಿಸಲಿ.

ಶ್ಲೋಕ:-

ಯಸ್ಯ ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಕಟಾಕ್ಷಾರ್ಧ ದೃಷ್ಟಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಿವೌಕಸಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ರುದ್ರವರುಣ ಯಮಸೋಮ ಧನಾಧಿಪಾಃ ॥

ಯಾವನ ಮಡದಿಯು ಅರ್ಧ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಕ್ತರು ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ, ರುದ್ರ, ವರುಣ, ಯಮ, ಚಂದ್ರ ಕುಬೇರ ಮುಂತಾದ ದೇವತಾಧುರೀಣರ ಪದವಿಗೆ ಏರಿ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಐಶ್ವರ್ಯ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಲೋಕ ವಂದಿತರು ಆಗುವರೋ ಅಂಥ ಹರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ದೇವರನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಅರ್ಚಿಸಲಿ.

ಸ ಏವ ರಕ್ಷಕಃ ಶ್ರೀಶಃ ದೇವಾನಾಮಪಿ ಸರ್ವದಾ ।
ತಮೇವ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಸಂಯುತ ಮಚ್ಯುತಂ ॥

ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅವನೇ ರಕ್ಷಕ. ಆದುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಅಚ್ಯುತನನ್ನು ನಾನು ಪೂಜಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಪು:- ದೈತ್ಯರೇ, ನನ್ನ ವೈರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಈ ಪಾಪಿ ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ಭೀಕರವಾದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಕಡಿದು ಕೊಚ್ಚಿ, ಕೊಂದು ಹಾಕಿರಿ. ಹರಿಯೇ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವವ ಎಂದು ಈ ನನ್ನ ಹುಚ್ಚು ಮಗ ಹೇಳುತ್ತಿರುವನಷ್ಟೇ ! ಆ ಹರಿ ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

ದೈತ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಟನು ಹೀಗೆ ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುವುದೇತಡ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದರು. ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯಾಧಮರು ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ಬಳಿಗೆ. ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಖಡ್ಗ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಶಕ್ತಿ, ತೋಮರ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ಹಣಿಯಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲದಿಂದ ಬಂದು ನಿಶಿತವಾದ ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ನಿಂತು ಪ್ರಹರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಪ್ರಲ್ಹಾದನು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಆ ದೈತ್ಯದಾನವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಭೀಕರ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೆದರದೇ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು 'ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ' ಎಂಬ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ ಜಪಿಸಿದ. ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೈತ್ಯರು ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಅಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪುಡಿಪುಡಿ, ಶಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಖಂಡ ತುಂಡ. ಯಾವ ಒಂದು ಆಯುಧವೂ ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಸೀಳಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಸುರ ವೀರರು ಕೊಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಬಡಿತ ಹೊಡೆತಗಳು ಅವನ ಮೈ ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಮೆಲ್ಲನೆ ಚಿಕ್ಕುತಟ್ಟಿದಂತೆ ಆಯಿತು. ಎಷ್ಟು ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಕುಟ್ಟಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮೈ ಮುಟ್ಟಿ ಆ ಘೋರ ಅಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುರಿದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹಣಿಯ ಬಂದ ದಾನವ ವೀರರಿಗೆ ನಾಚಿಕೆ. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ತಬ್ಬಿಬ್ಬು. ಇದರಿಂದ ದೈತ್ಯರಾಜನ ಸಿಟ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇಮ್ಮಡಿಸಿತು. ಅವನೊಬ್ಬ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಟ್ಟವೇ ಆದ. ಕೋಪದಿಂದ ಅವನ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟಂತೆ ಆಗಿ ಅವನು ವಾಸುಕಿ ಮೊದಲಾದ ಹಾವುಗಳ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಆ ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಲ್ಲಲು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನ ಆದೇಶದಂತೆ ಭಯಂಕರ ಹಾವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ಘೋರವಾದ ವಿಷವನ್ನು ಕಕ್ಕುತ್ತ ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ಕಚ್ಚಿದವು. ಆದರೆ ಗರುಡ ಧ್ವಜನಾದ ಹರಿಯ ಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ದೇಹಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಆ ಎಲ್ಲ ಹಾವುಗಳ ಹಲ್ಲು ಮುರಿದು, ವಿಷ ಇಳಿದು, ಹೆಡೆ ಮಡಚಿ, ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಗರುಡರೇಖೆಯ ದರ್ಶನವಾಗಿ ಆ ಹಾವಿನ ಹಿಂಡೆಲ್ಲವೂ ನೆತ್ತರವನ್ನೂ ಕಾರುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿಹೋದವು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ತನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನೂ ಹೊಸಕಿಕೊಂಡ. ಅವನ ಕೋಪಾಗ್ನಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಭಗ್ ಎಂದು ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ಅವನು ದಿಗ್ಗನೆ ಎದ್ದು ನಿಂತ. ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನೇ ಕರೆದು ''ಈ ಶಿಶುವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕಾಲಿನಿಂದ ಒರೆಸಿ ಹಾಕಿರಿ'' ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಿದ. ಮದ್ದಾನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಮುದ್ದು ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದವು. ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತಗಟ್ಟಿ ವಜ್ರಕಠೋರವಾದ ತಮ್ಮ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳಿಂದ ಚುಚ್ಚಿ, ಚಚ್ಚಿ, ಕೊಲ್ಲಬೇಕು ಎಂದು ರಭಸದಿಂದ ತಿವಿದವು. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಆ ಎಲ್ಲ ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಕೋರೆಗಳು ಚೂರು ಚೂರಾದವು. ದಿಗ್ದಂತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ಹೊಡೆಯ ಹೋಗಿ ದಂತ ಭಗ್ನವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಭಯಭ್ರಾಂತವಾಗಿ ಪಲಾಯನಗೈದವು.

ಇದರಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಕೋಪದ ಕಿಡಿಗೆ ತುಪ್ಪ ಹೊಯ್ದಂತೆ ಆಗಿ ಕಿಡಿ ಸಿಡಿಲಾಗಿ ಸಿಡಿಯ ತೊಡಗಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬೆಂಕಿಯ ಬಣಿವೆಯನ್ನೇ ಹೊತ್ತಿಸಿದ. ಆ ಉರಿಯುವ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ತಾನೇ ಎತ್ತಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಸಿದ. ಆದರೆ ಇದೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ! ಆ ಉರಿಯುವ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ಸ್ಪರ್ಶವಾದ ಕೂಡಲೇ ತಣ್ಣಗಾಯಿತು. ಜಲಶಾಯಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಭಕ್ತನಲ್ಲವೇ ಆ ಪ್ರಲ್ಹಾದ ! ಆಗ ರಕ್ಕಸ ರಾಜ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮತ್ತೊಂದು ಉಪಾಯ ಹೂಡಿದ. ಅತ್ಯಂತ ಘೋರವಾದ ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷವನ್ನು ತಂದು ಆ ಪ್ರಲ್ಹಾದನಿಗೆ ಕುಡಿಸಿದ. ಅಪ್ಪನಿಗಿಂತ ಜಾಣ ಈ ಮಗ. ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಆ ನಂಜನ್ನು ನರಸಿಂಹ ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಆ ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷ ಅರೆಚಣದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು.

ತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಭಾವಾಚ್ಚ ವಿಷಮಪ್ಯಮೃತಂ ಭವೇತ್ ।
ಅರ್ಪಣಾತ್ತಸ್ಯದೇವಸ್ಯ ವಿಷಂ ಚಾಮೃತ ಮಶ್ನುತೇ ॥

ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಿಷವು ಕೂಡ ಅಮೃತವಾಗುವದು. ಆ ಹರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದ ನಂಜಿನ ನೈವೇದ್ಯ ಸುಧೆಯಂತೆ ಸ್ವಾದಿಷ್ಟವು ಪೌಷ್ಟಿಕವೂ ಆಗುವದು.

ಹೀಗೆ ಆ ದೈತ್ಯ ರಾಜನು ಹೆತ್ತ ಮಗನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಮೃತ್ಯುಕೂಪಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹತ್ತಾರು ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ. ಒಂದೂ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹರಿ ಕೈ ಹಿಡಿದಾಗ ಯಾರು ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲರು ! ಹೀಗೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಇವೆಲ್ಲ ಉಪಾಯಗಳು ವಿಫಲಗೊಂಡಾಗ ಕೊನೆಗೆ ಅವನೇ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಮಿದುವಾಗಿ ಸಂತೈಸುವ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು:- ಪ್ರಲ್ಹಾದ, ನೀನು ನನ್ನ ಎದುರು ಆ ನಿನ್ನ ಹರಿಯ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದೀಯ.

ವ್ಯಾಪಿತ್ವಾತ್ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ವಿಷ್ಣುರಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ।

ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಎಂದು ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ವಿಷ್ಣುವು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಇರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ಪ್ರತಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ಕೊಡು. ಅವನ ಶಕ್ತಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ತೇಜಸ್ಸು, ಜ್ಞಾನ, ಪರಾಕ್ರಮ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಯಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಾದರೆ ಅವನು ಒಬ್ಬ ದೇವ ಎಂದು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ. ಮಹಾದೇವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಅವಧ್ಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇಂಥ ನನ್ನನ್ನು ಆ ಹರಿಯು ಗೆದ್ದರೆ ಅವನು ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಎಂದು ತಾನಾಗಿಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಲ್ಹಾದ:- ತಂದೆಯೇ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಆ ವಿಷ್ಣುವು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಎಲ್ಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ವಾಸುದೇವ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಾಗಲೀ, ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದಾಗಲೀ, ಮತ್ಸರದಿಂದಾಗಲೀ, ಜಿದ್ದಿನಿಂದಾಗಲೀ ಅವನನ್ನು ಕಾಣವದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ

ಭಕ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯ. ಆದರೆ ಅವನು ಮಾತ್ರ ದೇವ ದಾನವ, ಮಾನವ, ಪಶು, ಮರ, ಬಳ್ಳಿ, ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಇರುತ್ತಾನೆ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು:- ಪ್ರಲ್ಹಾದ, ಹೀಗೇಕೆ ಹರಿ, ಹರಿ ಎಂದು ಬಡಬಡಿಸುತ್ತಲಿರುವೆ. ಆ ನಿನ್ನ ಹರಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಇರುವದಾದರೆ ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರಿಸು. ಈ ನಮ್ಮ ಅರಮನೆಯ ಕಂಬದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಹರಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕಂಬವನ್ನು ನಾನು ಈ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಗುದ್ದಿ ಒಡೆದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಅದರ ಒಳಗೆ ನಿನ್ನ ಹರಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಸೀಳುತ್ತೇನೆ.''

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು ಮುಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಇರುವ ಕಂಬವನ್ನು ಗುದ್ದಿ ಹೊಡೆದ. ಕೂಡಲೇ ಆ ಕಂಬದಿಂದ ವಜ್ರಪಾತವಾದಂತೆ ಭಯಂಕರ ಒಂದು ಧ್ವನಿ ಹೊರಟಿತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ದೈತ್ಯರು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಡಿದು ಬಿದ್ದರು. ಆಗಲೇ ಆ ಕಂಬವನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಒಂದು ನರಸಿಂಹವು ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹೊರಬಂದಿತು. ಅದರ ಮುಖ ಸಿಂಹದ್ದು. ಉಳಿದ ಆಕಾರ ಮಾನವರದು. ಆ ನರಸಿಂಹ ರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಕಾಂತಿಯು ಕೋಟಿಸೂರ್ಯರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿತ್ತು. ಭೀಕರವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳು. ನಿಮಿರಿನಿಂತ ಆಯಾಲದ ಕೂದಲುಗಳು. ಮೂರು ಕಣ್ಣು. ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಂಗಿಡಗಳು. ಸಾವಿರ ತೋಳು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಮಾಲೆ. ಮೈಗೆಲ್ಲ ದಿವ್ಯ ಗಂಧದ ಲೇಪ, ಉದರದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಮೈ ತುಂಬ ದಿವ್ಯಾಭರಣಗಳು.

ಆ ನರಸಿಂಹನು ಎಲ್ಲ ದಾನವರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಲ್ಹಾದನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ''ಜಯದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಜನಾರ್ದನ'' ಎಂದು ಜಯಶಬ್ದವನ್ನು ಹೇಳಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಆ ನೃಸಿಂಹ ದೇವರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಲ್ಹಾದನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಆ ನರಹರಿಯ ಕೊರಳ ಮೇಲಿನ ಕೂದಲಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ. ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು. ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳು. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರು ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಹಾಗು ವಾಯುಮುಖದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸರಸ್ವತಿ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮೇರು ಪರ್ವತ, ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡಗಳು, ಅವನ ಹೊಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷ. ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಪೃಥವೀ ಮೇರು ಮೊದಲಾದ ಪರ್ವತಗಳು. ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂದಲುಗಳಲ್ಲಿ ಔಷಧಿಗಳು. ಕಾಲಿನ ಉಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಗಿಡಗಳು, ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಂಗ ವೇದಗಳು. ಆದಿತ್ಯ ವಸು, ರುದ್ರ, ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು, ಮರುದ್ಗಣಗಳು, ಗಂಧರ್ವರು, ಅಪ್ಸರೆಯರು ಆ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವತ್ಸ ಕೌಸ್ತುಭ, ವನಮಾಲಾ, ವೈಜಯಂತೀ ಈ ನಾಲ್ಕು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಖಡ್ಗ, ಶಾರ್ಜ ಮೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲ ವೇದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವೇ ಮೈದಳೆದು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ ಎನಿಸಿತು ಆ ಪ್ರಲ್ಹಾದನಿಗೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಆನಂದ ಬಾಷಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸುತ್ತಾ ಗದ್ಗದಿತ ಕಂಠನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ.

ಇತ್ತ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆ ನರಸಿಂಹನನ್ನು

ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋದ. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯವೀರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಆ ನೃಸಿಂಹನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಭೀಕರವಾದ ದೈತ್ಯರ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ಆ ನರಹರಿಯ ಕೊರಳ ಮೇಲಿನ ಕೂದಲುಗಳ ಘರ್ಷಣೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದವು. ಆದರಿಂದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಆದರು.

ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಚಂಡಕೋಪನಾದ ಆ ದಾನವದೊರೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕೋಪದಿಂದ ಕೆರಳಿ ಕೆಂಡದಂತೆ ಆದನು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಳ ಸರ್ಪದಂತೆ ಇರುವ ತನ್ನ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನರಸಿಂಹ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋದನು. ಹೀಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಬಂದ ಆ ದೈತ್ಯರಾಜನನ್ನು ನೃಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತೂರಾಡಿಸಿ ಧರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಕ್ಕಿದ. ಅದರಿಂದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಿತ್ರಾಣನಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಆ ದೈತ್ಯನನ್ನು ನರಸಿಂಹದೇವರು ಮತ್ತೆ ಎತ್ತಿ ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡರು.

ನರಸಿಂಹದೇವರ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಶನಾಗಿ ಮೇಲ್ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಾಗ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ದೇವರ ಮುಖವನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿದ. ಅದರಿಂದ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಈವರೆಗೆ ಬಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಿಂದೆ ಹಾಗು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ದ್ರೋಹ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾದವು.

ಬಳಿಕ ಆ ನೃಸಿಂಹನು ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ವಿರಾಟ್‌ಶರೀರವನ್ನು ತನ್ನ ವಜ್ರದಂತೆ ಕಠೋರವಾದ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ನೂರಾರು ಹೋಳಾಗಿ ಸೀಳಿದನು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ದೇಹ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೊಳೆದು ಹೋದವು. ಅದರಿಂದ ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮನಾದ ಆ ದೈತ್ಯರ ದೊರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವನಿಂದಲೇ ಎದೆ ಸೀಳಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟ. ನಂತರ ಆ ನೃಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಚೂಪಾದ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹರಿದು ತನ್ನ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ. ಆಗ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ತಪಸ್ವಿಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ರುದ್ರರನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ನೃಸಿಂಹನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಆ ನರಸಿಂಹನ ಉಗ್ರತರವಾದ ಆ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಾರಿಗೂ ಭಗವಂತನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು ಧೈರ್ಯ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಜಗನ್ಮಾತೆಯಾದ ಆ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪತ್ನಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಜಪದಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿದು ಆ ಭಗವಂತನ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಅವನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವಂದನೆ ಮಾಡಿ ''ಶಾಂತರಾಗಿರಿ, ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿರಿ. ಈ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿರಿ. ಕೈ ಮುಗಿದು ನಿಂತ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಕಿಸಿರಿ.''

ಹೀಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ದಯಾರಸದಿಂದ ತೊಯ್ದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದ. ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸನ್ನ ಮುದ್ರೆಯ ಆ ದಯಾಪೂರ್ಣವಾದ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ

ಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ''ಜಯ ಜಯ ನೃಸಿಂಹ, ಜಯ ಜಯ ನರಹರ'' ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಕೈ ಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು.

ದೇವತೆಗಳು:- ಭಗವನ್, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಈ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ರೂಪವನ್ನು ನಾವು ನೋಡಲು ಶಕ್ತರಲ್ಲ. ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಆಕ್ರಮಿಸಿದ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತ ತೀಕ್ಷ್ಣತರವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಲು ಹಾಗು ಇದರ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಲು ನಾವು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನರಸಿಂಹದೇವರು ತನ್ನ ಉಗ್ರರೂಪವನ್ನು ಉಪಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ಸೌಮ್ಯನಾಗಿ, ಶಾಂತನಾಗಿ ದರ್ಶನೀಯನು ಆದ. ಆ ಸೌಮ್ಯ, ಶಾಂತಿ, ಕಾಂತ ಕಮನೀಯವಾದ ಸುಂದರ; ಸುಪ್ರಸನ್ನ ರೂಪುವುಳ್ಳ ನರಸಿಂಹ ದೇವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸಿ ಹರ್ಷದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಈಜಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಆ ನೃಸಿಂಹದೇವರ ಮೇಲೆ ಹೂವಿನ ಮಳೆಗರೆದರು. ಅಮೃತ ತುಂಬಿದ ರತ್ನಕುಂಭಗಳಿಂದ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಗೈದು ವಸ್ತ್ರ ಆಭರಣ ಗಂಧ, ಹೂ, ಧೂಪ, ನೈವೇದ್ಯ, ದೀಪಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು. ಹಿಗ್ಗಿ, ಹಾಡಿ, ಪಾಡಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅದರಿಂದ ಪರಿತುಷ್ಟನಾದ ಭಗವಂತ ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರಿಗೂ ಅಧಿರಾಜನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಿ ದೈತ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಎಲ್ಲ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ಇರುವಾಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ.

ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಇಷ್ಟುದಿನ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಶಾಸನಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಹೋದ ಯಜ್ಞಾಹುತಿಗಳನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಮಹೋಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಆ ಭಗವನ್ಮಹಿಮೆಗೆ ತಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತಾಭಾವವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಲ್ಲ ಸುರಸತ್ತಮರು.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಅನಂತರ ಪರಮ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನು ತನ್ನ ದೈತ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನ್ಯಾಯದಿಂದಲೂ ನೀತಿಯಿಂದಲೂ ಆಳಿದ. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ದಾನ, ಧರ್ಮ, ದಕ್ಷಿಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿದ. ಕೊನೆಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಹರಿಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ. ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನಾದ ಈ ಪ್ರಲ್ಹಾದನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿದವರು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಪರಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ನರಸಿಂಹ ಅವತಾರ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ವಾಮನದೇವರ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ. ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಉಪಾಖ್ಯಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೨೧

ಮಹಾದೇವ:- ಅಸುರರಿಗೆಲ್ಲ ಅರಸನಾದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನಿಗೆ ವಿರೋಚನ ಎಂಬ ಗಂಡು ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದ. ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ ಆ ವಿರೋಚನ. ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ, ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ ಶುದ್ಧಿ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಆ ವಿರೋಚನನು ತಂದೆ ಪ್ರಲ್ಹಾದನಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿನ ಭಕ್ತ. ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಾಸನ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಡೆಗೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತದೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಭೂಮಿ. ಹಸುಗಳು ಮರಬಳ್ಳಿಗಳು ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳು ಎಂದೂ ಬರಡಾಗದೆ ಹಾಲು, ಹಣ್ಣು, ಹೂವು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಾದ ಆ ವಿರೋಚನನಿಂದ ಪರಾಜಿತರಾಗಿ ಅವನ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿತು. ಇದರಿಂದ ನಾಕಲೋಕದ ನಿರ್ಜರರ ಹಡೆದಾಯಿಯಾದ ಆದಿತಿಗೆ ಅಸಹನೀಯ ದುಃಖ. ತಾಳಲಾರದ ಸಂಕಟ. ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಸವತಿಯ ಸಂತಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ವಿರೋಚನನಿಂದ ಸೋತು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಅವನ ಸೇವೆಗೆ ಕೈಕಟ್ಟಿ ನಿಂತದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ತಾಯ್‌ಕರುಳು ಕುದಿದು ಹೋಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಕಶ್ಯಪರೊಂದಿಗೆ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಗೈದಳು. ಪಯೋವ್ರತದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಆ ಕಶ್ಯಪ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನಾಗಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತನಾದ ಶ್ರೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ. ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯಂತೆ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ಶಂಖ ಚಕ್ರಗದಾಧಾರಿಯಾದ ಆ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನು ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯಾಗಿ, ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೂತದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಹರ್ಷನಿರ್ಭರರಾಗಿ ಕಶ್ಯಪರು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು.

ಕಶ್ಯಪ:-

ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಸರ್ವಜ್ಞ ಜಗದೀಶ್ವರ ।
ಸರ್ವಾತ್ಮನ್ ಸರ್ವದೇವೇಶ ಸೃಷ್ಟಿಸಂಹಾರ ಕಾರಕ ॥
ಧಾತ್ರೇ ವಿಧಾತ್ರೇ ವಿಶ್ವಾಯ ವಿಶ್ವಾರೂಪಾಯ ತೇ ನಮಃ ।
ನಾರಾಯಣಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ವಾಸುದೇವಾಯ ಶಾರ್ಙ್ಗಣೇ ॥

ಕಶ್ಯಪರು ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿಯುತವಾದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರೀತ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು, ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಮನೋರಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಕಶ್ಯಪ:- ದೇವತೆಗಳ ಒಡೆಯ, ನೀನು ನನಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟು. ಬಲಿಯು ತನ್ನ ಮುಂಗೈ ಬಲದಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಗೆದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ವರ್ಗದ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಸುರರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಕಳಕೊಂಡು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಇಂದ್ರನ ತಮ್ಮನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಉಪೇಂದ್ರ ಎಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗು. ಬಲಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದು ನಾಕಿಗಳ ಶೋಕಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡು.

ಆ ಕಶ್ಯಪರ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅಸ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಈ ಜನಾರ್ದನನು ದೇವತೆಗಳು ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದನು. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅದಿತಿ ದೇವಿ ಕಶ್ಯಪರಿಂದ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದಳು. ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಎಲ್ಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ನಡೆಯುವ ಒಂದು ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ವಾಮನದೇವರ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ. ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಉಪಾಖ್ಯಾನ ಎಂಬ
ಎರಡುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವಾಮನನಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಯಾಚನೆ ಎರಡು ಪಾದದಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಆಕ್ರಮಣ. ಗಂಗೆಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೨೨

ಮಹಾದೇವ:- ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರುಷದ ಬಳಿಕ ಅದಿತಿಯು ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಂತಿಸಂಪನ್ನನೂ, ಕೋಟಿ ಮನ್ಮಥನಂತೆ ಸುಂದರನೂ ಆದ ಕುಳ್ಳ ದೇಹದ ವಾಮನ ರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತಳು. ವಟುವೇಷಧರನಾದ ಆ ವಾಮನನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ಅದರಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ವಾಮನ ನಿಮಗಾಗಿ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಕರ ಜೋಡಿಸಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದರು.

ದೇವತೆಗಳು:- ಮಧುಸೂಧನ, ಈಗ ಬಲಿರಾಜನು ಯಜ್ಞ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಯಜ್ಞ ದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾಗ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅವನು ''ಇಲ್ಲ. ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಕೂಡದು, ನೀಡಲಾರೆ.'' ಎಂದು ಎನ್ನಲಾರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಲೇ ನೀನು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗು. ''ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಕೊಡು'' ಎಂದು ಯಾಚಿಸು. ಅವನಿಂದ ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಮಗೆ ನೀನು ಅದನ್ನು ಕೊಡು.

ದೇವತೆಗಳ ಸಲಹೆಯಂತೆ ವಾಮನ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟ. ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಯಜ್ಞ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಆ ಎಲ್ಲ ಸುರೇಶ್ವರರೊಂದಿಗೆ ಯಜ್ಞವಾಟದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಜನ ಋಷಿ

ಪುಂಗವರೊಡನೆ ಆಸೀನನಾಗಿದ್ದ ಬಲಿರಾಜ. ವಾಮನನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದು ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿದ. ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತ ದೈತ್ಯರಾಜ. ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಐತಂದ ಅತಿಥಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಆಗಿರದೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವೇ ಎಂಬುದು ವೇದ ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿದು ಬಲ್ಲ ಬಲಿರಾಜನಿಗೆ ವಿದಿತವಾಯಿತು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಅವನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಾಮನನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ. ಹೂವಿನ ಹಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ. ಅಡಿದಾವರೆಗಳ ಮುಂದೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ. ಕೊರಳು ತುಂಬಿ ಗದ್ಗದ ಕಂಠದಿಂದ ನುಡಿದ.

ಬಲಿರಾಜ:- ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ, ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ನನ್ನ ಬಾಳು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ನಾನು ಇಂದು ಕೃತಕೃತ್ಯ. ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಉದ್ದೇಶ ಏನು ತಿಳಿಸು. ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ. ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳು? ನಿನಗೆ ನಾನು ಏನು ನೀಡಲಿ? ಯಾವ ಸೇವೆ ಮಾಡಲಿ? ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಡಲಿ? ಹೇಳು? ಬೇಗ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡು.

ವಾಮನ:- ರಾಜೇಂದ್ರ, ನಾನು ಬಂದ ಕಾರಣ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನನಗೆ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಭೂದಾನವನ್ನು ಮಾಡು. ನನಗೆ ಭೂದಾನವನ್ನು ನೀಡು. ನನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ಅಳೆದು ಮೂರು ಅಡಿಗಳನ್ನು ಇಡುವಷ್ಟು ಪೊಡವಿಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡು. ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಏನೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ದಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭೂದಾನವು ಸರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಕಡು ಬಡವನಾದ ಭೂಸುರನಿಗೆ ಬೆರಳಿನಷ್ಟಾದರೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ಕೊಟ್ಟರೂ ದಾನಿ ಮನುಷ್ಯನು ದೊರೆಯಾಗಿ ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾನವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿದಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಪವಿತ್ರದಾನವಿಲ್ಲ. ಧರಿಣಿಯ ದಾನವನ್ನು ನೀಡಿದವನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಗಳು. ಮರಣಾನಂತರ ಸ್ವರ್ಗಗಾಮಿಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಮಹಾರಾಜ, ನನ್ನ ಅಡಿಗಳಿಂದ ಅಳೆದ ಮೂರು ಪಾದ ಪರಿಮಿತವಾದ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ದಾನಮಾಡು. ಈ ಮೂರು ಪಾದ ಭೂಮಿಯ ದಾನವೇ ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಮೂರು ಲೋಕ ಪ್ರದಾನರೂಪವಾಗಿ ಫಲಿಸುವದು.''

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಲಿರಾಜನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗು. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನತೆ. ಆ ವಟು ವಾಮನನಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿದ.

ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಪುರೋಹಿತರಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಅವಸರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು ರಾಜನನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನುಡಿದರು. ''ಬಲಿರಾಜ, ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಮೂರು ಅಡಿ ಭೂಮಿ ಬೇಡ ಬಂದ ವಾಮನ ಸಾಮಾನ್ಯವಿಪ್ರನಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣು. ದೇವತೆಗಳು ಅವನನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಈ ವಿಷ್ಣು ವಟುವೇಷದಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಈ ತನ್ನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡಬೇಡ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು.''

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ನಕ್ಕು ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ತನ್ನ ಕುಲಗುರು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದ.

ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ:- ಗುರುಗಳೇ, ಇವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಧನ್ಯ. ಕೃತಾರ್ಥ. ನಾನು ಇಷ್ಟು ದಿನ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ, ''ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೇರಣಯಾ, ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ'' ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಂಥ ಸರ್ವ ಜಗತ್ತಿನ ಒಡೆಯನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ನನ್ನ ಮನೆಯವರೆಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿರಬಹುದು? ಆದುರಿಂದ ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಕೇಳಿದರೆ, ನನ್ನ ಜೀವವನ್ನೇ ನಾನು ಕೊಡಬಲ್ಲೆ. ವಿಷ್ಣು ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡುವದರಲ್ಲಿಯೇ ನನಗೆ ಮಹದಾನಂದ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಇವನಿಗೆ ಮೂರು ಪಾದ ಪರಿಮಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಏಕೆ? ನನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಆನಂದದಿಂದ ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಆ ದೈತ್ಯಸಾರ್ವಭೌಮನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ತೊಳೆದ. ಅವನು ಬೇಡಿದಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಾನ ಕೊಟ್ಟು ನೀರು ಬಿಟ್ಟ. ವಟು ವಾಮನನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಇಟ್ಟ. ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಭಗವಾನ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಸ್ವಯಂ ಬಂದು ತನ್ನಿಂದದಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನ ಅಂತರಂಗದ ತುಂಬ ಸಂತಸ ತುಂಬಿತ್ತು. ಆನಂದದಿಂದ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ, ಕೊರಳು ಬಿಗಿದು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನುಡಿದ ಆ ಬಲಿರಾಜ.

ಬಲಿ:- ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮ, ನಿನಗೆ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ಇಂದು ನಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯ. ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು.

ವಾಮನ:- ಮಹಾರಾಜ, ತುಸು ನಿಲ್ಲು. ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆ ಅಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕುಳ್ಳಗೆ ಹಾಗೂ ತಳ್ಳಗೆ ಇದ್ದ ಆ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ತನ್ನ ವಿರಾಟ್ ಪಾದದಿಂದ ಸಮಗ್ರ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಅಳೆದ. ಐವತ್ತು ಕೋಟಿ ಯೋಜನೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಎಲ್ಲ ಕಾಡು ನಾಡು ಸಮುದ್ರ ದ್ವಿಪ ದೇವ ಮಾನವ ದಾನವ ಬೆಟ್ಟ ಬಯಲು ನಗರ ಗ್ರಾಮ ಸಹಿತವಾದ ಸಮಗ್ರ ಪೃಥ್ವೀ ಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನು, ತನ್ನ ಒಂದೇ ಪಾದದಿಂದ ಅಳೆದು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ. ಮತ್ತು ಆ ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ''ಈ ಒಂದು ಪಾದದಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಾನು ಅಳೆದು ಕೊಂಡದ್ದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ?'' ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಋಷಿಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಲು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ದೇವರ ಆ ಒಂದು ಪಾದವು ಸಮಗ್ರ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಅಳೆದು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಇನ್ನೂ ನೂರು ಯೋಜನ ಉಳಿಯಿತು. ಬಲಿರಾಜನಿಗೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಲು ವಾಮನ ದಿವ್ಯ ಚಕ್ಷುಸ್‌ನ್ನು ನೀಡಿದ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ವ್ಯಾಪಿಯಾದ ತನ್ನ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೊಟ್ಟ ಆ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಾಮನರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದ ತುಂದಿಲನಾದ ಆ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರ. ಆನಂದ ಭಾಷ್ಪಗಳು ಅವನು ಕಂಗಳಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಿಯ ತೊಡಗಿದವು. ಆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮದೇವರನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿ ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ಗದ್ಗದ ಕಂಠದಿಂದ ನುಡಿದ.

ಬಲಿರಾಜ:- ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನ ಈ ವಿರಾಟ್ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಇಂದು ಧನ್ಯನಾದೆ. ನನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಜೀವನ ಸಫಲವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸು.

ಅನಂತರ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ವಾಮನನು ತನ್ನ ಒಂದು ಪಾದದಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಅಗಲವನ್ನು ಅಳೆದು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ತನ್ನ ಎರಡನೇಯ ಪಾದವನ್ನು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಎತ್ತರವನ್ನು ಅಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮೇಲೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಇರಿಸಿದ. ಆಗ ಆ ವಾಮನ ದೇವರ ಎಡಗಾಲು ಭೂಲೋಕ, ಭುವರ್ಲೋಕ, ಸ್ವರ್ಲೋಕ, ಮಹೋಲೋಕ. ಜನೋಲೋಕ, ತಪೋಲೋಕ, ಸತ್ಯಲೋಕವೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಯಿತು. ನಕ್ಷತ್ರ, ಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಊರ್ಧ್ವಲೋಕ, ದೇವತೆಗಳು ಸಹಿತವಾಗಿ ಸಕಲಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ಆ ವಾಮದೇವರ ಎಡಗಾಲಿನ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಸತ್ಯಲೋಕದ ಮೇಲೆ ಆ ಪಾದವು ಚಾಚಿತು. ಆಗ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಸತ್ಯ ಲೋಕದ ಒಡೆಯನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಪದ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಚಿನ್ಹಿತವಾದ ಆ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನ ಅಡಿದಾವರೆಯನ್ನು ಹರ್ಷನಿರ್ಭರನಾಗಿ ತನ್ನ ಕಮಂಡಲದೊಳಗಿನ ನೀರಿನಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತೊಳೆದು ಪಾದಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ನೀರು ಅಕ್ಷಯವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದೋದಕವಾದ ಆ ತೀರ್ಥಜಲವು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಜಗತ್ತನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಮಹೋಚ್ಚ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಅಪತಿತವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾಕೂ ಕಡೆ ಕವೊಲೊಡೆದು ನಾಕು ನದಿಯಾಗಿ ಹರಿಯಿತು. ಆ ನಾಕೂ ನದಿಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸೀತಾ, ಅಲಕನಂದಾ, ಚಕ್ಷು, ಭದ್ರಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಕನಂದಾ ಎಂಬ ನದಿಯು ಮೇರುವಿನ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಮಿ ಹರಿದು ತ್ರಿಧಾರಾ ತ್ರಿಪಥಗಾ ತ್ರಿಸ್ರೋತ್ರಾ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಆ ಮೇರು ಪರ್ವತದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಹರಿದು ಬಂದ ಅದೇ ನದಿಯು ಮಂದಾಕಿನೀ ಭೋಗವತೀ ಎಂದೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾವನ ಮಾಡಲು ಹರಿದ ಆ ನದಿಯು ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸಿ ಗಂಗಾ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಮೇರು ಗಿರಿಯ ತುದಿ ಮೊದಲ ಮಧ್ಯಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಮಿ ಚಿಮ್ಮಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಪವನ ಪಯಸ್ವಿನಿಯನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಆತ್ಮ ಪಾವಿತ್ರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಣ ಮಾಡಿದೆನು. ಶಿವ ಎಂದರೆ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಆ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ನಾನು ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ನಿಂತದ್ದರಿಂದ ಶಿವತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

''ದಿವ್ಯ ವರ್ಷ ಸಹಸ್ರಂತು ಧೃತ್ವಾ ಗಂಗಾಜಲಂ ಶುಭಂ ।
ಶಿವತ್ವಮಾಗಮಂ ದೇವಿ ಸರ್ವಲೋಕೇಷು ಪೂಜಿತಃ ॥

ಆ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಶಿರಸಾ ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಶಿವತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಲೋಕ ಪೂಜಿತನಾದೆ. ವಿಷ್ಣು ಪಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಗಂಗೆಯ ನೀರನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನು ಜಗತ್‌ಪೂಜ್ಯನಾಗುವನು.

ಸಾವಿರಾರು ಯೋಜನೆಗಳ ದೂರ ಇದ್ದವನು ಕೂಡ 'ಗಂಗಾ, ಗಂಗಾ' ಎಂದು ನುಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಪದವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಅನಂತರ ಭಗೀರಥ ಮಹಾರಾಜನು ಮತ್ತು ಗೌತಮ ಋಷಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಗಂಗೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ನನ್ನ ಜಟಾಜೂಟದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಗೆಯನ್ನು ತಮಗಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲ ಜನರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕ್ಕೊಂಡ ಆ ತೀರ್ಥದ ತೋಯವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟೆ. ಭಗೀರಥ ಮತ್ತು ಗೌತಮರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಭಗೀರಥನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೋದ ನದಿಯು ಭಾಗೀರಥಿ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಗೌತಮ ಮುನಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋದ ಹೊಳೆಯು ಗೌತಮೀ ಗೋದಾವರೀ ಎಂದೂ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಸಂದರ್ಭವಶಾತ್ ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಪಾವನ ನದಿಯಾದ ಗಂಗೆಯ ಉಗಮಾಗಮಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಅನಂತರ ವಾಮನ ರೂಪಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಈ ಉದಾರವಾದ ದಾನ ಧರ್ಮದಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತನೂ ಸಂಪ್ರೀತನೂ ಆಗಿ ಅವನಿಗೆ ರಸಾತಳದ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಮತ್ತು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಆ ಭಗವಂತ ಆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ದಾನವರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಸರ್ಪಗಳಿಗೂ ಜಲಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅಧೀಶ್ವರನನ್ನಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಿದ. ಇತ್ತ ವಟುವೇಷದಿಂದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವಶದಲ್ಲಿರುವ ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ವಶಪಡಿಸಿ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಗಂಧರ್ವರೂ ಋಷಿಗಳೂ ದಿವ್ಯವಾದ ತಮ್ಮ ಸ್ತವನಗಳಿಂದಲೂ, ಕವನಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನು ತನ್ನ ವಿರಾಟ್ ರೂಪವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸಿದ ದೇವತೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರನಾಗುವಂತೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಸುರಸಮೂಹದಿಂದ ಸಮಭ್ಯರ್ಚಿತನಾಗಿ ಆ ಹರಿಯ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವಾಮನನಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಯಾಚನೆ
ಎರಡು ಪಾದದಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಆಕ್ರಮಣ. ಗಂಗೆಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬ
ಎರಡುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಮಹಾದೇವ:- ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೃಗು ಋಷಿಯ ಮಗನಾದ ಜಮದಗ್ನಿ ಋಷಿಯು ದೇವ ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು. ವೇದವೇದಾಂತ ಹಾಗೂ ವೇದಾಂಗಗಳ ತಲಸ್ಪರ್ಶಿ ಜ್ಞಾನ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಅವ್ಯಭಿಚರಿತವಾದ ಅನಂತ ಭಕ್ತಿ, ಅನುಪಮ ವೈರಾಗ್ಯ, ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿ ಎನಿಸಿದ ಆ ಮುನೀಶ್ವರನು ಮಾಡಿದ ಉಗ್ರ ತಪೋನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಅವನಿಗೆ ಬಯಸಿದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಆಗ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಉತ್ಸಾಹಿತನಾಗಿ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡ.

ಜಮದಗ್ನಿ:- ಮಹೇಂದ್ರ, ನೀನು ಪರಿತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸುರಭಿ ಎಂಬ ಹಸುವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು. ಕಾಮಧೇನು ಎಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳ ಆ ಸುರಭಿ, ಜನರು ಬಯಸಿದ್ದನ್ನು ನೀಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉಳ್ಳದ್ದು.

ದೇವೇಂದ್ರನು ಜಮದಗ್ನಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕರುಣಿಸಿದ. ಅದರಿಂದ ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಜಮದಗ್ನಿ ಮಹರ್ಷಿಯು ಆ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕುಬೇರನಂತೆ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಭೂಲೋಕದ ದೇವೇಂದ್ರನಂತೆ ವೈಭವ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿದ.

ರೇಣುಕನ ಮಗಳಾದ ರೇಣುಕಾ ರೂಪದಿಂದ ರತಿ. ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಮಲಾದೇವಿ. ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಡುವ ಮಿಂಚಿನ ಮೂರುತಿ. ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಅಪಾರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆ ಜಮದಗ್ನಿ ಮುನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ರೇಣುಕ ತನ್ನ ರಮಣೀಯ ರೂಪವುಳ್ಳ ರೇಣುಕೆಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟ. ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಜಮದಗ್ನಿ ಮಹಾಮುನಿ ಪೌಲೋಮಿಯೊಡನೆ ಪುರಂದರನಂತೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಸಂತಸದಿಂದ ಸಂಪನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಬಾಳಿದ. ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ಆ ಮಹಾಮುನಿ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಅದರಿಂದ ಸುಪ್ರೀತನಾದ ಸುರೇಶ್ವರ, ಮಹಾ ಪ್ರತಾಪ ಶಾಲಿಯಾದ ಪುತ್ರರತ್ನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಭಿನ್ನವಾದ ಅಂಶದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಆ ಕುಮಾರ ಸರ್ವ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಪನ್ನ. ಅಜ್ಞನಾದ ಭೃಗುಮುನಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ತನ್ನ ಮಗನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ತನಗೆ ಮೊಮ್ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದದ್ದು ಹೆಮ್ಮೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಹರ್ಷದ ಹೊನಲನ್ನೇ ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿಸಿತ್ತು. ಭೃಗುಮುನಿ ಆ ಜಮದಗ್ನಿ ಕುಮಾರನಿಗೆ ರಾಮ ಎಂದು ಸುಂದರವಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟ. ಜಮದಗ್ನಿಯ ಮಗನಾದುದರಿಂದ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ ಎಂತಲೂ, ಭೃಗುಮುನಿಯ ಮೊಮ್ಮಗನಾದುದರಿಂದ ಭಾರ್ಗವ ಎಂತಲೂ ಅವನನ್ನು ಕರೆದರು. ಆ ಭಾರ್ಗವನಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಬಾರದ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಿಳಿಯದ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನೊಬ್ಬ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಆ ಭಾರ್ಗವನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ನಗರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳಾದ ಕಶ್ಯಪರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದ. (ಲೋಕವಿಡಂಬನಾರ್ಥವಾಗಿ) ಆ ರಾಮನು ಕಶ್ಯಪನಿಂದ ವೈಷ್ಣವ ಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ.

ಇತ್ತ ಜಮದಗ್ನಿ ಮಹರ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ. ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಪರ್ಣಕುಟೀರದ ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡಯಜ್ಞಮಂಟಪ ವನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹುದ್ರವ್ಯ ಸಾಧ್ಯವಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ. ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಸೀದಾ, ಸಾಮಗ್ರಿ, ಸಲಕರಣೆಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ತಾವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ವಿಪುಲ ದಾನ, ದಕ್ಷಿಣಾ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮಹತ್ತರವಾದ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿದವು.

ಒಂದು ದಿನ ಹೈಹಯ ರಾಜನಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನು ಆ ಜಮದಗ್ನಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮತ್ತು ಆ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ವಸ್ತ್ರ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಜಮದಗ್ನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಆ ರಾಜನನ್ನು ರಾಜೋಚಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಪಚರಿಸಿದರು. ಸೇನಾಸಹಿತನಾದ ಆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಬಗೆಬಗೆಯ ಪಕ್ವಾನ್ನ, ಪಾನೀಯ, ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಮಧೇನು ಮುನಿಯು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಒದಗಿಸಿತು. ಅದೆಲ್ಲ ರಾಜಭೋಗವನ್ನು ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯಾಜುನನ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೂ ನೀಡಿ ಜಮದಗ್ನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಉಣಿಸಿ ಬಡಿಸಿ ಕಳಿಸಿದರು. ಮಹರ್ಷಿಯು ತನಗೆ ನೀಡಿದ ರಾಜಭೋಗದ ವೈಭವದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದು ಅವರ ಆಶ್ರಮದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಮರ ಲೋಕದ ಹಸು ಎಂದು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಕಾಮಿತಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆಯುವ ಆ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಬಗೆಗೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಕೌತುಕ ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ತನಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಜಮದಗ್ನಿ ಮುನಿಯನ್ನು ಬಂದು ಕೇಳಿದ.

ಕಾರ್ತಿರ್ಯಾರ್ಜುನ:- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಳು ಇದೆ. ಅದು ಬೇಡಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ನೀಡುವ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಹಸು. ನಿನಗೆ ನಾನು ಒಳ್ಳೆ ಹಾಲು ಹಿಂಡುವ ಸಾವಿರ ಹಸುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು.

ಜಮದಗ್ನಿ:- ಮಹಾರಾಜ, ಇದು ಕೊಡುವ ಆಕಳವಲ್ಲ. ಇದು ಸ್ವರ್ಗದ ಹಸು. ಇದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾಳೆ ಇಂದ್ರ ಬಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನಾನು ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಇದನ್ನು ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಕೊಡಲಾರೆ.

ಜಮದಗ್ನಿಯ ಈ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾರ್ತಿವೀಯಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಅವನು ತನ್ನು ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಆ ಕಪಿಲೆಯನ್ನು ಎಳೆದ. ಅದರಿಂದ ಆ ಕಾಮಧೇನು ತನ್ನ ಕೋಡಿನಿಂದ ತಿವಿದು ಕಾಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದು, ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕೊಂದಿತು. ಮತ್ತು ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ತನ್ನ

ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಈಡಾಗಿ ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯಾಜುನನಿಗೆ ಕೋಪ ಕೆರಳಿತು. ಕ್ರೋಧಾಂಧನಾಗಿ ಅವನು ಮುಷ್ಟಿ ಬಿಗಿದು ಜಮದಗ್ನಿ ಋಷಿಯನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಹೊಡೆದ. ಆ ಕ್ರೂರ ರಾಜನ ಕಠೋರ ಮುಷ್ಟಿ ಪ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ.

ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ಮುನಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದು ಆ ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಅಳಿದುಳಿದ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿ ಸೇರಿದ.

ಇತ್ತ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶೈಲದಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮನು ಮಾಡಿದ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಕೇಶವ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಮತ್ತು ಹೇಳಿದ.

ಕೇಶವ:- ರಾಮ, ನಾನು ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಅಭಿನ್ನ ರೂಪವೇ ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಹಗುರಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ದೇಶಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಷ್ಟರಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ನೀನು ಸಂಹರಿಸು.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಆ ರಾಮನಿಗೆ ಒಂದು ಘೋರವಾದ ಕೊಡಲಿಯನ್ನೂ, ವೈಷ್ಣವ ಧನುಸ್ಸನ್ನೂ, ಅನೇಕ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿದ. ಮತ್ತು ನುಡಿದ.

ಶ್ರೀಹರಿ:- ರಾಮ, ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾದ ರಾಜರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದು ಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ಚಾಚಿದ ಸಮಗ್ರ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊ. ಧರ್ಮದಿಂದ ಪೃಥ್ವೀಪರಿಪಾಲನ ಮಾಡು.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ರಾಮನು ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ತಂದೆಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಐತಂದ. ದುಷ್ಟನಾದ ಹೈಹಯರಾಜ ಅವನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ್ದ. ಆ ಕಾಮಧೇನುವಾದ ಕಪಿಲೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ರಾಮನ ಕೋಪ ಸಿಡಿಲಾಗಿ ಸಿಡಿಯಿತು. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲವನ್ನೇ ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಇಚ್ಛಿಸಿದ. ಕೋಪದಿಂದ ನಖಶಿಖಾಂತವಾಗಿ ಅವನ ಮೈ ಎಲ್ಲ ಉರಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅವನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೊಡಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ನಡೆದ ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ. ನಗರದ ಅಗಸಿಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಜನರೆಲ್ಲ ಭಯಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ದರ್ಪೋದ್ಧತನಾದ ಆ ಹೈಹಯ ರಾಜ ನುಡಿದ.

ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ:- ನನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯ ಅಗಸೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಿಗುಂಟು? ಅವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಯಮಧರ್ಮನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ರುದ್ರನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಲಾರ.

ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನಿರಿ ಎಂದು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ನುಡಿದ. ಅವನ ವೀರ ಸೈನಿಕರು ಆ ನಗರದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತು ಕೊಂಡ ರಾಮನನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಬಂದರು. ಆಗ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಕೊಡಲಿಯ ರಾಮ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ಗುಡುಗು ಹಾಕಿದ.

ಪರಶುರಾಮ:- ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಧಮರೇ, ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದೀರಿ. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವಾಗಿ ಕ್ಷಿತಿತಲದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ರಾಜನಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ತರ್ಪಣ ನೀಡುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಆ ಹೈಹಯ ರಾಜನ ರುಂಡವನ್ನೇ ಕಡಿದು ಪಿಂಡವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಂದೆಯ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ವೈಷ್ಣವ ಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಣ ಹೂಡಿ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರ ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪದಿಂದ ಕೆರಳಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನು ಸ್ವಯಂ ತಾನೇ ಅಪಾರವಾದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನಿಗೂ ಆ ಕೊಡಲಿಯ ರಾಮನಿಗೂ ನಿಕರದ ಸಮರವು ಮಸಗಿತು. ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕವಾದ ಘೋರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಎಸೆದಾಟ ಮಸೆದಾಟಗಳು ಒಳ್ಳೆ ತುರುಸಿನಿಂದ ನಡೆದವು. ರಾಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ವೈಷ್ಣವ ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತಲೇ ಬಂದ ಬಾಣರಾಶಿಗಳು ಹೈಹಯನ ಧೀರ ಸೈನಿಕರನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಕ್ಕಿ ಮುಕ್ಕಿ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಿತು.

ಅನಂತರ ಪರಶುರಾಮನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಕಾಲಾಂತಕವಾದ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾಜುನನ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಕಡಿದು ಹಾಕಿದ. ನಂತರ ಆ ರೇಣುಕೆಯ ಕುಮಾರ ಆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ತಲೆಯನ್ನೇ ತರಿದು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ.

ದೇವೇಂದ್ರನು ಪರ್ವತದ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಪುಡಿಗಟ್ಟಿದಂತೆ ತಂದೆಯ ವಧದಿಂದ ತಪ್ತನಾಗಿ ಹೋದ ರಾಮ ಭೂಲೋಕದ ರಾಜರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಹೊಡೆದು ಕಡಿದು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ. ಪರಶುರಾಮನ ಈ ರೌದ್ರರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ಕಂಗೆಟ್ಟು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಓಡಿದರು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೂ ವಧಿಸಿದ. ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದ.

ರೇಣುಕೆಯ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ತನ್ನ ಮಾತಾಮಹನ ವಂಶವಾದ ಈಕ್ಷ್ವಾಕು ಕುಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಲ್ಲದೇ ಬಿಟ್ಟ. ಆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದ ರಾಜರನ್ನು ಮಾತ್ರ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಜೀವದಿಂದ ಉಳಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಅಶ್ವಮೇಧಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಪ್ತ ದೀಪವತಿಯಾದ ಮೇದಿನೀ ಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ದಾನ ರೂಪವಾಗಿ ನೀಡಿದ ಅನಂತರ ತಾನು ತಪಸ್ಸನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನರನಾರಾಯಣರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.

ರಾಮಕೃಷ್ಣಾವತಾರೌತು ಪರಿಪೂರ್ಣೌ ಹಿ ಸದ್ಗುಣೈಃ ।
ಉಪಾಸ್ಯಮಾನೌ ಋಷಿಭಿಃ ಅಪವರ್ಗಪ್ರದೌ ನೃಣಾಂ ॥

ಭಗವಂತನ ಪರಶುರಾಮ, ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಅವತಾರ ರೂಪಗಳು ಸರ್ವ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತ ಜನರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಋಷಿಗಳು ಈ ಭಗವತ್ ರೂಪವನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಪರಶುರಾಮ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೨೪

ಮಹಾದೇವ:- ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಎಂಬುವವನು ಗೋಮತಿ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿದ. ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಕಮಲಾಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕಠೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ. ಪ್ರೀತನಾದ ಹರಿ, ಪ್ರಸನ್ನನಾದ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು ಎಂದ.

ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನು:- ದೇವೇಶ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಿರಿಯ ಆಸೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನಗೆ ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಗನಾಗಬೇಕು.

ವಿಷ್ಣು:- ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠ ನಿನ್ನ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಆಗಲಿ. ನನಗೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ವರವನ್ನು ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಹಿತನಾದ ಆ ನಾರಾಯಣ. ಮುಂದೆ ಆ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನು ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ. ಎರಡನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾದವರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ವಸುದೇವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ. ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶಂಭಲಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನು ಹರಿವ್ರತ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಜನಿಸುವನು. ಸುಶೀಲಾ ಎಂಬ ಆ ಮನು ಮಹಾರಾಜನ ಮಡದಿಯು ಕೌಸಲ್ಯಾ ಎಂಬ ದಶರಥನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಅನಂತರ ಎರಡನೇಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ದೇವಕಿಯಾಗಿ ಮೂರನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ದೇವಪ್ರಭಾ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ ಆಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತು ಭಗವನ್ ಮಾತೆ ಎನಿಸುವಳು. ಈ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನು ಹಾಗೂ ಸುಶೀಲಾ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮೊದಲು ರಾಮನಾಗಿ ನಂತರ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಕಲ್ಕಿಯಾಗಿ ಜನಿಸುವನು. ಈ ಭಗವಂತನ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯದಾದ ರಾಮಾಯಣದ ಕತೆಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ. ಘೋರ ಪಾಪಿಗಳೂ ಕೂಡ ಈ ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು.

ವೈಕುಂಠಲೋಕದ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಾದ ಜಯವಿಜಯರು ಸನಕಾದಿಗಳ ಶಾಪದಿಂದ ಮೊದಲು ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಆಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದ ಹತರಾದರು. ಮುಂದೆ ಅವರೇ ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣರಾಗಿ ಎರಡನೆಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮಗನಾದ ವಿಶ್ರವಸ್ ಎಂಬ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸುಕೇಶಿ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ಮಗಳಾದ ವಿಶಾಲಕ್ಷಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಸುಮಾಲಿ ಎಂಬ ದಾನವೇಂದ್ರನ ಮಗಳಾದ ಕೇಕಸೀ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಅದೇ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಪುತ್ರನಾದ ವಿಶ್ರವಸನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ವಿಶ್ರವಸ್ ಮುನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಡದಿಯರಾದ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ಹಾಗೂ ಕೇಕಸೀ ಇಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯಿಂದ ವಿಶ್ರವಸ ಮುನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನೇ ಕುಬೇರ ಎಂದು ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ. ಮುಂದೆ ಸುಮಾಲಿ ದಾನವನ ಮಗಳಾದ ಕೇಕಸಿಯು ಒಂದು ದಿನ ಕಾಮೋದ್ರೇಕದಿಂದ

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾದ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಜುಲುಮೆಯಿಂದ ಕಾಮ ಕೇಳಿಗೆ ಎಳೆದಳು. ಅದರಿಂದ ಆ ಕೇಕಸಿಗೆ ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣ ಎಂಬ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಮುಂದೆ ಶೂರ್ಪನಖಿ ಎಂಬ ವಿಕಾರ ಮುಖದ ಒಂದು ಕನ್ಯೆಯೂ ಜನಿಸಿದಳು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ವಿಭೀಷಣ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗನು ಕೇಕಸಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ. ವಿಭೀಷಣ ಮಾತ್ರ ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ. ಸತ್ಯನಿಷ್ಠ. ಧರ್ಮಪರಾಯಣ. ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ. ಪರಮಸಾತ್ವಿಕ.

ವಿಶ್ರವಸನ ಹಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣರು ದೊಡ್ಡವರಾದ ಬಳಿಕ ಹಿಮಗಿರಿಗೆ ನಡೆದರು. ಉಗ್ರ ತಪೋನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತೇ ಅವರ ತಪಸ್ಸು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ರಾವಣನ ತಪಸ್ಸಂತೂ ಅತೀ ಉಗ್ರ. ಕ್ರೂರನಾದ ಆ ಕೇಕಸೀ ಕುಮಾರ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದು ಪುಷ್ಪ ರೂಪದಿಂದ ನನಗೆ ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ. ಅದರಿಂದ ಸುಪ್ರೀತನಾದ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಬೇಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಹೆಬ್ಬಯಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಆ ದೈತ್ಯರಾಜ ಅವಧ್ಯತ್ವ ವರವನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅವನ ತೀವ್ರತರವಾದ ತಪೋನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ತುಷ್ಟನಾದ ನಾನು (ಪರಮೇಶ್ವರನು) ಆ ದುರಾತ್ಮನಾದ ರಾವಣನಿಗೆ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಯಬಾರದು ಎಂಬ ಅವಧ್ಯತ್ವ ವರವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದೆ. ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ದಾನವರಿಂದಲೂ ಯಕ್ಷರಿಂದಲೂ ತಾನು ಸಾಯಬಾರದು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡ ರಾವಣ ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ಮಾನವರಿಂದ ಸಾಯಬಾರದು ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಷುಲ್ಲಕರಾದ ಹುಲ್ಲು ಮಾನವರು ತನ್ನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಗೆಲ್ಲಲಾರರು ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲಲಾರರು ಎಂದು ಮದದಿಂದ ಬೀಗಿದ ರಾವಣ ಮಾನವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವದಾನವರಿಂದ ಸಾಯಬಾರದು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ನಾನು ಅಸ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹರನಿಂದ ಪಡೆದ ವರದಿಂದ ಅವಧ್ಯನೂ ಅಬಾಧ್ಯನೂ ಆದ ಆ ದುರುಳ ದೈತ್ಯ ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ದೇವ ದಾನವ ಮಾನವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸ ತೊಡಗಿದ. ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಹನಾತೀತವಾಗಿತ್ತು ಆ ದುಷ್ಟದೈತ್ಯನ ಉಪದ್ರವ. ಆ ದೈತ್ಯಾಧಮನಿಂದ ತಾಡಿತ ಪೀಡಿತರಾದ ಸುರಸಮಾಜದ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಭ್ರಯ ಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ಮಧುಸೂದನನಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು. ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ, ರುದ್ರ ವಾಯು ಮೊದಲಾದ ತನಗೆ ಶರಣು ಬಂದ ಸುರೋತ್ತಮರನ್ನು ಕುರಿತು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೈಟಭಾರಿ ನುಡಿದ.

ಮಹಾವಿಷ್ಣು:- ನಿಮ್ಮ ಸಂಕಟವನ್ನು ಬಲ್ಲೆ. ನಾನು ಬೇಗ ರಘುವಂಶದಲ್ಲಿ ದಶರಥರಾಜನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತೇನೆ. ರಾವಣನ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಅಡಗಿಸುತ್ತೇನೆ ಶಿವನ ವರ ಸುಳ್ಳಾಗಬಾರದು ಎಂದು ಮಾನವನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನಂದೀಶ್ವರನ ಶಾಪವಿದ್ದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಕಪಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬನ್ನಿರಿ, ನನ್ನ ದೇವಕಾರ್ಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿರಿ.

ಮಹಾದೇವ:- ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಣತಿಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೋತಿಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮನು ಸಮುದ್ರವೇ ನಡುಪಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡಿದ್ದ. ಅಂದಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಿಷ್ಪೃಹ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳು. ವೀತರಾದ ಪೂತಾತ್ಮರು, ಆಶೆ ಅಧಿಕಾರ ಲಾಲಸೆ, ಭೋಗದ ಅಪೇಕ್ಷೆ

ಐಶ್ವರ್ಯದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ, ಅವರ ಸನಿಹದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಶುರಾಮನಿಂದ ಪೃಥ್ವೀಮಂಡಲವನ್ನು ದಾನರೂಪದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಆಶಾಪಾಶಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತರು ಪರಮ ವಿರಕ್ತರು. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಚಿಂತನದಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವದಾ ಆಸಕ್ತರು. ಈ ರಾಜ್ಯ ಅಧಿಕಾರ ಐಶ್ವರ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಎನಿಸಿತು, ಯಾಗಯೋಗಿಗಳಾದ ಆ ವಿರಾಗೀ ವಿಪ್ರರಿಗೆ. ಆಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವಉರ್ವೀತಲದ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸಿಂಹಾಸನದ ಅಧೀಶ್ವರತ್ವವನ್ನು ಅಧಿಕಾರತ್ವವನ್ನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದ ರಾಜರಿಗೆ ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿನಿಂದ ಮುಂದುವರಿದು ಬಂದ ಆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದಲ್ಲಿ ಅಜರಾಜ ಸತ್ಯಪಂಥ ಶೀಲಸಂಪನ್ನ. ನಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಶುಚಿ, ಶುದ್ಧ. ಆ ಅಜರಾಜನ ಮಗನಾದ ದಶರಥರಾಜನು ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ನ್ಯಾಯ ನಿಷ್ಠ, ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠ. ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತಂದೆಗಳಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಿ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ದತ್ತ ದೀಕ್ಷ ಮೇಲೆ ಧರ್ಮದಕ್ಷ.

ಆ ದಶರಥರಾಜನು ಎಲ್ಲ ರಾಜರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಭೂಮಂಡಲದ ತುಂಬ ನ್ಯಾಯ ಬುದ್ಧಿವಾದ, ನೀತಿ ಶುದ್ಧವಾದ ಧರ್ಮಚಕ್ರವು ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಕೋಸಲ ರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಕೌಸಲ್ಯಾ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಅವನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ತನ್ನ ಪಟ್ಟ ಮಹಿಷಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮಗಧರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಸುಮಿತ್ರೆಯು ಅವನ ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿ. ಕೈಕೇಯ ರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಕೈಕೇಯಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯು ಆ ದಶರಥ ರಾಜನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮೂರನೇ ಮಡದಿ. ಹೀಗೆ ಮಹಿಳಾಮಣಿಗಳಾದ ಮೂರು ಮಡದಿಯರಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ಆ ರಘುಕುಲದ ರಾಜನು ಪೃಥವಿಯನ್ನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಗಣವಾಗಿ ಆಳುತ್ತಲಿದ್ದ. ಸರಯೂ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಎಂಬ ನಗರವು ಅವನ ರಾಜಧಾನಿ. ಧನಧಾನ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣವು ಬಂಗಾರದ ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಳ, ರತ್ನದ ಗೋಪುರ, ಮುತ್ತಿನ ಮಂಟಪಗಳಿಂದಲೂ ದಿವ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ನರ ನಾರಿಯರಿಂದಲೂ ಇಂದ್ರನ ಅಮರಾವತಿಯಂತೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು.

ದಶರಥರಾಜನು ತನ್ನ ಕುಲಗುರುಗಳಾದ ವಶಿಷ್ಠರ ಆದೇಶದಂತೆ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನಕ್ಕಾಗಿ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಠಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ವಿಷ್ಣು ದೇವತಾಪದವಾದ ಆ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಪರಮ ಪ್ರೀತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಯಜ್ಞ ಪುರುಷರೂಪದಿಂದ ಹೋಮ ಕುಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗೋಚರನಾಗಿ ದಶರಥರಾಜನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಬೇಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಆಗ ದಶರಥರಾಜನು ತನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ಕೌಸಲ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾದ ಆ ಯಜ್ಞಪುರುಷನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹರ್ಷಗದ್ಗದ ಕಂಠದಿಂದ ''ಜನಾರ್ದನ, ನೀನು ನನಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಬಾ'' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ.

ವಿಷ್ಣು:- ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಮಹಾದೇವ:- ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಎಡತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬಂಗಾರದ ಪಾಯಸ ಗಿಂಡಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ದಶರಥ ರಾಜನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು:- ''ಈ ಪಾಯಸವನ್ನು ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಡು. ಆ ನಿನ್ನ ರಾಣಿಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಅಂಶದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.''

ಮಹಾದೇವ:- ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಹೋಮ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನ ರೂಪದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾಗಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದ. ಅನಂತರ ದಶರಥ ರಾಜನು ಆ ಪಾಯಸವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ತನ್ನ ಜೇಷ್ಠ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕೌಸಲ್ಯೆಗೂ, ಕಿರಿಯ ಪತ್ನಿ ಕೈಕೇಯಿಗೂ ಹಂಚಿ ಕೊಟ್ಟ. ಆಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವನ ನಡುವಿನ ಮಡದಿಯಾದ ಸುವಿತ್ರೆಯೂ ಆಗಮಿಸಿದಳು. ಅವಳಿಗೂ ಸತ್ ಸಂತಾನದ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಆಗ ಕೌಸಲ್ಯೆಯು ತನ್ನ ಪಾಯಸದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಭಾಗವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಕೈಕೇಯಿಯೂ ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ಪಾಯಸದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಸುವಿತ್ರೆಗೆ ನೀಡಿದಳು.

ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ಕರುಣಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಆ ಪಾಯಸದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮೂವರೂ ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸಿದರು. ನವಮಾಸ ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕ ಚೈತ್ರಶುಕ್ಲ ನವಮಿಯ ದಿನ ಅದಿತಿ ದೇವತಾವಾದ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಕೌಸಲ್ಯೆಯು ಸರ್ವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಹೆತ್ತಳು. ಕೋಟಿಕಂದರ್ಪರ ಕಾಂತಿ. ಕನ್ನೈದಿಲೆಯಂತೆ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ, ತಾವರೆದಳದಂತೆ ಅಗಲವಾದ ಕಣ್ಣು, ಶ್ರೀವತ್ಸ ಕೌಸ್ತುಭಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಹರವಾದ ಎದೆ, ಉದಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಅನೇಕ ಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ತೇಜೋರಾಶಿಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಮುದ್ದಿನ ಮಗನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಅರ್ಥವೇ ದಶರಥ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಬಂದಿತ್ತು. ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಜಗತ್ತಿನ ನಾಥ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದಾಗ ದೇವ ದುಂಧುಬಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ ಆಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ವಿಮಾನರೂಢರಾಗಿ ಬಂದು ನಭಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಋಷಿಮುನಿಗಳೊಡನೆ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ತುಸಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡಿದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ನರ್ತಿಸಿದರು. ಹೋಮಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಶಾಂತವಾದ ಆರಿದ ಅಗ್ನಿಯು ತಾನಾಗಿ ಹೊತ್ತಿ ಉರಿಯಿತು.

ಆಗ ಪುರೋಹಿತರಾದ ವಶಿಷ್ಠರಿಂದ ಜಾತಕರ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಮಗುವಿಗೆ ಹೆಸರನ್ನು ಏನೆಂದು ಇಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ. ಆಗ ವಶಿಷ್ಠರು.

ಶ್ರೀಯಃ ಕಮಲವಾಸಿನ್ಯಾ ರಮಣೋಃ ಮಹಾನ್ ಪ್ರಭುಃ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಶ್ರೀರಾಮ ಇತಿಸ್ಯ ನಾಮ ಸಿದ್ಧಂ ಪುರಾತನಂ ॥

ಕಮಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ರಮಿಸುವ ರಮಣನಾದುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂದು ಹೆಸರು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧವೇ ಇದೆ.

ಸಹಸ್ರನಾಮ್ಯಂ ಶ್ರೀಶಸ್ಯ ತುಲ್ಯ ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಂಋಣಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಆ ನಾರಾಯಣನ ಸಾವಿರ ನಾಮಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ ಈ ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಹೆಸರು. ಈ ರಾಮ ಹೆಸರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸಿದವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಕೊಡುವದು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ವಶಿಷ್ಠರು ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂದು ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟರು. ದಶರಥನ ಅಂತಃಪುರದ ಪರಿವಾರದವರು ಅವನಿಗೆ ಅದೇ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟರು.

ಹೀಗೆ ವಶಿಷ್ಠರು ಅದೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಕೌಸಲ್ಯಾ ನಂದನನಿಗೆ ಸುಂದರವಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟು ಆ ಎಳೆ ಕಂದನಿಗೆ ತಾವೇ ಮೊದಲು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದರು. ಅನಂತರ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ದಶರಥನ ಆ ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ವಶಿಷ್ಠರು ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರು.

ಮಹದಾನಂದ ತುಂದಿಲನಾದ ಆ ದಶರಥರಾಜನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಗೋದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಸಹಸ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ. ಮೂರು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ದತ್ತು ನೀಡಿದ. ವಸ್ತ್ರ, ಆಭರಣ, ಅಗಣ್ಯ ನಗನಾಣ್ಯ, ಬಂಗಾರ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನು ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ದಾನ ಕೊಟ್ಟ.

ಕೌಸಲ್ಯೆಯು ತನ್ನ ಮಗನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮ, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಕಮಲ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ ಗದಾಪದ್ಮಾದಿ ಲಾಂಛನಗಳು, ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಕೌಸ್ತುಭ ವನಮಾಲೆಗಳು, ಅಂಗಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ತು, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳು, ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು, ಹೊಕ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ವಾಯು, ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಕುಗಳು, ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ತುಸು ಗಾಬರಿಯಾದಂತಾಗಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು.

ಕೌಸಲ್ಯಾ:- ಸ್ವಾಮಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ಆದರೆ ಜಗನ್ನಾಥ ನೀನು ಪುಟ್ಟ ಕೂಸು ಆಗಿ ನನ್ನ ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸು. ನನಗೆ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಲು ಬರುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯರ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಶಿಶುರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡು.

ಮಹಾದೇವ:- ತಾಯಿಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮಾನವ ಮಗುವಾಗಿ ಕೂಸಿನ ರೂಪದಿಂದ ರೋಧಿಸಿದ. ಆಗ ಕೌಸಲ್ಯೆಗೆ ಹಿಗ್ಗಾಗಿ ಅವಳು ಆ ಮುದ್ದು ಕೂಸನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ ಆನಂದದಿಂದ ಎದೆ ಊಡಿಸಿದಳು. ಬಾಲರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ತಾಯಿ ಸ್ತನಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವಳ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಆಡುತ್ತ ಮಲಗಿದ. ಚೈತ್ರ ಶುಕ್ಲ ನವಮಿಯ ದಿನ ಭೂಲೋಕದ ಎಲ್ಲ ನಗರವಾಸಿಗಳೂ, ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳೂ, ಜಾನಪದಗಳ ಜನರೂ ರಾಮಜನ್ಮದ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. ಕೈಕೇಯಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಶಂಖದ ಅಂಶದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಭರತನು ಹುಟ್ಟಿದ. ಸುಮಿತ್ರೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಶತ್ರುಘ್ನ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನ ಅಂಶವು ಇದ್ದಿತು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಸುದರ್ಶ ಚಕ್ರದ ಅಂಶದಿಂದ ಶತ್ರುಘ್ನನು ಜನಿಸಿದ.

ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಎಲ್ಲ ರಾಜ ಕುಮಾರರಿಗೆ ವಶಿಷ್ಠರು ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಪಾಯಸದ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಜೋಡಾದರು. ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರು ಒಡನಾಡಿಗಳಾದರು.

ಅನಂತರ ಲೋಕಮಾತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು, ಜನಕರಾಜನು ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಹರಗಿ ಇಟ್ಟ ನೆಲದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಳು. ವೇದಮಯಿಯಾದ ಆ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಆ ಜನಕರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗಳು

ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೆಳೆಸಿದ. ಉದಯ ಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿನಿಯಾದ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಆ ಜನಕರಾಜಕುಮಾರಿಯು ಸರ್ವಲೋಕ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಳು.

ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮುನಿಯ ಗಂಗೆಯ ತಟದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ. ಆ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ರಾವಣನ ಅನುಚರರಾದ ಅನೇಕ ನಿಶಾಚರರು ಬಗೆ ಬಗೆಯಿಂದ ವಿಘ್ನ ವಿಧ್ವಾರಗಳನ್ನು ಅಡ್ಡ ಒಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಹಾಮುನಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ರಘುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನೇ ತನ್ನ ಯಜ್ಞ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ.

ಆ ಚಂಡ ಕೋಪನಾದ ಮಹಾಮಹರ್ಷಿ ನೇರವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ, ದಶರಥನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆಗೈದು ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದ. ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದ. ಬಳಿಕ ಕೈ ಮುಗಿದು ಅಪ್ಪಣೆ ಏನು ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ:- ಮಹಾರಾಜ, ನನ್ನ ಯಜ್ಞ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ರಾಮನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡು. ನನ್ನ ಯಜ್ಞವು ಸಫಲವಾಗಬೇಕಾದರೆ ರಾಮನ ಸಹಾಯ ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

ಮಹಾದೇವ:- ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಅವರೊಡನೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಆ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೊಡನೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗುವಾಗಲೇ ತಾಟಕಾ ಎಂಬ ಘೋರ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಳು. ಸುಂದರಾಕ್ಷಸನ ಮಡದಿಯಾದ ಆ ತಾಟಕ, ಮುನಿಗಳ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ವಿಧ್ವಂಸನ ಗೈಯುವಲ್ಲಿ ದತ್ತದೀಕ್ಷೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಆದೇಶದಂತೆ ರಾಮನು ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆದು ವಧಿಸಿದ. ರಾಮನಿಂದ ಹತಪತಿತಳಾದ ಆ ರಾಕ್ಷಸಿ ಕೂಡಲೇ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದಳು. ರಾಮನ ಬಾಣ ಮೈ ಮುಟ್ಟಿದ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟುಹೋದವು. ಅವಳಿಗೆ ದಿವ್ಯಗತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಮನು ಅವಳನ್ನು ಕೊಂದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಂದಿಗೆ. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯಿರುವ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳು ರಾಮನಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಿದರು. ಆ ಸೋದರರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ಯಾದಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮುನಿ ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷೆಯನ್ನುವಹಿಸಿದ. ಯಜ್ಞ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅನೇಕ ಮುನಿಗಳು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಾಂಗ ಮಾಡಲು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಕುಳಿತರು.

ಯಜ್ಞವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾರೀಚ ಎಂಬ ಮಹಾ ನೀಚನಾದ ರಾಕ್ಷಸ ತಮ್ಮ ಸುಬಾಹುವಿನೊಂದಿಗೆ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವನ್ನು ಒಡ್ಡಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ. ರಾಮ ನೋಡಿದ. ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಒಬ್ಬರು ಘೋರಾಕಾರರು. ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠರು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ದುಷ್ಟರು. ರಾಮ ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ಬಾಣ ಬಿಟ್ಟ. ಅದರಿಂದ ಸುಬಾಹು ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟ. ರಾಮ ಮತ್ತೊಂದು ಅಸ್ತ್ರ ತೊಟ್ಟ. ಅದು ಪವನಾಸ್ತ್ರ, ಬಾಣ ಬಿರುಗಾಳಿಯಾಗಿ ಬೀಸಿತು. ಮಾರೀಚನನ್ನು ತರಗೆಲೆಯಂತೆ ಎತ್ತಿ ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸಿ ಸಮುದ್ರದ ನಟ್ಟ

ನಡುವೆ ಎಸೆಯಿತು. ಆಗಲೇ ಅರಿವು ಮೂಡಿತು ಮಾರೀಚನಿಗೆ. ರಾಮನ ಶಕ್ತಿ ಎಂಥದು ಎಂಬುದರ ಪರಿಚಯವೂ ಆಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿಯುವುದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟ. ಜಪಮಾಲೆ ಹಿಡಿದ. ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ದೊಡ್ಡ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ.

ಇತ್ತ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಯಜ್ಞದ ಕುತ್ತು ಆಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಾಮನಿಂದ ಎತ್ತಲೋ ಹಾರಿಹೋದವು. ಯಾವ ವಿಘ್ನವು ಇಲ್ಲದೇ ಯಜ್ಞ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು. ಇದರಿಂದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ಹಿಗ್ಗು ಮುನಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸಂತಸ, ಪುರೋಹಿತರಿಗೆಲ್ಲ ಸಮಾಧಾನ. ಎಲ್ಲರೂ ರಾಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರೇ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಂತೂ ಆನಂದದಿಂದ ರಾಮನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಘೋರ ರಕ್ಕಸರನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಿದ ರಾಮ ಇನ್ನೂ ಹಾಲ್ಗಲ್ಲದ ಹಸುಳೆ. ಅವನ ಜುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿರಿಸುವ ಜಲುಪಿ ಹೂ. ಕನ್ನೈದಿಲೆಯಂತಹ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ ಕಾಡಿಗೆಗಣ್ಣು. ಆದರೂ ಅವನ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೊಂದಾವರೆಗಿಂತ ಸುಂದರ. ಈ ಬಾಲವೀರನನ್ನು ಕಂಡು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕರತೆ ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು. ಅವರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನ ನೆತ್ತಿ ಮೂಸಿದರು. ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು ಬಣ್ಣಿಸಿದರು.

ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಿಥಿಲೆಯ ದೊರೆ ವಾಜಪೇಯ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅನೇಕ ಮುನಿಗಳು ಅವನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ. ಈ ಸಮಾಚಾರ ಎಲ್ಲ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಗಳಿಗೂ ತಲುಪಿತು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಮುನಿಗಳೆಲ್ಲ ಆ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಆ ಋಷಿಗಳ ಬಳಗದೊಡನೆ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಯಜ್ಞ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಡೆದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲು. ನಡೆದು ಹೋಗುವಾಗ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಆ ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿಗೆ ರಾಮನ ಕಾಲುತಾಕಿತು. ಕೂಡಲೇ ಆ ಕಲ್ಲು ಕನ್ಯೆಯಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಿತು. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೌತಮ ಎಂಬ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಅಹಲ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲ್ಲಾಗಿ ಬೀಳು ಎಂದು ಶಪಿಸಿದ್ದ. ರಾಮನ ಪಾದದ ಧೂಳಿನ ಕಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಶಿಲೆ ಸುಂದರಿಯಾಯಿತು, ಕಲ್ಲು ಕಾಮಿನಿಯಾಯಿತು.

ಅನಂತರ ಎಲ್ಲ ಮುನಿ ಮಾನ್ಯರೊಡನೆ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಜನಕರಾಜನ ಮಿಥಿಲಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅವರ ಅರಸ ಜನಕ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಅನೇಕ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಡನೆ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು ಆ ಮಿಥಿಲಾ ಪತಿಗೆ. ಜನಕರಾಜ ಮುನಿಯೊಡನೆ ಬಂದ ಈ ಮೋಹನಾಂಗನನ್ನು ನೋಡಿದ. ಬಣ್ಣ ಬಿಳಿ ಕಮಲದಂಥ ಕಣ್ಣು, ಕಮಲದಂತೆ ಕೋಮಲವಾದ ಕೈ ಕಾಲು, ಕೋಟಿ ಕಾಮಣ್ಣರನ್ನು ನಿವಾಳಿಸಿ ಒಗೆಯುವಂಥ ಚೆಲುವು. ಸರ್ವ ಲಕ್ಷಣ ಸಂಪತ್ತಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಣ್ಣಿನಿಂದೇ ಅಳೆದ. ಬಣ್ಣನೆ ಮಾಡಲು ಬಾರದೇ ಮೂಕ ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ನಿಂತ. ಈ ದಶರಥ ಕುಮಾರನ ದರ್ಶನವಾದದ್ದು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಕೊಂಡ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ರಘುಕುಲದ ರಾಜಕುಮಾರರು ಎಂದು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕಂತೂ ಅವನ ಸಂತಸಕ್ಕೆ ನಿಲುವೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ವಸ್ತ್ರ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅರಸುಕುವರರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದ. ಮಧುಪರ್ಕ ಅಸನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಋಷಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದ. ಯಜ್ಞದ

ಕೊನೆಗೆ ರಾಜೀವಗಣ್ಣಿನ ಆ ರಾಮ ಭಯಂಕರವಾದ ಶಿವನಧನುಸ್ಸನ್ನು ಲೀಲೆಯಿಂದಲೇ ಮುರಿದ. ಜನಕರಾಜ ಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದ. ಸೀತೆಗೂ ಬಹಳ ಹಿಗ್ಗು. ತನ್ನ ಪತಿ ಎಂಥ ಶೂರ ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ಕೂಡ ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿತು. ಜನಕರಾಜ ಹಿಂದೆ ಸಮುದ್ರನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಜನಕರಾಜ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಅಟ್ಟಿದ. ದಶರಥ ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಆಗ ದಶರಥನು ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನ ಹಾಗೂ ವಶಿಷ್ಠ ವಾಮದೇವಾದಿ ಮುನಿ ಮಹಾನುಭಾವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮಿಥಿಲಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಆ ಶುಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಶರಥರಾಜನು ಜನಕರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಮದುವೆಯನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದ.

ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಊರ್ಮಿಳೆ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಂಡವಿ ಶ್ರುತಿಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಜನಕರಾಜನ ತಮ್ಮನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ.

ಹೀಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ವಿಜೃಂಭಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಶರಥರಾಜನು ಮಗನ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೊರಟ. ಜನಕರಾಜನು ಮಗಳಿಗಾಗಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ. ಮಕ್ಕಳು ಸೊಸೆಯಂದಿರು ಪರಿವಾರ ಸಹಿತವಾಗಿ ದಶರಥರಾಜನು ದಿಬ್ಬಣ ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಮರಳಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೊರಟ ಮದುಮಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು. ಆದರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿ ಹಾಗೂ ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೋಪದಿಂದ ಕೆರಳಿದ ಕೇಸರಿಯಂತೆ ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಏರಿ ಬಂದ ಪರಶುರಾಮ. ಅಲ್ಲಿ ದಶರಥನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದ, ಮಹಾ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ರಾಮಚಂದ್ರ, ನಾನು ಹಿಂದೆ ವೀರರಾದ ಅನೇಕ ರಾಜರನ್ನು ಕೊಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಪರಾಕ್ರಮಗಳ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ನಿನ್ನ ಆ ವೀರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅದಮ್ಯ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿತು. ನಿಮ್ಮ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ತಂದೆಯ ಕುಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಯಾರನ್ನೂ ನಾನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಿನ್ನ ಕ್ಷಾತ್ರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ ನನಗಂತೂ ಸಹನ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಮೇಲೆ ನೀನು ಆ ರುದ್ರ ಧನಸ್ಸನ್ನು ಮುರಿದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಸಹನ ಶಕ್ತಿಯ ಸೀಮೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಳಿಸಿಹೋಗಿವೆ. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ನನಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ವಿಷ್ಣು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಇನ್ನು ನೀನು ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ಬಾಣ ಹೂಡು ನೋಡೋಣ. ಅಂದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ಗೆಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೈಗಳೊಳಗಿನ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಶರಣು ಬಾ.

ಮಹಾದೇವ:- ಪರುಶುರಾಮನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮ ಅವನ ಕಡೆಯಿಂದ ಆ ವಿಷ್ಣು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಆದರಿಂದ ಪರಶುರಾಮನ ತೇಜಸ್ಸೇ ಹೋದಂತೆ ಆಯಿತು. ತೇಜೋಹೀನನಾದ ಆ ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ರಾಮನನ್ನು ಸಾಧು ಸಾಧು ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿದರು. ಆಗ ಆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಆ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ

ಬಾಣಹೂಡಿ ಕಿವಿಯವರೆಗೆ ಜಗ್ಗಿ ಬೆಕ್ಕಸ ಬೆರಗಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತ ಆ ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದ:- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಈ ಮುಖ್ಯ ಬಾಣದಿಂದ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಲೋಕದ್ವಯವನ್ನು ಭೇದಿಸಲೋ ಅಥವಾ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ಭೇದಿಸಲೋ? ಆ ಘೋರವಾದ ಬಾಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಶುರಾಮನು ಇವನೇ ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ.

ಪರಶುರಾಮ:- ರಾಮ, ನೀನು ಪರಾತ್ಪರಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪ, ವೇದಗಳಿಗೂ ಅಗೋಚರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ನೀನು ಸರ್ವದಾ ಅಕ್ಷಯ. ಈ ನನ್ನ ವಿಷ್ಣು ಧನಸ್ಸನ್ನು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಅವತಾರದ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಅವತಾರಭೂತನಾದ ನೀನೇ ಮಾಡು. ನನಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಡು.

ಮಹಾದೇವ:- ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪರಶುರಾಮನು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಂದ ಪೂಜಿತನಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನರನಾರಾಯಣರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.

ಇತ್ತ ದಶರಥನು ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಭರತ, ಶತ್ರುಘ್ನ ಸೀತಾ, ಊರ್ಮಿಳಾ ಮಾಂಡವಿ ಶ್ರುತಿಕೀರ್ತಿ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮನದನ್ನೆಯರೊಂದಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ವಾಸಮಾಡಿದರು.

ಹೀಗೆ ಆ ಎಲ್ಲ ದಶರಥನಂದನರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಕಾಲ ಮದುವೆಯ ನಂತರ ರಸಾರಾಗರಂಜಿತವಾದ ಮಧುರಸಮಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ನಲ್ಲೆಯರೊಂದಿಗೆ ಸರಸಸಲ್ಲಾಪ ಸುಖ ಸಂಕಥಾ ವಿನೋದ ವಿಹಾರಗಳಿಂದ ಆನಂದಮಯವಾಗಿ ಕಳೆದರು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ದಶರಥನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ರಾಮನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಯುವರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ತಾನು ರಾಜಕಾರಣದಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ. ಆದರೆ ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕೈಕೇಯಿಯು ಈ ರಾಮರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಉರಿದೆದ್ದಳು. ಹಿಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನು ಅವಳಿಂದ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಕೃತನಾಗಿದ್ದ. ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬೇಕಾದಾಗ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಕೈಕೇಯಿಯು ಈಗ ಎರಡು ವರಗಳ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ವರದಿಂದ ಭರತನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ರಾಮನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ರಾಜನು ತಾನುಕೊಟ್ಟ ವರಗಳನ್ನು ಸತ್ಯಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮನನ್ನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ರಾಮನನ್ನು ಕಳಿಸುವಾಗ ದಶರಥನಿಗೆ ಆದ ದುಃಖ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ರಾಮನು ತಂದೆ ಬೇಡವೆಂದರೂ ತಾನೇ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದ. ಆದರೆ ತಂದೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಹಾಗೂ ರಾವಣನ ವಧೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಸೀತೆ ಪತಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ವನಕ್ಕೆ ನಡೆದಳು. ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಈ ಮೂವರು ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿ ದಶರಥರಾಜನ ಪ್ರಾಣಗಳು ಅವನ ದೇಹ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದವು. ದಶರಥನ ಮರಣಾನಂತರ

ಮಂತ್ರಿಗಳು ಭರತನನ್ನು ಪಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿದರು. ಆದರೆ ಭರತನು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನಾದ ರಾಮನನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟಿ ಸ್ವಾರ್ಥಾಂಧನಾಗಿ ನಾನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಾರೆ, ರಾಮನನ್ನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಿ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ರಾಮನು ತಂಗಿದ ಚಿತ್ರಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ರಾಮನು ಮರಳಿ ಬರಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನ ಮೊದಲ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ತಾಯಿ ಕೈಕೇಯಿಯ ಆದೇಶವನ್ನು, ತಂದೆಯ ವಚನವನ್ನು ನಾನು ಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀನೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಮತ್ತು ಭರತನಿಗೆ ತನ್ನ ಎರಡೂ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಭರತನು ಕೂಡ ಅಣ್ಣನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಎರಡೂ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಮರಳಿದ. ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ರಾಮನ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಆ ಪಾದುಕೆಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ರಾಜ್ಯಶಾಸನವನ್ನು ರಾಮನ ಪರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಜೇಷ್ಠ ಸೋದರನ ಆ ಎರಡೂ ಪಾದುಕೆಗಳಿಗೆ ಗಂಧಲೇಪಿಸಿ ಹೂ ಏರಿಸಿ ತಪ್ಪದೇ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ರಾಮ ಬರುವವರೆಗೂ ಅವನ ಧ್ಯಾನ ಗೈಯುತ್ತ ತಪೋನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ. ಅದರಂತೆಯೇ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನಗರವಾಸಿಗಳಾದ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ರಾಮ ತಿರುಗಿ ಬರುವವರೆಗೆ ರಾಮನ ಧ್ಯಾನ ರಾಮನ ಪೂಜೆ ರಾಮೋಪಾಸನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಮುನಿಗಳಂತೆ ವ್ರತನಿಷ್ಠರಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅತ್ತ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಮಂದಾಕಿನಿ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ರಮಣೀಯವಾದ ಭರದ್ವಾಜ ಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ವಾಸಮಾಡಿದ.

ಒಂದು ದಿನ ರಾಮನು ಸೀತಾದೇವಿಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ್ದ. ಆಗ ಇಂದ್ರನ ಮಗನಾದ ಜಯಂತ ಕಾಗೆಯ ರೂಪ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡಿದ. ಸೀತೆಯ ಚೆಲುವು ಆ ಮೂರ್ಖನ ಮನ ಮರಳು ಮಾಡಿತು. ಕೂಡಲೇ ಕಾಗೆಯ ರೂಪ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಆ ಜಯಂತ ಕಾಮಬಾಣದಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡವ ಏನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಚೂಪಾದ ತನ್ನ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಸೀತೆಯ ಎದೆಗೆ ಗಾಯ ಮಾಡಿದ. ರಾಮ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು. ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಂಚ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ತಗುಲಿಸಿ, ಆ ಕಾಕಾಸುರನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದ. ಕೂಡಲೇ ಆ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ ಬೆಂಕಿಯ ರಾಶಿಯನ್ನೇ ಹೊತ್ತಿಸಿತು. ಆ ಕಾಗೆಯನ್ನು ಸುಡಲು ಓಡಿ ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಆ ಕೆಟ್ಟ ಕಾಗೆ ಕೂಗುತ್ತ ಅಪಸ್ವರದಿಂದ ಚೀರುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿತು. ರಾಮನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿದ ಆ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನೇ ಉಗುಳುತ್ತ ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆ ಕಾಕಾಸುರನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಅವನು ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವನನ್ನು ಬಿಡದೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ, ಇಂದ್ರಲೋಕ, ರುದ್ರಲೋಕ, ಯಮಲೋಕದ ಅಧೀಶ್ವರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ, ರುದ್ರ, ಯಮ, ವರುಣ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದ

ಆ ಜಯಂತ. ರಾಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಆ ಕಾಕಾಸುರನಿಗೆ ಯಾರೂ ಆಶ್ರಯಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಬಂದರೂ ಆ ಕಾಗೆಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ನುಡಿದರು.

ಬ್ರಹ್ಮ:-

ರಕ್ಷತ್ಯೇವ ಕ್ಷಮಾಸಾರೋ ವತ್ಸಲಶರಣಾಗತಾನ್ ।
ಈಶ್ವರಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮ್ ಸೌಶೀಲ್ಯಾದಿ ಗುಣಾನ್ವಿತಃ ॥

ರಕ್ಷಿತಾ ಜೀವ ಲೋಕಸ್ಯ ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಸಖಾ ಸುಹೃತ್ ।
ಶರಣಂ ವ್ರಜ ದೇವೇಶಂ ನಾನ್ಯತ್ರ ಶರಣಂ ದ್ವಿಜ ॥

ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯೂ ಸೌಶೀಲ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಆದ ಆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಕ್ಷಮೆಯೇ ಅವನಲ್ಲಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಗುಣ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ರಕ್ಷಿಸುವ ಆ ರಾಮನೇ ತಂದೆ. ಅವನೇ ತಾಯಿ. ಅವನೇ ಗೆಳೆಯ, ಆಪ್ತ, ಇಷ್ಟ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಅವನನ್ನೇ ಶರಣು ಹೊಂದು. ಅವನೇ ನಿನಗೆ ರಕ್ಷಕ. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾರರು.

ಮಹಾದೇವ:- ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಕಾಗೆಯು ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಭೂತಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನು ಚಾಚುತ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮಾತು ಕೇಳಿ ಸತ್ಯಲೋಕದ ಎತ್ತರದಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಉರುಳಿ ಹೊರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದ ಆ ಕಾಗೆರೂಪಿಯಾದ ಜಯಂತ ಸಾಯ ತೊಡಗಿದ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸೀತೆಯ ಕರುಳು ಕರಗಿತು. ಆಗ ಅವಳೇ ವಿನಯದಿಂದ ಪತಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡಳು. ತನ್ನ ಎದುರು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದು ತಲೆ, ಕಾಲು ಎಲ್ಲವೂ ಛಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾದ ಆ ಕಾಗೆಯ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಸೀತೆಯೇ ಜೋಡಿಸಿ, ಕೂರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಬದುಕಿಸು ಎಂದು ರಾಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಕರುಣಾ ಸಮುದ್ರನಾದ ಆ ರಾಮನು ಆ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದಯಾಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಆ ಕಾಗೆಗೆ ಹೇಳಿದ.

ರಾಮ:- ಹೆದರಬೇಡ ನಾನು ನಿನಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇನೆ. ಸುಖವಾಗಿ ಹೋಗು ಮನಬಂದ ಕಡೆಗೆ.

ಆಗ ಆ ಕಾಗೆಯ ರೂಪ ಧರಿಸಿದ ಆ ಜಯಂತನು ರಾಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ. ಸೀತೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಿಸಿದ. ರಾಘವನಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾಗಿ ದೇಹದಿಂದ ಅಕ್ಷತನಾಗಿ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ.

ಅನಂತರ ಚಿತ್ರಕೂಟ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಭರದ್ವಾಜನಿಂದ ಪೂಜಿತನಾಗಿ ಕೆಲವು ದಿನ ಅವರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದು ಬಳಿಕ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಅತ್ರಿ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಅತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಅನಸೂಯಾ ದಂಪತಿಗಳು ರಾಮ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿದರು. ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಅನಂತರ ಅತ್ರಿ ಮುನಿಗಳ

ಮಡದಿಯಾದ ಮುಪ್ಪಿನ ಮುತ್ತೈದೆಯು ಸೀತೆಗೆ ದಿವ್ಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊಳೆಯುವ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟಳು. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಒಳ್ಳೆ ಸವಿಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ರಾಮನಿಗೆ ಪಕ್ವಾನ್ನದ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಅನಸೂಯೆಯ ಭಕ್ತಿ ಭಾವ ಭರಿತವಾದ ಆದರದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಸಂತಸಗೊಂಡು ಒಂದು ದಿವಸ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಂಗಿದ. ಮರುದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ರಿ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಅನೇಕ ಮಹಾ ಮಹಾ ಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರಿಂದ ತುಂಬಿದ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ.

ಆ ದಂಡಕಾರಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ವಿರಾಧ ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ರಾಕ್ಷಸ ಅವನಿಗೆ ಅಡ್ಡ ನಿಂತು ಅವರ ಮುಂದಿನ ಗಮ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ಒಡ್ಡಿದ. ಅವನನ್ನು ವಧಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಶರಭಂಗ ಮಹರ್ಷಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಆ ಶರಭಂಗ ಮುನಿಯು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಅವನ ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪಾಪವೆಲ್ಲವೂ ಸುಟ್ಟು ನಾಶವಾದವು. ರಾಮದರ್ಶನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಮುನಿ ಗಂಧರ್ವರಿಂದಲೂ ಅಪ್ಸರೆಯರಿಂದಲೂ ಸೇವಿತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸುತೀಕ್ಷ್ಣ, ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸೋದರ ಮುಂತಾದ ಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಂದ ಆದರಿಸಿ ಉಪಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಳಿಕ ರಾಮನು ತನ್ನ ಸೋದರ ಸುದತಿಯರೊಂದಿಗೆ ಪಂಚವಟಿಗೆ ಬಂದ. ಗೋದಾವರಿ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆ ಪಂಚವಟಿ ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರ. ರಾಮ ತನ್ನ ವನವಾಸದ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಕಳೆದಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿಯೇ.

ರಾಮನು ಈ ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಲೇ ಅನೇಕ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಮುನಿ ಮಾನಿನಿಯರು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ನೀಚರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ತಮಗೆ ಒದಗಿದ ಭಯಾಪಾಯಗಳನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಅರುಹಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಆ ಎಲ್ಲ ಮುನಿ ಮಂಡಲದ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ಅಭಯದ ಅಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದ. ಹೆದರಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಹೀಗೆ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆಯರು ನಿಸರ್ಗದ ಸೌಂದರ್ಯದ ನೆಲೆವೀಡಾದ ಆ ವನಮಾಲಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಮ ರಮಣೀಯ ತಾಣ ಎನಿಸಿದ ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತಸ ತುಂಬಿ ಒಲವಿನಿಂದ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ರಾವಣನ ತಂಗಿಯಾದ ಶೂರ್ಪನಖಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಕೋಟಿ ಕಾಮರನ್ನು ಕುರೂಪರನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ರಾಮನ ಕಮನೀಯವಾದ ಕಾಯಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆ ರಕ್ಕಸಿಯು ಮುಗ್ಧಳಾದಳು. ತಾವರೆ ದಳದಂಥ ಕಣ್ಣು, ಕರಿ ಕಮಲದಂತಿರುವ ಬಣ್ಣ, ಎತ್ತರವಾದ ಹೆಗಲು, ನಿಡಿದೋಳು, ಶಂಖದಂತಿರುವ ಕೊರಳು, ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರನಂಥ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖ, ಭೃಂಗಗಳಂತಿರುವ ಮುಂಗುರುಳು, ಕೆಂಪು ಕಮಲದಂತಿರುವ ಕೈಗಳು, ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವ ಉಗುರಿನ ಸಾಲು, ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಮೋಹಗೊಳಿಸುವ ಚೆಲುವು, ಎತ್ತರವಾದ ನಿಲುವು ಹರೆಯದ ವಯಸ್ಸು ತುಳುಕುವ ಕಾಂತಿ, ಕಂಗಳಲ್ಲಿ

ತುಂಬಿದ ಶಾಂತಿ, ಮೇಲೆ ಜಟಾಮಂಡಲ, ನಾರು ಬಟ್ಟೆ, ಮುನಿ ವೇಷ ಮುಂತಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಆಕಾರ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಮ ಕೆರಳಿತು ಆ ದುರುಳ ತರಳೆಗೆ. ಕಾಮನ ಬಾಣದಿಂದ ಜರ್ಜರಿತವಾದ ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಶೂರ್ಪನಖಿ:- ತಪಸ್ವಿ ವೇಷದಿಂದ ಇರುವ ನೀನು ಯಾರು? ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಕೂಡ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅಶಕ್ಯವಾದ ಈ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬಂದೆ. ನಿಜ ಹೇಳು.

ರಾಮ:- ನಾನು ದಶರಥರಾಜನ ಮಗ, ರಾಮ ಎಂದು ನನ್ನ ಹೆಸರು. ಇವನು ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಇವಳು ನನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ಸೀತೆ. ಜನಕರಾಜನ ಕುಮಾರಿ. ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಈಗ ನಾನು ಈ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಋಷಿಗಳು, ಹಾಗೂ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ನೀನು ಯಾರು? ಇಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು ಏಕೆ? ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳು. ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳು.

ಶೂರ್ಪನಖಿ:- ನಾನು ವಿಶ್ರವಸನನ ಮಗಳು. ರಾವಣನ ತಂಗಿ. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಶೂರ್ಪನಖಿ. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ರಾವಣ ಈ ದಂಡಕಾರಣ್ಯವನ್ನೇ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದು ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತ ಇದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಮುನಿವೇಷಧಾರಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಳಿಕ ಕಾಮಬಾಣದಿಂದ. ಪೀಡಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನೊಡನೆ ವಿಹರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನನ್ನ ಉತ್ಕಟ ಇಚ್ಛೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ನನಗೆ ಪತಿಯಾಗು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ. ಅನಂತರ ನಿನ್ನೊಡನೆ ರಮ್ಯವಾದ ಗಿರಿಕಂದರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಕೇಳಿ ವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಸೀತೆಯನ್ನು ನುಂಗಲು ಬಾಯ್ತೆರೆದು ಬಂದಳು. ಅದರಿಂದ ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿದ ಸೀತೆ ರಾಮನ ಕಡೆಗೆ ಕರುಣಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಚೀರಿ ರಕ್ಷಿಸು ಎಂದಳು. ಆಗ ರಾಮನು ತನ್ನ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಆ ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ. ಇದರಿಂದ ಖಂಡಿತಳೂ, ಅವಮಾನಿತಳೂ, ಆದ ಆ ಶೂರ್ಪನಖಿಯು ಅಳುತ್ತ ಚೀರುತ್ತ ಖರ ರಾಕ್ಷಸನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಕಾರಗೊಂಡ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ''ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರವಾದ ರಾಮನಿಂದ ರಾಕ್ಷಸ ಕುಲಕ್ಕೇ ಇಂಥ ಅವಮಾನವಾಗಿದೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದಳು. ಆಗ ಖರ ದೈತ್ಯನು ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ದೈತ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ದೂಷಣ, ತ್ರಿಶಿರ ಮೊದಲಾದ ದೈತ್ಯ ಸೇನಾಪತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ರಾಮನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದ.

ಆಗ ರಾಮನು ಕಾಲಾಂತಕವಾದ ತನ್ನ ಘೋರ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯ ದಾನವರನ್ನು ಲೀಲೆಯಿಂದಲೇ ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ. ಖರ, ತ್ರಿಶಿರ, ದೂಷಣ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸ ವೀರರು ರಾಮನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹತಪತಿತರಾಗಿ ಮರಣವನ್ನು ಅಪ್ಪಿದರು.

ಅದರಿಂದ ದಂಡಕಾರಣ್ಯ ವಾಸಿಗಳಾದ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳೂ, ಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಸಂತಸದ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟರು.

ಆದರೆ ಜನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ತನ್ನ ರಾಕ್ಷಸ ಬಳಗ ಎಲ್ಲವೂ ರಾಮನಿಂದ ನಿರ್ನಾಮವಾಗುವಂತೆ ನಾಶ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾವಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಾಳಲಾರದಷ್ಟು ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅವನು ಲಂಕೆಯಿಂದ ಜನಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಮಾರೀಚನೊಡನೆ ಸಂಚು ಮಾಡಿದ. ಮಾಯಾವಿಯಾದ ಮಾರೀಚ ಚಿಗರೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ. ಸೀತೆಯ ಬಯಕೆಯಂತೆ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಆ ಚಿಗರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಆಶ್ರಮ ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಬಂದರು. ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಆ ಸಮಯವನ್ನೇ ಜಪ್ಪಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ರಾವಣ ಅವರಿಬ್ಬರು ಅತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ, ಅವಳನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡ ಲಂಕೆಗೆ ಹೊರಟ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜಟಾಯು ಎಂಬ ಹದ್ದಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾವಣ ಗೋಚರನಾದ. ಜಟಾಯುವೂ ಬಲಿಷ್ಠ. ಧೈರ್ಯದಿಂದಲೇ ಈ ದುಷ್ಟನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ. ಸೀತೆಯನ್ನು ಈ ರಕ್ಕಸನ ಕಪಿಮುಷ್ಠಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಣಾಹಣಿ ಹೋರಾಡಿದ. ಆದರೆ ಪ್ರಚಂಡ ಪರಾಕ್ರಮಿ, ಆ ರಾವಣನ ಮುಂದೆ ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಆಟ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ರಾವಣ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಮುಗಿಲ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ ಆ ಜನಕರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು. ಇತ್ತ ಶ್ರೀರಾಮನು ಚಿಗರೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮಾರೀಚನನ್ನು ಕೊಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಪರ್ಣಕುಟೀರಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ರಾಕ್ಷಸರದೇ ಕುಕೃತ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿತು ಆ ಸೋದರರಿಗೆ. ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯೆ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ರಾಮ ದುಃಖ ತೃಪ್ತನಾದ. ದುಃಖೊದ್ರೇಕದಿಂದ ಸೀತೆಗಾಗಿ ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿದರು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಕಾಣದೇ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಿಡುಕಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಹುಡುಕುತ್ತ ವನಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಮುಂದವರೆದಾಗ ಒಂದು ಮಹಾ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಹದ್ದು ನೆತ್ತರಿನ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಎರಡೂ ರೆಕ್ಕೆ, ಹಾಗೂ ಕಾಲು ಕತ್ತರಿಸಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ರಕ್ತದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ರೆಕ್ಕೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿದ್ದ ಆ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಮನಿಗೆ ಕೌತುಕ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಅನುಕಂಪ. ಇಬ್ಬರೂ ಅದರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೇಳಿದರು. 'ನಿನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ಹಿಂಸಿಸಿದವರು ಯಾರು?'

ಜಟಾಯು:- ರಾಮ! ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾವಣ ಕದ್ದು ಒಯ್ದಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಅವನನ್ನು ತಡೆದೆ. ಅವನ ನಡುನೆತ್ತಿಗೆ ಹೊಡೆದೆ ನನ್ನ ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ, ಆ ದುರಾತ್ಮನ ಹತ್ತೂ ನೆತ್ತಿಗಳಿಂದ ನೆತ್ತರು ಚಿಮ್ಮುವಂತೆ ನನ್ನಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಚುಚ್ಚಿದೆ. ಚಚ್ಚಿದೆ. ಆದರೂ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಆ ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದು ರೆಕ್ಕೆ ಕಡಿದು ಇಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ನಿನಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಸೀತೆಯ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದೋ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮನ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಹದ್ದು ಪ್ರಾಣ ಹೋಗಿ ರಾಮನ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಆಗ ರಾಮನು ಆ ಜಟಾಯುವಿಗೆ ವೇದೋಕ್ತ ವಿಧಾನದಿಂದ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಔರ್ಧ್ವ ದೇಹಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಾನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ದಿವ್ಯವಾದ ಹರಿಪದವನ್ನು ನೀಡಿದ. ಅನಂತರ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ರಾಮನ ಅರಸಿಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ಮೌಲ್ಯವಂತ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮಾತಂಗ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶಬರೀ ಎಂಬ ಮಹಾ

ಭಗವದ್ಭಕ್ತಳನ್ನು ಅವರು ಕಂಡರು. ಆ ಶಬರಿಗೆ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಕಂಡು ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಹಿಗ್ಗು. ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅವಳು ಆ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದಳು. ತಾನೇ ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದಲೇ ಅವರಿಬ್ಬರ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಪಾದಪೂಜೆ ಮಾಡಿದಳು. ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವಳ ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ಬಂದಿತು. ಮಾತು ಬಾರದಂತಾಯಿತು. ಆನಂದದಿಂದ ಗದ್ಗದ ಕಂಠಿತಳಾಗಿ ರಾಮನಿಗೆ ರಸಭರಿತವಾದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸುಗಂಧಿಯಾದ ಕಂದ ಮೂಲ ಫಲಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿವೇದಿಸಿದಳು. ಆ ಬೇಡತಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಸವಿಯಾದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ರುಚಿನೋಡಿ ತಿಂದು ರಾಮನು ಅವಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ.

ಅನಂತರ ಅವರಿಬ್ಬರು ಸೋದರರೂ ಕ್ರೌಂಚವಟಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಕಬಂಧ ಎಂಬ ದಾರುಣ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ. ತೆಗ್ಗು ತೋಡಿ ಅವನ ದೈತ್ಯ ದೇಹಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಕೊಟ್ಟ. ರಾಮನಿಂದ ಹತನಾದ ಆ ಕಬಂಧ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಡೆದ.

ಅನಂತರ ರಾಮನು ಗೋದಾವರಿ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ನದಿಯನ್ನೇ ಕೇಳಿದ. ''ಗೋದಾವರೀ, ನೀನು ನನ್ನ ಸೀತೆ ಎಲ್ಲಿ ಇರುವಳು ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆಯಾ?'' ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆತುರತೆಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ. ''ಸೀತೆ ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಇರುವಳು'' ಹೇಳು ಎಂದು ಒತ್ತಾಯ ಪಡಿಸಿದ. ಆ ಗಂಗೆ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನದಿಯ ಸೆಳುವು ಭೀಷ್ಮ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿಯ ತೊಡಗಿತು. ಆಗ ರಾಮನಿಗೆ ಭಯಂಕರ ಕ್ರೋಧ ಬಂದಿತು. ನೀನು ನೆತ್ತರಿನ ನದಿಯಾಗು ಎಂದು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟ. ಆಗ ಭಯಭ್ರಾಂತಳಾದ ಗಂಗೆಯು ಎಲ್ಲ ಮಹಾ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಮನ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದಳು.

ಋಷಿಗಳು:- ಜಗನ್ನಾಥ, ಈ ಗಂಗೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮಗಳೇ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇವಳು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ಪುಣ್ಯ ನದಿ. ಅವಳನ್ನು ನೀನೇ ನಿನ್ನ ಶಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು.

ರಾಮ:- ನನ್ನ ಭಕ್ತಳಾದ ಶಬರಿಯು ಈ ರಕ್ತವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲಿ. ಅದರಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಗಂಗೆಯ ಶಾಪವು ನಿವೃತ್ತವಾಗುವದು. ಗಂಗೆಯು ಮುಕ್ತವಾಗುವಳು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ರಾಮನು ಅಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಬರಿತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯ ನಿತ್ಯ ಸನ್ನಿಧಾನವು ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ.

ಮಹಾಭಾಗಮಾನಾಂಚ ತೀರ್ಥಂ ಯಸ್ಯೋದರೇಭವೇತ್ ।
ತಚ್ಛರೀರಂ ಜಗದ್‌ವಂದ್ಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ॥

ಭಗವದ್‌ಭಕ್ತರ ಕೈಯಿಂದ ಅಥವಾ ಅವರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಯಾರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥೋದಕವು ಹೋಗುವದೋ ಅವರ ಶರೀರವು ಜಗದ್‌ವಂದ್ಯವು ಆಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ರಾಮನು ಋಷ್ಯಮೂಕ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಪಂಪಾಸರೋವರದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಹನುಮಂತನು ಭೇಟಿಯಾದ. ಅವನ ಮುಖಾಂತರ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ. ಅವನ ಅಣ್ಣನಾದ ವಾಲಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ವಾಲಿಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನೇ ಅಧಿರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ.

ಅನಂತರ ಆ ವಾನರ ವೀರನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಹನುಮಂತನೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ಲವಂಗ ಪುಂಗವರನ್ನು ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಕಳಿಸಿದ.

ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾದ ಹನುಮಂತನು ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ ಹಾರಿ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರಿ ಸೀತೆಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ರಾಮನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ದುಃಖದಲಿತಳಾದ ಸೀತೆಗೆ ಒಂದು ದಿನವೂ ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನಿದ್ದೆ ಇಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಆಹಾರ ಇಲ್ಲ. ಪತಿಯ ವಿಯೋಗ ವೈವ್ಹಲ್ಯದಿಂದ ಅವಳ ಕಮಲ ಕೋಮಲವೂ, ನಿತಾಂತ ಕಮನೀಯವೂ ಆದ ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಕೊರಗಿ, ಸೊರಗಿ ಕಾಷ್ಠವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಹನುಮಂತ ರಾಮನು ಕೊಟ್ಟ ಗುರುತಿನ ಉಂಗುರ ತೋರಿಸಿ ರಾಮನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ.

ಅನಂತರ ಮರಳಿ ಹೋಗುವಾಗ ರಾವಣನ ಪ್ರೀತಿಯ ತೋಟವಾದ ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಮರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುರಿದು ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಈಡಾಡಿ ಲತಾಮಂಟಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಳುಗೆಡವಿ ರಾವಣನಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ. ಆಗ ತನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಬಂದ ಏಳು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನು, ರಾವಣನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಗನಾದ ಅಕ್ಷಕುಮಾರನನ್ನು ತೋರಣದ ಕಂಬ ಕಿತ್ತಿ ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸಿದ. ಆ ವನವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಲಿದ್ದ ರಾವಣನ ಕಾವಲುಗಾರರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದೊಂದು ಏಟು ಹಾಕಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ. ರಾವಣನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಇಂದ್ರಜಿತು ಬಂದ. ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ಬಂಧನದಿಂದ ಒಳಪಟ್ಟ. ದೈತ್ಯರು ಹನುಮಂತನನ್ನು ರಾವಣನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಆ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನಿಗೂ ಈ ಕವೀಂದ್ರನಿಗೂ ಖಂಡತುಂಡ ಸಂಭಾಷಣೆ. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಬಾಲದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಹನುಮಂತ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದ. ಸೀತೆ ಕೊಟ್ಟ ಗುರುತನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಸೀತೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಅರುಹಿದ.

ಅನಂತರ ಆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಪ್ರಚಂಡವಾದ ವಾನರಸೇನೆಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ಸಮುದ್ರ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ರಾವಣನ ತಮ್ಮನಾದ ವಿಭೀಷಣ ಎಂಬ ಭಗವದ್‌ಭಕ್ತ ತನ್ನ, ಅಣ್ಣ, ಮಡದಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಮನೆ, ಪರಿವಾರ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ರಾಮನಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದ. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಅವನಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡಿದ. ರಾಕ್ಷಸರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನೇ ಅಧಿರಾಜನನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದ.

ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸಿ ಸಾಗರನಿಗೆ ಸೈನ್ಯಸಮೇತನಾಗಿ ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗಲು ದಾರಿ ಕೇಳಿದ ಶ್ರೀರಾಮ, ಅಪಾರ ಜಲರಾಶಿಯಿಂದ ಘೂರ್ಮಿಸುವ ಸಾಗರವು ತಾನಾಗಿ ದಾರಿ ಕೊಡದಿರಲು ರಾಮನು ತನ್ನ ಶಾರಂಗ ಬಾಣವನ್ನು ತೆರೆದು ಆ ತೋಯ ರಾಶಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಶೋಷಣೆಮಾಡಿದ. ಅಪರಂಪಾರವಾದ ಸಾಗರದ ಅಪ ನೀರರಾಶಿಯೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾಮಬಾಣದಿಂದ ಒಣಗಿ ಹೋಯಿತು. ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಭೀತಿಯಿಂದ ಉದ್ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ರಾಮನ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದ. ಕರುಣಾನಿಧಿಯಲ್ಲವೆ ಆ ಶ್ರೀರಾಮ? ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ತನ್ನ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಆ ಸಮುದ್ರದ ಶುಷ್ಕವಾದ, ತೆರೆದ ಒಡಲನೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ವರುಣಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜಲರಾಶಿಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಬಿಟ್ಟ.

ಅನಂತರ ಸಮುದ್ರವು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ರಾಮನ ಸೇವಕರಾದ ಕೋತಿಗಳೂ, ಕರಡಿಗಳೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ತಂದು ಬೆಟ್ಟ ಹೆಮ್ಮರಗಳನ್ನೂ ಕಾಡು ಕಂಟಿಗಳನ್ನೂ ಗಿರಿ ಶೃಂಗಗಳನ್ನೂ ಹೆಬ್ಬಂಡೆಗಳನ್ನೂ ಶೈಲಜಾಲಗಳನ್ನೂ ಒಂದರ ಮೇಲೆ ಒಂದರಂತೆ ಇರಿಸಿ, ಒಂದರ ಮುಂದೆ ಒಂದರಂತೆ ಪೇರಿಸಿ ಏರಿಸಿ, ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೂರು ಯೋಜನಗಳವರೆಗೆ ಗಿಡ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ವಿರಾಟ್ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಸಮುದ್ರದ ನಟ್ಟ ನಡುವೆ ಕಟ್ಟಿದರು.

ಅದರ ಮೇಲಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಾನರರೊಂದಿಗೆ ರಾಮನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಳಿದ. ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನ ವಾನರ ಸೇನೆಗೂ ರಾವಣನ ದೈತ್ಯ ಸೇನೆಗೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಯುದ್ಧದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಇಂದ್ರಜಿತನು ನಾಗಪಾಶದಿಂದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಬಿಗಿದುಬಿಟ್ಟ. ಆಗ ಗರುಡನು ಬಂದು ಆ ನಾಗಪಾಶದ ಕಟ್ಟನ್ನು ಕಳಚಿದ. ಅದರಿಂದ ವಾನರ ವೀರರ ಉತ್ಸಾಹವು ಇಮ್ಮಡಿಸಿ, ಅವರು ರಕ್ಕಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದು ಕುಪ್ಪೆ ಹಾಕಿದರು. ಆಗ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ರಾವಣನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಇಂದ್ರಜಿತನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕೋತಿಗಳನ್ನೂ ಕರಡಿಗಳನ್ನೂ ರಾಮನ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಿದ. ಆಗ ಹನುಮಂತನು ಸಂಜೀವಿನ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ತಂದ. ಅದರ ಗಾಳಿಯಿಂದಲೇ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದ ಮರ್ಕಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮತ್ತೆ ಎದ್ದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದರು. ರಾವಣನ ತಮ್ಮನಾದ ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ರಾಮನು ತನ್ನ ಬೆಂಕಿಯಂಥ ಬಾಣದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಗೆದ್ದು ಇಂದ್ರಜಿತ ಎಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದ ವೈರಿಯ ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗನನ್ನು ತನ್ನ ಘೋರಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹಣಿದು ಹಾಕಿದ.

ಸ್ವಯಂ ರಾವಣ ತಾನೇ ಮಂತ್ರಿ, ಸೇನಾಪತಿ, ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ರಾಮನನ್ನು ಹಣಿಯಬೇಕೆಂದು ಹಣಾ ಹಣಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ. ಆಗ ರಾವಣನು ತನ್ನ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಉರಿದು ಹೋದ ರಾಮ ಯಮದಂಡದಂತಿರುವ ಸಾವಿರ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಾವಣನ ಸರ್ವಾಂಗಗಳನ್ನೂ ಸೀಳಿ ನೆತ್ತರು ಬಸಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಈ ರಾಮ ಬಾಣದ ಹೊಡೆತ ಬಡೆತಗಳನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ರಾವಣ ರಣಭೂಮಿಯಿಂದ ಅಂಜಿ ಓಡಿಹೋಗಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆ ದೈತ್ಯರಾಜನಿಗೆ ರಾಮನೇ ಬಾಣಹಿಡಿದು ಹೊಡೆಯಬಂದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು

ಇತ್ತ ರಾವಣನು ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನು ತೋರಿ ಪಲಾಯನಗೈದ ಬಳಿಕ ಅವನ ಬಾಣದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ಸಂಜೀವಿನಿ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಮಾರುತಿಯು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ. ಅದರ ಗಾಳಿಯಿಂದಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಕುಳಿತ. ಗೆಲುವನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಎಳೆದು ತರಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಅಭಿಚಾರಿಕ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರು ಶತ್ರುಗಳು. ವಿಭೀಷಣನಿಂದ ಅದರ ಸುಳಿವು ತಿಳಿದು ಎಲ್ಲ ಮಂಗ ಮಹನೀಯರು ರಾವಣನ ಆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ವಿಧ್ವಂಸಗೈದರು. ಆಗ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ದಶಗ್ರೀವ ತನ್ನ ದಿವ್ಯವಾದ ರಥವನ್ನು ಏರಿ ಅಳಿದುಳಿದ ರಾಕ್ಷಸ ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರ ತನ್ನ ಮಾತಲಿಯೊಡನೆ ದಿವ್ಯವಾದ ರಥವನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ.

ಅದನ್ನು ಅಧಿರೋಹಣ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮ, ರಾವಣನೊಡನೆ ಸಂಗ್ರಾಮರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದಿದ. ಏಳು ಹಗಲು ಏಳು ರಾತ್ರಿ ಆ ರಾಮ ರಾವಣರ ಯುದ್ಧವು ಘೋರಾತಿ ದಾರುಣವಾಗಿ ಜರುಗಿತು. ನಾಕ ಲೋಕದ ದಿಪಾರಸರೆಲ್ಲರೂ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆ ರಾಮರಾವಣರ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕೌತುಕ ಭರಿತರಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ರಘುಕುಲ ತಿಲಕನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಲಂಕೇಶ್ವರನ ಹತ್ತು ತಲೆಗಳನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದ. ಆದರೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ವರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಹತ್ತೂ ರಾವಣನ ತಲೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಚಿಗಿತು ನಿಂತವು. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ, ಭೀಕರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಾವಣನ ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿದ. ಆ ರಾಮಬಾಣವು ರಾವಣನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನು ಒಡೆದು ಎದೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೆಟ್ಟೂ ಪಾತಾಳಕ್ಕೋಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನಾಗಕುಲದ ನಾಯಕರೆಲ್ಲೂರೂ ಆ ರಾಮಬಾಣವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಆ ಬಾಣವು ರಾಮನಕೈಯನ್ನೇ ಅಲಂಕರಿಸಿತು.

ಪ್ರಚಂಡ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಆ ದೈತ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮ ರಾಮಬಾಣದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಆನಂದತುಂದಿಲರಾಗಿ ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಗಾನಗೈದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ತಣಿದು ಕುಣಿದರು. ತಂಗಾಳಿಯು ಸುಗಂಧಮಯವಾಗಿ ತೀಡಿತು. ಸೂರ್ಯ ಬೆಳಕಿನ ಬೆಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳಗಿದ. ಮುನಿಗಳು ಹೊಗಳಿದರು. ಸಿದ್ಧರು ಪೊಗಳಿದರು. ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷರು ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಅನಂತರ ಶ್ರೀರಾಮನು ಲಂಕೆಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ. ಮತ್ತು ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾನುಗ್ರಹ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ. ''ವಿಭೀಷಣ ! ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರು ಬೆಳಗುವವರೆಗೆ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸುವವರೆಗೆ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಕಥೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿ ಇರುವವರೆಗೆ, ನೀನು ರಾಕ್ಷಸ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತ ಇರು. ಅನಂತರ ಕಲ್ಪಾಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಗಮ್ಯವಾದ ನನ್ನ ಪರಮ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದು.''

ಮಹಾದೇವ:- ಹೀಗೆ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ವರವಿತ್ತು ಸೀತೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಎಲ್ಲ ಜನರೆದುರು ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಬಹಳ ಕಠೋರ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಡಿದ. ಆದರಿಂದ ಅವಮಾನದ ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದುನೊಂದು ಹೋದ ಸಾಧ್ವಿ ಶಿಖಾಮಣಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಧಗಧಗಿಸುವ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದಳು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೈ ಮುಗಿದು ರಾಮನಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ''ರಾಮ! ಸೀತೆಯು ಪರಮಪವಿತ್ರೆ, ಮಹಾ ಸಾಧ್ವೀಶಿಖಾಮಣಿ. ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಬೆಳಕನ್ನು ಬಿಡಿಸಲುಬಾರದು. ರಾಮನಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಆಗಲಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಬಾರದು. ಇವಳು ಲೋಕಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಜನಕ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದ ಜಗನ್ಮಾತೆ. ನೀನು ನಾರಾಯಣ. ಅವಳು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಗೂ ನೀನು ತಂದೆ ಅವಳು ತಾಯಿ. ನೀನು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತ. ನಿನ್ನಂತೆ ಅವಳು ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಿನಿ, ದಯವಿಟ್ಟು ನೀನು ಆ ಮಹಾಮಾತೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ತಡಮಾಡಬೇಡ.''

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಸೀತೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಎಲ್ಲ ಸುರ ಅಸುರ ನರ ವಾನರರ ಸಮಕ್ಷಮ ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಹೇಳಿದ.

ಅಗ್ನಿ:- ಪ್ರಭು, ಈ ಸೀತೆ ದೇಹದಿಂದ ಶುದ್ಧಳು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಶುದ್ಧಳು. ಆಚಾರದಿಂದ ಶುದ್ಧಳು. ವಿಚಾರದಿಂದ ಶುದ್ಧಳು. ಯಾವ ಕಲ್ಮಷವೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅವಳು ನಿರ್ದೋಷಳು. ಪತಿವ್ರತಾ ರತ್ನ. ಇದು ಸತ್ಯ. ಸತ್ಯ.

ಮಹಾದೇವ:- ಅಗ್ನಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ರಾಮನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವನು ಆನಂದದಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದ.

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಹತರಾದ ಎಲ್ಲ ವಾನರರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ವರಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಬದುಕುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಆಗ ಮರಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಇರುವ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನ ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ರಾವಣ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ಸೋದರ ಕುಬೇರನಿಂದ: ಅದನ್ನು ವಿಭೀಷಣ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಮತ್ತು ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿದ.

ಶ್ರೀರಾಮನು ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸುಗ್ರೀವ ವಿಭೀಷಣ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ವಾನರ ವೀರರಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನವನ್ನು ಏರಿದ. ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೊರಟ. ಭರದ್ವಾಜರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ರಾಮ ಬಂದು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ತಾನುಬರುವ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಭರತನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಳಿಸಿದ.

ಅನಂತರ ಆ ಹನುಮಂತನು ಮುಗಿಲಿನ ದಾರಿಯಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹಾರುತ್ತ ಹೊರಟ. ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಗುಹನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಳಿದ. ಶ್ರೀರಾಮನ ಜೀವದ ಗೆಳೆಯ, ಬೇಡರ ಒಡೆಯನಾದ ಈ ನಿಷಾದ. ಅವನಿಗೆ ಗುಹ ಎಂದು ಹೆಸರು. ತಾನು ಸುಖರೂಪವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಮರಳಲಿರುವ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಶ್ರೀರಾಮ ಹೇಳಿದ್ದ. ಹನುಮಂತ ಅಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ರಾಮನ ಪುನರಾಗಮನದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬರಲು ತಿಳಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಅವನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಹೊರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಂದೀಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಳಿದ. ಅಲ್ಲಿ ರಾಮನ ತಮ್ಮ ಭರತನನ್ನು ಕಂಡ. ಅವನಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ವನವಾಸದಿಂದ ಮರಳಿ ಬರುವ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಸಿದ. ಭರತನಿಗೆ ತುಂಬ ಹಿಗ್ಗು. ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ರಾಮನ ಆಗಮನದ ಆನಂದವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಾರುತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ರಾಮನಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಸೀತೆಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನದಿನಚರಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಆ ಮೂವರು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಸುದ್ದಿ ಸಮಾಚಾರ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೌತುಕದಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ತಣಿಸಿಕೊಂಡ.

ಅನಂತರ ಹನುಮಂತನು ಮತ್ತೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಹಾರಿ ಭಾರದ್ವಾಜರ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸೇರಿದ. ರಾಮ ಹನುಮಂತನಿಗಾಗಿ ಕಾದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದ. ಭರತನ ಆದರ, ಅತುರತೆ ರಾಮಭಕ್ತಿಯನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮ ಆನಂದದಿಂದ ಪುಷ್ಪಕದಿಂದ ಹಾರಿ ನಂದೀಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಳಿದ. ಸೀತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ,

ಎಲ್ಲ ಕಪಿವೀರರೂ ರಾಮನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಪುಷ್ಪಕದಿಂದ ಇಳಿದರು. ಭರತ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮ, ಸಂತಸ, ಭ್ರಾತೃ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಂತ್ರಿಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ರಾಮನನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನಗರ ನಾಯಕರಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ಸಾದರದಿಂದ ವಂದಿಸಿದ ಸೋದರನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮ ಪ್ರೇಮೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಭರತನನ್ನು ಭರದಿಂದ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದ. ಶತ್ರುಘ್ನನನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಪುರೋಹಿತರಾದ ವಶಿಷ್ಠರಿಗೆ ವಂದಿಸಿದ. ವೃದ್ಧರಾದ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ತಾಯಂದಿರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ.

ಭರತನು ಸೀತೆಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ವಿಭೀಷಣ, ಸುಗ್ರೀವ, ಜಾಂಬವಂತ, ಅಂಗದ, ಹನುಮಂತ, ಸುಷೇಣ, ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ರಾಮಭಕ್ತರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹನುಮಂತನಿಂದ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿ, ಕೈ ಕುಲುಕಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಬಾಯಿ ತುಂಬ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ.

ಅನಂತರ ಶ್ರೀರಾಮ ಮಂಗಳ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮವಾದ ರಾಜೋಚಿತ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟು ಹಣೆಗೆ ತಿಲಕ ಇಟ್ಟು, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಸೋದರರು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಪರಿವಾರದವರೊಂದಿಗೆ ರಥವನ್ನು ಏರಿದ. ಸುಮಂತನು ರಾಮನಿಗಾಗಿ ದಿವ್ಯರಥವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದ. ಭರತ ಕೈ ಹಿಡಿದು ರಾಮನನ್ನು ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸುಮಂತನಿಂದ ಶೃಂಗಾರಿತವಾದ ಆ ರಥದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ. ರಾಮನ ಆ ರಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡ ಹೊಗಳಿದರು. ಆ ರಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಸುಗ್ರೀವ, ಹನುಮಂತ, ವಿಭೀಷಣ ಇವರು ಮೂವರು ಮುಂದೆ ನಡೆದಿದ್ದರು. ಅವರ ಹಿಂದೆ ಭರತ, ಶತ್ರುಘ್ನ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಅಂಗದ, ಸುಷೇಣ, ಜಾಂಬವಂತ, ನಲ, ನೀಲ, ಸುಭಗ, ಶರಭ, ಗಂಧಮಾದನ ಮೊದಲಾದ ಕಪಿವೀರರೂ ನಿಷಾದ ಪತಿಯಾದ ಗುಹನೂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೇ ಕೈ ಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಡೆದಿದ್ದರು. ಕೋಸಲ ರಾಜ್ಯದ ಹಳ್ಳಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ರಾಮನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಸಂಖ್ಯಾತೀತ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ್ದಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ರಾಮನ ಮುಖಚಂದ್ರದರ್ಶನ ದಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ರಾಮನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆನಂದಿತರಾಗಿ ರಾಮನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಅಯೋಧ್ಯಾ ನಗರ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ರಾಮನಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆ ದಶರಥರಾಜನ ನೆನಪಾಗಿ ಕಣ್ಣುತುಂಬಿ ಬಂದಿತು. ಕಂಠ ರುದ್ಧವಾಯಿತು. ಅದರೂ ಅವನು ಸಂಯಮದಿಂದ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ತನ್ನ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ರಾಜಭವನ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ರಾಮಾವತಾರ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೇಯ ಆಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ರಾಮನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರ-ಚಂದ್ರ ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಆಗಮನ; ಮಹಾದೇವರಿಂದ ಸೀತಾರಾಮ ಸ್ತೋತ್ರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೨೫

ಮಹಾದೇವ:- ಅನಂತರ ಒಂದು ಮಂಗಳ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವಶಿಷ್ಠರು, ವಾಮದೇವ, ಜಾಬಾಲಿ, ಕಶ್ಯಪ. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಮೌದ್ಗಲ್ಯ, ಪರ್ವತ, ನಾರದ ಮೊದಲಾದ ಮಾನನೀಯರಾದ ಮುನಿಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೋಮಹವನ ಜಪ ಅನುಷ್ಠಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ವೈಭವದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೇರವೇರಿಸಿದರು. ಬಗೆಬಗೆಯ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಸುವರ್ಣ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸೀತಾಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ಸುವರ್ಣಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತಂದ ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಪುಣ್ಯೋದಕಗಳಿಂದ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಸೀತಾರಾಮರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತುಳಸಿ. ಕುಶಹೂವು, ಗಂಧ ಬೆರೆಸಿದ ಮಂತ್ರಪೂತವಾದ ಜಲವನ್ನು ಹೋಮಕುಂಭಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸುರಿಯುವಾಗ ಎಲ್ಲ ವಿಪ್ರರೂ ಮುನಿ ಮಹನೀಯರೂ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತ, ಘರ್ಮ ಸೂಕ್ತ, ಸಮುದ್ರಸೂಕ್ತಾದಿ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚ ಕಂಠದಿಂದ ಪಠಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವದುಂಧುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗಳು ಸುರಿದವು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀರಾಮನು ಜಾನಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಪೀತಾಂಬರ ಆಭರಣ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಸುವರ್ಣ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತನಾದ. ಛತ್ರ-ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರು ನಿಂತು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಚಮರ ಬೀಸಿದರು. ವಿಭೀಷಣನು ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದ. ಸುಗ್ರೀವ ಪೂರ್ಣ ಕಲಶವನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ನಿಂತ. ಜಾಂಬವಂತನು ರಾಮನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ. ಅಂಗದನು ರಾಮನ ತಾಂಬೂಲ ಕರಂಡಕವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. ಹನುಮಂತ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ದೀಪ ಕುಂಡವನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಂತ. ಸುಷೇಣ ಧ್ವಜವನ್ನು ಎತ್ತಿದ.

ಶ್ರೀರಾಮನು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಪೂರ್ಣವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಜಯಂತ, ವಿಜಯ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ, ರಾಷ್ಟ್ರವರ್ಧನ, ಅಕೋಪ, ಧರ್ಮಪಾಲ ಎಂಬ ಎಂಟು ಜನ ಚತುರ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಷ್ಟಪ್ರಧಾನರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ದಿಗ್ದೇಶಗಳಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ಅನೇಕ ಪೌರರೂ ಪೌರಶ್ರೇಷ್ಠರೂ, ಜಾನಪದ ಜನೇಶ್ವರರೂ, ವೀರವರೇಣ್ಯರೂ, ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರೂ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ರಾಮನ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ವೈಕುಂಠಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ನಾರಾಯಣನು ಶೋಭಿಸುವಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಪೂರ್ವಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸಿದ. ವಶಿಷ್ಠಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ ಸೂರ್ಯಕುಲದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ

ಸತೀಮಣಿ ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಂಡಿತನಾದ ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಂಡು ವಿಮಾನಾರೂಢರಾಗಿ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳೂ ಹೂಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜಯಘೋಷವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಗಾನಗೈದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ನರ್ತಿಸಿದರು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಸ್ವರೂಪತಳಾದ ಸೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಆಸೀನನಾದ ರಾಮರೂಪಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದ ಭರಿತರಾಗಿ ಮಹಾದೇವರು ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಪುಟರಾಗಿ ಗದ್ಗದಕಂಠದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು.

ಮಹಾದೇವ:-

ಜಗನ್ಮಾತಾ ಪಿತೃಭ್ಯಾಂ ಚ ಜನನ್ಯೈ ರಾಘವಾಯ ಚ ।
ನಮೋ ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಾಯ ಸರ್ವರೂಪ ನಮೋ ನಮಃ ॥
ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ಪೂಜ್ಯಾಯ ಶಂಕರಾಭಯದಾಯ ಚ ।

ಜಗತ್ತಿನ ತಾಯಿತಂದೆಯಾದ ರಾಮಸೀತೆಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ದೇವೇಂದ್ರರಿಂದ ಪೂಜಿತನಾದ ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ಅಭಯದಾನ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಆವಾಂ ರಾಮ ಜಗತ್ಪೂಜ್ಯೌ ಸದಾ ಯುವಂ ।
ತ್ವನ್ನಾಮ ಜಾಪಿನೀ ಗೌರೀ ತ್ವನ್ಮಂತ್ರಜಪವಾನ್ ಅಹಂ ॥

ರಾಮನೇ, ನಾನು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಜಗತ್ಪೂಜ್ಯರು ಆಗಿರುತ್ತೇವೆ. ನಮಗೆ ಪೂಜ್ಯರೆಂದರೆ ನೀವಿಬ್ಬರು. ನಿನ್ನ ನಾಮವನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಯು ಜಪಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಹಗಲಿರುಳು. ಅದರಂತೆ ನಾನು ಕೂಡ ನಿನ್ನ ನಾಮವನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಜಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೂರ್ಷೋಮಣಿಕರ್ಣ್ಯಾಂ ತು ಅರ್ಧೋದಕ ನಿವಾಸಿನಃ ।
ಅಹಂ ದಿಶಾಮಿ ತೇ ಮಂತ್ರಂ ತಾರಕಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಾಯಕಂ ॥

ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಕಾಶೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಡುನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಬಯಸುವ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ರಾಮ ಎಂಬ ನಾಮರೂಪವಾದ ತಾರಕ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅತಸ್ತ್ವಂ ಜಾನಕೀನಾಥ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮಾಽಸಿ ನಿಶ್ಚಿತಂ ।
ತ್ವನ್ಮಾಯಾ ಮೋಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ನ ತ್ವಾಂ ಜಾನಂತಿ ತತ್ವತಃ ॥

ಆದುದರಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಪತಿಯಾದ ರಾಮಚಂದ್ರ ನೀನೇ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಆಗಿರುತ್ತಿ. ಇದು ನಿಶ್ಚಿತ. ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ಉಳಿದ ಜನರು ನಿನ್ನನ್ನು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ.

ಮಹಾದೇವ:- ಹೀಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತನ್ನ ದಿವ್ಯರೂಪದ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದ. ಭಗವಂತನ ಆ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಣಲು ಕೂಡ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರು ಭೀತರಾಗಿ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ

ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಮನುಷ್ಯರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಸನ್ನಮುಖದಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ. ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ಆಶೀರ್ವಚನವನ್ನು ಪಡೆದು ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರ ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ರಾಮನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರ-ಚಂದ್ರ ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಆಗಮನ; ಮಹಾದೇವರಿಂದ ಸೀತಾರಾಮ ಸ್ತೋತ್ರ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ರಾಮಚರಿತ್ರೆಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೨೬

ಮಹಾದೇವ:- ಅನಂತರ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಸೀತಾದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದ. ರಾಮನ ಅಂತಃಪುರದ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಆದರಂತೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ವಾಸಿಗಳಾದ ಕೆಲವು ಪುರುಷರೂ ಸೀತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಡಿಕೊಳ್ಳ ತೊಡಗಿದರು. ರಾವಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ದಿನ ಇದ್ದುದು ಅವರ ನಿಂದೆಗೆ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇಷ್ಟು ದಿನ ರಾಕ್ಷಸರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಸೀತೆ ಶುದ್ಧಳಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಅವರು ಸೀತೆಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ಷೇಪಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಿವಿಯವರೆಗೂ ತಲುಪಿತು. ಲೋಕಾಪವಾದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದ ಶ್ರೀರಾಮ. ರಾಜಪತ್ನಿಯು ವಿವಾದಾತೀತಳು ಆಗಿ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ನೀತಿಯನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ತೊರೆಯುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ತುಂಬು ಗರ್ಭಿಣಿ ಆ ಜಾನಕೀದೇವಿ. ಆದರೂ ರಾಮ ಜನತೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಬಾಗುವುದು ರಾಜರ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟ. ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮುನಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಬಂದ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಆಶ್ರಮದ ಸುತ್ತಲೂ ಆನೇಕ ಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮಗಳು ತಲೆ ಎತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳ ಮಡದಿಯರು ರಾಮನ ಸೀತಾ ಪರಿತ್ಯಾಗ ತಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಸೀತಾದೇವಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯ ತಮಗೆ ದೊರತದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೂವಾದರು. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಯ ಕರುಣೆಯ ರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಮುನಿಮಾನಿನಿಯರು ಹರ್ಷ ಹಾಗೂ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಾರಾಣಿ ಸೀತೆಯು ಆ ಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಶ ಲವ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಅವಳಿ ಜವಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿಗಳು ಆ ಇಬ್ಬರು ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಚಿತವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಇತ್ತ ರಾಮನು ತನ್ನ ಮೂವರೂ ಸೋದರರೊಂದಿಗೆ ಧರ್ಮದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ. ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ರಾಮ ಎಲ್ಲ ಭೋಗಸುಖಗಳನ್ನು ತೊರೆದ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಬೈರಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನೇ ನಡೆಸಿದ. ಯಾವಾಗಲೂ ಪೂಜೆ,

ಪ್ರಜಾಸೇವೆ, ಪ್ರಜಾಹಿತಚಿಂತನ ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಯವನ್ನು ನೂಕುತ್ತಲಿದ್ದ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಶಮ, ದಮ, ಯಮ, ನಿಯಮ, ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ತಪಸ್ಸು, ದಾನ, ಧರ್ಮ, ಕರ್ಮ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಮಾನವರು ಎಂಥ ಗೋಳು ಗಂಡಾಂತರಗಳ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮನದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳದೇ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠಾರಗಿ ಹೇಗೆ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ.

ಶತ್ರುಘ್ನನು ಲವಣಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು ಮಥುರಾಮಂಡಲವನ್ನು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದ. ಭರತ ಸಮುದ್ರದ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠರಾದ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆ ಸಿಂಧು ದೇಶ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿದ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಮದ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮದ್ರ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಸಂಹರಿಸಿ ವೀರರಾದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮದ್ರದೇಶದ ಶಾಸನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದ.

ಬಳಿಕ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಅಪ್ಪಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಾಲಕನನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮ ಬದುಕಿಸಿದ. ಅನಂತರ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗೌತಮೀನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ. ಅಶ್ವಮೇಧಯಜ್ಞ ಹೆಂಡತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸೀತೆಯನ್ನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದ ಬಳಿಕ ರಾಮ ಬೇರೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸೀತೆಯ ಒಂದು ಬಂಗಾರದ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಆ ಸೀತೆಯ ಬೊಂಬೆಯೊಂದಿಗೆ ವಾಜಪೇಯ, ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ, ವಿಶ್ವಜಿತ, ಗೋಮೇಧ, ವಿಷ್ಣುಯಾಗ, ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ನಂತರ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಮೇಧಗಳನ್ನೂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿದ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಚಂಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅನ್ನದಾನ ದ್ರವ್ಯದಾನ ಭೂದಾನ, ಗೋದಾನ, ದಕ್ಷಿಣಾದಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದವು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಋಷಿಗಳು ಬಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಕರ ತಂದು ರಾಮನೊಡನೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ:- ರಾಮ, ಈ ಸೀತೆ ನಿರಪರಾಧಿನಿ. ಅವಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಾಪವೂ ಇಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಧೂಳಿಯಿಲ್ಲ. ಇವಳನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದು ನಿನಗೆ ಸರ್ವಥಾ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಿ, ನೀನೇ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ತಿಳಿದ ಈ ಸಾಧ್ವೀ ಮಣಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು ನಿನಗೆ ಸರ್ವಥಾ ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಇವಳನ್ನು ಇಂಥ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ನೀನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾದರೂ ಏಕೆ?

ರಾಮ:- ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ, ಸೀತೆಯು ನಿರ್ದೋಷಿ. ಪಾಪರಹಿತಳು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ. ಮೇಲೆ ನೀವು ಕೂಡ ಸೀತೆಯ ಪರಿಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಾರಿದಿರಿ. ಹಿಂದೆ ಈ ಸೀತೆಯನ್ನು ನಾನು ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ರಾವಣ ಕದ್ದು ಒಯ್ದ. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಾಗ ಕಳ್ಳರಂತೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಒಯ್ದ. ಆ ರಾವಣನನ್ನು ನಾನು ಕೊಂದು ಅಗ್ನಿ ಮುಖಾಂತರ ಹೊರಬಿದ್ದು ಬಂದ

ಶುದ್ಧಳಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಪವಿತ್ರಳಾದ ಆ ಸೀತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾಗರಿಕರು ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಪಳ್ಳಿಗಳ ಜನರು ಆಕ್ಷೇಪಕಾರಕವಾದ ಅಪವಾದದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಡತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದೆ. ಅವಳ ನಡೆನುಡಿ ಶೀಲ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಶುದ್ಧ. ಸಂಶಯಾತೀತ. ಆದರೂ ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಈಗ ತಾವು ಅವಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಕರೆತಂದಿದ್ದೀರಿ. ಅವಳ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಜನರೆದುರು ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ನನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿದ ಆ ಸೀತೆಯು ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಎಲ್ಲ ರಾಜರು ಹಾಗೂ ಋಷಿಗಳು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜಾಜನರು ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ತನ್ನ ದೇಹಶುದ್ಧಿಯ ಬಗೆಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ತನ್ನ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಎದುರು ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರಲಿ.

ಮಹಾದೇವ:- ರಾಮನು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಎಲ್ಲ ಮುನಿಮಹಾನುಭಾವರ ಹಾಗೂ ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ಎದುರು ಹೀಗೆ ನುಡಿದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸತೀತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಳು ಆ ಸೀತಾತಾಯಿ.

ಸೀತಾ:- ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಚಿಂತಿಸಿಲ್ಲ. ಚಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತು ನಿಜವಿದ್ದರೆ ಈಗಲೇ ಈ ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯು ನನಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಿ. ಮಾತು, ಕೃತಿ, ಮನಸ್ಸು ಈ ಮೂರರಿಂದ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ನಿಜವಿದ್ದರೆ ಈ ಭೂಮಿತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಇಂಬನ್ನು ನೀಡಲಿ.

ರಾಮನ ಹೊರತು ನಾನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಪುರುಷನನ್ನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಆ ರಾಮನೇ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ, ಪರಮಾತ್ಮ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಪತಿಯೇ ಪರಮೇಶ್ವರ ಎಂದು ಬಗೆದು ನಿರಲಸ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಯಾವಜ್ಜನ್ಮ ಅವನ ಸೇವೆಯನ್ನೇ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಸತ್ಯವಾದರೆ, ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಈ ಧರಣಿದೇವಿಯು ತನ್ನ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತುಸು ಜಾಗ ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ.

ಮಹಾದೇವ:- ಹೀಗೆ ಸೀತೆಯು ಆಣೆಯಿಟ್ಟು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಕೂಡಲೇ ಭೂಮಿಯು ಬಿರಿಯಿತು. ನೆಲದ ಎದೆ ಸೀಳಿ ಭೂಗರ್ಭದ ಒಳಗಿನಿಂದ ಒಂದು ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಗರುಡನು ರಸಾತಲದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಬಂದ. ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ ಆ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಧರಣೀ ದೇವಿಯು ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತಾನೇ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಿ ಅಭಿನಂದನೆ ಮಾಡಿ ಆ ರತ್ನಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಒಯ್ದು ಕೂಡಿಸಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ದೇವಲೋಕದ ಅನೇಕ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಸುತ್ತಲೂ ನಿಂತು ಸೀತೆಯನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಶ್ರೀರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರೂ, ಹನುಮಂತನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೆ ಧರಣೀದೇವಿಯ ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಆ ರತ್ನದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡೇ ರಸಾತಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದಳು. ಬಿರುಕುಬಿಟ್ಟು ಇಬ್ಭಾಗವಾದ ಭೂಮಿಯು ಮತ್ತೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು. ಭೂಮಿಯಿಂದ

ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಮತ್ತೆ ಆ ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಒಡಲಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಹೋದಳು. ಸೀತೆ ಹೋದಬಳಿಕ ರಿಕ್ತವಾದ ರಾಮನ ಹೃದಯವನ್ನು ಶೋಕವೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು. ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಋಷಿಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜರಿಂದ ಕೂಡಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮ.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಅನಂತರ ರಾಮನ ಕೌಸಲ್ಯಾ, ಸುಮಿತ್ರಾ, ಕೈಕೇಯಿ ಎಂಬ ತಾಯಂದಿರು ಮರಣ ಹೊಂದಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದ. ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಕಾಲನು ತಪಸ್ವಿಯ ರೂಪದಿಂದ ರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಮತ್ತು ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು ನೋಡಿದ.

ಕಾಲ:- ''ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆದಾಗ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಒಳಗೆ ಬಿಡಬೇಡ ಎಂದು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಓರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಾಗಿಲು ಕಾಯಲು ಕೂಡಿಸು. ನಮ್ಮ ಮಾತು ನಡೆದಾಗ ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಅವನು ಒಳಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವನಿಗೆ ನೀನು ಮರಣಾಂತಿಕ ಶಾಸನ ವಿಧಿಸು.''

ಕಾಲನ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದ ರಘುನಂದನ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆದು ಬಾಗಿಲು ಕಾಯಲು ಕೂಡಿಸಿದ. ''ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಕಾಲಪುರುಷ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಮಾತನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಲಿದ್ದಾನೆ. ಆಗ ಯಾರನ್ನೂ ಒಳಗೆ ಬಿಡಬೇಡ. ಬಿಟ್ಟರೆ ನಿನಗೆ ಮರಣ ದಂಡನೆ.''

ರಾಮನ ಈ ಯಮಶಾಸನಕ್ಕೆ ಹಣೆಮಣಿದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಬಾಗಿಲು ಕಾಯಲು ಕುಳಿತ. ಕಾಲ ಪುರುಷ ಅರ್ಥಾತ್ ಯಮಧರ್ಮ ಒಳಗೆ ಹೋದ. ರಾಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದ.

ಕಾಲಪುರುಷ:- ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರ, ನೀನು ಈ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರ ವರುಷ ಕಳೆಯಿತು. ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದು ನೀನು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಸುರಲೋಕಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಾ ಎಂದು ದೇವತೆಗಳು ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯ ಮುಗಿದಿದೆ. ದುಷ್ಟರಾದ ರಾಕ್ಷಸ ಕುಲವೆಲ್ಲ ಅಳಿದಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ಭಾರವೆಲ್ಲ ಇಳಿದಿದೆ. ನೀನು ಬಂದ ಅವತಾರದ ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಪೂರೈಸಿದಂತಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬೇಗ ಮೇಲಿನ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಾ. ಸುರಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ನಮಗೂ ನಿನ್ನ ಸೇವಾ ಹಾಗೂ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ಈ ಭೂಲೋಕದ ಭಾಗ್ಯ ದೊರಕಲಿ.

ಮಹಾದೇವ:- ಹೀಗೆ ಕಾಲಪುರುಷನು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದುರ್ವಾಸ ಋಷಿಗಳು ರಾಮನ ಅರಮನೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ರಾಮ ಇನ್ನೂ ಕಾಲಪುರುಷನೊಡನೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದ. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಸಿಟ್ಟಿನ ಸವಾರಿಯೇರಿಯೇ ಬಂದರು ದೂರ್ವಾಸರು. ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ನುಡಿದರು.

ದೂರ್ವಾಸರು:- ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ನಾನು ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು, ರಾಮನಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಿಳಿಸು. ಈಗಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ:- ಈಗ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡಲಾರೆ. ತುಸು ತಡೆಯಿರಿ.

ದೂರ್ವಾಸ:- ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ನನಗೆ ಈಗಲೇ ರಾಮನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸದಿದ್ದರೆ ಶಾಪಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಚಂಡಕೋಪನಾದ ಆ ಮುನಿಯ ಈ ಕೋಪಾಟೋಪದ ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಾಬರಿಯಾದ. ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ರಾಮನಿಗೆ ದೂರ್ವಾಸರ ಆಗಮನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಒಳಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಕಾಲಪುರುಷ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದ. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮ ದೂರ್ವಾಸ ಋಷಿಯನ್ನು ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದ. ದೂರ್ವಾಸರು ರಾಮನ ಅತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಹೊರಟರು.

ಕಾಲಪುರುಷನು ಒಳಗೆ ಬಂದವರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟವರನ್ನೂ 'ಮರಣದಂಡದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸು' ಎಂದು ಕಠೋರ ಶಾಸನಗೈದು ಅದರಂತೆ ರಾಮನಿಂದ ವಚನ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಮುರಿದು ಆ ಏಕಾಂತವನ್ನು ಭಂಗಿಸಿ ಒಳಗೆ ಬಂದವನೂ, ಬಿಟ್ಟವನೂ ತಾನೇ ಆಗಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಅಣ್ಣನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸತ್ಯಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರಾಜ್ಯ ಬಿಟ್ಟು, ಮನೆ ತೊರೆದು, ಬಂಧು ಬಳಗವನ್ನೆಲ್ಲ ತ್ಯಜಿಸಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನೂ ದಾಟಿ ಹೊರಗೆ ಹೋದ. ರಾಮನಿಂದ ಆಗಲಿರುವುದು ಅಶಕ್ಯವಾಯಿತು ಭ್ರಾತೃಪ್ರೇಮಿಯಾದ ಆ ರಾಮಾನುಜನಿಗೆ, ಅಣ್ಣನ ವಿರಹದ ಉರಿಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಸರಯೂ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಮೂಲ ರೂಪವಾದ ಶೇಷರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ದಿವ್ಯಮಾಲೆ, ದಿವ್ಯಗಂಧ, ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಸಾವಿರ ನಾಗಕನ್ಯೆಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತ ವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಪದವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ.

ಅನಂತರ ಶ್ರೀರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರದೆ. ತಾನೂ ಪರಂಧಾಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಕುಶ ಲವರನ್ನು ಪಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ.

ಕುಶಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಶನನ್ನೂ, ಶರವತಿಯಲ್ಲಿ ಲವನನ್ನೂ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿದ ಭರತ, ಶತ್ರುಘ್ನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ವಿಭೀಷಣ, ಸುಗ್ರೀವ, ಜಾಂಬವಂತ, ಹನುಮಂತ, ನಳ, ನೀಲ, ಸುಷೇಣ, ಗುಹ, ಮೊದಲಾದ ರಾಮ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿದು ರಾಮನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದರು. ಮತ್ತು ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

ರಾಮಭಕ್ತರು:- ಪ್ರಭು, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುವೆ ಎಂಬ ವೃತ್ತಾಂತ ಕೇಳಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಇರಲಾರೆವು. ನಮ್ಮನ್ನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು.

ರಾಮ:- ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ಆದರೆ ವಿಭೀಷಣ, ನೀನು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರು ಇರುವವರೆಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಸು. ಮುಂದೆ ನನ್ನಪದಕ್ಕೆ ಬರುವೆಯಂತೆ.

ಮಹಾದೇವ:- ಶ್ರೀರಾಮನು ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಇತ್ತು ತಮ್ಮ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಕುಲದ ದೇವತೆಯಾದ ರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಅನಂತರ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದ.

ರಾಮ:- ಕಪೀಶ್ವರ, ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ರಾಮಕಥೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿ ಇರುವವರೆಗೆ ನೀನು ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಿಸು. ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದು.

ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಜಾಂಬುವಂತನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನುಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮ.

ಶ್ರೀರಾಮ:- ಕರಡಿ ಕುಲದ ಹಿರಿಯನಾದ ಜಾಂಬವಂತ, ದ್ವಾಪರ ಯುಗವು ಬಂದ ಬಳಿಕ ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಹಗುರಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಹರಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಹಾದೇವ:- ಹೀಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಕ್ತರಾದ ವಿಭೀಷಣ ಹನುಮಂತ ಜಾಂಬವಂತ ಈ ಮೂವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತನ್ನೊಡನೆ ಬರಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ನರ ವಾನರರು ಹಾಗೂ ಕರಡಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಇತ್ತ. ರಾಮನ ಅನೇಕ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕೆಲವು ಪುರೋಹಿತರು ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರು ನಿಷಾದ ಕುಲದ ಒಡೆಯನಾದ ಗುಹನು, ನಲ, ನೀಲ, ಸುಗ್ರೀವ ಮುಂತಾದ ಕಪಿವೀರರು ರಾಮನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು.

ಪ್ರಯಾಣದ ದಿನ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿದ. ಆಚಮನ ಮಾಡಿದ.ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದರ್ಭವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ ರಾಮನ ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಲವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ನಡೆದಳು. ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಧರಣೀದೇವಿಯು ನಡೆದಳು. ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ತಮ್ಮ ಆರು ಅಂಗಗಳೊಡನೆ, ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳು ಇತಿಹಾಸದೊಂದಿಗೆ ರಾಮನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದವು. ಓಂಕಾರ, ವಷಟ್ಕಾರ, ಗಾಯತ್ರೀ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಅಸ್ತ್ರ, ಶಸ್ತ್ರ, ಎಲ್ಲವೂ ಮನುಷ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ರಾಮನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಡೆದವು. ಅವರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಭರತ, ಶತ್ರುಘ್ನ, ಮಂತ್ರಿ, ಸೇನಾಪತಿ, ಸುಗ್ರೀವ ಮೊದಲಾದ ವಾನರರು ಅನೇಕ ಕರಡಿಗಳೂ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಕೂಡ ರಾಮನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಡೆದವು.

ಅನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಮೂರು ಯೋಜನ ನಡೆದು ಸರಯೂ ನದಿಯ ಪಶ್ಚಿಮವಾಹಿನಿ ಆಗುವಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಲೇ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳೂ ಋಷಿಮುನಿಗಳೂ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕೈ ಮುಗಿದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಬ್ರಹ್ಮ:- ಭಗವನ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ, ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ, ನೀನು ಸುದೈವದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಸೋದರರೊಂದಿಗೆ ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮೂಲ ರೂಪದಿಂದ ಒಂದಾಗು. ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ನೀನೇ ಗತಿ.

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ದೇವತೆಗಳ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೂಲಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕೀಭೂತನಾದನು. ಶತ್ರುಘ್ನ, ಭರತರು ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನರಾದರು. ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾ ಶಾರಂಗ ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಿಂದಲೂ ದಿವ್ಯ ಆಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ದಿವ್ಯಗಂಧದಿಂದಲೂ ದಿವ್ಯಪೀತಾಂಬರದಿಂದಲೂ ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷದ ತರುಣನಾಗಿ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತಿರುವ ಮುಖದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಶೋಭಾಯಮಾನನಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದ. ಶ್ರೀದೇವಿ ಭೂದೇವಿ ಎಂಬ ತನ್ನ ಪಟ್ಟದರಸಿಯರಿಂದ ಕೂಡಿ ಸುರಪುರದ ವಿಮಾನವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿದ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಶಂಸಿತನಾಗಿ ಮಂಡಿತನಾದ. ರಾಮನ ನಿತ್ಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ಕಪಿಗಳೂ ಕರಡಿಗಳೂ ಮಂತ್ರಿ ಪರಿವಾರದವರೂ ಪುರೋಹಿತರೂ ಮುನಿ ಮನುಜರೂ ಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿ ಮನುಜ ಮಹಾನುಭಾವರೂ ಸರಯೂ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು, ಪ್ರಾಣ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗ ವಿಮಾನವನ್ನು ಏರಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಾದ ತಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಗಲಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರಲಾಗದೇ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಬೆಂಬತ್ತಿದ ಅಸಂಖ್ಯ ನರವಾನರ ಸಿದ್ಧ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳು ರಾಮನೊಡನೆಯೇ ವಿಮಾನಾರೂಢರಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪಯಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಈ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕ ಅಥವಾ ಅರ್ಧ ಶ್ಲೋಕವನ್ನಾದರೂ ಪಠಿಸಿದರೆ ಕೋಟಿ ಜನ್ಮದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಪಾರ್ವತಿ, ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಥಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀನು ಧನ್ಯಳಾದೆ. ನಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೆ. ನಿನಗೆ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಏನನ್ನು ಹೇಳಲಿ? ನಿನಗೆ ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳುವ ಕುತೂಹಲ ಇದೆ? ಕೇಳು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ರಾಮಚರಿತ್ರೆಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—೦—

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೨

ಪಾರ್ವತಿ:- ಪ್ರಿಯಕರನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರ, ತಾವು ನಿರೂಪಿಸಿದ ರಘುನಾಥನ ಚರಿತ್ರೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಧನ್ಯಳು. ತಾವು ಈಗ ನನಗೆ ವಸುದೇವನ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕ ಅಲ್ಲವೇ ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆ!

ಮಹಾದೇವ:- ದೇವೀ, ವಾಸುದೇವನ ಚರಿತ್ರೆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬೇಡುವ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುವಂತಹದು. ಆ ಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಯದುಗಳ ವಂಶದಲ್ಲಿ ದೇವಮೀಢನಿಗೆ ವಸುದೇವ ಎಂಬ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಮಗನು ಇದ್ದ. ಅವನು ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ದೇವಕನ ಮಗಳಾದ ದೇವಕಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ. ಉಗ್ರಸೇನನ ಮಗನಾದ ಕಂಸ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠ. ಕಂಸನು ಉಗ್ರಸೇನನ ಮಗನಾಗಿದ್ದು ದೇವಕಿಯ ಸೋದರ. ಅವನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ತನ್ನ ತಂಗಿ ಹಾಗೂ ಭಾವಂದಿರು ಕುಳಿತ ರಥವನ್ನು ತಾನೇ ಹೊಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ. ಮದುವೆಯ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಆ ರಥೋತ್ಸವ ರಾಜಬೀದಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಆಯಿತು:- ''ಕಂಸ, ಇವಳ ಎಂಟನೆಯ ಗರ್ಭ ನಿನಗೆ ಮೃತ್ಯು''. ಈ ನಭೋವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಕಂಸ ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ದೇವಕಿಯನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದ. ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ವಸುದೇವ ಕೋಪದಿಂದ ಕೆರಳಿ ಕೊಲ್ಲಲು ನಿಂತ ತನ್ನ ಭಾವ ಕಂಸವನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದ.

ವಸುದೇವ:- ಮಹಾನುಭಾವ, ಈ ದೇವಕಿ ನಿನ್ನ ತಂಗಿ. ದಯಮಾಡಿ ಇವಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಡ. ಇವಳ ಮಗುವಿನಿಂದಷ್ಟೇ ನಿನಗೆ ಮೃತ್ಯು ! ಅಂದ ಬಳಿಕ ಇವಳನ್ನು ಏಕೆ ಸಂಹರಿಸುವೆ? ಹುಟ್ಟಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಇವಳ ಶಿಶುಗಳನ್ನೇ ನೀನು ಕೊಂದು ಬಿಡು. ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಭಯಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಮಹಾದೇವ:- ವಸುದೇವ ಮಾತು ಸರಿ ಎನಿಸಿತು ಆ ಕಂಸನಿಗೆ. ಅವನು ದೇವಕಿ ವಸುದೇವರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೈದಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಂದಿಸಿಟ್ಟ. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಭಾರದಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಭೂದೇವಿಯು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೇಳಿ ಕೊಂಡಳು.

ಭೂದೇವಿ:- ಪ್ರಜಾಪತಿಯೇ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಃ ಎಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರೂ ಪಾಪದಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ಅಧರ್ಮದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಗೈದಿದ್ದಾರೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದು ಧರ್ಮವೇ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಧರ್ಮವು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯ, ಶೌಚಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಧರ್ಮದಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಜನಿಸಿದೆ. ಧೃಢವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದೆ. ಇಂಥ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮರೆತು ಉಚ್ಛೃಂಖಲ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಚಾರಿಗಳಾದ ಪಾಪಿಷ್ಠ ಜನರನ್ನು ನಾನು ಹೊರಲಾರೆ. ಪಾಪಿಗಳ ಭಾರ ನನಗೆ ದುಃಸ್ಸಹ.

ಮಹಾದೇವ:- ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಭೂದೇವಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದಳು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದ ಉತ್ತರತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆ ಜಗದೊಡೆಯನನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಿದರು. ಅವರ ಸ್ತೋತ್ರ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮ ತನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ. ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದ.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವ:- ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಜಗನ್ನಾಥ, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಅಸಂಖ್ಯ ರಾಕ್ಷಸರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಭಾರದಿಂದ ನೆಲವೇ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕ್ರೂರ ರಕ್ಕಸರ ಹೊರಲಾರದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಆ ಭೂಭಾರದಿಂದ ಭೂ ದೇವಿಯು ಭಗ್ನ ಭುಗ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಜರಾಸಂಧ, ಕಂಸ, ಪ್ರಲಂಬ ಧೇನುಕ ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಟದೈತ್ಯರು ಲೋಕಕಂಟಕರಾಗಿ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಪೀಡಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ಇಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನೀನೇ ಅವತರಿಸಿ ಬರಬೇಕು.

ಮಹಾವಿಷ್ಣು:- ಸುರರೇ, ನಿಮ್ಮ ಬಯಕೆಯಂತೆ ನಾನು ಮಹೀಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯರ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಅಡಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯದುಕುಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೊದಲು ಮಾನವನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಧರೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಇಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಭಗವಂತನ ಈ ಸಾಂತ್ವನ ಪರವಾದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವತೆಗಳ ಅಂತರಂಗ ಸಂತಸದಿಂದ ತುಂಬಿತು. ಅವರು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋದಬಳಿಕ ಭಗವಂತ ತನ್ನ ವೈಷ್ಣವೀಮಾಯೆಯನ್ನು ಕರೆದ. ಆ ಯೋಗಮಾಯೆಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ.

ನಾರಾಯಣ:- ನಾರಾಯಣಿಯೇ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಆರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀನು ರಸಾತಲದಿಂದ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ವಸುದೇವನ ಮಡದಿಯಾದ ದೇವಕೀದೇವಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಆರು ಜನರು ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡು. ಅನಂತರ ದೇವಕಿಯ ಏಳನೇಯ ಗರ್ಭವೇ ಆದಿಶೇಷನ ಅಂಶಭೂತವಾದ ಬಲರಾಮ ಎಂಬ ನನ್ನ ಅವತಾರ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ದೇವಕಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ಅವಳ ಸವತಿಯಾದ ರೋಹಿಣಿಯ ಉದರಕ್ಕೆ ನೀನು ವರ್ಗಾಯಿಸು. ದೇವಕಿಯ ಏಳನೆಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ನೀನು ಸೆಳೆದು ರೋಹಿಣಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರಿಂದ ರಿಕ್ತವಾದ ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಗರ್ಭವಾಗಿ ನಾನು ಒಡಮೂಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಕೇಲವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ನಂದಗೋಪನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸು. ಅನಂತರ ನೀನು ವಿಂಧ್ಯಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವರು. ಶುಂಭ ಮೊದಲಾದ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯರನ್ನು ನೀನು ವಿಂಧ್ಯವಾಸಿನಿಯಾಗಿ ವಧಿಸು.

ಭಗವಂತನ ಈ ಅಣತಿಯನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಳಾದಳು. ನಾರಾಯಣ ಮಾಯೆ. ಹಿಂದೆ ಹಿರಣಾಕ್ಷನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಷಡ್ಗರ್ಭ ಎಂಬ ಆರು ಜೀವಗಳನ್ನು ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದರಂತೆ ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದಳು. ಕಂಸನ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾದ ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರು ತಾವು ಹೆಡೆದ ಆರೂ

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಂದೊಂದನ್ನಾಗಿ ಕಂಸನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟರು. ನಿಷ್ಕುರಣಿಯಾದ ಕಂಸ ದೇವಕಿಯ ಆ ಆರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ. ಏಳನೇಯ ಬಾರಿ ದೇವಕಿಗೆ ಗರ್ಭ ನಿಂತಿತು. ಆದಿಶೇಷನ ವಂಶದಿಂದ ಸಂಭೂತವಾದ ಆ ಗರ್ಭವನ್ನು ವಿಷ್ಣು ಮಾಯೆಯು ದೇವಕಿಯ ಉದರದಿಂದ ಸೆಳೆದು ಒಯ್ದು ವಸುದೇವನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಡದಿಯಾದ ರೋಹಿಣಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಇಟ್ಟಳು. ಆ ಗರ್ಭದಿಂದ ಈ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದು ಎಳೆದು ತಂದು ಇರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸಂಕರ್ಷಣ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಭಾದ್ರಪದ ಕೃಷ್ಣ ಅಷ್ಟಮಿದಿನ ರೋಹಿಣಿ ನಕ್ಷತ್ರದಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣೀದೇವಿಯು ಬಲರಾಮ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ರೌಹಿಣೇಯ ಎಂದು ಹೆಸರಾದ ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತಳು.

ಮರುವರ್ಷ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸ, ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ ಅಷ್ಟಮಿಯ ದಿನ ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವಕಿಯು ಕಂಸನ ಬಂದಿಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತಳು. ಕನ್ನೈದಿಲೆಯ ಎಲೆಯಂತೆ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ, ತಾವರೆಗಣ್ಣು, ನಾಲ್ಕು ತೋಳು, ದೇಹದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಾಭರಣ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ವನಮಾಲೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನನಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀಹರಿ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನಿಂತ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ವಸುದೇವನು ಕೈ ಮುಗಿದು ಹೇಳಿದ. ''ಭಕ್ತರ ಕಲ್ಪತರುವಾದ ಜಗನ್ನಾಥ, ಅನಾದಿ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ನೀನು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯ. ಕ್ಷರಾಕ್ಷರ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ. ಯೋಗಿಧ್ಯೇಯನಾದ ನೀನು ನನ್ನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ನನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸೌಭಾಗ್ಯ. ಈ ಜನ್ಮದ ತಪೋನುಷ್ಠಾನದ ಪುಣ್ಯಪರಿಪಾಕ. ನಿನ್ನ ಈ ಅದ್ಭುತವಾದ ರೂಪವನ್ನು ದೈತ್ಯರು ಹಾಗೂ ಪಾಪಿಗಳು ನೋಡಿ ಸಹನ ಮಾಡಲಾರರು. ಇದನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸು.'' ಹೀಗೆ ತಂದೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನು ನಾಲ್ಕು ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸಿ ಪುಟ್ಟಕೂಸು ಆಗಿ ದೇವಕಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಅದೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಳೆ ಮಗುವಿನ ಆದೇಶದಂತೆ ವಸುದೇವನು ಮಗುವಾಗಿ ಮಲಗಿದ ಆ ಕೂಸನ್ನು ದೇವಕಿಯ ಮಡಿಲಿನಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದಿಖಾನೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹೊರಗೆ ನಡೆದ. ಶ್ರಾವಣಮಾಸವಾದುದರಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಆಗ ಸಾಗರಾಜನಾದ ಆದಿಶೇಷನು ತನ್ನ ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ವಸುದೇವನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಆ ಕೂಸಿನ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿದನು. ಬಂದೀಖಾನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಗೋಡೆ, ಗೋಪುರ ಎಲ್ಲವೂ ಈ ಕೂಸಿನ ಕಾಲಿನ ತುದಿ ತಾಗಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಬೀಗ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವು ತೆರೆದುಕೊಂಡವು. ಬಾಗಿಲುಕಾಯಲು ಕೂಡಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಯೋಗಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ನಿದ್ರಾವಶರಾಗಿದ್ದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಮುನಾ ನದಿ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಸುದೇವ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾಪೂರದಿಂದ ಹರಿಯುವ ಯಮುನೆಯ ನೀರು ಮೊಣಕಾಲಮಟ ಆಯಿತು. ವಸುದೇವನು ಆ ಯಮುನೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಆಚೆಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗೋಕುಲವನ್ನು ಸೇರಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ವಜ್ರಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಂದನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯು ಅದೇ ಆಗ ಒಂದು

ಕನ್ಯಾರತ್ನವನ್ನು ಹೆತ್ತು ಆಯಾಸದಿಂದ ಮಲಗಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ವಸುದೇವ ಮೆಲ್ಲನೆ ಆ ನಂದಗೋಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರಾಮುದ್ರಿತ ಲೋಚನರು. ನೇರವಾಗಿಪ್ರಸೂತಿ ಕೋಣೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದ ವಸುದೇವ. ತಾನು ಮಥುರೆಯ ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ತಂದ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಯಶೋದೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದ. ಕನ್ಯೆಯಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ಮಲಗಿದ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ತಾನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ. ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಅದಲು ಬದಲು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಹೆಣ್ಣುಕೂಸನ್ನು ತಾನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಡೆದ. ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಯಮುನೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಕಂಸನ ಬಂದೀಖಾನೆಗೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಲಿರುವ ದೇವಕಿಯ ಕೈಗೆ ಆ ಹೆಣ್ಣುಕೂಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟ.

ಆ ಕನ್ಯೆಯು ದೇವಕಿಯ ಮಡಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಅಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಕೂಸಿನ ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೂಡಲೇ ಆ ಮನೆಯ ಕಾವಲುಗಾರರು ಓಡುತ್ತ ಹೋಗಿ ಕಂಸನಿಗೆ ದೇವಕಿಯು ಹಡೆದ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಕಂಸ ಓಡಿ ಬಂದ. ದೇವಕಿಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಂದು ಹೆಬ್ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ. ಆಗ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಕನ್ಯೆಯು ಮುಗಿಲಿಗೆ ಹಾರಿ ಕಂಸನ ತಲೆಗೆ ತನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದೆದು ಆಕಾಶಗಾಮಿನಿಯಾದಳು. ಮತ್ತು ಎಂಟು ತೋಳುಗಳಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನಳಾಗಿ ಮುಗಿಲು ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತೇ ಮಾತನಾಡಿದಳು, ಕಂಸನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ.

ಅಷ್ಟಭುಜಾದೇವಿ:- ಮೂರ್ಖಾ, ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕು ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ವ್ಯರ್ಥ. ಆದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಪ್ರಭು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಅಷ್ಟಭುಜಾದೇವಿ ದೇವಗಂಧರ್ವರು ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಹಿಮಾಚಲಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಳು. ಆಗ ಕಂಸ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿದ. ಪ್ರಲಂಬ, ಚಾಣೂರ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಿಗರಾದ ವೀರರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಡುಗುವ ದನಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದ.

ಕಂಸ:- ನಮ್ಮಿಂದ ತ್ರಸ್ತ ತಾಡಿತರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಹಾಲ್ಗಡಲಿನಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರು. ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕೂಡಲೇ ಈ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯಾಧಮರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹರಿಸು' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ದೇವತೆಗಳ ಈ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಜಗದೀಶ್ವರನು ದೇವಕಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯರೂಪ ತಳೆದು ಜನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಅರಿಯಲಾರೆವು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸರು ಮನಬಂದ ರೂಪ ವೇಷಗಳನ್ನು ತಳೆದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ಬಾಲಕರನ್ನೂ ಕೊಂದುಬಿಡಿರಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕಾಮರೂಪಿಗಳಾದುದರಿಂದ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹೊಂದಲು ಬರುವದು. ಬಾಲಕರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಕ್ಕುದಾದ ವೇಷವನ್ನು

ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಉಚಿತ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಜನರಿಗೆ ಸಂಶಯ ಬಾರದಂತೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಎಳೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹರಿಸಿರಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಬಾಲಕರನ್ನು ಮೊದಲು ಕತ್ತು ಹಿಸುಕಿ ಹಾಕಿರಿ.

ಹೀಗೆ ಕಂಸನು ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ ಮತ್ತು ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಅರಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದ ಬಳಿಕ ವಸುದೇವ ನಂದಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಯಶೋಧೆಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಎಳೆ ಕಂದನನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ನಂದನ ಪತಿಯಾದ ಯಶೋದೆಗೆ ಹೇಳಿದ.

ವಸುದೇವ:- ಸುಂದರಿ, ಈ ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ನನ್ನಿಂದ ರೋಹಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಈ ಬಲರಾಮನನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಮಗನೆಂದೇ ತಿಳಿದು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡು. ಕಂಸನ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಇವನನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ತಂದು ಇರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ವಸುದೇವನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಂದಪತ್ನಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯು ಆ ರಾಮ ಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಆನಂದದಿಂದ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಪಾಲಿಸಿ ಪೋಷಿಸಲು ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು. ಅದರಿಂದ ಪರಿತೃಪ್ತನಾದ ವಸುದೇವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ನಡೆದ.

ಒಂದು ದಿನ ವಸುದೇವನಿಗೆ ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರ ಭೇಟಿ ಆಯಿತು. ಆಗ ವಸುದೇವನು ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಂದಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಚಿತವಾದ ನಾಮಕರಣ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಆಗ ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರು ವಸುದೇವನ ಬಿನ್ನಹದಂತೆ ನಂದವ್ರಜಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಸುದೇವನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಚಿತವಾದ ಜಾತಕರ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ನಾಮಕರಣ ವಿಧಾನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ವಸುದೇವನಿಂದ ರೋಹಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಿರಿಯಮಗನಿಗೆ ಸಂಕರ್ಷಣ, ರೌಹಿಣೇಯ, ಬಲಭದ್ರ ಬಲರಾಮ, ಮಹಾಬಲ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟರು. ಎರಡನೆಯ ಮಗನಿಗೆ ''ಕೃಷ್ಣ'' ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಅವನೇ ಮುಂದೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧರ, ಶ್ರೀಕರ, ಅನಂತ, ಜಗತ್ಪತಿ, ವಾಸುದೇವ, ಹೃಷೀಕೇಶ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ನಾಮಗಳಿಂದ ಸುಪ್ರಿಸಿದ್ಧನಾದ. ನಂದಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ, ಜನರೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆ ವಸುದೇವ ಕುಮಾರರನ್ನು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರು ನಂದಗೋಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವಸುದೇವನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಸರಿಡುವ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ವಿಧಿ ವಿಹಿತವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹರಿಸುವ ಪೂತನಾ ಎಂಬ ರಕ್ಕಸಿಯನ್ನು ಕಂಸನು ನಂದಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಬಾಲಘಾತನಿಯಾದ ಆ ಪೂತನಿಯು ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಂದವ್ರಜಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಯಶೋದೆಯ ಮಗನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆಡಿಸುವ ನೆಪದಿಂದ ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ

ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. ವಿಷಬಳಿದ ತನ್ನ ಸ್ತನವನ್ನು ಅವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಳು. ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. 'ಇವಳು ರಕ್ಕಸಿ. ಎಂದು ಉಲ್ಬಣವಾದ ನಂಜನ್ನು ತೊಡೆದ ಆ ಪೂತನಿಯ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಹಲ್ಲು ಹಚ್ಚಿ ಹೀರಿದ. ಅವನ ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕವಾದ ಆ ಸ್ತನಪಾನದಿಂದ ಆ ರಕ್ಕಸಿಯು ಹತಳಾಗಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಶಬ್ದದಿಂದ ಚೀತ್ಕಾರಮಾಡಿ, ದೇಹದ ಒಳಗಿನ ಸ್ನಾಯ ಬಂಧವನೆಲ್ಲ ಸಡಿಲಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿದಳು. ಅವಳ ಚೀತ್ಕಾರದ ಘೋರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳೆರಡೂ ತುಂಬಿದವು. ಅದರಿಂದ ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿದ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಲಕರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದರು. ಪೂತನಿಯ ಶವ ಪರ್ವತಕಾರಯವಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಘಾತಕಿಯಾದ ರಕ್ಕಸಿಯ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನು ಆನಂದದಿಂದ ಆಟ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ. ಗೋಪಾಲಕರು ಮೊದಲು ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಉಪದ್ರವ ಆಗಬಾರದು ಎಂದು ಆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಗೋಮಯ ಗೋಮೂತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಂದಗೋಪನ ಮಡದಿಯಾದ ಯಶೋದೆಯು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದಳು. ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಬದುಕಿ ಬಂದ ಆ ತನ್ನ ಕಂದನನ್ನು ಎತ್ತಿ ತಂದು ಭಗವಂತನ ಪುಣ್ಯನಾಮಗಳಿಂದ ಅವನ ಮೈಯನ್ನೆಲ್ಲ ತೊಳೆದು ಅಭ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದಳು.

ಅನಂತರ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಲಕರೂ ಕೂಡಿ ಪೂತನಿಯ ದೈತ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಕಡಿದು ಊರ ಹೊರಗೆ ಒಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಕೊಟ್ಟು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು.

ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಒಂದು ದಿನ ಆ ನಂದಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಯಶೋದೆಯು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒಂದು ಚಕ್ಕಡಿಯ ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಿಸಿದ್ದಳು. ಆಗ ಆ ಮಗು ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಆಚೀಚೆ ಚಾಚಿ ಅಳತೊಡಗಿತು. ಕೂಸಿನ ಕಾಲಿನ ತುದಿ ತಾಕಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆ ಬಂಡಿಯು ಹೊರಳಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಆ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಡ, ಬಿಂದಿಗೆ, ಮಡಿಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಒಡೆದು ಪುಡಿಪುಡಿಯಾದವು. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಗೋಪಿಯರಿಗೂ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ. ಒಳಗೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನು ತುಂಬಿದ ಆ ಬಂಡಿಯು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಈ ಎಳೆ ಕೂಸಿನ ಕಾಲು ತಾಕುವ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಹೇಗೆ ಹೊರಳಿ ಬೋರಲಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತು? ಈ ಅಕಸ್ಮಿಕಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ? ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯೋಚಿಸಿದಷ್ಟು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವೇ ಆಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಯಶೋದೆಯ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಬೆಳೆದ ಆ ಬಾಲಕರಿಬ್ಬರೂ ಆ ನಂದ ವ್ರಜದ ಸುತ್ತಲೂ ಮಂಡೆವೂರಿ ಕೈಗಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಓಡಾಡತೊಡಗಿದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಲಿರುವ ಗೋವಿಂದನನ್ನು ತೃಣಾವರ್ತ ಎಂಬ ಕಂಸನ ದೂತನಾದ ರಾಕ್ಷಸನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮುಗಿಲಿಗೆ ಜಿಗಿದ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ತೃಣಾವರ್ತನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಅರೆಜೀವನಾದ ಆ ದೈತ್ಯ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ. ಅವನ ದೇಹ ಜಜ್ಜಿ ಪುಡಿ ಪುಡಿಯಾಯಿತು.

ಅನಂತರ ಆ ಮಧುಸೂದನ ಆ ವ್ರಜಭೂಮಿಯ ತುಂಬ ಓಡಾಡಿ ಆಟವಾಡಿ ನಕ್ಕು ನಲಿದು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದ. ಗೋಪಿಯರ ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕಳ್ಳತನದಿಂದ ಹಾಲು ಕುಡಿದು, ಮೊಸರು ಕದ್ದು, ಬೆಣ್ಣೆ ಮೆದ್ದು ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಕೃಷ್ಣನ ಕಾರಸ್ಥಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಗೋಪಿಯರು ಯಶೋದೆಯ ಮುಂದೆ ದೂರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ

ಯಶೋದೆಯು ಆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿದು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಟ್ಟ ಒರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದಳು. ತಾನು ಹಾಲು. ಮೊಸರು ಮಾರಲು ಹೊರಗೆ ಹೋದಳು. ಆಗ ಒಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣನು ಆ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬಿಗಿದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಜಗ್ಗುತ್ತ ಆ ಒರಳನ್ನು ಕೂಡ ಎಳೆದುಕೊಂಡೇ ನಡೆದ. ಅಂಬೆಗಾಲುಲಿಕ್ಕುತ್ತ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬಿಗಿದ ಹಗ್ಗದ ತುದಿಯಿಂದ ಒರಳನ್ನು ಕೂಡ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ನಂಜದವ್ರಜದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಗಡಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಊರ ಹೊರಗೆ ಇರುವ ಜೋಡು ಮತ್ತಿ ಮರಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ. ಎರಡು ಅವಳಿಮರಗಳು ಟಿಸಿಲು ವಡೆದು ಬಾನೆತ್ತರ ಬೀಸಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದ್ದವು. ಗೋವಿಂದನು ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಒರಳನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತ ಆ ಜೋಡು ಮರಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವರೆಡು ವೃಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ತಾನು ತೂರಿಕೊಂಡು ಆಚೆ ಬಂದ. ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಒರಳನ್ನು ಜಗ್ಗಿದ. ಆ ಒರಳು ಆ ಜೋಡಿಮರಗಳ ಬೊಡ್ಡೆಗೆ ತಟ್ಟಿ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿತು. ಮುಂದೆ ಹೋದ ಕೃಷ್ಣ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಒರಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಜಗ್ಗಿದಾಗ ಆ ಎರಡೂ ಹೆಮ್ಮರಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೊರಳಿ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದವು. ಆ ಎತ್ತರವಾದ ಮರಗಳು ಮುರಿದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿ ಬೀಳುವಾಗ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಪ್ಪಳವಾಯಿತು. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿಯ ಹಿಂಡು ಹಿಂಡು ಗೋಪಾಲಕರು ಓಡಿ ಬಂದರು. ಮುಗಿಲೆತ್ತರ ಬೆಳೆದ ಎರಡೂ ಮತ್ತಿ ಮರಗಳು ಬೇರು ಸಹಿತ ಬುಡ ಮೇಲಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಆಚೆ ಈಚೆ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಆಗ ಯಶೋದೆಯು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ಕೂಸಿನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬಿಗಿದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಾಲೂಡಿಸಿದಳು.

ತಾಯಿಯು ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ದಾಮದಿಂದ ಅಂದರೆ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿದರ ಮೂಲಕ ಅವನನ್ನು ಅಂದಿನಿಂದ ದಾಮೋದರ ಎಂದು ಕರೆದರು ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳು. ಶಾಪದಿಂದ ಅವಳಿಮರಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಿನ್ನರರು ಕೃಷ್ಣನ ದೇಹಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ತಮ್ಮ ಈ ಜಡಜನ್ಮವನ್ನು ನೀಗಿ ಗಿಡದ ದೇಹದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಬಳಿಕ ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯ ಗೋಪಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಕಡೆ ಸೇರಿದರು. ನಂದವ್ರಜದಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಮೇಲೆ ಒಂದರಂತೆ ಅನರ್ಥಗಳು ಉತ್ಪಾತಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಜರುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನೇ ತೊರೆದು ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ತುಸು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಯಮುನೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಆ ವೃಂದಾವನ ಹಚ್ಚು ಹಸಿರು ಮುರಿಯುವ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳಿಂದಲೂ, ತಂಪೆರೆವ ತರುಸ್ತೋಮಗಳಿಂದಲೂ, ಹೂವಿನ ಸುಗ್ಗಿಯನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿರುವ ಸುಂದರವಾದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಹೂವಿನ ಹಂದರಗಳಿಂದಲೂ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಳ್ಳಿವಾಡಗಳ ಮಂಜು ಲತಾ ಕುಂಜಗಳಿಂದಲೂ ಪರಮ ರಮಣೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಗೋವುಗಳಿಗೂ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಹಿತಕರವಾದ ಸೌಕರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು. ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಆನಂದದಿಂದ ತುರುಕರುಗಳನ್ನು ಕಾಯತೊಡಗಿದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಬಕಾಸುರ ಎಂಬ ರಕ್ಕಸನು ಒಂದು ಬಕಪಕ್ಷಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ. ಕರುಗಳ ಹಿಂಡಿನಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಲಿರುವ ಆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕು ಎಂದು

ಆ ದೈತ್ಯಬಕವು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೇ ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬರತೊಡಗಿತು. ಅದನ್ನು ದೂರಿಂದಲೇ ನೋಡಿ ವಾಸುದೇವನು ಒಂದು ಇಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆ ಬಕಪಕ್ಷಿಯ ರೆಕ್ಕೆಗೆ ಹೊಡೆದ. ಕೂಡಲೇ ಆ ಬಕಾಸುರನು ಸತ್ತು ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿದ.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಒಂದು ದಿನ ಆಕಳು ಹಾಗೂ ಕರುಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನು ರಾಮನೊಂದಿಗೆ ನೇರಳೆಗಿಡದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಕೃಷ್ಣನದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದಾಗ ರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಾಲ ಗೋಪಾಲಕರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಕರುಗಳನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಯ್ದನು. ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿ ಎದ್ದ ಬಳಿಕ ಕಣ್ಣು ತೆಗೆದು ನೋಡಿದರು. ಒಂದು ಕರುವೂ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಜೊತೆಗಾರರಾದ ಗೋಪಾಲ ಬಾಲಕರೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ತತ್‌ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಗೋಪಾಲ ಬಾಲಕರು ಮತ್ತು ಆಕಳಕರುಗಳೂ ಎಷ್ಟು ಇದ್ದವೋ ಅಷ್ಟು ಹೊಸಗೋಪಬಾಲಕರನ್ನೂ ಗೋವತ್ಸಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಾನೇ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸದಾಗಿಯೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ. ಮೊದಲಿನ ಬಾಲಕರಂತೆಯೇ ಮತ್ತು ಕರುಗಳಂತೆಯೇ ಬಣ್ಣ, ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ಎತ್ತರ, ನಡಿಗೆ, ನಿಲ್ಲುವು, ಚೆಲುವು ಎಲ್ಲವೂ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಯೇ ಈ ಹೊಸ ಶಿಶುವತ್ಸಗಳಿಗೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಇವು ಬೇರೆ ಕರುಗಳು ಎಂದು ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಆ ಗೋಪ ಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದಾಗ ಅವರವರ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಎಂದಿನಂತೆ ಅವು ತಮ್ಮ ಶಿಶುಗಳೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಮೈದಡವಿ ಹಾಲುಣಿಸಿ ಆನಂದ ಪಟ್ಟವು.

ಹೀಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಗೋಪ ಬಾಲಕರನ್ನೂ ಗೋವತ್ಸಗಳನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದರೂ ಕೃಷ್ಣನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಹೊಸ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಹಾಗೂ ಗೋವತ್ಸಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಯಥಾ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದವು. ಆ ಕರುಗಳು ಹಾಗೂ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಕಳೆದು ಹೋದ ಸಮಾಚಾರ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ವರುಷ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತಾವು ಅಪಹರಿಸಿ ಒಯ್ದ ಗೋಪಬಾಲಕರನ್ನೂ ಆಕಳು ಕರುಗಳನ್ನೂ ತಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಭಯಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಬ್ರಹ್ಮ:-

ನಮೋ ನಮಸ್ತೆ ಸರ್ವಾತ್ಮನ್ ।
ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಣೇ ॥
ನಿತ್ಯಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಾಯ ।
ಪ್ರಯತಾತ್ಮನ್ ಮಹಾತ್ಮನೇ ॥

ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯೂ, ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿಯೂ, ನಿತ್ಯಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಿಯೂ, ಪವಿತ್ರಾತ್ಮನೂ, ಮಹಾತ್ಮನೂ, ಆದ ನಿನಗೆ ನಮೋ ನಮಃ. ನಾನು ನಿನ್ನ

ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರೆ. ನೀನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಲಿರುವ ಕರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಅಪಹರಿಸಿದೆ. ಈ ನನ್ನ ಮಹಾಪರಾದವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಶರಣು ಬಂದವರನ್ನೂ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡುವ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಲ್ಲವೇ ನೀನು !

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ತಾವು ಮಾಡಿದ ವತ್ಸಾಪಹರಣದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆ ಎಲ್ಲ ಕರುಗಳನ್ನು ತಂದು ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಭುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅನಂತರ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲ ಕರು ಹಾಗೂ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರೊಡನೆ ನಂದಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.

ಕೆಲವು ದಿನ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಒಮ್ಮೆ ಕೃಷ್ಣ ಗೋಪಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಯಮುನಾ ನದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಆ ನದಿಯ ಒಂದು ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲೀಯ ಎಂಬ ಘೋರ ಸರ್ಪ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ನೆಲೆಸಿತ್ತು. ಆ ಕಾಳಿಂಗನ ಉಲ್ಬಣವಾದ ವಿಷದಿಂದ ಯಮುನೆಯ ನೀರು ಎಲ್ಲವೂ ವಿಷಮಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಹಾವಿನ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಜಿಗಿದು ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಯ ಆ ಕಾಳಿಯ ಸರ್ಪವನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ತುಳಿದು ಹಾಕಿದ. ಆ ಘೋರ ನಾಗನ ನಿಮಿರಿ ನಿಂತ ಹೆಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅಡಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದ. ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಾಘಾತದಿಂದ ತಾಡಿತ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ಆ ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪವು ನೆತ್ತರನ್ನು ಕಕ್ಕಿ ನಿತ್ರಾಣನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದ ಪ್ರಹಾರದ ಹೊಡೆತವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೇ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದ. ಅವನ ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳನ್ನು ತುಳಿ ತುಳಿದು ನಿಶ್ಶೇಷ್ಟ ಗೊಳಿಸಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ಕೆಲನಿಮಿಷಗಳ ಮೇಲೆ ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿದು ಎದ್ದು ಆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೇ ಶರಣುಹೋದ ಕಾಲೀಯ. ಕೃಷ್ಣನು ಅವನನ್ನು ನಿರ್ವಿಷನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ಮಡುವಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸಿದ.

ಕಾಲಿಯನ ಹೆಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಣಿದಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಮೂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಗರುಡನ ಹೆದರಿಕೆ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರಿಂದ ಆ ಕಾಲೀಯ ನಾಗನು ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ ಗೋವಿಂದನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಸಮೇತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಕಾಲೀಯನ ವಿಷದಿಂದ ದೂಷಿತವಾದ ಯಮುನೆಯ ನೀರಿನ ಮೇಲಿನ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಮರ-ಬಳ್ಳಿಗಳೂ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಹುಲ್ಲು ಹಸರು ಕಮರಿ ಹೋಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಕಾಲೀಯ ನಾಗನಿಂದಾಗಿ ಆ ನದೀತೀರದ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ಘೋರವಾದ ಬೆಂಗಾಡು ಆಗಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣ ಒಮ್ಮೆ ಕರುಣೆ ತುಂಬಿದ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅತ್ತ ಹರಿಸಿದ. ಕೂಡಲೆ ರುಕ್ಷ ಕಾಡಾಗಿ ನಿಂತ ಆ ನದೀತೀರದ ಪರಿಸರ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ಮತ್ತೆ ಕೊನರಿ, ಚಿಗಿತು, ಕುಡಿ ಮಿಡಿ ಚಿಗುರು ಹೂ ಕಾಯಿಗಳು ದಾಂಗುಡಿಯಿಟ್ಟು, ಭರದಿಂದ ಬೆಳೆದು ವನಸಿರಿಯ ಸೊಬಗಿನಿಂದ ಹಚ್ಚ ಹಸಿರಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸತೊಡಗಿತು.

ಮುಂದೆ ಪೌಗಂಡ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದ ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರು ಮನೋಹರವಾದ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡಿದರು. ಬೆಟ್ಟದಂಥ ಬೃಹತ್ಕಾಯವನ್ನು ಕಪಟದಿಂದ ಧರಿಸಿ ಎಲ್ಲ ತುರು ಕರುಗಳನ್ನು

ಗೋಪಾಬಾಲಕರನ್ನೂ ಕಬಳಿಸ ತೊಡಗಿದ ಸರ್ಪರೂಪಿಯಾದ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ ಗೋವಿಂದ. ಕಾಲವನದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು ಬಂದ ಧೇನುಕಾಸುರನನ್ನು ಎರಡೂ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ತೂರಿ ಒಗೆದು ಸಂಹರಿಸಿದ. ಭಾಂಡೀರ ವನದಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ತುರುಗಾಹಿ ತರಳರ ತಂಡದೊಡನೆ ಆಟ ಆಡುತ್ತಲಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಲಂಬ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸ ಒಬ್ಬ ಗೊಲ್ಲ ಬಾಲಕನ ವೇಷಹಾಕಿಕೊಂಡು ಆ ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದ. ಆಟದಲ್ಲಿ ಬಾಲರಾಮನನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಗಗನಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ. ಆಗ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಇವನು ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಂದ ಘೋರ ರಾಕ್ಷಸ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಮುಷ್ಟಿ ಬಿಗಿದು ಆ ರಕ್ಕಸನ ನಡು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿಗಿದ. ಅದರಿಂದ ರಕ್ತಕಾರಿ ಆ ದೈತ್ಯ ಕೆಟ್ಟದನಿಯಿಂದ ಚೀರುತ್ತ ತಲೆ ಒಡೆದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತು ಹೋದ.

ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಕೃಷ್ಣನು ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪಕನ್ಯೆಯರೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾಗ ಅರಿಷ್ಟ ಎಂಬ ದೈತ್ಯನು ಎತ್ತಿನ ರೂಪತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕು ಎಂಬ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿ ನಿಂತು ಗುಟುರು ಹಾಕಿದ. ಅವನ ಘೋರ ನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ವತ್ಸಪಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿ ಹೋದರು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಕೃಷ್ಣನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಂದು ತಾಳೆ ಮರವನ್ನು ಕಿತ್ತಿ 'ಆ ಎತ್ತಿನ ಎರಡೂ ಕೋಡುಗಳ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಬಲವಾಗಿ ಏಟು ಹಾಕಿದ. ಇದರಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯಾಕಾರದ ಎತ್ತಿನ ತಲೆ ಒಡೆದು, ಕೋಡು ಮುರಿದು, ರಕ್ತವನ್ನು ವಮನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಎತ್ತು ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿತು.

ಹೀಗೆ ಅರಿಷ್ಟಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಶೀ ಎಂಬ ಕ್ರೂರ ರಾಕ್ಷಸ ಕುದುರೆಯ ರೂಪ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ. ಗೋಕುಲದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಆ ದೈತ್ಯಕುದುರೆಯು ತನ್ನ ಭಯಂಕರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೆನೆದು ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಮೂರು ಲೋಕಗಳೇ ನಡುಗಿ ಹೋದವು. ಪ್ರಳಯಕಾಲವೇ ಬಂದಿತೆಂದು ದೇವತೆಗಳು ತಲ್ಲಣಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಭೇದಿಯಾದ ಆ ಭೀಕರನಾದದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಲಕರೂ ಗೊಲ್ಲತಿಯರೂ ಮೂರ್ಛಿತರಾಗಿ ಬಿದ್ದರು. ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಬಳಿಕ ಎಚ್ಚರ ಬಂದು ಓಡುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು 'ಕೃಷ್ಣ, ರಕ್ಷಿಸು ರಕ್ಷಿಸು' ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಆ ಮುರಾರಿಯು ''ಹೆದರಬೇಡಿರಿ, ಬೆದರಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ಮರ್ದಿಸುತ್ತೇನೆ ಆ ದುರ್ದಾನವನನ್ನು. ಅರೆ ನಿಮಿಷ ತಡೆಯಿರಿ ಇದೋ ಬಂದೆ. ಆ ಕೇಶಿಯನ್ನು ಕೊಂದೆ. ನೀವು ಭಯ ಪಡಬೇಡಿರಿ.'' ಹೀಗೆ ಎನ್ನುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಆ ಗೋವಿಂದ. ಮುಂಗಾಲನ್ನು ಎತ್ತಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಂದ ಕುದುರೆರೂಪಿಯಾದ ಆ ಕೇಶಿ ದೈತ್ಯನ ನಡುನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಲವಾಗಿ ಹೊಡೆದ. ಕೃಷ್ಣನು ಲೀಲಾವಿನೋದದಿಂದ ಎಂಬಂತೆ ಹಗುರಾಗಿ ಹಾಕಿದ ಆ ಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹಾರ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಆ ಕುದುರೆಯ ಹಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉದುರಿ ಹೋದವು. ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆ ಕಿತ್ತಿ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದ ಒಂದು ಹೆಬ್ಬಂಡೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆ ದೈತ್ಯನ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ. ದೈತ್ಯನ ದೇಹ ಪುಡಿ ಪುಡಿಯಾಯಿತು. ಕೇಶಿಯ ಹತನಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ದೇವತೆಗಳು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ಎಂದು ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಿದರು.

ಹೀಗೆ ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಮದೋದ್ಧಟರಾದ ಅನೇಕ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ, ರಮ್ಯವಾದ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಗೆಳೆಯ ಗೋಪಬಾಲಕರೊಡನೆ ವಿಹರಿಸಿದ. ಕಾಡು ಹೂಗಳ ಮಾಲೆ. ನವಿಲುಗರಿ, ತುಳಸಿಯ ಸರ, ಹಾಗೂ ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಬೊಟ್ಟನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಕೊಳಲನ್ನು ಊದಿ, ಮಧುರ ಸಂಗೀತದ ನಾದತರಂಗಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಯ ಅಲೆಗಳ ಗುಂಟ ತೇಲಿ ಬಿಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಅವನ ಮಧುರ ಮುರಳಿಯ ನಾದದಿಂದ ಅನೇಕ ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರು ಅವನು ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ತಂದೆಯ ಮಾತಿನಂತೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಕೋಟಿ ಕಾಮರಿಗಿಂತ ಕಾಂತಿ ಕಮನೀಯನಾದ ಆ ರಾಮಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮನಸ್ಸು ಕೂಡ ಮುಗ್ಧವಾಯಿತು. ಆಗ ಆ ಎಲ್ಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಂಗಸಂಗವನ್ನುಕಾಮಿಸಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅವನಿಂದ ವರಪಡೆದು ಈ ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಗೋಪಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ ಅದೇ ರಾಮನ ಮನೋಹರವಾದ ಶರೀರಸೌಂದರ್ಯದಿಂದಲೂ ಮುರಳೀನಾದದ ಮಾಧುರ್ಯದಿಂದಲೂ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ಆ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಆಡಿ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿ ಭಗವಂತನೊಂದಿಗೆ ವಿಹರಿಸಿ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಕಂಸಾದಿದೈತ್ಯರು ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ ಮಾಡಿ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮುಕ್ತರಾದಂತೆ ಗೋಪಾಂಗನೆಯರು ಪ್ರೇಮ ಕಾಮಗಳಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡಿ ಮುಕ್ತರಾದರು. ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೇ ಈ ಪ್ರಂಪಚದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ರಾವಣ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು, ಶಿಶುಪಾಲ ಮುಂತಾದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಬರೀ ದ್ವೇಷದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರ ಆ ಹರಿದ್ವೇಷವು ಆ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ತನ್ಮಯತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಆ ತನ್ಮಯತೆಯು ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಭಕ್ತಿರೂಪವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಕ್ತಿಯಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರೇಮ-ಕಾಮಗಳು ಮೊದಲು ಅವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟವು. ಆ ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ಆ ಗೋಪಾಲ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ದೃಢತರವಾದ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಅತಿಶಯವಾದ ನಿರ್ವ್ಯಾಜ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯೂ ಆಯಿತು. ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಬರೀ ಕಾಮಕ್ರೋಧ ದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಎಂದಿಗೂ ಮುಕ್ತಿಯು ಆಗಲಾರದು.

ಕಾಮಕ್ರೋಧೌ ನೃಣಾಂ ಲೋಕೇ ನಿರಯಸ್ಯೈವ ಕಾರಣಂ ।
ಹರಿಂ ಸಮೇತ್ಯ ಭಾವೇನ ಮುಕ್ತಾ ಗೋಪ್ಯಃ ಸುರದ್ವಿಷಃ ॥

ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ, ದ್ವೇಷಗಳು ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ನರಕಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಾಮಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇಮಿಸಿದ ಆ ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರು ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹರಿ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ವಿಲೀನರಾಗಿ

ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ದೈತ್ಯರು ಕೂಡ ಮೊದಲು ಹರಿಯ ದ್ವೇಷ ಮಾಡಿದರೂ ಆ ದ್ವೇಷಭಾವದಿಂದ ಆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. (ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರಿಂ ಸಮೇತ್ಯ ಭಾವೇನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.)

ಕಾಮಾದ್ ಭಯಾದ್ವಾ ದ್ವೇಷಾದ್ವಾ ಯೇ ಭಜಂತಿ ಜನಾರ್ದನಂ ।
ತೇ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ವೈಕುಂಠಂ ಕಿಂ ಪುನರ್ಭಕ್ತಿಯೋಗತಃ ॥

ಕಾಮದಿಂದಾಗಲೀ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಲೀ ದ್ವೇಷದಿಂದಾಗಲೀ ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಭಜನೆ ಮಾಡಿದವರು ಕೂಡ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಗೈದವರು ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಏನು ಹೇಳುವದು? ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವದೇ ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಕಥೆಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಮುಕ್ತಿ ಎಂದು ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಅಲ್ಲ.

ರಮಣೀಯವಾದ ವೃಂದಾವನದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯ ಉಪವನಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲಬಾಲೆಯರು ವೇಣುನಾದರಸಿಕನಾದ ಗೋವಿಂದನೊಂದಿಗೆ ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಆಡಿ ಆನಂದದಿಂದ ರಮಿಸಿದರು. ಆ ಮೋಹನಾಂಗನ ಮಧುರ ಮುರುಳೀನಾದವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಾಗ ಕೇಳಿದಕೊಡಲೇ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದು ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳು, ಬಂಧು ಬಳಗ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಯಮುನಾ ನದಿದಂಡೆಗೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಮಾತುರರಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯೊಂದಿಗೆ ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಳ್ಳಿ ದೋಳುಗಳಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಅವನ ಅದರ ಸುಧೆಯನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸಿ, ಆ ಕೇಶವನೊಡನೆ ಕಾಮಕೇಳೀ ವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಲಲನೆಯರು ಲಾವಣ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ಆ ಗೋವಿಂದನೊಂದಿಗೆ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ಸಾನಂದ ವಿಹಾರಗೈದು ಧನ್ಯರಾದರು.

ಪಾರ್ವತಿ:-

ಧರ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಾಯ ಜಗತ್ಯಾಂ ಅವತೀರ್ಯ ಸಃ।
ಪರಧಾರಾಭಿಗಮನಂ ಕಥಂ ಕುರ್ಯಾದ್ ಜನಾರ್ದನಃ ॥

ಧರ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ ಆ ಜನಾರ್ದನನು ಪರಸ್ತ್ರೀ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದ?

ಮಹಾದೇವ:- ಪಾರ್ವತಿ, ಆ ಕೃಷ್ಣನೆಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮ. ಪರಮಾತ್ಮ. ಅವನು ಸ್ವರಮಣ. ಸ್ವಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ. ಬೇರೆಯವರೊಡನೆ ವಿಹಾರ ಮಾಡಿಯೇ ಅವನು ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ಶರೀರ. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರಷ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾನ. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಮವಾಗಲೀ ವಿಷಯ ವಾಸನೆಯಾಗಲೀ ಲವಮಾತ್ರವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಯಾವ ಪಾಪಲೇಪವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮುಂದೆ ಮಳೆಗಾಲ ಕಳೆದು ಶರತ್ಕಾಲ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತುರುಗಾಹಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಅದನ್ನು ತಡೆದು ಇಂದ್ರನ ಬದಲು ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಗೋಪಾಲಕರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದ. ಅದರಿಂದ ಮಹಾಕೋಪ ಬಂದಿತು ಇಂದ್ರನಿಗೆ. ವೃಂದಾವನದ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದೇ ಜಡಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಸಲು ಅವನು ಮೋಡಗಳಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಆನೆಯ ಸೊಂಡೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು. ಏಳು ದಿನ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಜಡಿಮಳೆಯು ಸುರಿದು ಜಲಪ್ರಳಯವೇ ಆದಂತೆ ಆಯಿತು. ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋವರ್ಧನ ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇ ಕಿತ್ತಿ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡೆಯಂತೆ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ. ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಗೊಲ್ಲಗೊಲ್ಲತಿಯರು ತುರುಕರುಗಳು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮಳೆಯ ಹನಿ ನೀರೂ ಕೂಡ ತಾಕದೇ ಬೆಚ್ಚಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಗೋಪಾಲಕರಿಗೂ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಬೇರೆಮನೆಗೆ ಹೋದಂತೆ ಅದೊಂದು ಹೊಸ ತರಹದ ಸುಖದಾಯಕವಾದ ರೋಮಾಂಚಕಾರಿ ಅನುಭವವೇ ಆಯಿತು. ಸುತ್ತಲೂ ಅವಿರತವಾಗಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಲಿದ್ದರೂ ಆ ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯ ಬುಡದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನಿಂತ ಅವರಿಗೆ ಚಳಿ, ಮಳೆ, ಗಾಳಿ ಯಾವದೂ ತಾಕದೇ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಯಥಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಆನಂದದಿಂದ ನಡೆಸಿದರು.

ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹೇಂದ್ರನ ಮದ ಇಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಆ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನ ಎಲ್ಲ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಈಗ ತೆರೆದವು. ಕೃಷ್ಣನ ಈ ಅದ್ಭುತ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಉದ್ಭ್ರಾಂತನಾದ ಆ ಶಚೀಕಾಂತ. ಕೂಡಲೇ ತನ್ನ ಮೋಡ ಪಡೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ. ಮಳೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ತಾನಾಗಿಯೇ ನಂದಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಐತಂದ. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಬೆರಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಆ ಗೋವರ್ಧನ ಶೈಲವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಅದು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟ.

ಎಲ್ಲ ಗೋಪ ಗೋಪಿಯರು ಆ ಬಾಲಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಸಂತಸ ದುಂಬಿ ನುಡಿದ.

ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ

ನಮಸ್ತೇ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಶ್ರೀಶ ಸರ್ವೇಶ ಕೇಶವ ।
ವೇದಾಂತವೇದ್ಯ ಯಜ್ಞೇಶ ಯಜ್ಞರೂಪ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ಕಮಲದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ವೇದಾಂತವೇದ್ಯನಾದ, ಯಜ್ಞ ರೂಪಿಯಾದ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಕೇಶವನೆ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮೋ ನಮಃ ನಮೋ ನಮಃ.

ನಮಸ್ತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಗೋಪವೇಷಾಯ ತೇ ನಮಃ ।

ಗೋಪಾಲ ವೇಷವನ್ನು ತಳೆದ ವಾಸುದೇವನೇ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆ. ಗೋಪಾಲಕರು ಹಾಗೂ ಗೋ ಮತ್ತು ಗೋವತ್ಸಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು

ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಮಳೆಗೆರೆದು ಮಹಾಪರಾಧ ಮಾಡಿದೆ. ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಮನ್ನಿಸು. ನೀನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕಂಸನನ್ನು ಸಂಹರಿಸು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡು. ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯರ ಹಾಗೂ ರಾಜರ ಭಾರದಿಂದ ಭಗ್ನ ಭುಗ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಈ ಭೂದೇವಿ. ಅವಳ ಭಾರವನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸು.

ಹೀಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಎಲ್ಲ ಸುರ ಸಮೂಹದ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ಅಮೃತದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ. ದೇವಲೋಕದ ದಿವ್ಯವಾದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನಡೆದ ಆ ಸುರನಾಥ.

ಅನಂತರ ಆ ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರು ದೇವಲೋಕದ ದಿವ್ಯವಾದ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ ಬಂಗಾರ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ನಂದಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ನಕ್ಕು ನಲಿದಾಡಿದರು.

ಇತ್ತ ನಾರದರು ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಂಸನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದರು. ''ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಥುರೆಯ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ದೇವಕಿಯು ಎಂಟನೇಯದಾಗಿ ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನೇ ಹೆತ್ತಿದ್ದಳು. ವಸುದೇವ ಅಂದೇ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕಾವಲುಗಾರರ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ನಂದಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಇಟ್ಟು ಬಂದ. ಆ ವಸುದೇವನ ಕುಮಾರನೇ ನೀನು ಕಳಿಸಿದ ಪೂತನಾ, ತೃಣಾವರ್ತ, ಧೇನುಕಾಸುರ, ವೃಷಭಾಸುರ, ಶಕಟಾಸುರ, ಕೇಶಿ ಮೊದಲಾದ ಬಲಿಷ್ಠರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಯಮುನೆಯ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾಳಿಯ ಸರ್ಪವನ್ನು ಕೂಡ ಮರ್ದನ ಮಾಡಿದವ ಆ ವಸುದೇವ ಪುತ್ರನಾದ ಕೃಷ್ಣನೇ. ನಂದನ ಮಗನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಆ ದೇವಕೀ ಪುತ್ರನೇ ಗೋವರ್ಧನ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಇಂದ್ರನ ಗರ್ವವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಪೂಜಿತನಾದ.'' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲಲೀಲೆ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಸನಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ನಾರದರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ನಾರದರು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಕಂಸನು ಭಯಭ್ರಾಂತನಾದ. ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಿ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ಕರಿಸಿದ. ಅವರೊಡನೆ ಗುಪ್ತಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿ ಆ ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮದೋನ್ಮತ್ತವಾದ ಆನೆಗಳು, ಜಗಜಟ್ಟಿಗಳಾದ ಬಲಿಷ್ಠ ಮಲ್ಲರು, ಕೊಬ್ಬಿದ ಗೂಳಿಗಳು, ಕ್ರೂರ ಕುದುರೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಚಿಕ್ಕಬಾಲಕರಾದ ಆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಸಾಯ ಹೊಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ದುಷ್ಟಮಂತ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಗೈದ. ''ವತ್ಸಾಸುರ, ಅಘಾಸುರ, ವೃಷಭಾಸುರ, ಕೇಶಿ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠರೂ ದರ್ಪಿಷ್ಠರೂ ಆದ ದೈತ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನೆಲ್ಲ ವಧಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅವನ ಸ್ವಸ್ಥಾನವಾದ ಆ ವ್ರಜಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವುದಾಗಲೀ ಕೊಲ್ಲುವುದಾಗಲೀ ಅತ್ಯಶಕ್ಯ. ಈ ನಮ್ಮ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಅವರು ಬಂದರೆ ಏನಾದರೂ ಯುಕ್ತಿ, ಪ್ರಯುಕ್ತಿ, ಕುಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇರುವ ಚಂಡ ಪ್ರಚಂಡರಾದ ಬೆಟ್ಟದಾಕಾರದ ಜಟ್ಟಿಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು

ನೆತ್ತಿಗೇರಿದ ಮದ್ದಾನೆಗಳಿಂದಲೂ, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಚತುರಂಗ ಸೇನೆಗಳಿಂದಲೂ, ಜೀವದ ಹಂಗು ತೊರೆದು ಕಾದುವ ನಮ್ಮ ವೀರಸೇನಾಪತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಮುಂತಾದ ವಾಮಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಯಾದರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿಬಹುದು. ಅದುದರಿಂದ ಆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಸವಿನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿ ಮನ ಒಲಿಸಿ ಶತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಈ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು. ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಸತ್ತಂತೆಯೇ. ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲು ಅಕ್ರೂರ ಒಬ್ಬನೇ ಚತುರ. ಅವನನ್ನೇ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ಆ ಇಬ್ಬರು ಸೋದರರರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು'' ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಅನಂತರ ಕಂಸ ಅಕ್ರೂರನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದ.

ಕಂಸ:- ಅಕ್ರೂರ, ನನ್ನ ಸೋದರಿಯ ಗಂಡನಾದ ವಸುದೇವ ಎಂಥ ನೀಚ ಎನ್ನುವದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿರುವಿಯಷ್ಟೆ ! ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ನಂದಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಂದಗೋಪನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಅವನ ಮಕ್ಕಳಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ನಾನು ಕಳಿಸಿದ ಕೇಶಿ ಮೊದಲಾದ ರಕ್ಕಸರನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳು ಕೂಡ ಆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಜಯಿಸಲಾರರು. ಮತ್ತು ಸಾಯಿಸಲಾರರು. ಆದುದರಿಂದ ಉಪಾಯದಿಂದ ನೀನು ಅವರನ್ನು ಈ ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಈ ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣ ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಯಮಪಟ್ಟಣ ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ಆ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರನ್ನು ನಮ್ಮ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲರಾದ ಜಟ್ಟಿಗಳು ಕೊಲ್ಲುವದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹಬ್ಬವಿದೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ. ಆ ಧರ್ನುಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಲಕರನ್ನೂ ನಂದಗೋಪ ಮೊದಲಾದ ಯದುಬಂಧುಗಳನ್ನೂ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳು. ಈ ಧರ್ನುಯಾಗದಲ್ಲಿ ನಂದಗೋಕುಲದ ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಲಕರೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ತಿಂದು ಉಂಡು ತಣಿದು ಹೋಗಲಿ.

ಕಂಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅಕ್ರೂರ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ರಥವನ್ನು ಏರಿದ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕಾಣೆವೆನೋ ಎಂದೂ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಧಿಕ ಉತ್ಕಂಠಕೆ ಕೃಷ್ಣ ದರುಶನ ಲಾಲಸೆಯಿಂದ ಅಕ್ರೂರ ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ತ್ವರಿತಗತಿಯಿಂದ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಅಕ್ರೂರ ಬಂದಾಗ ಕೃಷ್ಣ ಗೋವುಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ. ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ. ಎಲ್ಲ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲಕವನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದ. ಕಾಡು ತುಳಸಿಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ. ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಡವಿಯ ಹೂಗಳನ್ನು ಮುಡಿದಿದ್ದ. ಮೈಗೆಲ್ಲ ಚಂದನ ಗಂಧವನ್ನು ಬಳಿದಿದ್ದ. ತುಂಬಿದ ಮೋಡದಂತೆ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ಕೃಷ್ಣನ ಹೊಂದಾವರೆಯಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸವು ಮಿನುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಗೋಪಕನ್ಯೆಯರು ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ಶರೀರದ ಆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಆನಂದದಿಂದ ಅಕ್ರೂರನ ಮೈ ಪುಳಕಿತವಾಯಿತು. ಕಂಗಳಿಂದ ಆನಂದದ ಬಾಷ್ಪಧಾರೆ ಸುರಿಯಿತು.

ರಥದಿಂದ ಇಳಿದು ಅವನು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡ. ಅನಂತರ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದ. ಅವನ ಕೆಂಬಣ್ಣದ ಕಮಲದಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಅಡಿದಾವರೆಯ ಹುಡಿಯನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಧವಲದೀಧಿತಿಯಿಂದ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ತೋರುವ ಬಲರಾಮನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಆಗ ರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ ಮತ್ತ ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಲಿರುವ ಆ ಅಕ್ರೂರನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಆನಂದದಿಂದ ಕೈ ಹಿಡಿದು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದರು. ನಂದಗೋಪ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಿದ. ಎತ್ತರವಾದ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದ. ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದ. ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಅಕ್ರೂರನು ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಹಾಗೂ ನಂದಗೋಪ ಯಶೋದೆಯರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ. ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ಅಕ್ರೂರನು ಉಚ್ಚ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ನಂದಗೋಪ ಅವನ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಬಳಿಕ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. ಆಗ ಅಕ್ರೂರನು ವಿನಯದಿಂದ ಬಾಗಿ ನುಡಿದ.

ಅಕ್ರೂರ:- ನಂದಗೋಪ, ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕೃಷ್ಣನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವನಲ್ಲ. ಇವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ. ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾಧು ಸಜ್ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಮಾನವರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಇಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆ ದೇವೋತ್ತಮ ವೈಕುಂಠದಿಂದ ಇಳಿದೇ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿಯೇ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು. ಕಂಸನು ಮೊದಲಾದ ದೈತ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಅವನಿಂದ ಮೃತ್ಯು ಬರುವದು ನಿಶ್ಚಿತ. ದೇವತೆಗಳು ಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣದ ಬಂದಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮಿಯ ದಿನ ಸರಿರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲ ದೇವಕಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ. ಕಂಸನಿಗೆ ಹೆದರಿ ವಸುದೇವ ಆ ಮಗುವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮನಗೆ ತಂದು ಯಶೋದೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದ. ಅಂದು ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಯಶೋದೆಯು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತು ಆಯಾಸದಿಂದ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ವ್ರಜಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದರು. ಆಗ ವಸುದೇವ ತನ್ನ ಮುದ್ದು ಕಂದನನ್ನು ಯಶೋದೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಅವಳ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ತಾನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮಗನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ದುಃಖಿತಳಾದ ದೇವಕಿಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ಯಶೋದೆಯ ಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಮಲಗಿಸಿದ. ಕೂಡಲೇ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸು ದೊಡ್ಡ ದನಿ ತೆಗೆದು ಅಳತೊಡಗಿತು. ಮಗುವಿನ ರೋದನದ ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಓಡಿ ಬಂದ ಕಂಸ. ದೇವಕಿಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡ ಮಗುವನ್ನು ಕೈ ಹಾಕಿ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡ. ಹಿಡಿಗೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆ ಕೂಸನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸಿ ಒಂದು ಹೆಬ್ಬಂಡೆಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ. ಕೂಡಲೇ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಕಂಸನ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಸರಿಕೊಂಡು ಮುಗಿಲಿಗೆ ಜಿಗಿದು ಹಾರಿಹೋಯಿತು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ

ಆ ಕನ್ಯೆಯು ಎಂಟು ಕೈಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತಳಾದ ಅಷ್ಟಭುಜಾದೇವಿಯಾಗಿ ಮುಗಿಲು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಗಂಭೀರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕಂಸನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿತು.

ಕನ್ಯಾ:- ದಾನವಾಧಮ ಕಂಸ, ಸರ್ವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ.

ಅಕ್ರೂರ:- ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಯೋಗಮಾಯೆಯು, ಏಕಾನಂಶಾ ಅಷ್ಟಭುಜಾದೇವಿ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೆಸರಾದ ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸೋದರಿಯು ಕಂಸನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ಅಂದಿನಿಂದ ದುಷ್ಟಾತ್ಮನಾದ ಆ ಕಂಸನು ಭಯಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಆ ವಸುದೇವ ಕುಮಾರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ದುಷ್ಟದಾನವರನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಕಂಸನ ಆ ಎಲ್ಲ ದೂತ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಸಂಹರಿಸಿದ. ಬೆರಳುತುದಿಯ ಮೇಲೆ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯಂಥ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ. ಕಾಲೀಯನಂಥ ದುಷ್ಟಸರ್ಪವನ್ನು ಯಮುನೆಯ ಮಡುವಿನಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಕೇಶಿ ಮೊದಲಾದ ಘೋರ ಕ್ರೂರ ರಕ್ಕಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹರಿಸಿದ. ಸ್ವಯಂ ದೇವೇಂದ್ರ ನೆಲದವರೆಗೆ ನಡೆದುಬಂದು ಅವನ ದರ್ಶನತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ.

ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಈ ಎಲ್ಲ ಕೌತುಕದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಂಸ ಭೀತಿಯಿಂದ ನಡುಗಿಹೋದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಮದೋನ್ಮತ್ತವಾದ ಆನೆಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಜಟ್ಟಿಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಆ ರಾಮ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ದುರಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ವಸುದೇವನನ್ನು ಆ ಕಂಸ ಬಂದೀಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಡದಿದ್ದರೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ನಿಮಗೆ ನಾನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವ್ರಜಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಲಕರೂ ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಆ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬರಲಿ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಪರಮಾನ್ನಗಳನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಲಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಾಳೆ ಹಾಲು ಮೊಸರು ತುಪ್ಪ ಬೆಣ್ಣೆ ಮೊದಲಾದ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗವ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಡಿರಿ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಡಿರಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಕಂಸನಿಂದ ಯಾವುದೇ ಅಪಾಯ ಭಯ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಕಂಸನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಸಂಶಯವೇ ಬೇಡ. ಯಾವ ಭಯವೂ ಬೇಡ.

ಅಕ್ರೂರನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯ ಗೋಪಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಹೆದರಿಹೋದರು. ದುಃಖಸಾಗರದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿದರು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದು ''ಯಾರೂ ಇನಿತೂ ಹೆದರಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ನಾಳೆಯೇ ಅಣ್ಣ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ದೈತ್ಯ ಧುರೀಣನಾದ ದುರುಳ ಕಂಸನನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ದುಷ್ಟ ಪಾಪಿಷ್ಠರಾದ ದೈತ್ಯಾಧಮರನ್ನೆಲ್ಲ ವಧಿಸಿ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಯಾರೂ ಭಯಪಡಬೇಡಿರಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಡಿರಿ.

ಕೃಷ್ಣನ ಈ ದಿಟ್ಟ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಧೈರ್ಯಬಂದಿತು ನಂದನೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪವೃದ್ಧರಗೆ. ಅಕ್ರೂರನ ವಚನದಿಂದಲೂ ಹಾಗೂ ತಾವು ಗೋಕುಲ ಹಾಗೂ ವೃಂದಾವನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ನೋಡಿದ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರೌಢ ಲೀಲೆಗಳನ್ನೂ ಅವನ ಲೋಕೋತ್ತರ ವಿರಾಟ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ನೆನೆದು ಅವನ ಅಮಾನುಷ ಮಹಿಮೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭರವಸೆಯನ್ನು ತಾಳಿದರು. ಹಾಲು ಮೊಸರು ತುಪ್ಪ ಬೆಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಮಥುರಾಗಮನದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಇತ್ತ ಅಕ್ರೂರನು ನಂದಗೋಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಶೋದಾದೇವಿಯು ಮಾಡಿ ಬಡಿಸಿದ ಅಮೃತದಂಥ ಸಾತ್ವಿಕ ಭೋಜನವನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಊಟ ಮಾಡಿದ. ಭೋಜನಾನಂತರ ಆಚಮನ ಮಾಡಿದ ಆ ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ನಂದಗೋಪ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ನೀಡಿದ.

ಸಂಜೆ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾದ ಬಳಿಕ ಅಕ್ರೂರನು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೈದು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ರೊಡನೆ ಹಾಲು ಅನ್ನ ಊಟ ಮಾಡಿದ. ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಭೋಜನೋತ್ತರ ಹೂವು ಹಾಸಿದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮೆತ್ತಗಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವನ ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಾಶ್ರು. ಮೈ ತುಂಬ ರೋಮಾಂಚ. ಅವನು ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಕೃಷ್ಣನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ನೀವುತ್ತ ಪಾದಸಂವಾಹನ ಮಾಡಿದ ''ಇಂದು ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ಭಗವಂತನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಇಂದು ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಮೂರು ಲೋಕದ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಇಂದು ನನ್ನ ಕರಗತವಾಗಿದೆ. ಬೇಕು ಎಂದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ದೊರಕಲಾರದ ಭಗವಂತನ ಕೋಮಲವಾದ ಕಾಲುಗಳ ಕೈಂಕರ್ಯವು ನನಗೆ ದೊರೆತದ್ದು ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸುಕೃತ. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಕೋಮಲ ಕರಪಲ್ಲವಗಳಿಂದ ಸಂವಾಹನಗೈಯುವ ಹರಿಚರಣಗಳ ಪಾವನ ಸ್ಪರ್ಶವು ಇಂದು ನನಗೆ ಲಭಿಸಿದ್ದು ನನ್ನ ಸುದೈವ.''

ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಭಗವದ್ ಭಕ್ತನಾದ ಅಕ್ರೂರನು ಬೆಳಗಾಗುವರೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದ ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇಡೀ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮೆತ್ತಗೆ ಒತ್ತುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದ ಅನುಭವ.

ನಸುಕು ಹರಿಯಿತು. ಅಕ್ರೂರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುಪ್ರಭಾತ ಹೇಳಿದ. ಅನಂತರ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಎದ್ದರು ತಾಯಿ ಯಶೋದೆಯ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಹಣೆ ಹಚ್ಚಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಯಶೋದೆಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು. ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಥುರೆಗೆ ಹೊರಟದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಲ್ದಿದವು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅವಳು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ನೆತ್ತಿ ಮೂಸಿ ಮೈದಡವಿ ಮುದ್ದಾಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದಮಾಡಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಳು.

ಅಕ್ರೂರನು ಕೂಡ ಯಶೋದೆಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಪೊರಮೊಟ್ಟ. ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಹೇಳಿದ ''ತಾಯಿ, ನೀನು ಶೋಕಿಸಬೇಡ. ಈ ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಕಂಸನನ್ನು ಸಿಗಿದು

ಹಾಕುವ. ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಧಿರಾಜನು ಆಗುವ. ಇದರಲ್ಲಿಯ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯೆದೋರು.''

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅಕ್ರೂರನು ಬಲರಾಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರೊಂದಿಗೆ ರಥವನ್ನು ಏರಿದ. ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿಯ ಹಿರಿಯ ನಂದಗೋಪನೆ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪವೃದ್ಧರೆಲ್ಲ ಹಾಲು ಮೊಸರು ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮಥುರೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟರು. ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾಗದೇ ಕಣ್ಣೀರು ಕರೆಯುತ್ತ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ರಥದ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಓಡುತ್ತ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಲಿರುವ ಆ ಗೋಪಾಂಗನೆಯರನ್ನು ಕಂಡು ಕೃಷ್ಣನು ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಹೇಳಿದ. ರಥವು ನಾಗಾಲೋಟದಿಂದ ಮುಂದೆ ಓಡಿತು ಅವನ ವಿರಹದಿಂದ ವಿಹ್ವಲರಾದ ಆ ದನಗಾಹಿ ವನಿತೆಯರು ಶೋಕಸಂತಪ್ತರಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಗೋವಿಂದ ಎಂದು ಒದರುತ್ತ ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕೋಡಿ ಹರಿಸಿದರು ಈ ಕೃಷ್ಣನ ರಥವು ಕಣ್ಮರೆಯಾದರೂ ಅವರಿನ್ನೂ ಅವನು ಹೋದ ದಿಕ್ಕನ್ನೆ ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ನಿರಾಶರಾಗಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡರು.

ಇತ್ತ ಆಕ್ರೂರ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ರಥವನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಹೊಡೆದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಗೆ ಬಂದಾಗ ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ತಾನು ರಥದಿಂದ ಇಳಿದು ತನ್ನ ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯೆ ಪೂಜಾದಿ ಅಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಯಮುನೆಯ ನೀರಿಗೆ ಇಳಿದ. ಮುಳುಗು ಹಾಕಿದ. ಯಮುನೆಯ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಅಘಮರ್ಷಣ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸತೊಡಗಿದ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಆ ನೀರಿನ ಒಳಗೆ ದಿವ್ಯಚಂದನ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಮುತ್ತಿನ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ. ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಆ ಯಮುನೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸಿದರು. ತಾನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ರಥದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಯಮುನೆಯ ನೀರಿನ ತರಂಗಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೂತಿದ್ದು ಯಾವಾಗ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಕೌತುಕವಾಯಿತು. ಅಕ್ರೂರ ಒಮ್ಮೆಲೇ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದ. ರಥದ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿದ. ಸೋದರರಿಬ್ಬರೂ ಸರಸಾಲಾಪಗೈಯುತ್ತ ರಥದಲ್ಲಿಯೇ ಅಧಿಷ್ಠಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಅಕ್ರೂರ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರವಾಹದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನ ಅಂಕಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಅದೇ ಕೃಷ್ಣ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸನಕಾದಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳು ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಜಲ ಸ್ಥಲ ಎರಡು ಕಡೆಗೂ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಆ ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ, ಅವನು ಗದ್ಗದಿತ ಕಂಠನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದ.

ಅಕ್ರೂರ ಕೃತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸ್ತೋತ್ರಂ

ಕಾಲಾತ್ಮನೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಮನಾದಿನಿಧನಾಯ ಚ ।
ಅವ್ಯಕ್ತಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಮವಿಕಾರಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥

ಭೂತಭರ್ತ್ರೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭೂತವ್ಯಾಪ್ತಾಯ ತೇ ನಮಃ ।
ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವ ಭೂತಾನಾಂ ನಿಯಂತ್ರೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ॥

ವಿಕಾರಾಯಾವಿಕಾರಾಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪುರುಷಾಯ ಚ ।
ಗುಣಭರ್ತ್ರೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಿಯಮಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ದೇಶಕಾಲಾದಿ ನಿರ್ಭೇದರಹಿತಾಯ ಪರಾತ್ಮನೇ ।
ಅನಂತಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ತ್ರಯೀನಾಥಾಯ ಶಾರ್ಙ್ಗಿಣೇ ।
ನಾರಾಯಣಾಯ ವಿಶ್ವಾಯ ವಾಸುದೇವಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥

ವಿಷ್ಣವೇ ಪುರುಷರೂಪಾಯ ಶಾಶ್ವತಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಪದ್ಮನೇತ್ರಾಯ ನಿತ್ಯಾಯ ಶಂಖ ಚಕ್ರಧರಾಯ ಚ ॥

ಉದ್ಯತ್ಕೋಟ ರವಿಪ್ರಖ್ಯಭೂಷಣಾಂಚಿತ ವರ್ಚಸೇ ।
ಹರಯೇ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಮೀಶ್ವರಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಸವಿತ್ರೇ ಸರ್ವ ಜಗತಾಂ ಬೀಜಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ।
ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಧಾತ್ರೇ ಚ ವಿಧಾತ್ರೇ ವಿಶ್ವಯೋನಯೇ ।
ಸಹಸ್ರ ಮೂರ್ತಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಬಹುಮೂರ್ಧಾಂಘ್ರಿಬಾಹವೇ ॥

ಸಹಸ್ರನಾಮ್ನೇ ನಿತ್ಯಾಯ ಪುರುಷಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ।
ನಮಸ್ತೇ ನಾಗಪರ್ಯಂಕ ಶಾಯಿನೇ ಸೌಮ್ಯರೂಪಿಣೇ ॥

ಕೇಶವಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪೀತ ವಸ್ತ್ರಧರಾಯ ಚ ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀಘನಕುಚಾಶ್ಲೇಷ ವಿಮರ್ದೋಜ್ವಲವಕ್ಷಸೇ ॥

ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಶ್ರೀಶಾಯಾಽನಂತ ರೂಪಿಣೇ ॥

ಮಹಾದೇವ:- ಅಕ್ರೂರನು ಯಮುನಾ ನದಿಯ ನೀರಿನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತ್ಯುದ್ರೇಕದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ ಈ ಕೃಷ್ಣಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ಪಠಣ ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ವತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪರಮ ಭಕ್ತನಾದ ಅಕ್ರೂರನು ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ನೀರಿನಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಸುಗಂಧಿ ತುಳಸಿಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ದಂಡೆಗೆ ಬಂದ. ರಥದ ಬಳಿಗೆ ಸಾರಿದ. ರಥದಲ್ಲಿಯೇ ನಗುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ರಾಮಕೃಷ್ಣರು. ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ

ಮಾಡಿದ. ಅಕ್ರೂರ ವಿನಯದಿಂದ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಮೆಲುನಗೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದ ಗೋವಿಂದ.

ಕೃಷ್ಣ:- ಅಕ್ರೂರ, ಯಮುನೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಯಾವ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡೆ ?

ಅಕ್ರೂರ:- ಕೃಷ್ಣ, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ವಸ್ತು ಎಂದರೆ ನೀನೇ. ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವೆ. ಇದು ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ? ನೀನು ಒಬ್ಬನೇ ಆದರೂ ಪೃಥವಿ, ಜಲ, ತೇಜ ವಾಯು ಆಕಾಶ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕನೂ ಆಗಿ ಇರುವದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲದೇ ಮತ್ತೇನು? ಕೋಟಿ ಮನ್ಮಥರಿಗಿಂತ ಸುಂದರನಾದ ನೀನು ಮೀನ, ಆಮೆ, ಹಂದಿ, ಸಿಂಹ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು ತಳೆದಿರುವೆ. ಇದೂ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆ ಸರಿ. ನೀನು ಏಕೈಕ ಪ್ರಭುವಾದರೂ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ತತ್ತಚ್ಛಬ್ದವಾಚ್ಯನಾಗಿ ಅನೇಕ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ರೂಪಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಏನು? ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ರಥದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ಯಮುನೆಯ ನೀರಿನ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಶೇಷಶಾಯಿಯಾಗಿ ನನಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಧನ್ಯನಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೀರಿನ ನಟ್ಟ ನಡುವೆ ನಿಂತು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಈ ರಥದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ನಾನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಕುಳಿತಂತೆಯೇ ಕುಳಿತಿರುವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಚಕಿತನು ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ಚಮತ್ಕೃತನೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅಕ್ರೂರ ರಥಾರೋಹಣ ಮಾಡಿದ. ತ್ವರಿತಗತಿಯಿಂದ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಅಗಸೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ. ರಾಮ ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಕರೆತಂದ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಸಿದ. ಕಂಸನಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಹಿಗ್ಗು. ಅವನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟ. ಇನ್ನೇನು ಅವನು ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ ಮರಣವನ್ನು ಅಪ್ಪುವದು ನಿಶ್ಚಿತ ಎಂದು ಕಂಸ ಭಾವಿಸಿದ. ಆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಕರೆ ತಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿದ ಅಕ್ರೂರನನ್ನು. ಕಂಸನಿಂದ ಸತ್ಕೃತನಾಗಿ ಅಕ್ರೂರ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದ.

ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಬೀದಿ ಗುಂಟ ನಡೆದರು. ಅದು ಸಂಜೆಯ ಸಮಯ ಸಂಜೆಯ ಹೊಂಬಣ್ಣ ಆ ಗೋಪಾಲ ಬಾಲಕರ ಕಾಯ ಕಾಂತಿಗೆ ಕಮನೀಯತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ಕೈ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಮಂದಹಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಾನೆಗಳಂತೆ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತ ಮುನ್ನಡೆದರು.

ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯ ಅಗಸ ರಾಜರ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಾಕಿ ಅರಮನೆಗೆ ಕೊಡಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಕೊಡಲು ಕೇಳಿದರು, ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣರು. ಆದರೆ ಉದ್ಧಟನಾದ ಆ ಅರಮನೆಯ ಅಗಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಡದೇ ಇವರಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತನಾಡಿ ಗದರಿಸಿದ. ಆಗ ಕ್ರೋಧ ಮುದ್ರೆ ತಳೆದು ಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ಅಂಗೈಯಿಂದ ಆ ರಜಕನನ್ನು ಹೊಡೆದ. ಅವನ ಈ ಏಟನ್ನು ತಾಳಲಾರದೇ ಆ ಅಗಸ ನಡು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆತ್ತರಕಾರಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಅವನು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ದನಗಾಹಿಗಳಿಗೂ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಪಟ್ಟೆ ಪೀತಾಂಬರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಂಚಿಬಿಟ್ಟ. ತಾವು ಕೂಡ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಉತ್ತಮವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟುತೊಟ್ಟುಕೊಂಡರು.

ಮುಂದೆ ಆ ಬಲರಾಮ ಕೇಶವರು ಓರ್ವ ಮಾಳಿಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಇವರನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಆ ಮಾಲಾಕಾರನು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬುಟ್ಟಿ ಬುಟ್ಟಿ ಹೂಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ಕೈ ಮುಗಿದ. ತಾನೇ ಪೋಣಿಸಿ ಮಾಲೆ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟ ಹೂವಿನ ಸರಗಳನ್ನು ಆ ಗೋಪಾಲಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಆನಂದದಿಂದ ನೀಡಿ, ಇಡಿಸಿ, ಅಲಂಕರಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ.

ಅನಂತರ ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನೂ ನೀಲಾಂಬರ ಧಾರಿಯಾದ ಬಲರಾಮನೂ ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜರಂತೆ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ಬಟ್ಟೆಬರೆ ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿ ಮಥುರೆಯ ಮಹಾನಗರದ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೇ ಮುಂದೆ ಬಂದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಸನ ರಾಣೀವಾಸಕ್ಕೆ ಚಂದನ ಗಂಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಹೊರಟ ಓರ್ವ ಕುಬ್ಜೆಯು ಕಂಡಳು. ಅವಳ ಮೈಯೆಲ್ಲವೂ ಮೂರು ಕಡೆ ಮಣಿದಿತ್ತು. ಗೂನು ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಬಾಗಿ ಸೊಟ್ಟಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ನಡಿಯುತ್ತಲಿರುವ ಆ ತ್ರಿವಕ್ರೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಸುಗಂಪು ಸೂಸುವ ಗಂಧ ಚಂದನದ ಪಂಚಪಾತ್ರೆ ಕಲಶಗಳು ಇದ್ದವು. ಆ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಸೌರಭದಿಂದ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವಳಿಗೆ ಗಂಧವನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಆನಂದ ಭರಿತಳಾದ ಆ ಕುಬ್ಜೆಯು ಮುಗುಳ ನಗೆ ನಕ್ಕು ಆ ಬಾಲಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ತಾನು ತಂದ ಶ್ರೀಗಂಧ ಚಂದನ ಕರ್ದಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ನೀಡಿದಳು. ರಾಮಕೃಷ್ಣರೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಗೋಪಾಲ ಬಾಲಕರೂ ಆ ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ಮೈಗೆಲ್ಲ ಪೂಸಿಕೊಂಡು ಅಲಂಕೃತರಾದರು. ತಮಗೆ ಗಂಧವನ್ನು ನೀಡಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ಆ ಗೂನಿಯ ಮನಸ್ಸು ಸುಂದರವಾದರೂ ಅಂಕುಡೊಂಕಾಗಿ ಮೂರು ಕಡೆ ಮಣಿದು ವಿದ್ರೂಪವಾಗಿತ್ತು ಅವಳ ಶರೀರ. ಅವಳ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದಯೆ ತೋರಿ ಅವಳ ದೇಹ ಮುಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಪಾದದಿಂದ ಅವಳ ಪಾದವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಗದ್ದ ಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿದ. ಅವಳ ದೇಹದ ಬಾಗು, ಗೂನು, ಅಂಕು ಡೊಂಕಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಸರಳಗೊಳಿಸಿ ಸುಂದರ ತರವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ.

ಅನಂತರ ಆ ಬಲರಾಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ತಮ್ಮ ತುರುಗಾಹಿ ತರುಣರ ತಂಡದೊಡನೆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಧನುಃಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕರು. ಅಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಇಟ್ಟ ಭಾರೀ ಗಾತ್ರದ ಒಂದು ಬಿಲ್ಲು ಇದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣನು ಅದರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದ. ಲೀಲೆಯಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯ ಚಾಪವನ್ನು ಎತ್ತಿದ.

ಮನ ಬಂದತ್ತ ಮಣಿಸಿ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುರಿದು ಹಾಕಿದ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ಬಿರಿಯುವಂಥ ಭೀಕರ ಶಬ್ದ ಉಂಟಾಯಿತು ಆ ಧರ್ನುಭಂಗದಿಂದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಕಂಗೆಟ್ಟ ಕಂಸ. ಕೂಡಲೇ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸೇನಾಪತಿಗಳನ್ನು. ಪ್ರಮುಖರಾದ ದೈತ್ಯಧುರೀಣರಿಗೆಲ್ಲ ಕರೆ ಹೋಯಿತು. ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಜಟ್ಟಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆ ಕಳುಹಿಸಿದ.

ಅವರಲ್ಲಿ ಚಾಣೂರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಬಲಿಷ್ಠ. ಅವನೊಬ್ಬ ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಜಗಜಟ್ಟಿ. ಅವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಕಳವಳಗೊಂಡ ಕಂಸ ನುಡಿದ.

ಕಂಸ:- ಚಾಣೂರ, ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಯಮಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿದ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಮಥುರೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಾಳೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ನನ್ನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ

ಕರೆಸುವೆ. ಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಬಾಲಕರನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನೀನು ಕೊಲ್ಲಿಸು. ಮತ್ತು ಮದಿದ ಆನೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯಿಸಿ ತುಳಿಸಿ ಅಥವಾ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಆಡಿ ಇಲ್ಲವೇ ಬೇರೆ ಯಾವದಾದರೂ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಾಯಿಸಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಭಯಭ್ರಾಂತನಾದ ಕಂಸ ಕೃಷ್ಣನ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ, ಅರಮನೆಗೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ಬಾಗಿಲುಗಳ ಮುಂಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮದತುಂಬಿದ ಗಂಡಾನೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಈ ಸಮಾಚಾರವೆಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಂದೇ ರಾತ್ರಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಆದರೂ ಅವನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿದ. ನುಸುಕು ತೆಗೆದಕೂಡಲೇ ರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಮೈಮುರಿದು ಮೇಲೆ ಎದ್ದರು. ತಿಳಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂದರು. ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಪೋಪಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕಂಸನೊಡನೆ ಹೋರಾಟದ ತವಕ. ಬೇಗ ಸಂಗ್ರಾಮ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಂಸನು ಸಾಕಿದ ಎಲ್ಲ ಮಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಣಿದು ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅವನ ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೊದಲೇ ಮರ್ದಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಉತ್ಸಾಹ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಗುಹೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಸಿಂಹದಂತೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹೊರಬಿದ್ದು ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಕುವಲಯಾಪೀಡ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕಂಸನ ಕ್ರೂರವಾದ ಮದ್ದಾನೆ ಮದತುಂಬಿ ಪುಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಝೂಲಾಡುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮದೋತ್ಕಟವಾದ ಆ ಮತ್ತಮಾತಂಗವನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಕೃಷ್ಣನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅದರ ಸೊಂಡೆ ಹಿಡಿದು ಆಚೀಚೆ ಎಳೆದಾಡಿ ಓಡಾಡಿಸಿ ಅನಂತರ ಸೊಂಡಿಲನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಅದರ ಮೇಲೆ ಜಿಗಿದು ಕುಳಿತ. ಅನಂತರ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೂ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿಸಿದ. ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯಕಾಯದ ಮದೋತ್ಕಟವಾದ ಆನೆಯ ಎಲುಬುಗಳೆಲ್ಲ ಮುರಿದು ಕೆಟ್ಟ ಧನಿಯಿಂದ ಘೀಳಿಟ್ಟು ಅದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಕುವಲಯಾಪೀಡದ ಎರಡುಕೋರೆದಾಡೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆ ರಾಮಕೇಶವರಿಬ್ಬರೂ ಕಂಸನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಗೋಪಾಲಬಾಲಕರ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಶಕ್ತಿ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ದೈತ್ಯವೀರರೆಲ್ಲರೂ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗಿ ಕಂಸನ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಸೇರಿ ಕೊಂಡರು. ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಿಟಕಿ ಕಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ರಾಜಮಲ್ಲರೂ ಮಂತ್ರಿಸೇನಾಪತಿಗಳೂ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಅಂತಃಪುರದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಆ ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಕಪಾಟುಗಳನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದು ಮುರಿದು ತೆಗೆದು ಒಳಹೊಕ್ಕರು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಸೇನಾಪತಿಗಳನ್ನೂ ದೈತ್ಯರನ್ನೂ ಮಲ್ಲರನ್ನೂ ಹೊಡೆದು ಬಡೆದು ಕೈ ಕಾಲು ಮುರಿದು ಮುಟಿಕೆ ಮಾಡಿ ಒಗೆದು ಆನೆಯ ಕೋರೆದಾಡೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಈ ಲೀಲಾಲಾಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾನಂದ ಹಾಸ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕಂಸ ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿದ. ತನ್ನ ಆಸ್ಥಾನದ ಅಪ್ರತಿಮಮಲ್ಲನಾದ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲ ನೆನಿಸಿದ ಚಾಣೂರನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದ.

ಕಂಸ:- ''ಚಾಣೂರ, ಏನಾದರೂ ಮಾಡು. ಈ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕರನ್ನು ಇಂದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಂದು ಬಿಡು. ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.''

ಕಂಸನು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಆಸ್ಥಾನದ ಜಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ರಂಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಎಲ್ಲ ಮಲ್ಲಮುಖಂಡರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಒಂದು ಮೇರು ಪರ್ವತದಂತೆ ಕಂಡ. ಕಂಸನಿಗಂತೂ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನಂತೆ ತೋರಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಲ್ಲ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಲು ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಂತೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮನ್ಮಥನ ಪ್ರತಿರೂಪದಂತೆ ಕಂಡ ಆ ಕೃಷ್ಣ. ವಸುದೇವ ಅಕ್ರೂರ ನಂದಗೋಪ ಹಾಗೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಯಾದವರೂ ಆ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಈ ಮಲ್ಲ ಮಧುಸೂದನರ ದ್ವಂದ್ವ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡಲು ಕುಳಿತಕೊಂಡರು. ಅಂಗನೆಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ದೇವಕಿಯು ಬಂದು ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಹಾಲು ಗಲ್ಲದ ಹಸುಳೆ ಬೆಟ್ಟದಂತಿರುವ ಆ ಜಟ್ಟಿಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣೀರು ಕರೆಯುತ್ತ ದುಃಖಾರ್ತಳಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

ರಣವಾದ್ಯಗಳು ಭೋರ್ಗರೆದವು. ಚಾಣೂರ ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೆಣಕಿದ. ಮುಷ್ಟಿಕ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ. ನಾಲ್ಕೂ ವೀರವರೇಣ್ಯರ ನಡುವೆ ನಿಕರದ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧ ಘೋರಾಕಾರವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗುದ್ದಿ, ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದು, ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಮರ್ದಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಮಲ್ಲರನ್ನು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ದಣಿದು ಕುಣಿಸಿದರು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಅವರೊಡನೆ ಆಟವಾಡಿ ಅನಂತರ ಜನಾರ್ದನನು ಚಾಣೂರನ ಮೈ ಮುರಿದು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿಸಿದ. ಆ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ನೆತ್ತರ ಕಾರಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ. ಅನಂತರ ಬಲರಾಮ ಮುಷ್ಟಿಕನ ಎದೆಗೆ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕ ಪ್ರಹಾರಗೈದ. ಆದರಿಂದ ಆ ಜಟ್ಟಿಯ ಮೈಯೊಳಗಿನ ಮೂಳೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುರಿದು ಸ್ನಾಯು ಹರಿದು ದೇಹ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಜಟ್ಟಿಗಳೂ ಪಲಾಯನ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿದರು.

ಕಂಸನಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಮತ್ತಿಷ್ಟೂ ಹೆದರಿಕೆ ಆಯಿತು. ಅವನು ಆ ರಂಗಸ್ಥಳದ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಕೃಷ್ಣನು ಟಣ್ಣನೇ ಕಂಸ ಕುಳಿತ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಮಂಚಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ. ಅಂಗೈಮುಂಗೈಗಳಿಂದ ಕಂಸನ ತಲೆಯನ್ನು ಜಜ್ಜಿದ. ಅನಂತರ ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆ ಮೇಲುಪ್ಪರಿಗೆಯಿಂದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೂರಿ ಒಗೆದ. ಅದರಿಂದ ಕಂಸನ ಎಲ್ಲ ಅವಯವಗಳು ಒಡೆದು ಸಿಡಿದು ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಕಂಸನನ್ನು ಕೊಂದಬಳಿಕ ರಾಮನು ಕಂಸನ ತಮ್ಮನಾದ ಸುನಾಮನನ್ನು ಬಿಗಿದ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಡುನೆತ್ತಿಗೆ ಕುಟ್ಟಿ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ. ಹೀಗೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಸನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸಂಗ್ರಾಮದ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಂಸ ಬಂಧುಗಳಿಬ್ಬರನ್ನು ವಧಿಸಿ ಮಲಗಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತ ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬಂದರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆಗ ದೇವಕಿಯು ಆ ತನ್ನ

ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಮೈದಡವಿ ಮುದ್ದಾಡಿ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಮೂಸಿನೋಡಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಳೆಗರೆದಳು. ಅವಳ ಹೃದಯದಿಂದ ಪ್ರೀತಿರಸದ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹಾಲು ಸುರಿಯಿತು. ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ದೇವ ದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ ಉದುರಿದವು. ಅದರೊಡನೆ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಪ್ರಶಂಸಾವೃಷ್ಟಿಯೂ ಬೆರೆಯಿತು. ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣನ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಹಿರಿಯ ಗೋಪಾಲಕರನ್ನೂ ನಂದಗೋಪನನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ. ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ನಂದಗೋಪನನ್ನು ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ಗೋಪಾಲಕರನ್ನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರನ್ನೂ ಕಂಸನ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಮುತ್ತು, ರತ್ನ, ವಜ್ರ, ವೈಡೂರ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಹಿಡಿ ಹಿಡಿಯಾಗಿ ನಗ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವರ ಮುಂದೆ ಸುರಿದ. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಪೀತಾಂಬರಗಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಆಭರಣ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನೂ ತಂದು ಅವರ ಮುಂದೆ ಒಟ್ಟಿದ. ಮತ್ತು ನಂದಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ನಂದಗೋಪಾದಿ ಬಂಧು ಬಳಗ ಇಷ್ಟಮಿತ್ರರನ್ನೆಲ್ಲ ಧನ, ದಾನ್ಯ, ಬಟ್ಟೆ, ಬಂಗಾರ, ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ. ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸು ಬಾರದೇ ದುಃಖಿಸುತ್ತಲಿರುವ ಆ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಲಕರ ವೃಂದವನ್ನೂ ಸಂತೈಸಿ ಹೇರಳವಾದ ಕಾಣಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಊರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ತಂದೆಯಾದ ಉಗ್ರಸೇನ ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ. ಅವನನ್ನು ಕಂಸ ಎಂದೋ ಬಂದೀಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡಿ ಬಿಗಿದು ಕತ್ತಲೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ. ಕೃಷ್ಣನು ಮೊದಲು ಅವನ ಸಂಕಲೆಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಕಳಚಿ ಹಾಕಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ಮಧುರಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಆ ಕಂಸನ ತಂದೆಯಾದ ಉಗ್ರಸೇನನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಕಂಸನ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ. ಅಕ್ರೂರ ಮೊದಲಾದ ಯಾದವ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಸ್ವಯಂ ತಾನೇ ಮುಂದಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಧರ್ಮದಿಂದ ಹಾಗೂ ನೀತಿಯಿಂದ ಯಾದವರ ರಾಜ್ಯವು ಸರ್ವಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತ್ರೆಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಸಾಂದೀಪನಿ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಜರಾಸಂಧ ಕಾಲಯವನರೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮುಚಕುಂದನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೨೮

ಮಹಾದೇವ:- ಅನಂತರ ವಸುದೇವನು ಬಲರಾಮ ಹಾಗು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಮುಂಜಿವೆಯನ್ನು ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರ ಪೌರೋಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿದ. ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಾಂದಿಪನೀ ಗುರುಗಳ ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಓದಿದರು. ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಅವರ ಸತ್ತಮಗುವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬದುಕಿಸಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಮಧುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಚಿತ್ತೈಸಿದರು.

ಕೃಷ್ಣನು ಕಂಸನನ್ನು ಕೊಂದ ಸಮಾಚಾರ ಅವನ ಮಾವನಾದ ಜರಾಸಂಧನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವೈಧವ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದ. ಅಸಂಖ್ಯ ಅಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮಧುರಾಪಟ್ಟಣದ ಮೇಲೆ ಅವನು ದಾಳಿ ಇಟ್ಟ. ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ ಕಾಲಾಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜರಾಸಂಧನ ಪ್ರಚಂಡ ಸೇನೆಯು ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಯಾದವವೀರರನ್ನು ತರಿಯ ತೊಡಗಿತು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಮೂಲರೂಪದ ರಥವನ್ನು ನೆನೆದ. ಕೂಡಲೇ ದಾರುಕನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸುಗ್ರೀವ ಪುಷ್ಪಕವೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಥವನ್ನು ಹೂಡಿಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ದಿವ್ಯ ಪುಷ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಕುದುರೆಗಳು ಎಳೆಯುವ, ಶಂಖ ಚಕ್ರಾದಿ ತನ್ನ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಮತ್ತು ಗರುಡಧ್ವಜದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಆ ತನ್ನ ರಥವನ್ನು ಗೋವಿಂದನು ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ಏರಿ ಜರಾಸಂಧನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನಿಕರದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಿದ. ಜರಾಸಂಧ ಹಾಗೂ ಅವನ ವೀರಸೇನಾಪತಿಗಳು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವನದಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಿದ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು ಒಣಗಿದ ತರಗೆಲೆಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುವಂತೆ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಛಿನ್ನ ವಿಚ್ಛಿನ್ನಗೊಳಿಸಿ ಸೈನಿಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ. ಬಲರಾಮನು ತನ್ನ ನೇಗಿಲು ಹಾಗು ಒನಕೆಯ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ ಲಕ್ಷ ಸೈನಿಕರ ತಲೆ ಒಡೆದು, ಎದೆ ಸೀಳಿ, ರುಂಡ ಮುಂಡಗಳನ್ನು ಈಡಾಡಿದ. ಕೃಷ್ಣನ ಚಕ್ರ ಗದ ಮತ್ತು ಶಾರ್ಙಧನುಸ್ಸು ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳು ಜರಾಸಂಧನ ಎಲ್ಲ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಿಃಪಾತ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಮೂಲಗೈದು ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನೆಡೆಗೆ ಎಳೆದುತಂದವು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಶಂಖವನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಊದಿದ. ದೇವತೆಗಳು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಜರಾಸಂಧ ದುಃಖತೃಪ್ತನಾದ ಕ್ರೋಧ ಸಂತ್ರಸ್ತ ಆದ. ಬಲರಾಮನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಿದ್ದು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ. ಆಗ ಬಲರಾಮನು ತನ್ನ ಆಯುಧವಾದ ನೇಗಿಲನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಜರಾಸಂಧನ ರಥದ ಬಳಿ ಸಾಗಿದ. ಜಿಗಿದು ಅವನ ರಥವನ್ನು ಏರಿದ. ಆ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೇಶಪಾಶವನ್ನು ಜಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಒನಕೆಯಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದ. ಅದನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ನೋಡಿದ ಕೃಷ್ಣನು

ಕರುಣೆಯಿಂದ 'ಕೊಲ್ಲಬೇಡ' ಎಂದು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ತಮ್ಮನ ಮಾತಿನಂತೆ ಬಲರಾಮ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು 'ಬದುಕು ಹೋಗು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟ. ಅನಂತರ ರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ರಥಾರೋಹಣ ಮಾಡಿ ಜಯಘೋಷ ಮಾಡುತ್ತ ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

ಕೃಷ್ಣನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಬದುಕಿ ಉಳಿದು ಬಲರಾಮನಿಂದ ಜೀವದಾನ ಪಡೆದ ಜರಾಸಂಧನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದರಿಂದ ಬಹಳ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇದರ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಕಾಲಯವನನಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ತನಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಅವನ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಕಾಲಯವನ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಅಪರಂಪಾರ ಸೇನಾಸನ್ನಾಹದೊಂದಿಗೆ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ದಾಳಿ ಇಟ್ಟ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಜರಾಸಂಧನ ಭೀಕರವಾದ ದಾಳಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಕ್ಷೀಣ ಕ್ಷಾಮವಾದ ಮಥುರಾ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾಲಯವನನ ದಾಳಿಯನ್ನ ತಾಳಲಾರದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಕಾ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ ಮೂವತ್ತು ಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪಡೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅರಮನೆ, ಸಿರಿಮನೆ, ಬಂಗಾರದ ಕೋಟೆ, ಕೊತ್ತಲ, ತೋರಣ, ಸಭಾ ಮಂಟಪ, ಉದ್ಯಾನ, ಉಪವನ, ಹೊಕ್ಕರಣಿ, ಮಣಿಮಯಮಂದಿರ, ಗೋಪುರ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಸುಂದರಾತಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ದ್ವಾರಕೆಯು ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಮರಾವತಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣದ ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕರು ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಾಗಲೇ ಅವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗದಂತೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ದ್ವಾರಕ ಪಟ್ಟಣದ ದಿವ್ಯ ಭವ್ಯವಾದ ಸುಂದರ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ತಂದು ಮಲಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ. ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಎಲ್ಲ ಯಾದವರೂ ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರವಾದ ಬಂಗಾರದ ಭವನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಸಹಿತವಾಗಿ ಒಂದು ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಗಗನ ಚುಂಬಿತವಾದ ರತ್ನ ಪ್ರಾಸಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಧನ ಧಾನ್ಯ ವಸ್ತ್ರ ಸುವರ್ಣ ಮುತ್ತು ರತ್ನ ಅಲಂಕಾರ ಆಭರಣ ಶಯ್ಯಾ ಆಸನ ಎಲ್ಲವೂ ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಲಿದ್ದವು. ಇದೆಲ್ಲವು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಸಾದ ಎಂದು ಬಗೆದು ಇಂದ್ರಪುರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಇದ್ದಂತೆ ಆನಂದದಿಂದ ವಾಸ ಮಾಡಿದರು ಎಲ್ಲ ಯಾದವರು.

ಹೀಗೆ ಯಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದ ನಡುನೀರಿನ ನಟ್ಟ ನಡುವೆ ಇರುವ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇಟ್ಟು ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆಗಸೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಬಲರಾಮ ತನ್ನ ಹಲ ಮತ್ತು ಮುಸಲ ಎಂಬ ಎರಡು ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಕಾಲಯವನನ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಿದ. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಶಾರ್ಙಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಬೆಂಕಿ ಉಗಳುವ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯವನ ಸೇನೆಯನ್ನು ದಗ್ಧಮುಗ್ಧವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಕಾಲಯವನನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ ಕಾಲ ಪರ್ಯಂತ ಕಾದಾಡಿ ಅನಂತರ ರಣಾಂಗಣದಿಂದ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಾಲ್ತೆಗೆದ. ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಓಡತೊಡಗಿದ. ಕಾಲಯವನನು ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು ಎನ್ನುತ್ತ

ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಓಡುವ ಕೃಷ್ಣ. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಓಡುವ ಕಾಲಯವನ. ಕೃಷ್ಣನು ಚಪಲ ಚರಣದಿಂದ ಓಡುತ್ತಾ ಕಾಡಿನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಅವನನ್ನು ಬಿಡದೆ ಬೆಂಬತ್ತಿದ ಕಾಲಯವನ. ಅರಣ್ಯದ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಹೆ. ಓಡುತ್ತ ಓಡುತ್ತ ಕೃಷ್ಣ ಆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕ. ಇನ್ನೇನು ಕೃಷ್ಣ ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಾಲಯವನನು ನುಗ್ಗಿದ ಆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಗುಹೆಯ ಒಳಗೆ ಮುಚಕುಂದ ಎಂಬ ಮಹಾರಾಜ ಮಲಗಿದ್ದ. ಕೃಷ್ಣ ಅವನಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಒಂದೆಡೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. ಕಾಲಯವನನು ಗದೆಯನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಆ ಗುಹಾ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಮುಚಕುಂದ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನನ್ನೇ ಕೃಷ್ಣ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಕಾಲಿನಿಂದ ಮಲಗಿದ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಮುಚಕುಂದ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಒದ್ದು ಬಿಟ್ಟ. ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ. ಕೋಪದಿಂದ ಅವನ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಗುಲಗಂಜಿ. ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಆ ಮುನಿ ಮಹಾರಾಜ ಹುಂಕಾರ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ನಿದ್ರಾಭಂಗ ಮಾಡಿದ ಕಾಲಯವನನನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಣ್ಣು ತೆಗೆದು ನೋಡಿದ. ಮುಚಕುಂದ ಮಹಾರಾಜನ ಕೋಪೋದ್ದೀಪ್ತವಾದ ನೋಟದಿಂದಲೇ ಕಾಲಯವನ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾದ. ಆಗ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಕೃಷ್ಣ ಮುಚಕುಂದ ಮಹಾರಾಜನ ಎದುರು ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಉಟ್ಟು, ಕನ್ನೈದಿಲೆಯಂತೆ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮುಚಕುಂದ ಮಹಾರಾಜ ಎದ್ದು ನಿಂತ. ಅವನ ಮೈ ತುಂಬ ಹಿಗ್ಗಿನ ಮುಳ್ಳು. ಕಣ್ಣಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪದ ಬಿಂದುಗಳು ಜಯ ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ವಂದಿಸಿದ.

ನಮಃ ಪರಮಕಲ್ಯಾಣ ನಮಸ್ತೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ।
ವಾಸುದೇವಾಯ ಶಾಂತಾಯ ಯದೂನಾಂಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ಅವನ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಿತುಷ್ಟನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ''ಬಯಸಿದ ವರವನ್ನು ಬೇಡು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಆಗ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಆ ಮುಚಕುಂದ ಮಹಾರಾಜ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ದಯಾಸಾಗರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆ ಮುಚಕುಂದ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ. ಮುಚಕುಂದ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ದಿವ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮುಕ್ತಿ ಮಂದಿರದೆಡೆಗೆ ನಡೆದ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಸಾಂದೀಪನಿ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಜರಾಸಂಧ ಕಾಲಯವನರೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮುಚಕುಂದನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಜರಾಸಂಧನ ಸೋಲು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜಕನ್ಯೆಯರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿವಾಹ ರುಕ್ಮಿಣೀ ಸ್ವಯಂವರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೬

ಮಹಾದೇವ:- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮುಚಕುಂದನಿಂದ ಕಾಲಯವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ವರವನ್ನಾಗಿ ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ. ಕಾಲಯವನನು ಹತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಜರಾಸಂಧ ಮತ್ತೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣರೊಡನೆ ಸೆಣಸಾಡಿದ. ಜರಾಸಂಧನ ಈ ಹೊಸ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣ ಯಮಪುರಿಗೆ ಅಟ್ಟಿದ. ಮತ್ತೆ ಬಲರಾಮನಿಗೂ ಜರಾಸಂಧನಿಗೂ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧ. ಒನಕೆಯಿಂದ ಜರಾಸಂಧನ ಎದೆಗೆ ಬಲರಾಮ ಕುಟ್ಟಿದ. ಆ ಮಗಧರಾಜ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿದ. ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರ ಬಂದಾಗ ಬುದ್ಧಿಯು ಬಂದಿತು. ಇನ್ನು ಗೆಲುವು ತನಗೆ ಕನಸಿನ ಗಂಟು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಜರಾಸಂಧ ರಣಾಂಗಣದಿಂದ ಓಟ ಕಿತ್ತಿದ. ಆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ವೈರ ವಿರೋಧಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮುಖ ಒಣಗಿಸಕೊಂಡು ಮರಳಿದ. ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಗೆಲುವು ಹಾಗೂ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಒಲವು ಪಡೆದು ದ್ವಾರಕಾಪುರಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ವಾಯುದೇವನ ಮುಖಾಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸುಧರ್ಮಾ ಎಂಬ ದೇವಸಭೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೆತ್ತಗಿನ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಆಸನಗಳು, ಬಂಗಾರದ ಛತ್ರಗಳು, ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ದಿವ್ಯ ಹಾರಗಳು, ಅನೇಕ ದೀಪ ರತ್ನಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಅನನ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸೌಂದರ್ಯ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದೇವಸಭೆ. ಅಂಥ ದಿವ್ಯವಾದ ಸುರಸಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಉಗ್ರಸೇನನೆ ಮೊದಲಾದ ವೀರರು ಹರ್ಷ ಪುಲಕಿತರು ಆದರು.

ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರೈವತ ಎಂಬ ರಾಜನು ತನ್ನ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನಳಾದ ರೇವತಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ.

ವಿದರ್ಭ ದೇಶದ ದೊರೆಯಾದ ಭೀಷ್ಮಕರಾಜನಿಗೆ ರುಕ್ಮಿಯೆ ಮೊದಲಾದ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ರುಕ್ಮಿಣಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಇದ್ದಳು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ ಹಿಂದೆ ಸೀತೆಯಾಗಿ ಆ ರಾಮನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಈಗ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನಳಾದ ಆ ಮಹಾತಾಯಿ ಎಲ್ಲ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಾರ್ಯಸಾಧಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಹಾಯ ಕಾರಿಕೆ. ಈಗ ಅವಳೇ ಈ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಳು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು ಎಂಬ ದೈತ್ಯರು ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣರಾಗಿ ರಾಮನಿಂದ ಹತರಾಗಿದ್ದರು. ಈಗ ಅವರೇ ಶಿಶುಪಾಲ ದಂತವಕ್ತ್ರರಾಗಿ ಚೇದಿವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರು. ರುಕ್ಮಿಯು ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ

ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಅನುರಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಪತಿಯಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ದಾನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ವ್ರತ ಉಪವಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ದೇವತಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದಳು. ಹಗಲಿರುಳು ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಪತಿಯಾಗಿ ದೊರಕಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ತಂದೆಯಾದ ಭೀಷ್ಮಕನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ರುಕ್ಮಿಯ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದು ಜಾಣೆಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ತಮ್ಮ ಪುರೋಹಿತನ ಮಗನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದು ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರಿಂದ ಪರಿಪೂಜಿತನಾಗಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅವಳ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ ಗಗನಗಾಮಿಯಾದ ತಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ವಿದರ್ಭ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದಲೂ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರು ಆ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

ಮದುವೆಯ ಅಲಂಕಾರ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೊಟ್ಟು ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಉಟ್ಟು ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಗೆಳತಿಯರೊಂದಿಗೆ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಊರ ಹೊರಗೆ ಇರುವ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟ. ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಜರಾಸಂಧನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರು. ರುಕ್ಮಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದರು. ಕೃಷ್ಣನ ಅಣ್ಣನಾದ ಬಲರಾಮನು ರಥದಿಂದ ತಾನು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ತನ್ನ ಆಯುಧವಾದ ನೇಗಿಲು ಹಾಗೂ ಒನಕೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ವೈರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಡೆದು ಒಟ್ಟಿದ. ಅವನು ನೇಗಿಲು ಹಾಕಿ ಎಳೆದಾಗ ಆನೆ ಕುದುರೆ, ರಥ, ಕಾಲಾಳುಗಳ ರಾಶಿ ಹಾಕಿದಂತೆ ಒಂದೆಡೆ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಬಲರಾಮನು ತನ್ನ ಮುಸಲಾಯುಧವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಜಜ್ಜುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರಿಂದ ವೈರಿ ಸೇನೆಯ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಪಾದಚಾರಿಗಳು ಮೊದಲಾದವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಒನಕೆ ಹಾಗೂ ನೇಗಿಲುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮ ವೈರಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ.

ಅನಂತರ ಕೋಪಿಷ್ಠನಾದ ಆ ರುಕ್ಮಿಯು ತನ್ನ ಧನುಷ್ಟಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ. ಹದನವಾದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಗುರಿ ಇಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿದ. ಆಗ ಗೋವಿಂದನು ನಕ್ಕು ತನ್ನ ಒಂದೇ ಬಾಣದಿಂದ ರುಕ್ಮಿಯ ರಥವನ್ನು ಪುಡಿಗಟ್ಟಿ, ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕೆಡಹಿ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಧ್ವಜವನ್ನು ಮುರಿದು, ಪತಾಕೆಯನ್ನು ಹರಿದು ಅವನ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೀಳಿ, ಅವನನ್ನು ವಿರಥ ಹಾಗೂ ನಿರಾಯುಧನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಆಗ ರುಕ್ಮಿಯು ಪಾದಚಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿ ಬಂದ. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಬಾಣದಿಂದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ. ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಅವನ ಎದೆಗೆ

ಹೊಡೆದು ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಜೀವಂತ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಬೋಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ. ಅದರಿಂದ ದುಃಖತಪ್ತನಾದ ರುಕ್ಮಿಯು ಹಾವಿನಂತೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ ಮಾಡಿದ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಜರಾಸಂಧನ ಸೋಲು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜಕನ್ಯೆಯರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿವಾಹ ರುಕ್ಮಿಣೀ
ಸ್ವಯಂವರ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ರುಕ್ಮಿಣೀ ವಿವಾಹ ವರ್ಣನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೩೦

ಮಹಾದೇವ:- ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸಾರಥಿಯಾದ ದಾರುಕನಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಿಂದ ತೆರಳಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಶುಭದಿನದಲ್ಲಿ ವೇದೋಕ್ತವಾದ ವಿಧಿಯಿಂದ ಸುವರ್ಣದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ವಸುದೇವ ಉಗ್ರಸೇನ, ಅಕ್ರೂರ, ಬಲರಾಮ ಮುಂತಾದ ಹಿರಿಯ ಯಾದವರೆಲ್ಲರೂ ನಿಂತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ರುಕ್ಮಿಣಿಯರ ವಿವಾಹ ಮಂಗಳ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದರು.

ನಂದಗೋಪೋಽಥ ಗೋಪಾಲೈ ರ್ಗೋಪವೃಂದೈಸ್ಸಮಾಗತಃ ।
ಸ್ವಲಂಕೃತಾಭಿ ರ್ಯೋಷಾಭಿರ್ಯಶೋದಾಪಿ ಸಮಾಗತಾ ॥

ಕೃಷ್ಣನ ಈ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯ ಮದುವೆಗೆ ನಂದಗೋಪನು ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಲ ಬಾಲಕರಿಂದಲೂ ಗೋಪವೃದ್ಧರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ. ಯಶೋದೆಯೂ ಕೂಡ ಬಗೆಬಗೆಯ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಶೃಂಗಾರಿತರಾದ ವೃಂದಾವನದ ಸುಂದರಿಯರಿಂದ ಒಡಗೂಡಿಕೊಂಡು ಗೋವಿಂದನ ಮದುವೆಗೆಂದು ಬಂದಿದ್ದಳು.

ವಸುದೇವನ ದೇವಕಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಹೆಂಡಂದಿರು ಮತ್ತು ಬಲರಾಮನ ಮಡದಿಯಾದ ರೇವತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಪೌರ ಪ್ರಮದೆಯರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ವೈವಾಹಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆನಂದದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಈ ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ದೇವತಾ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ವಯೋವೃದ್ಧರಾದ ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಡಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೂರಿ ಭೋಜನ, ದಕ್ಷಿಣೆ, ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಇತ್ತು ಸತ್ಕರಿಸಲಾಯಿತು. ನಂದಗೋಪನೆ ಮೊದಲಾದ ವೃಂದಾವನದ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಲಕರಿಗೂ ಯಶೋದೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ವ್ರಜಭೂಮಿಯ ವನಿತೆಯರಿಗೂ ಲಗ್ನದ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದು ಮತ್ತು ರತ್ನಾದಿ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟೆ ಪೀತಾಂಬರಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸಲಾಯಿತು.

ವೇದ ವೇದಾಂತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ವಿಧಿಯಿಂದ ವಿವಾಹ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣರುಕ್ಮಿಣಿಯರು

ಹಿರಿಯರಾದ ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ಜ್ಞಾನ ವೃದ್ಧರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನಾದ ಬಲರಾಮನಿಗೂ ವಂದಿಸಿದರು.

ವಿವಾಹದ ನಂತರ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದ ಸತ್ಕೃತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರುಕ್ಮಿಣಿ ದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಸೌಧದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ವಾಸಮಾಡಿದ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ರುಕ್ಮಿಣೀ ವಿವಾಹ ವರ್ಣನ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಮೂವತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಶ್ಯಮಂತಕಮಣಿಯ ಕತೆ, ಜಾಂಬವತಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮದುವೆ. ನರಕಾಸುರ ಸಂಹಾರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೩೧

ಮಹಾದೇವ:- ವಿಷ್ಣು ಪತ್ನಿಯಾದ ಭೂದೇವಿಯು ಸತ್ಯಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸತ್ರಾಜಿತನ ಮಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವರಿಸಿದಳು. ಅದೇ ಭಗವಂತನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪತ್ನಿಯಾದ ನೀಲಾದೇವಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೂರ್ಯನ ಮಗಳಾಗಿ ಕಾಲಿಂದೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಕೃಷ್ಣನ ಕೈ ಹಿಡಿದಳು. ವಿಂದಾನುವಿಂದರ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಮಿತ್ರವೃಂದೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಏಳು ಕೊಬ್ಬಿದ ಘೂಳಿಗಳನ್ನು ಮರ್ದಿಸಿ ಕೃಷ್ಣ ವಿವಾಹವಾದ.

ಸತ್ರಾಜಿತನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ಯಮಂತಕ ಎಂಬ ಒಂದು ರತ್ನವಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಪ್ರಸೇನನಿಗೆ ಧರಿಸಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಒಂದು ದಿನ ಕೃಷ್ಣ ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸೇನ "ಕೃಷ್ಣ, ಇದು ಕೊಡುವ ರತ್ನ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಈ ಶ್ಯಮಂತಕಮಣಿಯು ಇಪ್ಪತ್ತು ತೊಲೆ ತೂಕದ ಒಂದು ಭಾರದಷ್ಟು ಬಂಗಾರವನ್ನು ನೀಡುವದು. ಅದರಿಂದ ಇದನ್ನು ನಾವು ಯಾರಿಗೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣ ಅದರ ವಿಚಾರ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ.

ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಎಲ್ಲ ಯಾದವರಿಂದ ಕೂಡಿ ಬೇಟೆ ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ಎಲ್ಲ ಯದುವೀರರೂ ಆ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ಮನ ಬಂದತ್ತ ನುಗ್ಗಿದರು. ಪ್ರಸೇನನೂ ಆ ಕಗ್ಗಾಡಿನ ಗುತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಗಿಡಗಳ ಗೂಢ ಜಾಡುಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಕಂಡ ಮೃಗಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸುತ್ತ ಒಬ್ಬನೇ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದ. ಆಗ ಒಂದು ಕ್ರೂರ ಸಿಂಹವು ಬಂದು ಪ್ರಸೇನನ್ನು ಕೊಂದು ಅವನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಶ್ಯಮಂತಕ ರತ್ನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿತು. ಮುಂದೆ ಜಾಂಬವಂತನೆಂಬ ಕರಡಿಯು ಬಂದು ಆ ಸಿಂಹವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬೀಳಿಸಿ ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಗುಹೆಗೆ ಹೋಯಿತು.

ಇತ್ತ ಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಯಾದವರೊಂದಿಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೂ ಬೇಟೆಯ ಆಟವಾಡಿದ. ಅಂದು ಭಾದ್ರಪದ ಶುಕ್ಲ ಚತುರ್ಥಿಯ ದಿನ ಚಂದ್ರೋದಯ ಆದುದನ್ನು ಕಂಡು ಮರಳಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ತಿರುಗಿಬಂದ.

ಪ್ರಸೇನ ಮಾತ್ರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾದವರು ''ಕೃಷ್ಣನೇ ಬೇಟೆಯ ನೆಪದಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಕೊಂದು ಶ್ಯಮಂತಕ ಮಣಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ'' ಎಂದು ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇದು ಕೃಷ್ಣನ ಕಿವಿಗೂ ತಲುಪಿತು. ಮೂಢ ಜನರು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದ ಆ ಅಪವಾದವನ್ನು ತೊಳೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಎಲ್ಲ ಯಾದವವೀರರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅಡವಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿಯ ನಿಬಿಡವಾದ ಒಳಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಂಹದಿಂದ ಹತನಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಪ್ರಸೇನನ್ನು ತೋರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಆ ಯಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡಿಸಿ ತಾನೊಬ್ಬನೆ ಮತ್ತೆ ಆ ಗೂಢ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊಕ್ಕ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಹೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಿಂಹವು ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಆ ಗಹನತರವಾದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಅದೊಂದು ಮುತ್ತು, ರತ್ನ ಬಂಗಾರಗಳಿಂದ ಶೃಂಗಾರಿತವಾದ ದಿವ್ಯ ಮನೆಯಂತಿತ್ತು. ಕರಡಿಗಳ ಒಡೆಯನಾದ ಜಾಂಬವಂತನ ದಾಸಿಯು ಒಂದು ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಆ ಶ್ಯಮಂತಕಮಣಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ತೂಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

''ಸಿಂಹ ಪ್ರಸೇನಮವಧಿತ್ ಸಿಂಹೋ ಜಾಂಬವತಾ ಹತಃ ।
ಸುಕುಮಾರಕ ಮಾರೋದೀಃ ತವ ಹ್ಯೇಷಃ ಶ್ಯಮಂತಕ ॥

ಸಿಂಹವು ಪ್ರಸೇನನನ್ನು ಕೊಂದಿತು. ಆ ಸಿಂಹವನ್ನು ಜಾಂಬವಂತನು ಕೊಂದು ಈ ಶ್ಯಮಂತಕ ರತ್ನವನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಮಗು ಅಳಬೇಡ. ಈಗ ಶ್ಯಮಂತಕ ರತ್ನ ನಿನ್ನದೇ.''

ಹೀಗೆ ಹಾಡು ಹಾಡುತ್ತ ದಾಸಿ ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ಶಂಖ ಊದಿದ. ಅದರ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ ಜಾಂಬವಂತ ಎದ್ದು ಬಂದ. ಈ ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಜಾಂಬವಂತನಿಗೂ ಹತ್ತು ದಿನ ಹಣಾಹಣಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಿತು. ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಜಾಂಬವಂತನ ಶಕ್ತಿ ಕುಗ್ಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣನ ಬಲ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ವಜ್ರ ಸಮಾನವಾದ ಮುಷ್ಟಿ ಪ್ರಹಾರಗಳಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಣ್ಣಾದ ಜಾಂಬವಂತ. ಹಿಂದೆ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ತನಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಆ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯೇ ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಈ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ತನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಗುಹೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಜಾಂಬವಂತನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ 'ನೀನು ಯಾರು? ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣ ನಸುನಕ್ಕು ''ನಾನು ವಸುದೇವನ ಮಗ. ಶ್ಯಮಂತಕ ರತ್ನಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಗ ಅದನ್ನು ಕೊಡು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಸತ್ತು ಹೋಗುವೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಜಾಂಬವಂತ:- ''ದೇವಕಿನಂದನ, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ನಾನು ಹಿಂದೆ ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದಾಸನಾಗಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಇಂದು ನೀನು ನನ್ನ ಆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿರುವೆ. ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡು'' ಎಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದಿವ್ಯವಾದ ರತ್ನ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದ. ಅವನ ತಾವರೆಯಂಥ ಚರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿನೀರಿಂದ ತೊಳೆದ. ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ.

ಮಧುಪರ್ಕವನ್ನು ವಸ್ತ್ರ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ. ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆಗೈದ. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ. ಶ್ಯಮಂತಕ ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳನ್ನು ತಂದು ಅಳಿಯನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ. ಗೋವಿಂದನು ತನ್ನ ಪುರಾತನ ಭಕ್ತನಾದ ಜಾಂಬವಂತನು ನೀಡಿದ ಕನ್ಯಾರತ್ನವನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಶ್ಯಮಂತಕ ರತ್ನವನ್ನೂ ಉಳಿದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಣಿ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಮರಳಿದ. ಸತ್ರಾಜಿತನನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಶ್ಯಮಂತಕ ರತ್ನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ. ಆಗ ಸತ್ರಾಜಿತನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಆ ಶ್ಯಮಂತಕವನ್ನು ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಭಾದ್ರಪದ ಶುಕ್ಲ ಚತುರ್ಥಿ ದಿನ ಚಂದ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ಯಮಂತಕರತ್ನವನ್ನು ಕದ್ದ ಅಪವಾದ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಯಾರೂ ಆ ಚತುರ್ಥಿ ಯಂದು ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಬಾರದು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಆಗಿ ಚತುರ್ಥೀ ದಿನದಂದು ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಶ್ಯಮಂತಕ ಮಣಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಆದರಿಂದ ಮಾನವನರು ಸುಳ್ಳು ಅಪವಾದಗಳೆಲ್ಲ ತೊಳೆದು ಹೋಗುವವು.

ಸುಲಕ್ಷಣಾ, ನಾಗ್ನಜಿತೀ, ಸುಶೀಲಾ ಈ ಮೂವರು ಮದ್ರರಾಜನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಕನ್ಯಾಮಣಿಗಳು. ಈ ಮೂವರು ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ವರಿಸಿದರು. ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಈ ಮೂವರು ಮದ್ರರಾಜಕುಮಾರಿಯರ ಕೊರಳಿಗೆ ಮಂಗಳ ಸೂತ್ರ ಕಟ್ಟಿ ವಿವಾಹವಾದ. ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಎಂಟು ಜನ ಪಟ್ಟ ಮಹಿಷಿಯರನ್ನು ವಿವಾಹವಾದ.

''ರುಕ್ಮಿಣೀ ಸತ್ಯಭಾಮಾ ಚ ಕಾಲಿಂದೀ ಚ ಶುಚಿಸ್ಮಿ ತಾ ।
ಮಿತ್ರವಿಂದಾ ಜಾಂಬವತೀ ನಾಗ್ನಜಿತ್ಯ: ಸುಲಕ್ಷಣಾ : ॥
ಸುಶೀಲಾ ನಾಮ ತನ್ವಂಗೀ ಮಹಿಷೀ ಚಾಷ್ಟಮೀಸ್ಮೃತಾ ॥

ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀ, ಸತ್ಯಭಾಮಾ, ಕಾಲಿಂದೀ, ಮಿತ್ರವಿಂದಾ, ಜಾಂಬವತೀ, ನಾಗ್ನಜಿತೀ, ಸುಲಕ್ಷಣಾ, ಸುಶೀಲಾ ಈ ಎಂಟು ಕನ್ಯೆಯರು ಕೃಷ್ಣನ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಅಷ್ಟಮಹಿಷಿಯರು ಅರ್ಥಾತ್ ಎಂಟು ಜನ ಪಟ್ಟರಾಣಿಯರು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು.

ಭೂದೇವಿಯ ಮಗನಾದ ನರಕಾಸುರ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠ ಅಷ್ಟೇ ಕೋಪಿಷ್ಠ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ದರ್ಪಿಷ್ಠ. ಅವನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಅಮರ ಸೇನೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋಲಿಸಿದ. ಇಂದ್ರನನ್ನು ಜಯಿಸಿದ. ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿದೇವಿಯ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ. ಮತ್ತು ದೇವೇಂದ್ರನ ಐರಾವತ ಎಂಬ ಆನೆಯನ್ನೂ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವ ಎಂಬ ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದೇವಲೋಕದ ಅನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ ದೋಚಿಕೊಂಡು ಹೋದ. ಕುಬೇರನ ಕೋಶಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಮಣಿ ಮಾಣಿಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಶಂಖ ಪದ್ಮಾದಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ. ದೇವಲೋಕದ ಅಪ್ಸರೆಯರನ್ನೂ ವಜ್ರಾದಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡ. ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿ ಗಗನಗಾಮಿ ದಿವ್ಯನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ. ಅವನಿಂದ ಸಂತ್ರಸ್ತರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಇಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟರು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನು ಗರುಡನನ್ನು ನೆನೆದ. ಆಗ ಗರುಡ ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ನಿಂತ. ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೊಂದಿಗೆ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ನರಕಾಸುರನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದ. ತನ್ನನ್ನು ತಡೆಯಬಂದ ಶೂರವೀರ ರಕ್ಕಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆದು ವಧಿಸಿ ತನ್ನ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಎಂಬ ಶಂಖವನ್ನು ಊದಿದ. ಆಗ ನರಕಾಸುರ ಎದ್ದು ಬಂದ. ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಕಲಿತನದಿಂದ ಕಾದಿದ. ಕೆಲ ನಿಮಿಷ ನರಕಾಸುರನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದ. ಬಳಿಕ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರವಾದ ಬಾಣದಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ. ಮತ್ತು ತನ್ನ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ನರಕಾಸುರನ ಎದೆಗೆ ಪ್ರಹರಿಸಿದ. ಅದರಿಂದ ಆ ಭೌಮಾಸುರ ಎದೆ ಸೀಳಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿದ. ಆಗ ಭೂದೇವಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಕೃಷ್ಣ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ''ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರ ಕೇಳು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನರಕಾಸುರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸಿ ವರ ಕೇಳಿದ.

ನರಕಾಸುರ:- ಜಗದೀಶ್ವರ, ನಾನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಇಂದಿನ ಈ ಅಶ್ವಿನಿ ಕೃಷ್ಣನ ಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿ ದಿನದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮಂಗಳ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವರೋ ಅವರಿಗೆ ನರಕ ಆಗಬಾರದು.

ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು 'ತಥಾಸ್ತು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ. (ಅಂದಿನಿಂದ ಅಥಿತಿ ನರಕ ಚತುರ್ದಶಿ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು). ಆಗ ಆ ನರಕಾಸುರ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತವಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟ. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಾರೂಪ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ದೇವತೆಗಳು ಹೂವಿನ ಮಳೆಗರೆದರು.

ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣನು ನರಕಾಸುರನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಬಲಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ತಂದ ಐರಾವತ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವ, ಅದಿತಿಯ ಕರ್ಣ ಕುಂಡಲ, ಮಣಿ ಪರ್ವತ ಹಾಗೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ನರಕನು ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಿಂದ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಹೆಂಗೆಳೆಯರನ್ನು ತನ್ನ ಸೆರಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿದ್ದ. ಕೃಷ್ಣ ಅವರೆಲ್ಲರನೂ ಕಾರಗೃಹದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ತಮಗೆ ಪತಿ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಶ್ರೀಹರಿ ಒಂದು ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಆ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಹದಿಹರೆಯದ ಕನ್ಯಾಮಣಿಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಆದ.

ಅನಂತರ ನರಕಾಸುರನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿಯಾದ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದರು. ಆಗ ಗೋವಿಂದ ಅವನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಇಂದ್ರನ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ದೇವದೂತರ ಮುಖಾಂತರ ದ್ವಾರಕಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಸತ್ಯ ಭಾಮೆಯೊಂದಿಗೆ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿ ದೇವಿಗೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೊಂದಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಶಚೀದೇವಿಯ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಶಚೀದೇವಿಯು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಉಪಚರಿಸಿ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದಳು.

ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಸೇವಕರು ಪಾರಿಜಾತದ ಹೂಗಳನ್ನು ಹರಿದು ತಂದು ಶಚಿಯ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿದರು. ಆಗ ಆ ಇಂದ್ರಾಣಿಯು 'ಮಾನವ ಲೋಕದ ನಾರಿಯಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ದೇವಲೋಕದ ಈ ಪಾರಿಜಾತ ಕುಸುಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಲು ಅರ್ಹಳಲ್ಲ' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡದೇ ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಆ ಪಾರಿಜಾತಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಅದರಿಂದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಅವಮಾನವಾದಂತಾಗಿ ಅವಳು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶಚಿಯ ಔದ್ಧ್ಯತ್ವವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದಳು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣ ನೇರವಾಗಿ ನಂದನವನಕ್ಕೆ ನಡೆದ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾರಿಜಾತ ಮರವನ್ನೇ ಕಿತ್ತಿದ. ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟ. ತಡೆಯ ಬಂದ ಸುರ ಸೈನಿಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಡೆದಟ್ಟಿದ. ವಸುಗಳೂ ಮರುದ್ಗಣಗಳೂ ಸಾಧ್ಯರೂ ಸ್ವಯಂ ದೇವೇಂದ್ರನೂ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಳಿದರು. ಐರಾವತವನ್ನು ಏರಿ ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಇತರೇ ದೇವತೆಗಳು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಸುರಿದರು. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಮುರಿದು ಮುಟಿಗಿ ಮಾಡಿದ. ಗರುಡ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ತನ್ನ ಭಯಂಕರವಾದ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಸುರಸತ್ತಮರನ್ನೆಲ್ಲ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿಸಿದ. ಆಗ ಶಚೀಪತಿ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿದ. ಅದನ್ನು ಆ ಗೋವಿಂದ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಅದರಿಂದ ಭಯ ಭ್ರಾಂತನಾದ ಮಹೇಂದ್ರ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದ. ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಬಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡ.

ಇಂದ್ರ:- ಕೃಷ್ಣಾ, ಈ ಪಾರಿಜಾತ ದೇವಯೋಗ್ಯ. ಇದನ್ನು ಮನುಷ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಒಯ್ಯುವೆ?

ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣನು ''ಶಚಿಯು ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಇದರ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಡದೇ ಅವಮಾನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಅವಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಯುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಅವತಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ಅದು ದ್ವಾರಕೆಯ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವದು. ನನ್ನ ಅವತಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಸುರಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುವದು.'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರವನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೇ ಕೊಟ್ಟು ಪಾರಿಜಾತದ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ತಂದು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಅರಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪತ್ನಿಯರನ್ನೂ ಅವರವರ ಮನೋಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪೂರೈಸಿ ಆನಂದ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ತಾನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದರೂ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಎಂಟು ಸತೀಸುದತಿಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಿಂದ ವಾಸಮಾಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಸ್ಯಮಂತಕಮಣಿಯ ಕತೆ, ಜಾಂಬವತಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮದುವೆ. ನರಕಾಸುರ
ಸಂಹಾರ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಮೂವತ್ತೊಂದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಉಷಾ ಅನಿರುದ್ಧರ ಪ್ರೇಮ ವಿವಾಹ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೩೨

ಮಹಾದೇವ:- ರುಕ್ಮಿಣಿ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಜನಿಸಿದ. ಕಾಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ. ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಶಂಬರಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ರುಕ್ಮಿಯ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ. ಆ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಮಗನೇ ಅನಿರುದ್ಧ ಬಾಣಾಸುರನ ಮಗಳಾದ ಉಷಾ ಎಂಬ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ.

ಒಂದು ದಿನ ಬಾಣ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಆ ಉಷೆಯು ತನ್ನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತಾವರೆಗಣ್ಣಿನ ಓರ್ವ ಹದಿಹರೆಯದ ತರುಣನನ್ನು ಸಂಧಿಸಿದಳು. ಎಚ್ಚರ ಆದ ಬಳಿಕ ತಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಮನದನ್ನನನ್ನು ಕಾಣದೇ ಶೋಕಿಸ ತೊಡಗಿದಳು. ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯಾದ ಚಿತ್ರಲೇಖಿಗೆ ತಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗಮಿಸಿದ ಪ್ರಿಯಕರನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಈ ನನ್ನ ಕನಸಿನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ವಿವಾಹವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದಳು.

ಆಗ ಚತುರಳಾದ ಆ ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ತರುಣರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ತೋರಿಸಿದಳು. ಯದುವಂಶದ ಕೃಷ್ಣ, ಬಲರಾಮ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರ ಚಾರು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಲೇಖಿಸಿದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನಿರುದ್ಧನ ಚಿತ್ರ ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಆ ಉಷೆಯು ಹರ್ಷ ಪುಳಕಿತಳಾಗಿ ''ಇವನೇ ನನ್ನ ಕನಸಿನ ಮನದನ್ನ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಆಗ ಅವಳ ಪ್ರಾಣಸಖಿಯಾದ ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯು ದ್ವಾರಕೆಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಕುಮಾರನನ್ನು ತರಲು ಹಂಚಿಕೆ ಹೂಡಿದಳು. ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ದ್ವಾರಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಕೃಷ್ಣನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಾಡಿ ಅನಂತರ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಚಂದ್ರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಢನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ತನ್ನ ಮಾಯಾ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ಅನಿರುದ್ಧನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗದಂತೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮಾಹಿಷ್ಮತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಣನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿನ ಉಷಾಕುಮಾರಿಯ ಶಯ್ಯಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮೆತ್ತೆಗೆ ತಂದು ಇರಿಸಿದಳು. ನಿದ್ದೆ ತಿಳಿದು ಎದ್ದ ಆ ಅನಿರುದ್ಧ ತನ್ನ ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸೀನಳಾದ ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರಿಯಾದ ಬಾಣ ಕುಮಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅವಳ ಶರೀರದ ವಿಲಕ್ಷಣ ಕಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಸೌಂದರ್ಯ ಸಿರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮುಗ್ಧನಾದ. ಆ ಉಷಾ ಹಾಗೂ ಅನಿರುದ್ಧರು ಪರಸ್ಪರ ಅನುರಾಗದಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೂಡಿ ಆ ಅಂತಃಪುರದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆನಂದದಿಂದ ರಮಮಾಣರಾದರು.

ಹೀಗೆ ರಸನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದದ್ದು ಆ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಅಂತಃಪುರದ ಕೆಲವು ಮುದಿ ದಾಸಿಯರು ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಾಣಾಸುರನಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಾಣಾಸುರನ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗಾದವು ಕೂಡಲೇ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಲು ಅವನು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಲು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಉಷೆಯ

ಶಯ್ಯಾಗಾರಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಆ ಗಲಾಟೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಂತಃಪುರದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಅನಿರುದ್ಧ ಅರಮನೆಯ ಒಂದು ಕಂಬವನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ರಾಜಭಟರ ಕೈಕಾಲು ಮುರಿದು ಕಳಿಸಿದ. ಆಗ ಕೋಪದಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತ ಸ್ವಯಂ ಬಾಣಾಸುರನೇ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಮರ್ದಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದನು. ಅನಿರುದ್ಧನಿಗೂ ಬಾಣಾಸುರನಿಗೂ ಘನಘೋರ ಯುದ್ಧ ಆಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಬಾಣಾಸುರ ಸರ್ಪಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ.

ಇತ್ತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಾರದರ ಮುಖದಿಂದ ಬಾಣಾಸುರನ ಬಂದೀಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ ಬಂಧಿತನಾದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಬಲರಾಮ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಹಾಗೂ ಯಾದವ ಸೇನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತಾನು ಕೂಡ ಗರುಡನ ಹೆಗಲನ್ನು ಏರಿ ಮಾಹಿಷ್ಮತಿಗೆ ಬಂದ. ಆ ನಗರದ ಅಗಸೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾದೇವನು ಆ ನಗರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿದು, ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಹಿಂದೆ ಬಾಣಾಸುರನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ವರ ಬೇಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಶಂಕರ ಅವನ ಪುರ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ದ್ವಾರಪಾಲಕನಾದ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರ ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಬಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಶಿವನಿಗೂ ಕೇಶವನಿಗೂ ಮಾಹಿಷ್ಮತಿಯ ಅಗಸೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಭಯಂಕರ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಿತು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಆ ಕೈಲಾಸಪತಿಯು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ತಾಪ ಜ್ವರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಶೀತಜ್ವರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ. ಅವರಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ತಾಪಜ್ವರ, ಶೀತಜ್ವರಗಳು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಾಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರೆಡೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು, ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡವು. ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣನು ಶಿವನ ಮೇಲೆ ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ. ಅದರಿಂದ ಗೌರೀಪತಿಯು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಒರಗಿದ. ಅದರಿಂದ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಸ್ಕಂದ ತನ್ನ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಬಂದ. ಕೇವಲ ಹೂಂಕಾರ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೇ ಅವನದನ್ನು ಭಗ್ನಗೊಳಿಸಿ ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ಶಿವ ಸ್ಕಂದ ಇಬ್ಬರೂ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಶಂಖವನ್ನು ಊದಿದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಾಣಾಸುರ ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತ. ತನ್ನ ಸಾವಿರ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಏಕಾಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ತೂರಿದ. ಆ ಎಲ್ಲ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚಕ್ರದಿಂದ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದ. ನಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ. ಮತ್ತು ಬಾಣಾಸುರನ ಎರಡು ತೋಳು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ. ಎಲ್ಲ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು.

ಪಾರ್ವತಿ:-

ಕೃಷ್ಣ, ಕೃಷ್ಣ, ಜಗನ್ನಾಥ, ನಾರಾಯಣ ದಯಾನಿಧೇ ।
ದಾಸ್ಯಸ್ಮಿ ತವ ದೇವೇಶ ಪೂರ್ವಭಾವೇ ಯದೂತ್ತಮ ॥

ಜಗನ್ನಾಥನಾದ ಕೃಷ್ಣ ನೀನು ದಯಾನಿಧಿ. ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾಸಿ. ನೀನು ನನ್ನ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ 'ಸೌಭಾಗ್ಯಂ, ಶಾಶ್ವತಂ ದತ್ತಂ' ಶಾಶ್ವತ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿರುವೆ. ಆ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಈಗ ಸತ್ಯಮಾಡು. ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ

ಪರಮೇಶ್ವರ ನಿನ್ನ ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಅವನಿಗೆ ನೀನು ಜೀವದಾನವನ್ನು ನೀಡಿ ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡು.

ಪಾರ್ವತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಕೃಷ್ಣ ಉಪಸಂಹರಿಸಿದ ತನ್ನ ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರವನ್ನು. ಆದರಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತ. ಕೈ ಮುಗಿದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದ.

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಜಗನ್ನಾಥ ಜಾನೇ ತ್ವಾಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ।
ಪರೇಶಂ ಪರಮಾತ್ಮಾನಮನಾದಿ ನಿಧನಂ ಪರಂ ॥

ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ಕೃಷ್ಣ ನೀನು ಎಲ್ಲ ಜೀವರಿಗಿಂತಲೂ ಸರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ನೀನೇ ಪರಮಾತ್ಮ ನಿನಗೆ ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಪ್ರಸೀದ ಮೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಸೀದ ಮಮ ಶಾಶ್ವತ ।
ಪ್ರಸೀದ ಮೇ ಜಗತ್ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಪ್ರಸೀದಾಚ್ಯುತ ಕೇಶವ ॥

ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಅಚ್ಯುತನೇ, ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು. ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ.

''ತಸ್ಮಾನ್ ಮಯಾ ಕೃತಂ ಯಚ್ಚ ಪರಾಧ ಪ್ರಭೋ ।
''ಕ್ಷಮಸ್ವ ಕರುಣಾ ಸಿಂಂಧೋ ಗುಣೈಃ ಶುಭತಮೈ ಸ್ತವ ॥

ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನೆಲ್ಲ ಕ್ಷಮಿಸು. ನೀನು ಕರುಣಾ ಸಾಗರನಲ್ಲವೇ?

ಹೀಗೆ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಮಹಾದೇವ:- ಪ್ರಭು, ನಾನು ಈ ಬಾಣಾಸುರನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನಿಗೆ ಎಂದೂ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಯದಂಥ ''ಅಮರತ್ವ'' ರೂಪ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ನನ್ನ ಕಿಂಕರನಾದ ಬಾಣನ ಪ್ರಾಣವುಳಿಸು.

ರುದ್ರದೇವರ ಈ ವಿಜ್ಞಪ್ತಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ ಮಧುಸೂದನ. ಅವನ ಚಕ್ರ ಬಾಣಸುರನ ಒಂಬತ್ತುನೂರಾ ತೊಂಬತ್ತೆಂಟು ತೋಳುಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವದರಲ್ಲಿತ್ತು. ನೆತ್ತರಿನ ಧಾರೆ ಆ ದೈತ್ಯನ ದೇಹದಿಂದ ಕೋಡಿ ಇಟ್ಟು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ತನ್ನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಬಲಿಯ ಮಗನಾದ ಬಾಣಾಸುರನನ್ನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟ. ಅದರಿಂದ ಮಹಾದೇವರು ಪ್ರೀತರಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಎತ್ತನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ನಡೆದರು.

ಅನಂತರ ಬಾಣಾಸುರ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಂದಿಸಿದ, ಬಲರಾಮನಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ. ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ. ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಪುತ್ರನಾದ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ. ದಿವ್ಯವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಇತ್ತು. ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಉಷಾಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಅನಿರುದ್ಧನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟು ವೈಭವದಿಂದ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು

ನೆರವೇರಿಸಿದ. ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿ ಪೂಜಿಸಿದ. ನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಉಷಾ ಅನಿರುದ್ಧರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಬಂಧು ಮಿತ್ರ ಪರಿವಾರದವರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ರಾಣೀವಾಸ ಸಹಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ದ್ವಾರಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಅನಿರುದ್ಧನು ಬಾಣಪುತ್ರಿಯಾದ ಉಷಾಸುಂದರಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಣಿಮಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭೋಗ ವಿಲಾಸ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ವಾಸ ಮಾಡಿದ.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಉಷಾ ಅನಿರುದ್ಧರ ಪ್ರೇಮ ವಿವಾಹ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಮೂವತ್ತೆರಡನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—೦—

ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವನ ಶಾಸನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೩೩

ಮಹಾದೇವ:- ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕಾಶಿಯನರೇಶನು ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ. ಉಪವಾಸ ಇದ್ದು ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂಬ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಜಪವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿದ. ಈ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರದ ಪುರಶ್ಚರಣದ ಅನಂತರ ಶಂಕರನನ್ನು ತನ್ನ ನೇತ್ರ ಕಮಲವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಪೂಜೆಗೈದ. ಆದರಿಂದ ಪರಿತುಷ್ಟನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರ ಆ ಪೌಂಡ್ರಕನಿಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಆಗ ಆ ಪೌಂಡ್ರಕನು ''ವರಪ್ರದನಾದ ಈಶ್ವರ ! ನೀನು ನನಗೆ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಕೊಡು'' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಶಿವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂಥ ತಾವರೆಗಣ್ಣು, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳು ಪೀತಾಂಬರ, ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀಡಿದ. ಎಲ್ಲ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಚಿನ್ಹಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆ ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವ ''ನಾನೇ ನಿಜವಾದ ವಾಸುದೇವ'' ಎಂದು ಎಲ್ಲರ ಎದುರು ಹೇಳಿಕೊಂಡ.

ಒಂದು ದಿನ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ನಾರದರು ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದರು. ನಾನೇ ವಾಸುದೇವ ಎಂದು ಮದದಿಂದ ಬೀಗಿ ನಿಂತ ಆ ಪೌಂಡ್ರಕನಿಗೆ ''ವಸುದೇವನ ಮಗನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವವರೆಗೆ ನೀನು ನಿಜವಾದ ವಾಸುದೇವ ಆಗಲಾರೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ನಾರದರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಪೌಂಡ್ರಕ ತನ್ನ ಗರುಡಧ್ವಜವುಳ್ಳ ರಥವನ್ನು ಏರಿ ಚತುರಂಗ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದ. ಆಗಸೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ನಿಂತು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರಲು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಕೃಷ್ಣ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಕೂಡಲೇ ಗರುಡನನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ ಪೌಂಡ್ರಕನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ತನ್ನ ಶಾರ್ಙ್ಗ ಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನೇ ಕಾರುವ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಪೌಂಡ್ರಕನ ಸೇನೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹರಿಸಿದ. ಇನ್ನೊಂದು ಬಾಣದಿಂದ ಪೌಂಡ್ರಕನ ಕೈಗೆ ಹತ್ತಿದ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾದಿ

ಆಯುಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುರಿದು ಹಾಕಿದ. ನಂತರ ತನ್ನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಪೌಂಡ್ರಕನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕಾಶೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಅವನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಶೀವಾಸಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವನ ಮಗನಾದ ದಂಡಪಾಣಿಯು ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಹತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಉರಿಯತೊಡಗಿದ. ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಮಾಹೇಶ್ವರೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕೃತ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದ. ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನೇ ಉಗುಳುವ ಉರಿಮಾಲೆಯ ಕೆಂಗಣ್ಣಿನ ಶೂಲಧಾರಿಯಾದ ಆ ಕೃತ್ಯಾ ಎಂಬ ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಬಾ ಎಂದು ಕಳಿಸಿದ. ಆ ಕೃತ್ಯೆಯು ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ದಹಿಸುತ್ತ ಬರತೊಡಗಿದಾಗ ಯಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲವೇ ಬಂದಿತೆಂದು ಬೆದರಿ ಬೆಕ್ಕಸಬೆರಗಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು.

ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆ ಕೃತ್ಯೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಾಣಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟ. ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ಆ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಮಾಹೇಶ್ವರಿ ಕೃತ್ಯೆಯ ಶಕ್ತಿ ಶೌರ್ಯಕಾಂತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಉಡುಗಿ ಅಡಗಿ ಹೋದವು. ಅದು ಆ ಚಕ್ರದಿಂದ ಭಯಭೀತವಾಗಿ ಕರ್ಕಶಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಗುತ್ತ ಕಾಶಿಯ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿತು. ಸುದರ್ಶನ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. ಹೆದರಿ ಕಂಗೆಟ್ಟ ಆ ಕೃತ್ಯೆಯು ಕಾಶಿರಾಜನ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. ಸುದರ್ಶನವು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆ ಮಾಹೇಶ್ವರಿ ಕೃತ್ಯೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಅನಂತರ ಆ ದಂಡಪಾಣಿ ಎಂಬ ಕಾಶೀರಾಜನನ್ನು ಅವನ ಅರಮನೆಯನ್ನೂ ಭಸ್ಮ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನಾಗಿ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿತು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವನ ಶಾಸನ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ ಮೂವತ್ತಮೂರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಜರಾಸಂಧವಧ, ಕೃಷ್ಣ ಸುದಾಮರ ಭೆಟ್ಟಿ ಮಹಾಭಾರತ ಅಖ್ಯಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೩೪

ಮಹಾದೇವ:- ಕೃಷ್ಣ ಕಂಸನನ್ನು ಕೊಂದ ಬಳಿಕ ಜರಾಸಂಧ ಅವನ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಯಾದವರನ್ನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದ ಪೀಡಿಸುವದೇ ಅವನ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಅವನ ಉಪದ್ರವವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೇ ಅವರು ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕರು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಭೀಮಾರ್ಜುನರನ್ನು ಕರೆದ. ಮತ್ತು ಹೇಳಿದ. ''ಈ ಜರಾಸಂಧ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸಾಯಬಾರದು ಎಂದು ವರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಭೀಮ ನೀನು ಅವನೊಡನೆ ಮಲ್ಲ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲು ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲು.''

ಈ ಗುಪ್ತಾಲೋಚನೆಯಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭೀಮಾರ್ಜುನರೊಂದಿಗೆ ಜರಾಸಂಧನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಮೂವರೂ ಅವನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಮಹಾಶಿವಭಕ್ತ ಆ ಜರಾಸಂಧ. ಅಸಂಖ್ಯಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ತಂದು, ಪ್ರತಿತಿಂಗಳ ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷ ಚತುರ್ದಶಿಯ ದಿನ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ರಾಜರನ್ನು ಕೊಂದು, ಅವರ ರಕ್ತದಿಂದ ಭೈರವನಿಗೆ ಬಲಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯರಾಜ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಬಂದೀಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಇರಿಸಿದ್ದ. ಅವನ ಈ ನರಬಲಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಭೀಮನನ್ನು ಕರೆತಂದದ್ದು.

ಮೂವರು ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಒಮ್ಮೆಲೇ ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿಗ್ಗಾಯಿತು ಆ ಜರಾಸಂಧನಿಗೆ. ಅವರಿಗೆ ದಂಡ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದ. ಉಚಿತ ಆಸನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ''ನಿಮಗೆ ಏನು ಬೇಕು? ಬಯಸಿದ್ದನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೇಳಿದ. ಆಗ ಕೃಷ್ಣ ನಕ್ಕು ನುಡಿದ.

ಕೃಷ್ಣ:- ಜರಾಸಂಧ, ನಾನು ಕೃಷ್ಣ, ಇವ ಭೀಮ. ಇವ ಅರ್ಜುನ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಮೂವರಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದವರನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊ.

ಆಗ ಜರಾಸಂಧ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಭೀಮನನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಂಡ. ಭೀಮ ಜರಾಸಂಧರ ನಡುವೆ ಭೀಕರವಾದ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ದಿವಸ ಆದರೂ ಇನ್ನೂ ಜಯಾಪಜಯ ನಿರ್ಣಯ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕೃಷ್ಣ ಸನ್ನೆಗೈದ. ಅವನ ಸಂಕೇತವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಬಲಭೀಮ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಕೆಡವಿ, ದೇಹವನ್ನು ಸೀಳಿ, ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿದ. ಹೀಗೆ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಭೀಮನಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ಅವನು ಬಂದೀಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ಇಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ರಾಜರನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ. ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದ ಆ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಭೀಮನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇಶಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಅನಂತರ ಭೀಮಾರ್ಜುನರಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ತನ್ನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಧರ್ಮರಾಜನಿಂದ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ. ಯಜ್ಞಸಮಾಪ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಭೀಷ್ಮರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಗ್ರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಇದನ್ನು ತಾಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ. ಅವನು ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೃಷ್ಣನ ವಿರುದ್ಧ ಅನೇಕ ಆಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಮನಬಂದಂತೆ ಹಳಿದು ಜರಿದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನಿಂದಿಸಿದ. ಆಗ ಗೋವಿಂದ ತನ್ನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಶಿಶುಪಾಲನ ಶಿರಚ್ಛೇದನವನ್ನು ಮಾಡಿದ.

ಮೂರು ಜನ್ಮದ ಅನಂತರ ಶಿಶುಪಾಲ ಹರಿಯಿಂದ ಹತನಾಗಿ ಅವನ ಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ. ಸಾರೂಪ್ಯ ಎಂದರೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪೀತಾಂಬರ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ವೈಷ್ಣವ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಇದು ಒಂದು ಮೋಕ್ಷದ ಪ್ರಕಾರ.

ಕೃಷ್ಣ ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಕೊಂದ ಎಂಬ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ದಂತವಕ್ರ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಲಗ್ಗೆಯಿಟ್ಟ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ರಥವನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇಳಿದ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಯಮುನೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ದಂತವಕ್ರರಲ್ಲಿ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭ ಆಯಿತು. ಕೃಷ್ಣನ ಒಂದೇ ಗದಾ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ದಂತವಕ್ತ್ರನ ಮೈ ಕೈ ಎಲ್ಲವೂ ಪುಡಿ ಪುಡಿ ಆಗಿ ಮರಣವನ್ನು ಅಪ್ಪಿದ. ಅವನು ಕೂಡ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಾಯುಜ್ಯ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ.

ಜಯ ವಿಜಯರೆಂಬ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಸನಕಾದಿಗಳ ಶಾಪದಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ, ರಾವಣ, ಕುಂಭಕರ್ಣ, ಶಿಶುಪಾಲ, ದಂತವಕ್ತ್ರ ಎಂದು ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ತಳೆದು ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮುಕುಂದನಿಂದಲೇ ಮರಣ ಹೊಂದಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ದಂತವಕ್ರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಯಮುನೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ನಂದಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿಯ ವೃಂದಾವನದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ತಾಯಿ ತಂದೆಯರಾದ ಯಶೋದಾ ನಂದಗೋಪರನ್ನು ಕಂಡು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಬಹು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಂಡ ಆ ನಂದಗೋಪ ದಂಪತಿಗಳು ಭಾಷ್ಪ ಗದ್ಗದ ಕಂಠರಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಭರದಿಂದ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದರು. ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣನು ಗೋಕುಲ ಹಾಗೂ ವೃಂದಾವನಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತುರುಗಾಹಿಗಳ ಮನೆಗೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಚಿಕ್ಕವರನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಹಿರಿಯ ಗೋಪವೃದ್ಧರಿಗೆಲ್ಲ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಹೇರಳವಾಗಿ ಹೊನ್ನು, ರನ್ನ, ಮುತ್ತು, ಮಾಣಿಕ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಿದ. ಬೇಕಾದಗ ಬರುತ್ತೇನೆ ಅಥವಾ ನೀವೇ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬನ್ನಿರಿ. ಎಂದು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ. ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣನು ಅರವತ್ತು ದಿನ ನಂದನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆನಂದದಿಂದ ವಾಸಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ವಿರಹದಿಂದ ಕಾತರರಾದ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಂಗನೆಯರನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ರಮಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದ. ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ದನ ಕಾಯುವ ಗೋಪಾಲಕ ವೇಷವನ್ನೇ ಧರಿಸಿದ. ನವಿಲ ಗರಿಯನ್ನೂ ಕೊಳಲನ್ನೂ ಬುತ್ತಿಯ ಗಂಟನ್ನೂ

ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಗೋಪಾಲಕರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ತುರುಕರುಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಯಮುನೆಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗೋಪಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡಿದ. ಯಮುನೆಯ ರಮ್ಯವಾದ ಮಳಲಿನ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಸುಗಂಧಿ ಹೂವಿನ ಬಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಗಿಡಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಕುಂಜ ನಿಕುಂಜಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದಿಗೆ ಹಗಲಿರುಳು ಕ್ರೀಡೆ ಆಡಿದ.

ಹೀಗೆ ವೃಂದಾವನ ಹಾಗೂ ನಂದಗೋಕುಲದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನ ದನಕರುಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಾಮೃತ ಸಿಂಚನ ಮಾಡುತ್ತ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಆನಂದದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಗೋಪಾಲಕರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ವಾಸುದೇವನ ಪರಮ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ದಿವ್ಯರೂಪ ಧರಿಸಿ ವಿಮಾನರೂಢರಾಗಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿರುವ ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಖಗ ಮೃಗಗಳು ಕೂಡ ಕೃಷ್ಣನ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಲಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದವು.

ಹೀಗೆ ನಂದಗೋಪನ ಬಂಧು ಮಿತ್ರ ಪರಿವಾರ ವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವಾದ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕವನ್ನು ಇತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ವಸುದೇವ ಉಗ್ರಸೇನ, ಬಲರಾಮ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ. ಅಕ್ರೂರ ಮೊದಲಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಬಂಧು ಬಳಗದವರು ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರತಿದಿನ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಗವದ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೃಷ್ಣನೂ ಈ ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯರನ್ನೂ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿ ಪರಿವಾರ ವರ್ಗವನ್ನೂ ಅನ್ನ, ಪಾನ, ಸುಖ, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಭೋಗಾನು ಭೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ಆನಂದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡಿಸಿದ. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ರಮಣಿಯನರ್ರೂ ಅಷ್ಟ ಮಹಿಷಿಯರನ್ನು ರತ್ನಮಯವಾದ ವರ್ಣಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಸುಖ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಾನು ಹಗಲಿರುಳು ಇದ್ದು. ವಿಶ್ವರೂಪಧರನಾಗಿ ಸುಖಶಯ್ಯಾ ಆಸನ ಪರ್ಯಂಕರಗಳಲ್ಲಿ ರಮಿಸಿ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಿದ.

ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರ ಸಹಾಧ್ಯಾಯಿ ಹಾಗೂ ಬಾಲಮಿತ್ರನಾದ ಕುಚೇಲ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕಡು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣನ ಎಳೆತನದ ಗೆಳೆತನವನ್ನು ನೆನೆದು ಕೃಷ್ಣನ ಭೇಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಆದರೆ ಮಿತ್ರನ ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಬರಿಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವದು ಹೇಗೆ? ಮನೆಯಲ್ಲಿಯಂತೂ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನೆರೆಹೊರೆಯ ನಾಕು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬೇಡಿ ತಂದು. ಅದನ್ನು ಜೀರ್ಣಶೀರ್ಣವಾದ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಲು ದ್ವಾರಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಅಂತಃಪುರದ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಕೃಷ್ಣ ಅವನನ್ನು ದೂರಿಂದಲೇ ನೋಡಿದ ಅವನ ಗುರುತನ್ನೂ ಹಿಡಿದ. ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ಆನಂದದಿಂದ ಎದುರುಗೊಂಡ. ಕುಚೇಲನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ. ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕರೆ ತಂದ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ. ರುಕ್ಮಿಣಿ ಬಂಗಾರದ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದಳು. ದಂಪತಿಗಳು ಕೂಡಿ ಅವನ ಪಾದ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ರುಕ್ಮಿಣಿಯರು ತನ್ನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು,

ಬಿಸಿನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆದು, ಅಂಗಾಲಿಗೆ ಹಣೆಹಚ್ಚಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಾಗ ಸುದಾಮ ನಡುಗತೊಡಗಿದ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೈತ್ರಿಯ ಪ್ರೀತ್ಯುದ್ರೇಕವನ್ನೂ ಲೋಕಶಿಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಅವನು ಮಾಡುವ ಪಾದಪೂಜೆಯನ್ನು ತನ್ನಂಥ ನರ ಮನುಷ್ಯ ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದು? ಅವನು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಹೇಗೆ ತಡೆಯುವದು? ಅವನು ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಷೇಧಿಸುವದು? ಯಾವದೂ ತಿಳಿಯದೇ ಅವನು ಭಕ್ತಿನಿರ್ಭರನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಕೃಷ್ಣರುಕ್ಮಿಣಿಯರು ಅವನ ಪಾದವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಅವನ ಇಡೀ ದೇಹವೇ ಕಂಪಾಯಮಾನವಾಗ ತೊಡಗಿತು. ಅನಂತರ ಕುಚೇಲನಿಗೆ ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯ ಪಕ್ವಾನ್ನ ಭೋಜನ, ನಳಪಾಕ ಮಧುಪಾಕಗಳ ರಸದೂಟ, ಕೃಷ್ಣನ ಅಷ್ಟ ಮಹಿಷಿಯರ ಆದರ, ಅತಿಥ್ಯ, ಉಪಚಾರ, ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸದ ಸರಸಾಲಾಪ ಭೋಜನದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಾರ್ಥವೂ ಅಮೃತೋಪಮ.

ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನದ ಜೀವಮಿತ್ರನಾದ ಕುಚೇಲನಿಗೆ ಅಮೃತ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದ. ಅನಂತರ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎದ್ದ ಬಳಿಕ ಸುಖ ಸಂಕಥಾ ವಿನೋದಗೋಷ್ಠಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆಗ ಸುಧಾಮನು ತನ್ನ ಊರಿಂದ ಹಳೆಯ ಹರಕು ಚಿಂದಿ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಂದ ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದ. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ತಾನೇ ಕೈ ಹಾಕಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ತಾನು ತಿಂದ. ನಗುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ ತನ್ನ ಮಡದಿಯರಿಗೂ ಹಂಚಿದ. ಸುದಾಮನ ಆ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಸುಧಾದಂತೆ ಸ್ವಾದಿಷ್ಠ ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತ ಕೃಷ್ಣ ಕುಟುಂಬದವರೆಲ್ಲರೂ ತಿಂದು ತೃಪ್ತಿಯ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಸೂಸಿದರು. ಸಕುಟುಂಬನಾದ ಶ್ರೀಹರಿ ಕುಚೇಲನ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಿಂದ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕುಚೇಲನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅಪಾರ ಐಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಧನಧಾನ್ಯ, ವಸ್ತ್ರ ಆಭರಣ ಬಂಗಾರ ಬೆಳ್ಳಿ, ಮುತ್ತು, ರತ್ನ ಮಣಿ ಮಾಣಿಕ್ಯ ನಗ ನಾಣ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿತು. ಕುಚೇಲ ಇನ್ನೂ ದ್ವಾರಕಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಲೇ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವನ ಮನೆ ತುಂಬಿದಳು. ಕುಬೇರನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೇ ಕುಚೇಲನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಒಟ್ಟಿದಳು. ಸುಧಾಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದಾವ ಸಮಾಚಾರವೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಕುಚೇಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅರಮನೆಯ ಅತಿಥ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಜಭೋಗ ಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ ಇದ್ದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಊರ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ. ಮಿತ್ರನನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣ ಹೋಗುವಾಗ ಕುಚೇಲನಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ''ಕೃಷ್ಣ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯವಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ತುಂಡು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಾಸು ಹಣವನ್ನೂ ನೀಡಲಿಲ್ಲ.'' ಎಂದು ಕೊಂಡರೂ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಕಡು ಬಡವನಾದ ತನ್ನ ಗುರುತನ್ನು ಮರೆಯದೇ 'ಮಿತ್ರಾ' ಎಂದು ಕರೆದು ತನ್ನನ್ನು ಆದರಿಸಿ. ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಆತ್ಮೀಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಹಿಷಿಯರೊಂದಿಗೆ ಎಂಥ ಅತಿಥ್ಯ ನೀಡಿದ ! ಎಷ್ಟು ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿದ! ರುಕ್ಮಿಣಿ ದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ತನ್ನಂಥ ಹುಲುಮಾನವನ ಪಾದತೊಳೆದ. ಎಂಥ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಈ ಭಗವಂತ ! ಕ್ಷುದ್ರ ನರನಾದ ನಾನೆಲ್ಲಿ? ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣರೂಪಿ ಕೃಷ್ಣನೆಲ್ಲಿ? ಆದರೂ ಆ ಸ್ವಾಮಿ ನನಗೆ ಎಂಥ ಗೌರವ ಮಾಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ.

ಅವನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ. ಕೃಷ್ಣನ ದ್ವಾರಕಾ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನೇ ನೆನೆಯುತ್ತ ರೋಮಾಂಚಿತನಾಗಿ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಕೃಷ್ಣನ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಬಂದ. ಅವನ ಮನೆ ಧನ ಧಾನ್ಯ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದಿತು. ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಸಂಪನ್ನವಾಗಿದ್ದಿತು. ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಪರ್ಣಕುಟೀರ ಹೋಗಿ ವೈಭವ ಪೂರ್ಣ ಭವ್ಯ ಭವನವಾಗಿದ್ದಿತು. ಭುವನದ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಭವನದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ ಆ 'ಪ್ರಸಾದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯ. ಧನ ಧಾನ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿ ಎಲ್ಲವೂ ತನಗೆ ಸಿದ್ದಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗಿದ. ದಾರಿದ್ರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದ ಅವನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯು ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬಂದ ಆ ಅಪಾರ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಗರ್ವಿಷ್ಠಳಾಗದೇ ''ಎಲ್ಲವೂ ಭಗವದ್ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಒದಗಿ ಬಂದ ಭಾಗ್ಯ'' ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಬಟ್ಟೆ, ಬಂಗಾರ, ಮುತ್ತು ರತ್ನಾದಿ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿ ಪತಿ ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದಳು. ಆ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಕುಚೇಲ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲ ಸುಖಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಆನಂದದಿಂದ ಬಹುಕಾಲ ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದ. ಹರಿ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ. ದಾನ, ಧರ್ಮ ಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಜಪ, ತಪ, ಉಪವಾಸ, ವ್ರತ, ಅನ್ನದಾನ, ವಿದ್ಯಾದಾನ, ದೇವತಾರಾಧನೆ ಭೂರಿಭೋಜನ ದಕ್ಷಿಣಾದಾನ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅತ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ. ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸಂಪತ್ತು ಐಶ್ವರ್ಯ ಮಕ್ಕಳು ಮನೆ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಿಷ್ಕಾಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಣೆಗೈದು ಮೋಕ್ಷ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಇತ್ತಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಜೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನಾದ ದುರ್ಯೋಧನ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ದುಃಶ್ಯಾಸನ ಹಾಗೂ ಶಕುನಿ ಕರ್ಣ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಕಪಟ ದ್ಯೂತ ಆಡಿದರು. ಮೋಸದಿಂದ ಆ ಲೆತ್ತದಾಟದಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವರ ರಾಜ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಿತ್ತಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟಿದರು. ಧರ್ಮ, ಭೀಮ, ಅರ್ಜುನ, ನಕುಲ, ಸಹದೇವ ಎಂಬ ಪಾಂಡುರಾಜನ ಐವರೂ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯೊಂದಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ವನವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಮತ್ಸ್ಯದೇಶದ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ವಿರಾಟರಾಜನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕೌರವರ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ದುರಾಧರರಾದ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿ ಕೌರವರ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಸಂಧಿ ವಿಘಟಿತವಾಯಿತು. ಕೌರವ ಪಾಂಡವರ ನಡುವೆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಮಹಾಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು.

ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸಾರಥಿಯಾದ. ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾದ. ಆ ಮಧ್ಯಮ ಪಂಡಾವನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿದ. ಪಾಂಡವರ ಕೌರವನ ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹರಿಸಿದ. ದುರ್ಯೋಧನ, ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ,

ಕರ್ಣ, ದುಃಶ್ಯಾಸನ, ಶಕುನಿ, ಶಲ್ಯ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಜಯದ್ರಥ ಮುಂತಾದ ಅತಿರಥ ಮಹಾರಥ ವೀರಾಧಿವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಸೋಲು ಸಾವು ನೋವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹತಪತಿತರಾದರು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪಾಂಡವರನ್ನೇ ಪ್ರಭುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಭೂಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಗುರ ಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ಧರ್ಮರಾಜನು ಕೃಷ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಧರ್ಮಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸತ್ತು ಹೋದ ತನ್ನ ಐದು ವರ್ಷದ ಮಗನ ಹೆಣವನ್ನು ರಾಜಭವನದ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿ ಎದೆ ಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಅಳತೊಡಗಿದ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತ ಆಕ್ರೋಶ ಮಾಡಿದ. ''ಕೃಷ್ಣ, ನನ್ನ ಐದು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಮೊದಲು ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಈ ಆರನೇ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿ ಐದು ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಈ ಮಗನೂ ಸತ್ತು ಹೋದ. ಮುಂದೆ ನನಗೆ ಏನು ಗತಿ? ''ಭಗವಾನ್, ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಈ ಮಗನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಕೊಡು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಈ ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ನಾನು ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ಕರುಣಾಜನಕವಾಗಿ ಕೂಗಿ, ಚೀರಿಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕರೆ ಕರೆದು ರೋಧಿಸತೊಡಗಿದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಕೃಷ್ಣ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ತೆಪ್ಪನೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಜುನ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದ. ಕೃಷ್ಣನ ಎದುರು ಕಲ್ಲು ಕೂಡ ಕರಗವಂತೆ ಕರುಣಾಜನಕವಾಗಿ ಶೋಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪುತ್ರಶೋಕ ವಿಹ್ವಲನಾದ ಆ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅವನ ಐದು ವರ್ಷದ ಮಗ ಸತ್ತು ಅದರ ಶವ ರಾಜಭವನದ ಹೊಸ್ತಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎದೆ ಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅರ್ಜುನನ ಕರುಳು ಕರಗಿತು. ಕಣ್ಣು ಹನಿಯಿತು. ಅವನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದ.

ಅರ್ಜುನ:- ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ, ನೀವು ಅಳಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಬದುಕಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಇರಿ. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ. ಆ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡಿದ. ಅದರಿಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಮಗ ಬದುಕಿ ಬಂದಷ್ಟೆ ಆನಂದವಾಯಿತು, ಅರ್ಜುನನ ಆಶ್ವಾಸನೆಯಿಂದ. ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞನಾದ ಅರ್ಜುನನ ವಚನದಿಂದ ಮಗನ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಭರವಸೆಯನ್ನು ತಾಳಿದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅರ್ಜುನನೆಡೆಗೆ ಆಸೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತ.

ಅನಂತರ ಅರ್ಜುನ ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸಂಜೀವನಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಆ ಮೃತ ಬಾಲಕನನ್ನು ಬದುಕಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಅವನು ಎಷ್ಟು ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರ ಮಾಡಿದರೂ ಸತ್ತ ಮಗು ಮತ್ತೆ ಬದುಕಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಅವನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಸುಳ್ಳಾಯಿತು. ಪಂಚತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಆ ಪಂಚವರ್ಷದ ವಿಪ್ರಕುಮಾರನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ ಶತಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಜೀವ ಸಂಚಾರ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಜುನನ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಭಂಗ ಆಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ತಾನು ಭ್ರಷ್ಟ ಪ್ರತಿಜ್ಞನಾದುದರಿಂದ

ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ಮರಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದ. ಕೃಷ್ಣ ಇದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿದ. ಪ್ರಾಣ ಕೊಡಲು ಹೊರಟ ಅರ್ಜುನನ್ನು ಮೊದಲು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಆ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು ''ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ ಭಯಪಡಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಮೃತಸುತನನ್ನು ನಾನು ಮರಳಿ ಬದುಕಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬು'' ಎಂದು ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದ. ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿದ. ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.

ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ಮಣಿ ಮಂಟಪ. ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವಿ ಭೂದೇವಿಯರು ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣರನ್ನು ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರಿಬ್ಬರೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆಗ ನಾರಾಯಣ ಎದ್ದು ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿದ. ''ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವೇನು'' ಎಂದು ಕೇಳಿದ? ಈ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸತ್ತ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ತಿರುಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು ಎಂದು ಕೃಷ್ಣ ಹೇಳಿದ. ಕೃಷ್ಣನ ಮಾತಿನಂತೆ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹಿಂದೆ ಸತ್ತ ಐದು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಇದೀಗ ಮರಣಿಸಿದ ಆರನೇಯ ಮಗನನ್ನೂ ತಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ವಿಪ್ರಕುಮಾರನನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತಂದು ಇಳಿಸಿದ. ಕೃಷ್ಣನ ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಮಗನಿಗಾಗಿ ಅತ್ತು ಅತ್ತು ವಿಷಣ್ಣ ನಿಷಣ್ಣನಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅವನ ಆ ಎಲ್ಲ ಆರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಐದು ಐದು ವರ್ಷದ ಆರು ಮಕ್ಕಳು ಎಂದೋ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಕೃಷ್ಣನ ದಯದಿಂದ ಈಗ ಪುನರುಜ್ಜೀವಿತರಾಗಿ ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷಿತನಾದ ಆ ವಿಪ್ರ. ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಆ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಂದು ಹಾಕಿ ತಾನು ದಂಡ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಹೊರಟು ಹೋದ. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರದ ಎಂಟು ಹೆಂಡಂದಿರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹತ್ತು ಗಂಡು ಒಂದೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದ. ಕೃಷ್ಣನ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಷ್ಟು ಎಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಅಸಂಖ್ಯರಾದ ಯಾದವರಿಂದ ಪೃಥಿವಿಯೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ಎಂದು ಕೃಷ್ಣ ಬಗೆದ. ಋಷಿಯ ಶಾಪದ ನೆವದಿಂದ ಈ ಮನುಷ್ಯಭಾರದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹಗುರಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಒಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲ ಯಾದವ ಕುಮಾರರು ಜಲ ವಿಹಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆ ನರ್ಮದಾನದಿಯ ದಂಡೆ ಮೇಲೆ ಕಣ್ವ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ತರುಣರಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ಏನಾದರೂ ಕುಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುವ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಜಾಂಬವತಿಯ ಮಗನಾದ ಸಾಂಬನಿಗೆ ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ವೇಷ ಹಾಕಿದರು. ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬಂದು ಉಕ್ಕಿನ ಒನಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಸೀರೆ ಉಡಿಸಿ ಕಣ್ವ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ತಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಿದರು. ತಾವೂ ಕೂಡ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಆ ಯದುಕುಮಾರರು ''ಈ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಗಂಡು ಹಡಿಯುವಳೋ ಹೆಣ್ಣು ಹಡಿಯುವಳೋ?'' ಎಂದು ತಾವು ಹೇಳಿರಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಕಣ್ವರ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಯಾದವ ತರುಣರ ಈ ಕುಚೇಷ್ಟೆಯ ಕಪಟಕಾರಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದರಿಂದ

ಕೋಪಗೊಂಡ ಕಣ್ವರು ''ಇವಳು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಆ ಉಕ್ಕಿನ ಒನಕೆಯಿಂದಲೇ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ತು ಹೋಗಿರಿ'' ಎಂದು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟರು. ಅನಂತರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಬಂದಿತು. ಆ ಶಾಪಾಕ್ಷರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂಭ್ರಾಂತರಾದ ತರುಣ ಯಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಡೆದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣ ಆ ಒನಕೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ತುಂಡು ತುಣಕು ಮಾಡಿ ಪುಡಿ ಗೈದು ಯಮುನೆಯ ಒಂದು ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿಸಿದ. ಆ ಒನಕೆಯ ಪುಡಿಯಂದ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ವಜ್ರದಂತೆ ಕಠೋರವಾದ ಜೊಂಡು ಹುಲ್ಲು ಅದರ ತೀರದ ತುಂಬ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿತು. ಆ ಒನಕೆಯನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅದರ ಅಣಸದ ಕೆಳ ಭಾಗವು ಪುಡಿ ಮಾಡಲು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ತಿಕ್ಕಿ ತಿಕ್ಕಿ ಚೂಪಾಗಿ ಕಿರಿ ಬೆರಳಿನಷ್ಟು ಆ ಒನಕೆಯ ತುಂಡು ಉಳಿಯಿತು. ಅದನ್ನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಎಸೆದರು. ಅದನ್ನು ಒಂದು ಮೀನು ನುಂಗಿತು. ಆ ಮೀನವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಮೀನುಗಾರನು ಬಲೆ ಹಾಕಿ ಹಿಡಿದು ಮನೆಗೆ ಒಯ್ದ. ಆ ಮೀನದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಿಕ್ಕಿ ತಿಕ್ಕಿ ಸವೆದು ಚಿಕ್ಕ ತುಂಡಾದ ಒನಕೆಯನ್ನು ಆ ಬೇಟೆಗಾರನು ತನ್ನ ಬಾಣದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ.

ಒಂದು ದಿನ ಬಲರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಯಾದವರು ಒಂದು ಮಹೋತ್ಸವದ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಆ ಜಲಾಶಯದ ಸಮೀಪದ ಬಂದರು. ವನ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವಚ್ಛಂದಚಾರಿಗಳಾದ ಯಾದವರು ಯಾವದೇ ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೇ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಮದ್ಯ ಕುಡಿದರು ಮಾಂಸ ತಿಂದರು. ಅದರಿಂದ ಮದ ಅವರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿತು. ಸುರಾಪಾನದ ದುಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬಡೆದಾಡಲು ಪರಸ್ಪರ ಹೋರಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಅದೇ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ವಜ್ರಕಠೋರವಾದ ಆ ಜೊಂಡು ಹುಲ್ಲಿನ ತುಂಡುಗರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು ಮಡಿದು ಬಿದ್ದರು. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಯಾದವರು ಕೆಲವೇ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಹಾರಗೈದು ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು.

ಹೀಗೆ ಆ ಒನಕೆಯ ತುಂಡಿನ ನೆಪದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಹೋರಾಡಿಹತರಾದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮಾತ್ರ ಅನೇಕ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಒಂದು ಹೆಮ್ಮರದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಒರಗಿದ. ಮೊಣಕಾಲ ಮೇಲೆ ಪಾದವನ್ನು ಇಟ್ಟು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದಾಗ ಒಬ್ಬ ಬೇಡನು ಬಂದು ಧ್ವಜವಜ್ರಾಂಕುಶ ಚಿನ್ಹದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಒಂದು ಚಿಗರೆಯ ಮರಿ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಒನಕೆಯ ತುಂಡನ್ನು ಬಾಣದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಲಿಗೆ ಹೊಡೆದ. ಅನಂತರ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ತಾನು ಹೊಡೆದದ್ದು ಮೃಗ ಅಲ್ಲ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಎಂದು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಭಯಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೈ ಮುಗಿದು ಗಲ್ಲ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡ : ''ಭಗವನ್, ನನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ನಾನು ಮಹಾಪರಾಧ ಮಾಡಿದೆ. ಕ್ಷಮಿಸು''. ಹೀಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಲಿಗೆ ಎರಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಆ ಬೇಡನನ್ನು ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಎರಡೂಕೈಗಳಿಂದ ಎತ್ತಿ ''ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾವ ಅಚಾತುರ್ಯವೂ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹೆದರಬೇಡ'' ಎಂದು ಸಂತೈಸಿದ. ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಅಭಯದಾವನ್ನು

ನೀಡಿದ. ಅನಂತರ ಅವನಿಗೆ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನೂ ಶಾಶ್ವತ ಸುಖವನ್ನೂ ಕರುಣಿಸಿದ.

ಅದೇ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಮನುಷ್ಯರೂಪವನ್ನು ತನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಸಹಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಉಪನಿಷನ್ಮಯವಾದ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ವಾಸುದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ. ಸಾವಿರ ಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತ ದಿವ್ಯ ಅಪ್ಸರಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಮತ್ತು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಆ ವಾಸುದೇವ ಲೋಕ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕೃಷ್ಣನ ಸಾರಥಿಯಾದ ದಾರಕನು ಕೃಷ್ಣನ ರಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ.

ಆಗ ಶ್ರೀಹರಿ ದಾರುಕನಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ದಾರುಕ ವನೋವೇಗದಿಂದ ಓಡುವ ಆ ರಥದಿಂದ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ. ಆಗ ಅರ್ಜುನ ಕೈ ಮುಗಿದು ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣನು ''ಅರ್ಜುನ, ನಾನು ನನ್ನ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ನೀನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಅಷ್ಟ ಮಹಿಷಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದು ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅದರಂತೆ ಅರ್ಜುನನು ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.

ಆಗ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿದರು. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಮನುಷ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಮೂಲವಾದ ವಾಸುದೇವ ಶರೀರವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಹಾಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಬೆಳೆಸಿದ.

ಇತ್ತ ಅರ್ಜುನನು ದಾರುಕನೊಡನೆ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದ. ವಸುದೇವ ಉಗ್ರಸೇನರಿಗೂ ರುಕ್ಮಿಣಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟ ಮಹಿಷಿಯರಿಗೂ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣನ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ ಕೃಷ್ಣನ ಪರಂಧಾಮದ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಃಸ್ಸಹ ದುಃಖೋದ್ರೇಕದಿಂದ ವಿಹ್ವಲರಾದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಂತಃಪುರದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಕೃಷ್ಣನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಬಡೆದಾಡಿ ಮಡಿದು ಬಿದ್ದ ಅಸಂಖ್ಯ ಯಾದವ ವೀರರನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖದಗ್ಧರಾಗಿ ಹೋದರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ತರುಣ ಯಾದವರು. ಕೃಷ್ಣನ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರರು ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮಡಿದು ಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯ ಮೂಢರಾಗಿ ಏನೂ ತಿಳಿಯದೇ ಕರುಣಾ ಜನಕವಾಗಿ ರೋಧಿಸಿದರು. ಪರಸ್ಪರ ಹೊಡೆದಾಡಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಂಧು ಮಿತ್ರರಿಂದಲೇ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಆ ಯದುಕುಮಾರರಿಗೆ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಚಿತೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಆ ಸರೋವರದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮೃತರಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಯಾದವ ವೀರರಿಗೆಲ್ಲ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ,ಹಾಗೂ ಬಲರಾಮ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಅನಿರುದ್ಧ ಹಾಗೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೇ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಾವು ಏಕೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬದುಕಿ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ವಸುದೇವ, ಉಗ್ರಸೇನ ಅಕ್ರೂರ ಮೊದಲಾದ ಯಾದವ ವೃದ್ಧರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಪತ್ನೀ ಸಹಿತರಾಗಿಯೇ ಆ ಚಿತಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಅಗ್ನಿ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾದರು.

ಅನಂತರ ಅರ್ಜುನನು ಚಂದನ, ಅಗರು, ಶ್ರೀಗಂಧ ಮೊದಲಾದ ಸುಗಂಧಿ ಕಾಷ್ಠಗಳಿಂದ ಒಂದು ಬೇರೆ ಚಿತೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಅದರಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿದ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನ ದೇಹವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಿಧಿಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಕೃಷ್ಣನ ಪಟ್ಟ ಮಹಿಷಿಯರಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿ, ಸತ್ಯಭಾಮಾ, ಕಾಲಿಂದೀ, ಮಿತ್ರವಿಂದಾ, ಜಾಂಬವತೀ, ನಾಗ್ನಜಿತಿ, ಸುಶೀಲಾ, ಸುಲಕ್ಷಣಾ, ಎಂಬ ಮಹಾರಾಣಿಯರು ಕೃಷ್ಣನ ಆ ಚಿತಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಆ ಮಾನುಷ ಶರೀರವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದೇಹ ದಹನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನವನ್ನು ಅರೋಹಣ ಮಾಡಿ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ರೇವತಿಯು ಬಲರಾಮನ ಶರೀರವನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಅನಂತರ ದಿವ್ಯದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿ ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನರೂಢಳಾಗಿ ಸಂಕರ್ಷಣ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು. ಇದರಂತೆ ರುಕ್ಮಿಯ ಮಗಳು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ದೇಹವನ್ನು ಉಷಾದೇವಿಯು ಅನಿರುದ್ಧನ ದೇಹವನ್ನೂ ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಅರ್ಜುನ ಇವರೆಲ್ಲರ ಔರ್ಧ್ವದೇಹಿಕ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ. ಕೃಷ್ಣನ ಸಾರಥಿಯಾದ ದಾರುಕನು ಕೂಡ ಸುಗ್ರೀವ ಎಂಬ ಕೃಷ್ಣನ ದಿವ್ಯವಾದ ರಥವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ಸುಧರ್ಮಾ ಎಂಬ ದೇವಸಭೆ ಎರಡೂ ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಹೋದವು.

ಕೃಷ್ಣನು ಪರಂಧಾಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ ಬಳಿಕ ದ್ವಾರಕಪಟ್ಟಣವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತು. ಅರ್ಜುನನು ಕೃಷ್ಣನ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಹೆಂಡಂದಿರನ್ನು ತನ್ನೊಡನೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಳ್ಳರು ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಜುನನ ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಉತ್ಸಾಹಿತರಾದ ಆ ಕಳ್ಳರು ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಂತೆಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡೊಯ್ದರು.

ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದೆ ಗಂಧರ್ವಸ್ತ್ರೀಯರಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರಮುನಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಕ್ಕರು. ಅದರಿಂದ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಆ ಋಷಿ ನೀವೆಲ್ಲ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರಾಗಿ ಎಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟ. ಅದರಿಂದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಗ್ಧರಾದ ಗಂಧರ್ವಕನ್ಯೆಯರು ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಾಗ ಆ ಮುನಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದ. ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೈಹಿಡಿದು ಅವನ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಇತ್ತ ಅರ್ಜುನನು ಕಳ್ಳರಿಂದ ಸೋತು ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆಯೇ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ, ಪರಾಕ್ರಮ ಐಶ್ವರ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಹೋಯಿತು ಎಂದು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಬಂದ.

ಈ ಪಾವನವಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಪಾರ್ವತಿ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ಮರಣ ಪಠಣ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಆಗುವದು.

ಮಹಾದೇವ:- ಮಾನವರು ಸದಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷ್ಣಾಯನಮಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣಾಯ ವಾಸುದೇವಾಯ ಹರಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ
ಪ್ರಣತ ಕ್ಲೇಶ ನಾಶಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ

ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಠಣ ಮಾಡುವವರು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ, ಗಿರಿರಾಜ ನಂದಿನಿ.

ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ದೇವಾ ನಾಮೀಶ್ವರೋऽಸೌ ಜನಾರ್ದನಃ
ರಕ್ಷಣಾಯ ಚ ಲೋಕಾನಾಂ ಅವಸ್ಥಾಂತರ ಮೇತಿ ಚ

ಈ ಜನಾರ್ದನನು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅಧೀಶ್ವರ ಜಗದ್ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ಅವನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪುರಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವಾಗ ನಾನು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದೆ. ಬುದ್ಧರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ವೈರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೋಹಗೊಳಿಸಿದ. ಆ ಮೋಹಕವಾದ ಬೌದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ವಿಮುಖರಾದರು. ಎಲ್ಲ ಬೌದ್ಧರು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದರು. ನಾನು ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೇವಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದೆ. ಮತ್ತು ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕ್ರೂರರಾದ ಮ್ಲೇಂಚ್ಛರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ ಕಲ್ಕಿರೂಪದಿಂದ.

ಪಾರ್ವತಿ, ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ನಿನಗೆ ಮತ್ತೆ ಏನನ್ನು ಕೇಳುವ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದೆ ಹೇಳು.

ಇತಿ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ ಭಾಗ-೪ರ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿನ
ಜರಾಸಂಧವಧ, ಕೃಷ್ಣ ಸುದಾಮರ ಭೇಟ್ಟಿ ಮಹಾಭಾರತ ಆಖ್ಯಾನ ಎಂಬ ಎರಡುನೂರ
ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆಯ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಆಚಾರ ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೩೫

ಪಾರ್ವತಿ:- ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮಹಾದೇವ, ನೀವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅವತಾರದ ವೈಭವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದಿರಿ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರ ಚರಿತೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ರಾಮಚಂದ್ರ ಚಂದ್ರವಂಶದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಇವರಿಬ್ಬರ ಚಾರುತರವೂ ಚೇತೋಹಾರಿಯೂ ಆದ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ನೂರು ಕಲ್ಪ ಕೇಳಿದರೂ ನನಗೆ ಸಾಕು ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹರಿಕಥಾಮೃತವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಪರಮಾನಂದದಾಯಕ. ಈಗ ನಾನು ಆ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಮೂರ್ತಿ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಪ್ರತಿಮಾದಿಗಳ ಪೂಜೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಿರಿ.

ಮಹಾದೇವ:- ದೇವಿ, ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೂ ಎರಡೂ ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಸ್ವಯಂ ವ್ಯಕ್ತ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಎಂದು. ಕಲ್ಲು, ಮಣ್ಣು, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಪಂಚಲೋಹ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ವೇದ, ಸ್ಮೃತಿ ಹಾಗೂ ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಸ್ಥಾಪನೆಗೈದು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ವಿಧ. ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾಪನಾ ವಿಧಿ ಎನ್ನುವರು. ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ಭಕ್ತರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಒಲಿದು ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಸ್ವಯಂವ್ಯಕ್ತಸ್ಥಾನ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲ ವಾಗಲೆಂದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾನಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತನೂ ಸನ್ನಿಹಿತನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಯಾರಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಯಾವ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿರ್ಭವಿಸುವನೋ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ರಾಜರಿಗೆ ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯು ಭುಜಂಗ ಶಾಯಿಯಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತ ಆಗಿದ್ದ. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶ್ರೀರಂಗ ಶಾಯಿಯಾದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅದು ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸ್ವಯಂ ವ್ಯಕ್ತ ಸ್ಥಾನ.

ಇದರಂತೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ಪರ್ಯುಪಾಸನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಮಾಧವರೂಪದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಶ್ರೀಹರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಯಾವ ಯಾವ ಮನೆ ಅಥವಾ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ವ್ಯಕ್ತನಾಗಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಹೋಗಿ ನಾನು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಆನಂದ ಪಡುತ್ತೇನೆ. ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ, ಆವಾಹನೆ, ಪೂಜೆ ಆರಾಧನೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಗವಂತನ ಸನ್ನಿಧಾನ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಜನರಿಗೆ ಫಲವೂ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ

ಸ್ವಯಂವ್ಯಕ್ತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊಡ್ಡವರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತನಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದರೆ ಈ ಆವಾಹನಾದಿಗಳಿಲ್ಲದೇ ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಸೇವಾ ಮತ್ತು ಉಪಾಸನೆಗಳಿಂದಲೇ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

ದೊಡ್ಡವರ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಅಥವಾ ಪಂಚಲೋಹಾತ್ಮಕವಾದ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಆಗಮೋಕ್ತಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರೀತ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗೋಚರನು ಆಗುವನು. ಈ ಸ್ಥಾಪಿತ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ. ಸ್ಥಿರ, ಚರ ಎಂದು. ಮಠ, ಮಂದಿರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ, ನದಿತೀರಗಳಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷ ತಲದಲ್ಲಿ, ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಚರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ದೊಡ್ಡವರಿಂದ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನಾ ಆವಾಹನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ. ಅಂಥ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಜ್ಞರಾಗಲೀ, ಪ್ರಾಜ್ಞರಾಗಲೀ, ಪಾಮರರಾಗಲೀ, ಯಾರಾದರೂ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಿಧಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಪುಣ್ಯ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಇದರಂತೆ ತಪಸ್ಸು, ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ಧರ್ಮ, ವ್ರತ, ಉಪಾಸನೆಗಳಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಜಗನ್ನಾಥಪುರಿ, ಕೂರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮಾಚಲ, ಕರವೀರ, ಕಾಶಿ, ಪ್ರಯಾಗ, ಶಾಲಿಗ್ರಾಮಬೆಟ್ಟ, ದ್ವಾರಕಾ, ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯ, ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ, ಮಥುರಾ, ವೆಂಕಟಾಚಲ, ಶ್ವೇತಾದ್ರಿ, ಪೌಂಡರೀಕ, ಕೃತಶೌಚ, ಗರುಡಾಚಲ, ಕಂಚಿ, ಅನಂತಶಯನ, ಶ್ರೀರಂಗ, ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ, ವರಾಹಗಿರಿ, ವಾಮನಾಶ್ರಮ, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸ್ವಯಂ ವ್ಯಕ್ತನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವಯಮೇವ ಹಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಯಸ್ಮಿನ್ ಯಾತಿ ಜನಾರ್ದನಃ ।
ತಸ್ಥಾನಂ ಹಿ ಸ್ವಯಂವ್ಯಕ್ತಂ ವದಂತಿ ಮುನಯಃ ಶುಭಾಃ ॥

ಎಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತನಾಗಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುವನೋ, ಆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮುನಿಗಳು ಸ್ವಯಂವ್ಯಕ್ತ ಸ್ಥಾನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಶೃತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಪುರಾಣ, ಆಗಮೋಕ್ತ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೈದು ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಾನಿಧ್ಯ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಿಶೇಷ ಸಾನಿಧ್ಯದಿಂದ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಸ್ಥಾಪಿತ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಠ ಮಂದಿರ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಇಲ್ಲದ ಮನೆ, ಹಾಗೂ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಇದ್ದರೂ ಪೂಜೆ ಆಗದೇ ಇರುವ ಮನೆ ಇವೆರಡೂ ಅಪವಿತ್ರ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಆಸ್ತಿಕರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಪೂಜೆಯು ನಡೆಯಲೇಬೇಕು.